

Økonomiplan for 2023 — 2026

Ås Kommune

Innholdsfortegnelse

Ås Kommune	1
1 Innledning - Hovedlinjene i handlingsprogrammet	4
2 Politiske føringer	6
Statsbudsjettet 2023	6
Lokalpolitiske føringer	11
Kommunestyrets reglementer	11
3 Økonomisk sammendrag og handlingsregler.....	11
Driftsbudsjettet - forslag til rammeendringer fordelt på endringskategorier	13
Handlingsregel 1: Minimum 1 % netto driftsresultat i perioden	14
Handlingsregel 2: Disposisjonsfond skal være minimum 10 % av brutto driftsinntekter	15
Handlingsregel 3: Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter skal ikke overstige 106 %.....	16
4 Økonomiske rammer.....	16
Hovedoversikt drift (§5-6)	17
Sentrale inntekter.....	17
Lønns- og prisvekst, pensjon og premieavvik	19
Finansinntekter og -utgifter	20
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	22
Tjenesteområdene	23
Driftsbudsjettet - endring i disponible midler og anvendelse.....	25
5 Investeringer.....	25
Investeringstabell for kommunen samlet	26
Oversikt Investering og finansiering.....	32
Beskrivelse finansiering investeringer.....	32
6 Befolkningsutvikling	33
Befolkningshistorikk og framskrivinger	34
Økonomiske beregninger	35
7 Hovedsatsinger	35
Visjon - Sammen om miljø, mangfold og muligheter!	35
Mål og strategier	37
8 Planstrategi.....	50
Klimabudsjett for Ås kommune 2023-2026	51
Tiltakslistene	55
Rapportering og måloppnåelse	69

Vedlegg 1 - Bevilgningsoversikter	71
§ 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A).....	71
§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B).....	72
§ 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A).....	72
2B Bevilgningsoversikt - investering	73
Vedlegg 2 – Gebyrregulativ	74
Gebyrregulativ plansaker	74
Gebyrregulativ etter matrikkelloven og eierseksjonsloven for året 2023.....	81
Vedlegg 3 Gebyrliste	88
Oppvekst og opplæring	88
Helse og mestring.....	89
Teknikk, samfunn og kultur	90
Sentraladministrasjonen	93
Vedlegg 4 - Budsjet for handlingsprogram for kirken.....	93
Vedlegg 5 - Budsjet for kontroll og tilsyn.....	103
Vedlegg 6 - Oversikt interkommunale samarbeid og eierskap	106
Vedlegg 7 - Organisasjonskart og årsverk	107
Kommunens tjenesteområder	109

1 Innledning - Hovedlinjene i handlingsprogrammet

En kommune med ambisjoner og store satsninger

Ås kommune er i vekst. Sentralt er utviklingen på Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), nye skoler og barnehager, nye omsorgsbygg og store planer for sentrum. Ny Follobane reduserer reisetiden til Oslo og dette gjør det attraktivt å bygge ut nye boligområder og bosette seg i kommunen. Ås kommune er godt rigget for å få flere innbyggere og ønsker en befolkningsvekst velkommen.

Visjonen «Sammen om miljø, mangfold og muligheter» er en videreutvikling av en visjon Ås kommune har hatt i flere år. Miljø, mangfold og muligheter sidestilles med de tre dimensjonene miljømessig, sosiokulturell og økonomisk bærekraft. Supplert med det 17. bærekraftsmålet som er «Samarbeid for å nå målene», er det en visjon for en bærekraftig samfunns- og tjenesteutvikling for Ås kommune i årene framover.

Omstilling til en sirkulær økonomi er viktig i denne sammenhengen. Sirkulær økonomi skal bidra til å redusere tap av naturressurser, nå vedtatte klima- og miljømål, FNs bærekraftsmål og samtidig bidra til verdiskaping, langsiktig konkurransevne og sosial rettferdig omstilling.

En urolig verdenssituasjon preger kommunens økonomi

Kommunens handlingsprogram for 2023-2026 påvirkes av en urolig verdensøkonomi med økte energipriser, høy inflasjon og økte renter. Dette er kostnader som kommunen ikke fullt ut får kompensert gjennom økte overføringer. Dette betyr at kommunen må effektivisere tjenesteproduksjonen, redusere energiforbruket, samt redusere noe på satsinger og utsette investeringer. Svært stramme rammer preger budsjettene til tjenesteområdene. Mange tjenesteområder har reduserte budsjetter og må i tillegg dekke prisvekst innenfor gjeldende rammer. Med stramme budsjetterammer er det viktig at kommunen er effektiv og gjør riktige prioriteringer.

Ekstraordinært høye strømkostnader og kraftig økning i renteutgiftene gjør at kommunedirektøren legger frem et budsjett med underskudd i 2023. Budsjettet må derfor salderes med bruk av disposisjonsfond for å gå i balanse. Fra 2024 er netto driftsresultat positivt og vil bedres utover i planperioden. Handlingsregelen innfris i 2026. Positiv utvikling i planperioden forutsetter realisering av innsparingstiltakene som er innarbeidet fra 2023.

Arealeffektivisering

Ås kommune ligger i dag svært høyt på arealbruk sammenlignet med andre kommuner. Det er derfor en klar satsing i dette handlingsprogrammet å øke arealeffektiviteten i kommunale bygg og satse på ENØK tiltak som kan bidra til lavere energiforbruk. Dette vil være viktig for kommunens økonomi, men vil også være det viktigste bidraget til at Ås kommune kan nå målene i klimaplanen om reduserte klimautslipp.

Ås kommune skal fremover bruke byggene sine mer effektivt. Kommunedirektøren har utarbeidet et estimat på effekten av arealeffektiviseringen som er innarbeidet i dette handlingsprogrammet.

Ny organisering trer i kraft 1. januar 2023

Kommunen har i 2022 arbeidet med evaluering av administrativ organisering. Evalueringen har gitt entydige signaler på behovet for å forenkle interne ansvars- og styringslinjer gjennom å redusere med et ledernivå. I praksis betyr dette avvikling av enten kommunalsjefsnivået eller virksomhetsledernivået. Enhver organisasjonsendring har sine gevinster og omkostninger. Omkostninger knyttet til å bryte opp etablerte relasjoner, ansvarslinjer og samarbeidsstrukturer er noen av disse. Omkostningene av denne typen vil være minst ved å avvikle kommunalsjefsnivået, hvilket også ligger som forutsetning for endringsbeslutningen. Virksomhetslederrollen er også positivt evaluert i denne prosessen.

Ny organisering vil gjelde fra årsskiftet. Med ny organisering legges det opp til å forenkle og effektivisere beslutningsprosesser, og over tid få en bedre balanse mellom ledelse og stab/støttefunksjoner. Sistnevnte blir viktig får å øke organisasjonens evne til nyskaping, gjennom bl.a. digitalisering og fornyelse av dagens oppgaveløsning. Det vurderes fortsatt å være potensiale for å hente ut ytterligere gevinster i de deler av organisasjonen som ikke har vært gjenstand for evaluering.

Fra økende til avtakende lånegjeld

Kommunen har en langsiktig gjeld som er betydelig høyere enn handlingsregelen. Kommunedirektøren foreslår derfor å redusere investeringsnivået utover i planperioden slik at kommunen nærmer seg vedtatt handlingsregel til lånegjeld. Det foreslås å øke egenfinansieringen av investeringer i tråd med kommunestyrets vedtak. Ås kommune har tidligere hatt et for høyt investeringsnivå i forhold til handlingsregelen for lånegjeld. Med høy gjeldsgrad må en stor andel av kommunens økte inntekter disponeres til økte renter og avdrag og det må tilsvarende strammes inn på kommunens tjenester. Dette vil redusere muligheten for å opprettholde nivået på tjenester til innbyggerne.

Kommunedirektøren sikter seg nå inn mot et investeringsnivå tilsvarende handlingsregelen. Dette betyr at noen av tidligere vedtatte prosjekter et utsatt i denne planperioden, jf. investeringsplanen.

Kommunen trenger en buffer for å dekke eventuelle underskudd og uforutsette hendelser. Det store overskuddet i 2021, grunnet ekstraordinær skatteinntang, har bedret kommunens handlingsrom for å håndtere uforutsette hendelser. Ved utgangen av 2021 var disposisjonsfondet på 13,2 %. I planperioden øker disposisjonsfondet med kommunaldirektørens forslag til økonomiplan. Men dette forutsetter at kommunens lykkes med innsparinger og arealeffektivisering.

Barn og unge

For barn og unge gjennomfører kommunen store satsninger i nye bygg. I perioden 2015-2023 er det investert i 3 nye barneskoler og 2 nye barnehager. Kommunen har gjennom flere år oppnådd gode resultater på nasjonale undersøkelser knyttet til barnevern, barnehagetilbudet og skolerresultater. Kommunen har nasjonalt også utmerket seg som en kulturkommune med et rikt og variert tilbud. En videre satsing på tidlig innsats og bedre samhandling mellom tjenestene for barn og unge vil bidra til økt inkludering og sikre at den gode resultatutviklingen fortsetter. Dette er også en viktig forutsetning som ligger til grunn for barnevernsreformen.

En god kommune å bli gammel i

Ås skal være en god kommune å bo i uavhengig av alder. De seneste årene er det investert i flere nye bo- og institusjonstilbud, samtidig som det målrettet jobbes med å tilrettelegge for at innbyggerne skal kunne bo hjemme lengst mulig.

Reformen Leve hele livet har vært et innsatsområde i Ås siden 2020. Leve hele livet beskriver 5 ulike områder å jobbe med og er en innsats fra myndighetene ut 2024:

- Et aldersvennlig Norge
- Aktivitet og fellesskap
- Mat og måltider
- Helsehjelp
- Sammenheng og overgang i tjenestene

Det er utarbeidet en aktivitetsplan som er politisk vedtatt og rulleres hvert år i kommunen. Aktivitetsplanen ivaretar alle fem områdene. I 2022 er Leve hele livet beskrevet i kommuneplanen og tatt inn i vurderingene av boligplanlegging og sentrumsplanleggingen i kommunen. Gjennom innbyggerinvolvering er også følgende tiltak utledet som viktig i det videre arbeidet;

- Transport mellom nord og sentrum er viktig for mange
- Møteplasser med benker
- Treffpunkter med mat og måltider som tema.

Disse tiltakene tas inn i aktivitetsplanen og kommunen er i god dialog med frivillige organisasjoner om et samarbeid rundt tiltakene.

Satsning på et demensvennlig samfunn sammen med nasjonalforeningen, frivillige, næringslivet og kommunen vil gi trygghet også for innbyggere med ulike utfordringer i hverdagen. Det arbeides også for å bedre integrere kommunens kulturtjenester på sykehjemmene som et tiltak for å fylle beboernes hverdag med flere gode opplevelser.

Attraktive Ås

Attraktivitet er en stedlig egenskap som påvirker flyttestrømmen til et sted, enten ved at stedet tiltrekker seg næringsliv eller besøkende som skaper arbeidsplassvekst og derigjennom innflytting, eller at stedet er attraktivt som bosted uavhengig av arbeidsplassutviklingen. Attraktivitetsforbedring krever stor innsats og tar lang tid.

For å sikre vekstambisjonene i Ås er det avgjørende å arbeide målrettet med å styrke kommunens egen bosteds-, bedrifts- og besøksattraktivitet. Dersom kommunen skal lykkes med å tilrettelegge og stimulere til vekst og utvikling, må det lokale handlingsrommet utnyttes. Arbeidet med nærings- og samfunnsutvikling må være koordinert.

Gledelig er det derfor at arbeidet gjennom 2022 nå får sitt første konkrete resultat ved etablering av et innovasjonssenter for regionen i Ås sentrum tidlig 2023. Etableringen er et samarbeid mellom Ås kommune, Norges Miljø- og Biovitenskaplige Universitet (NMBU), ARD Innovation og Aggrator Inkubator.

Senteret skal fremme samarbeid om entreprenørskap og næringsutvikling for et bærekraftig samfunn i Viken og samfunnet ellers. I et samarbeid mellom innovasjons-, opplærings- og utdanningsinstitusjonene på kommunalt, fylkeskommunalt og nasjonalt nivå skal unge inspireres og veiledes til å velge en utdannings- og yrkesvei som skal bidra til å finne de gode løsningene for et grønt skifte og bærekraft. Prosjektet skal inspirere til å velge entreprenørskap som karrierevei.

Oppstartsbedrifter gis veiledning og hjelp til etablering, vekst og kapitalinnhenting. Med NMBU som nasjonalt og internasjonalt kompetanse- og kraftsenter innenfor områder vi må prioritere i fremtiden ønsker vi å skape et møtepunkt som kan bidra til at vi kan håndtere miljø- og klimautfordringene raskere. Prosjektet skal også bidra til å øke forsknings- og utviklingsandelen i eksisterende virksomheter i regionen og bidra til at det etableres samarbeid mellom Campus-miljøet og næringslivet.

2 Politiske føringer

Statsbudsjettet 2023

Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2023

Regjeringen legger opp til en realvekst i sektorens samlede inntekter i 2023 på 2,6 mrd. kroner. Altså høyere enn den øvre rammen varslet i kommuneproposisjonen. Dette tilsvarer en realvekst på 0,6 pst. Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter er det lagt til grunn en pris- og kostnadsvekst på 3,7 pst.

Økonomiplan for 2023-2026

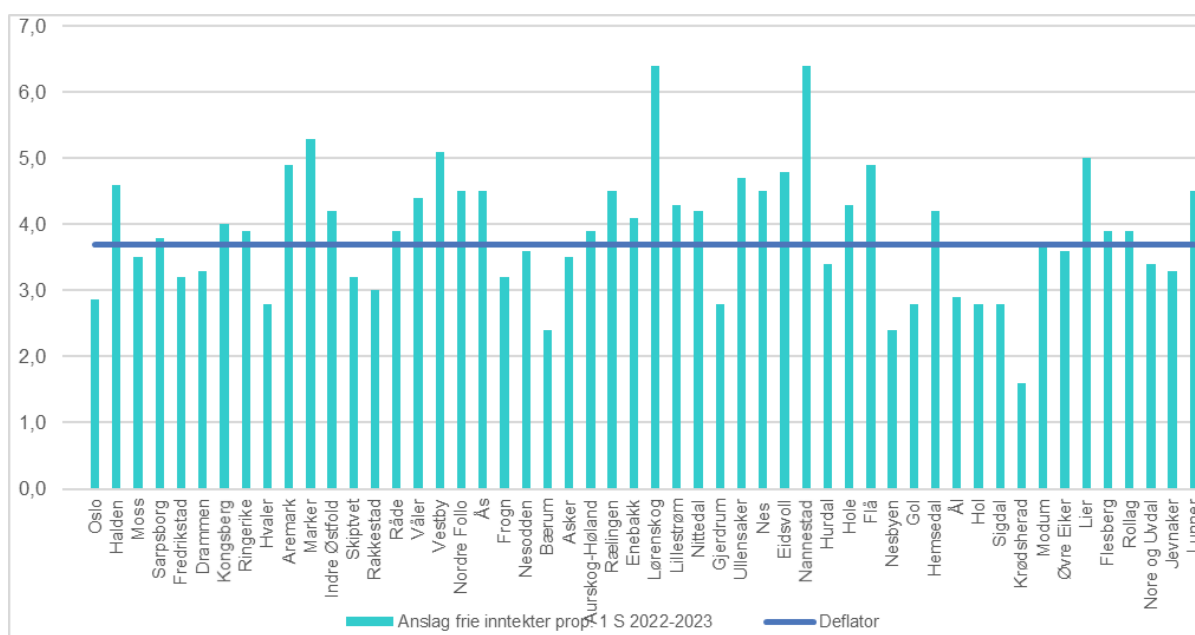
Med oppdaterte beregninger anslås det i statsbudsjettet en økning i demografikostnadene på 3,2 mrd. kroner, av dette er om lag 2,6 mrd. kroner merutgifter som blir finansiert av de frie inntektene. Dette er 1,2 mrd. kroner høyere enn anslaget i kommuneproposisjonen for 2023. Veksten er fordelt med om lag 1,7 mrd. kroner på kommunene og vel 0,9 mrd. kroner på fylkeskommunene. Sett under ett må en betydelig del av oppjusteringen ses i sammenheng med tallet på flyktninger fra Ukraina. Anslaget er usikkert, og tallet på flyktninger kan øke. Anslaget for pensjonskostnadene viser en nedgang på om lag 0,1 mrd. kroner. Anslaget er beheftet med usikkert.

Etter dette anslås kommunesektorens handlingsrom å øke med 0,1 mrd. kroner i 2022. For kommunene går de frie inntektene opp i opp med utgiftene. Det er dermed intet stort handlingsrom og denne må skapes lokalt.

Handlingsrommet i tabellform er vist under:

	Kommunesektoren	Herav kommunene
	Mrd. kroner	
Veksten i frie inntekter	2,6	1,7
- Merkostnader til demografi	2,6	1,7
+ Mindrekostnader til pensjon	0,1	0,09
Økt handlingsrom	0,1	0,09

Figuren under viser vekst i inntekt målt mot deflator. For Ås kommune er realveksten positiv. Den positive realveksten må imidlertid sees oppimot økte demografikostnader.

Pris- og lønnsvekst

Pris og lønnsvekst for kommunesektoren for 2023 er anslått til 3,7 %. Det er i dette anslaget tatt hensyn til at kommunene ikke mottar strømstøtte. Dekomponeringen og vektingen følger av tabellen under.

	Vekt	Anslag 2022	Anslag 2023
Prisvekst produktinnsats	0,27	7,3 pst.	3,0 pst.
Prisvekst investeringer	0,15	7,5 pst.	3,2 pst.
Lønnsvekst	0,58	3,8 pst.	4,2 pst.
Deflator		5,3 pst.	3,7 pst.

For kommunesektoren gjelder følgende endringer:

Økt basistilskudd til fastleger

Det foreslås å styrke basistilskuddet til fastleger fra 1. mai 2023 med 480 mill. kroner, og rammetilskuddet økes tilsvarende. For bedre å understøtte betaling for arbeidsbelastning og bedre oppfølging av medisinsk ressurskrevende listeinnbyggere, foreslås det å avvike knekkpunktet og innføre et risikojustert basistilskudd. Det risikojusterte basistilskuddet fra 1. mai 2023 skal i første omgang baseres på alder, kjønn og indikator for helsetilstand. Helårseffekten av forslaget er 720 mill. kroner. Det vises til nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Nasjonal ALIS

Den nasjonale ALIS-ordningen foreslås styrket med 200 mill. kroner. Gjennom å styrke ordningen vil alle som starter spesialisering i allmenntilmedisin i 2023 kunne få tilbud om en ALIS-avtale.

Ekspertutvalg skal gjennomgå fastlegeordningen

Regjeringen har nedsatt et ekspertutvalg for å utrede hvordan fastlegeordningen kan gjøres mer bærekraftig. Dette innebærer at de samlede ressursene i helse- og omsorgstjenesten skal brukes best mulig. Utvalget skal blant annet vurdere og foreslå tiltak knyttet til hvordan kapasiteten kan økes ved å rekruttere flere leger, gjennom å tilrettelegge for flere profesjoner ved allmennlegekontorene og ved hjelp av digitalisering. Ekspertutvalget skal levere første rapport med foreløpige vurderinger og anbefalinger innen 1. desember 2022. Rapport med endelige vurderinger og anbefalinger skal leveres 15. april 2023.

Ressurskrevende tjenester

Innslagspunktet foreslås satt til 1 526 000 kroner. Dette er en økning som tilsvarer den anslåtte lønnsveksten for 2022 på 3,8 pst. Tilskuddsrammen foreslås på 11 658,5 mill. kroner.

Gratis deltids plass i SFO på 1. trinn – helårseffekt av endring i 2022

Ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2022 ble det vedtatt å innføre 12 timers gratis SFO på første trinn fra høsten 2022. Kommunesektoren ble kompensert gjennom en økning i rammetilskuddet på 640 mill. kroner. Tiltaket får helårseffekt i 2023, og rammetilskuddet økes med ytterligere 795,4 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for grunnskole.

Maksimalprisen for foreldrebetaling i barnehagen ble fra 1. august 2022 redusert til 3 050 kroner per måned, noe som tilsvarer nivået som ble lagt til grunn etter inngåelsen av barnehageforliket i 2003. Som kompensasjon ble rammetilskuddet økt med 314,9 mill. kroner. Endringen får helårseffekt i 2023, og rammetilskuddet økes med 400,4 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for barnehage.

Ytterligere reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen i 2023

Det foreslås en ytterligere reduksjon i maksimalprisen for foreldrebetaling i barnehagen, til 3 000 kroner per måned fra 1. januar 2023. Som kompensasjon økes rammetilskuddet med 329,2 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for barnehage. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Kunnskapsdepartementet.

Redusert pensjonspåslag for private barnehager – overgangsordning

Fra 1. januar 2022 ble pensjonspåslaget for private barnehager nedjustert fra 13 pst. til 10 pst. av lønnskostnadene i de kommunale barnehagene. Det ble samtidig innført en treårig overgangsordning for enkeltstående barnehager, slik at disse barnehagene skulle få lengre tid til å tilpasse seg inntektsbortfallet. Som følge av disse endringene ble rammetilskuddet redusert med 206,9 mill. kroner i 2022. Siden pensjonspåslaget til de enkeltstående barnehagene trappes videre ned i 2023, reduseres rammetilskuddet med ytterligere 53 mill. kroner.

Gratis barnehageplass fra tredje barn i familien

Det foreslås å innføre gratis barnehage fra tredje barn i familien som går i barnehage samtidig, fra 1. august 2023. I dag har disse barna rett til reduksjon i foreldrebetalingen på 50 pst. Kommunene kompenseres for merkostnaden i 2023 med 20 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for barnehage. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Kunnskapsdepartementet og Prop. 1 S (2022–2023) for Barne- og familiedepartementet.

Barnekoordinator – helårseffekt av endring i 2022

Det er fra 1. august 2022 innført en lovfestet rett til barnekoordinator, og kommunene er kompensert med 100 mill. kroner for innføringskostnader i 2022. Endringen får helårseffekt i 2023, og som kompensasjon for dette økes rammetilskuddet med ytterligere 83 mill. kroner. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Kompensasjon for kostnader til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger – engangsbevilgning for 2022

I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2022 ble rammetilskuddet økt med 8 mill. kroner for å dekke en tredjedel av veksten i kostnadene til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger i 2022. Siden dette er en engangsbevilgning, reduseres rammetilskuddet med 8,3 mill. kroner i 2023.

Kompensasjon for kostnader til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger i 2023

Rammetilskuddet økes med 17,9 mill. kroner for å dekke en tredjedel av veksten i kostnadene til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger i 2023. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Forslaget er en oppfølging av endringer i forskrift om standarder og nasjonale e-helseløsninger som pålegger kommuner og regionale helseforetak å betale for kostnadene til forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Økte sosialhjelpsutgifter som følge av redusert dagsats for tiltakspenger

Det er fra 1. januar 2022 innført en felles dagsats for tiltakspenger. Det er lagt til grunn at dette vil øke behovet for sosialhjelp, og kommunerammen ble derfor økt med 69 mill. kroner i 2022. Endringen i 2022 gjaldt for nye mottaker av tiltakspenger og får først helårseffekt i 2023. For å ta høyde for helårseffekten økes rammetilskuddet med ytterligere 17,6 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Lovfesting av at kommunene ikke skal ta hensyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk sosialhjelp – helårseffekt av endring i 2022

Ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2022 ble rammetilskuddet økt med 187 mill. kroner som kompensasjon for at det fra 1. september 2022 ikke skal tas hensyn til barnetrygd ved vurdering av søknad om økonomisk sosialhjelp. Endringen får helårseffekt i 2023, og rammetilskuddet økes med ytterligere 386,8 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp.

Økte veiledende satser for økonomisk sosialhjelp – helårseffekt av endring i 2022

Ved Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett for 2022 ble rammetilskuddet økt med 71,7 mill. kroner som kompensasjon for en særskilt oppjustering av de statlige veiledende satsene for økonomisk sosialhjelp fra 1. juli 2022. Den oppjusterte satsen videreføres i 2023 som grunnlag for prisjustering, og rammetilskuddet økes med ytterligere 69 mill. kroner som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp. Se omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Økt utbetaling av sosialhjelp – engangsbevilgning for 2022

Ved behandlingen av Prop. 46 S (2021–2022) ble det gitt en engangsbevilgning på 300 mill. kroner over rammetilskuddet for å dekke økt utbetaling av sosialhjelp i 2022 som følge av økte strømpriser, jf. Innst. 104 S (2021–2022). Siden bevilgningen var ettårig, reduseres rammetilskuddet med 311,1 mill. kroner i 2023.

Godtgjøring av sakkyndige og tolk som følge av ny barnevernlov

Den nye barnevernloven, som trer i kraft 1. januar 2023, innebærer blant annet at betalingsansvaret for godtgjøring av sakkyndige oppnevnt av fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker og til tolk i saker for fylkesnemndene, blir overført fra kommunene til staten. Som følge av dette reduseres rammetilskuddet med 19 mill. kroner mot en økning på kap. 470, post 01 og kap. 853, post 01. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Barne- og familiedepartementet og Prop. 1 S (2022–2023) for Justis- og beredskapsdepartementet.

Samværsplan som følge av ny barnevernlov

Den nye barnevernloven, som trer i kraft 1. januar 2023, inneholder en plikt for barnevernstjenesten til å utarbeide en plan for gjennomføring av samvær og kontakt med foreldre, søsken og andre nærstående som barnet har et etablert familieliv med. Kommunenes merutgifter er anslått til 31,5 mill. kroner i 2023, og rammetilskuddet økes tilsvarende. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for barnevern. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Barne- og familiedepartementet.

Barnevernsreformen

Ansvarsendringene som følger av barnevernsreformen, jf. Prop. 73 L (2016–2017) og Innst. 354 L (2016–2017), gjelder fra 1. januar 2022 og gir økt faglig og økonomisk ansvar til kommunene. For å dekke kommunenes merkostnader som følger av det økte finansielle ansvaret, ble rammetilskuddet til kommunene økt med 1,3 mrd. kroner i 2022. Rammetilskuddet økes med ytterligere 497,8 mill. kroner i 2023. Halvparten av midlene fordeles særskilt (tabell C) etter kommunenes tidligere bruk av statlige barnevernstiltak, og halvparten av midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for barnevern. Økningen i 2023 er noe mindre enn tidligere varslet. Dette skyldes dels en faseforskyvning knyttet til overgangsordningen for spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem og dels oppdaterte tall for aktiviteten i det statlige barnevernet i 2021. Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Barne- og familiedepartementet.

Endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger – anslått reduksjon i behovet for økonomisk sosialhjelp

Ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2022 ble det vedtatt endringer i regelverket for

arbeidsavklaringspenger. Endringene forventes å redusere behovet for økonomisk sosialhjelp, og rammetilskuddet reduseres derfor med 100 mill. kroner. Se omtale i Prop. 1 S (2022–2023) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

Lokalpolitiske føringer

Kommunestyrets [vedtak 15.06.2022](#):

1. De foreløpige økonomiske rammene for tjenesteområdene 2023-2026 er en videreføring av rammene for 2022-2025 justert for lønns- og prisvekst, samt endringer i demografi og prioriterte tiltak med varig effekt fra 1. tertial 2022.
2. Terskelen for å innarbeide konsekvensjusteringer strammes inn slik at virksomhetene i større grad må dekke nye behov med omstilling og omdisponering av ressurser innenfor egne rammer.
3. Kommunedirektøren fremlegger forslag til handlingsprogram med økonomiplan 2023-2026 for formannskapet 19. oktober 2022.
4. Kommunedirektøren fremlegger et budsjett for 2023 med nødvendige innsparinger for å nå den finansielle handlingsregelen på 1% netto driftsresultat.
5. HP 2023-2026 legges frem som et tjenestebasert budsjett. Kommunestyret tar til etterretning at det igangsettes et arbeid med å gå over fra tjenestebasert budsjett til linjebasert budsjett fra og med budsjettåret 2023.
6. Kommunedirektøren bes så raskt som mulig realisere innsparingstiltakene knyttet til;
 - Redusert renholds nivå (1,5 mill kr)
 - Redusert stønadstid økonomisk sosialhjelp (0,6 mill kr)
 - Endringer knyttet til Moertunet og vridning av tjenestetilbudet til hjemmeboende (7,0 mill kr)
 - Økte inntekter kommunale boliger – innføring av gjengs leie (1,2 mill kr)
 - Reduserte reiseutgifter grunnet overgang til mer digitale møter (1,0 mill kr)

Øvrige tiltak bes kommunedirektøren arbeide videre med slik at kommunestyret kan ta stilling til de, eller forbedrede forslag, ved behandlingen av HP 2023-26.

Kommunestyrets reglementer

[Ås kommunes reglementer, vedtatt av kommunestyret 23.03.2022, sist oppdatert 29.09.2022.](#)

Reglementet gir bestemmelser for hvilke budsjettfullmakter de politiske utvalg og kommunedirektøren har fått delegert fra kommunestyret.

3 Økonomisk sammendrag og handlingsregler

Netto driftsresultat i kommunedirektørens forslag til budsjett for 2023 tilsvarer et underskudd på 23,4 mill. kr. Det vil si et driftsresultat på -1,3 % av driftsinntektene. En stor del av underskuddet er knyttet til budsjettert bruk av bundne driftsfond ute i tjenestene. I all hovedsak omhandler dette kommunens selvkostområder. Korrigert for bruk av bundne driftsfond dekkes 10,5 mill. kr av underskuddet med kommunens oppsparte midler fra disposisjonsfondet.

Vedvarende høye strømpriser, høy inflasjon og rentekostnader gjennom 2022 preger det økonomiske bildet videre inn i 2023. Dette er kostnader som kommunen ikke fullt ut får kompensert gjennom økte overføringer. Det ligger en forventning fra staten om at kommunene møter de ekstraordinære

kostnadene knyttet til strøm og renter med oppsparte midler fra det gode driftsresultatet mange kommuner hadde i 2021.

Skatt og rammetilskudd

Kommunedirektørens forslag gir samlede frie inntekter på 1 292,6 mill.kr. For Ås kommune er realveksten positiv. Den positive realveksten må imidlertid sees oppimot økte demografikostnader.

Veksttilskudd

Ås kommunes vekst har i perioden 2019-2021 vært lav. Den lave veksten førte til at veksttilskuddet kommunen har hatt siden 2014 falt bort i 2021. Fra 2021 til 2022 har imidlertid veksten tiltatt. Nyeste offisielle innbyggertall per 2. kvartal 2022 indikerer at veksten vil fortsette å tilta. Dersom anslag for befolkningsvekst som ligger til grunn for beregning av kommunens skatt- og rammetilskudd slår til, vil kommunen få tilbake veksttilskuddet fra 2025. Se mer om befolkningsvekst i kapittel 7.

Integreringstilskudd

Det er budsjettert med integreringstilskudd på ca 37,9 mill. kr i 2023. Dette er en økning på 25 mill. kr i forhold til opprinnelige planrammer for 2023. Økningen henger sammen med økt mottak av flyktninger fra Ukraina.

Lønns- og prisvekst

Lønns- og prisvekst for 2022 er oppjustert fra 2,5 % til 5,3 % i 2022. For 2023 er prognose for lønns- og prisvekst anslått til 3,7 %. Oppjustert lønns- og prisvekst for 2022 og anslag for 2023 tilsvarer en anslått lønns- og prisvekst i 2023 på ca 6 %.

Det er anslått en årslønnsvekst fra 2022-2023 på 4,2 %, og et overheng på 1 %. Det er avsatt en lønnsreserve på 3,2 % til lønnsoppjøret for 2023.

Økte pensjonskostnader

Pensjonskostnadene øker i 2023. Dette henger sammen med lønnsoppjøret for 2022 og ventet lønnsoppjør for 2023.

Effektivering av vedtatte innsparingstiltak fra 2023

I vedtatt HP 2022-2025 ble det innarbeidet 2 % uspesifiserte innsparinger fra 2023 for å sikre en bærekraftig økonomi for å imøtekomme kommunens høye investeringsnivå. Tjenestene har gjennom 2022 arbeidet med å spesifisere kuttet gjennom redusert tjenestenivå og dreining av ressursinnsats. Dette utfordrer lovkrav og kvalitet i tjenestene for barn, unge, voksne og eldre. En del av de spesifiserte innsparingene som legges fram per tjenesteområde ble forankret og vedtatt i rammesaken 15. juni 2022 ([lenke til vedtak](#)). Innsparinger i tjenestene er konkretisert i kapitlene *Kommunens tjenesteområder*. Øvrige innsparinger på sentrale poster omtales i kapittel 5 *Økonomiske rammer*.

Investeringer

Kommunen har en langsiktig gjeld som er betydelig høyere enn handlingsregelen. Kommunedirektøren sikter derfor nå inn mot et investeringsnivå tilsvarende handlingsregelen. Dette betyr at noen av tidligere vedtatte prosjekter er utsatt i denne planperioden, jf. investeringsplanen.

Konsekvensjusteringer og tiltak i tjenesteområde

Svært stramme rammer preger budsjettene til tjenesteområdene. Effektivering av vedtatte innsparingstiltak fra 2023 er lagt inn. Prisvekst (utenom strøm) dekkes innenfor tjenesteområdenes ramme gjennom omprioriteringer og reduserte innkjøp av varer og tjenester. Netto rammeendring i tjenestene er totalt på ca 132 mill. kr

Økonomiplan for 2023-2026

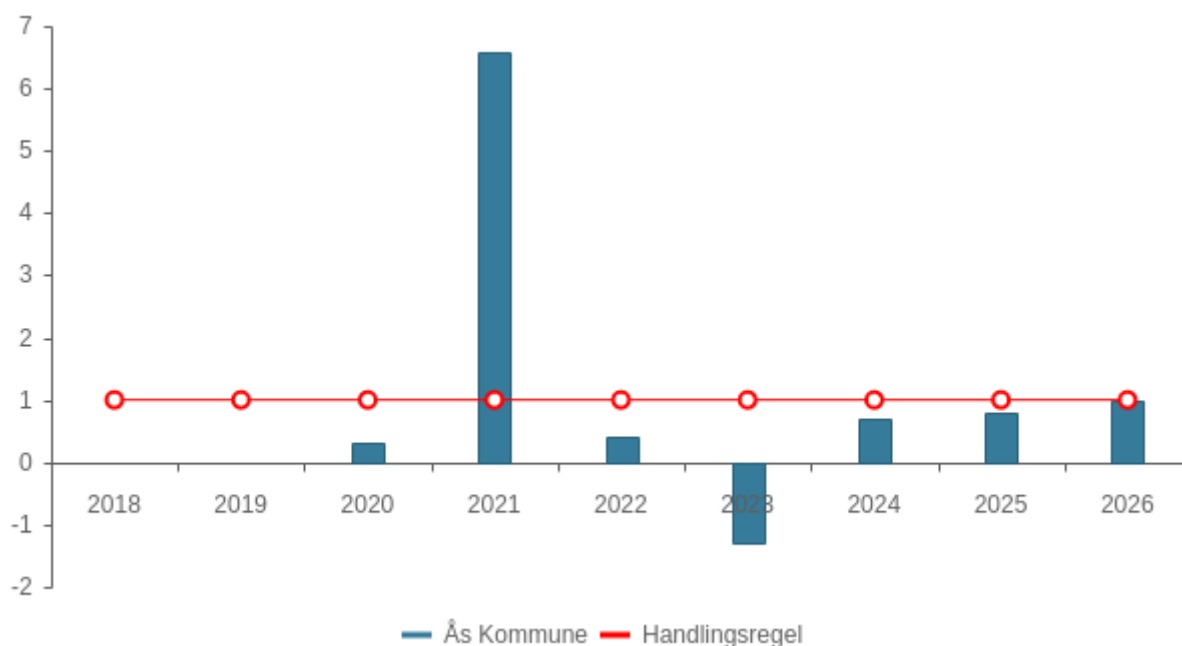
- Konsekvensjusteringer (80,7 mill. kr)
 - økte strømpriser - basert på markedets forventninger til strømpriser er det innarbeidet en økning på 18,5 mill. kr
 - demografi - barnetallsvekst barnehage
 - FDV - utvidelse nye arealer tas i bruk
 - økt mottak av flyktninger fra Ukraina
 - ressurskrevende barn, unge og voksne
 - økte kostnader IKT
- Omstilling og effektivisering (-33,7 mill. kr)
 - spesifisering av vedtatt innsparingstiltak i HP2023-2026
 - effekter av organisasjonsgjennomgang, arealprosjektet fra 2024 og utover i planperioden.
- Styrkingstiltak (12,5 mill. kr)
 - nye lovkrav, derunder gratis kjernetid SFO, redusert makspris barnehage.
- Tekniske justeringer (73,5 mill. kr)
 - lønns- og prisvekst
 - selvkost
 - teknisk endring i finansiering; fra øremerkede tilskudd til overføring over rammetilskuddet
 - tidligere vedtatte tiltak med opp/nedtrappingseffekt
 - endring i avskrivinger
 - retting av KOSTRA-funksjoner

Merknad: I Handlingsreglene vises ikke tall for 2018 og 2019. Ny standard på beregning av disse grafene er endret fra konsern- til kommunekassetall. Historikk for 2018 og 2019 finnes derfor ikke.

Driftsbudsjettet - forslag til rammeendringer fordelt på endringskategorier

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	1 265 096	1 265 096	1 265 096	1 265 096
Tekniske justeringer	73 237	83 617	85 672	85 977
Konsekvensjusteringer	80 717	67 722	73 762	91 262
Konsekvensjustert budsjett	153 954	151 339	159 434	177 239
Konsekvensjustert ramme	1 419 051	1 416 436	1 424 531	1 442 335
Omstilling og effektivisering	-33 772	-49 322	-50 872	-50 072
Styrkingstiltak	12 524	12 474	15 348	16 848
Nye tiltak og realendringer budsjett	-21 248	-36 848	-35 524	-33 224
Ramme 2023-2026	1 397 803	1 379 588	1 389 007	1 409 112

Handlingsregel 1: Minimum 1 % netto driftsresultat i perioden

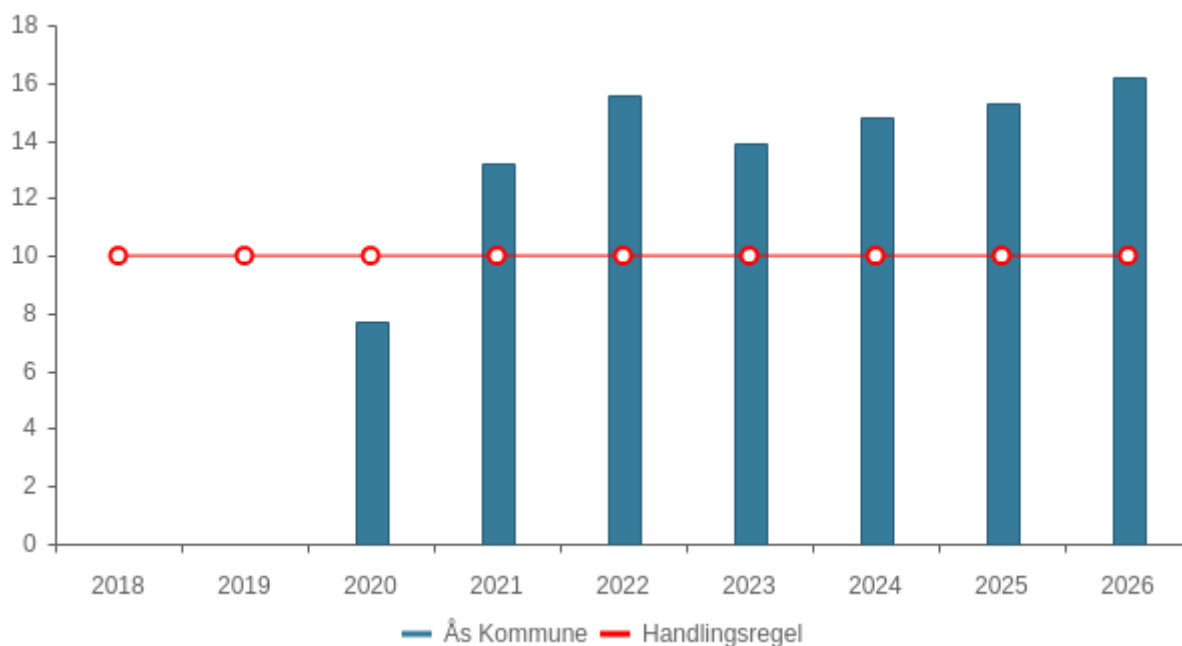
Tabell	KOSTRA 2018	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	Budsjett 2022	Økplan 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026
Ås Kommune	0,0 %	0,0 %	0,3 %	6,6 %	0,4 %	-1,3 %	0,7 %	0,8 %	1,0 %
Handlingsregel	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %

Kommunen må ha økonomi til å møte svingninger i utgifter og inntekter og kunne dekke uforutsette hendelser. Kommunen må også kunne sette av midler til noe egenfinansiering av investeringer.

Anbefalt nivå fra Teknisk beregningsutvalg på netto driftsresultat er 1,75%. Ås kommunes vedtatte nivå på 1 % er lavere og satt med utgangspunkt inntektsnivå, kostnadsstruktur og gjeldsnivå på vedtakstidspunktet.

Handlingsregelen blir ikke innfridd i 2023 med et negativt netto driftsresultat på -1,3 %, men vil bedres utover i planperioden og innfridd i 2026 forutsatt realisering av innsparingstiltakene som er innarbeidet fra 2023. Det store overskuddet i 2021, grunnet ekstraordinær skatteinnngang, har bedret kommunens handlingsrom for å håndtere uforutsette hendelser.

Handlingsregel 2: Disposisjonsfond skal være minimum 10 % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2018	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	Budsjett 2022	Økplan 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026
Ås Kommune	0,0 %	0,0 %	7,7 %	13,2 %	15,6 %	13,9 %	14,8 %	15,3 %	16,2 %
Handlingsregel	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %

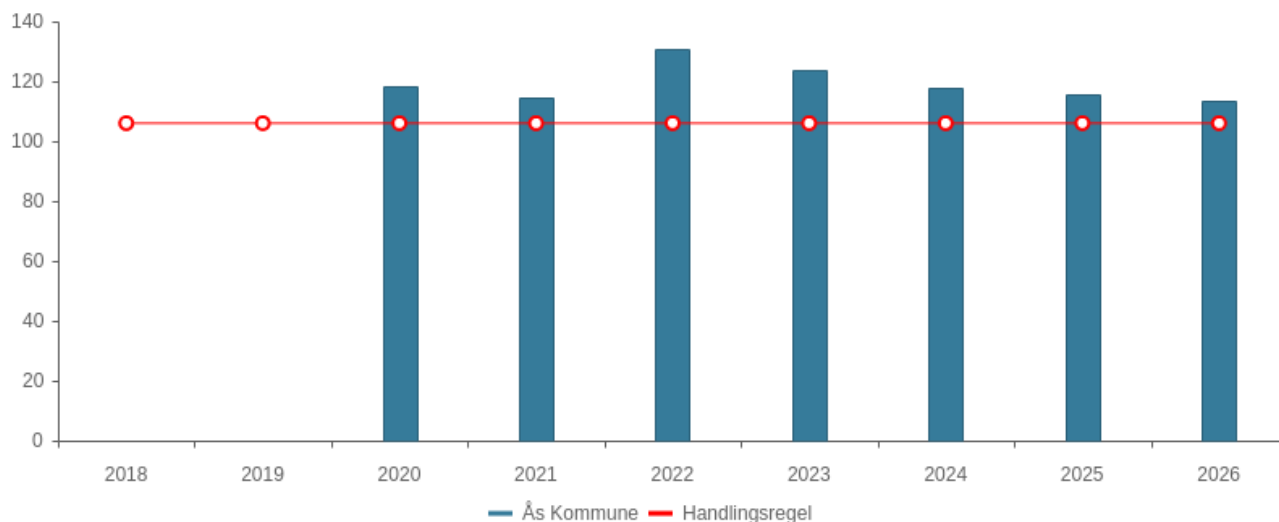
Kommunens disposisjonsfond er kommunens oppsparte midler. Kommunen trenger en buffer for å dekke eventuelle underskudd og uforutsette hendelser.

Ås kommune har både høy gjeldsgrad og et lavt netto driftsresultat. Kombinasjonen av disse to faktorene medfører at kommunen bør ha høye buffere til å møte uforutsette hendelser. Det anbefales derfor at kommunens disposisjonsfond skal utgjøre minimum 10 %. Midler utover dette *kan* brukes til egenfinansiering av investeringer. Ved utgangen av 2021 var disposisjonsfondet på 13,2 %.

Etter årsoppgjøret for 2021 var disposisjonsfondet på 229 mill. kr. I 2023 vil det være en nedgang på 10,5 mill kr, men for hele planperioden øker disposisjonsfondet med 45 mill. kr.

Det er positivt at kommunen utover i planperioden årlig styrker disposisjonsfondet. Grunnet det store overskuddet i 2021 er handlingsregelen for disposisjonsfondet innfridd. Det er viktig å bygge opp reserver i økonomisk gode tider for å møte perioder med økonomiske utfordringer.

Handlingsregel 3: Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter skal ikke overstige 106 %

Tabell	KOSTRA 2018	KOSTRA 2019	KOSTRA 2020	KOSTRA 2021	Budsjett 2022	Økplan 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026
Ås Kommune	0,0 %	0,0 %	118,6 %	114,6 %	131,0 %	123,9 %	117,6 %	115,4 %	113,4 %
Handlingsregel	106,0 %	106,0 %	106,0 %	106,0 %	106,0 %	106,0 %	106,0 %	106,0 %	106,0 %

Kommunen hadde ved årsslutt 2021 en langsiktig gjeld på 114,6 %, 8,6 % høyere enn handlingsregelen. Kommunedirektøren foreslår å redusere investeringsnivået utover i planperioden slik at kommunen nærmer seg vedtatt handlingsregel til lånegjeld. Ås kommune har tidligere hatt et investeringsnivå som har ligget over gjennomsnittet for alle andre grupper kommunen sammenligner seg med. Med høy gjeldsgrad må en stor andel av kommunens økte inntekter disponeres til økte renter og avdrag og det må tilsvarende strammes inn på kommunens tjenester. Dette vil redusere muligheten for å opprettholde nivået på tjenester til innbyggerne.

Med utgangspunkt i budsjettforslaget fra kommunedirektøren vil lånegjelden gå ned. Samlede investeringer er på ca. 902 mill. kr i planperioden. Av disse er 533 mill. kr finansiert med låneopptak. Korrigert for nedbetaling av avdrag med 408 mill. kr, er netto lånegjeldsøkning på om lag 125 mill. kr i planperioden.

Kommunedirektøren sikter mot et investeringsnivå tilsvarende handlingsregelen. Dette betyr at noen av tidligere vedtatte prosjekter et utsatt i denne planperioden, jf. investeringsplanen.

4 Økonomiske rammer

I dette kapittelet beskrives kommunens økonomi og utvikling i kommende planperiode.

- **Hovedoversikt drift** viser kommunens samlede driftsbudsjett, en helhetlig visning av kommunens samlede inntekter og utgifter.
- **Sentrale inntekter og -utgifter** viser sentrale poster som utgjør den samlede finansieringen av tjenestene. Frie inntekter som skatt og rammetilskudd, generelle statstilskudd mv. Sentrale lønns- og pensjonsposter som ikke er fordelt på tjenester ligger også som en sentral utgiftspost.
- **Finansinntekter og -utgifter** viser det vesentligste av finanspostene, derunder avdrag, renteutgifter og renteinntekter.
- **Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner** viser kommunens netto avsetninger til fond.

Økonomiplan for 2023-2026

- **Tjenesteområdene** viser sum budsjettendringer fordelt på kategorier og økonomiplan for tjenesteområdene.
- **Endringer i disponible midler** viser hvordan økte behov er finansiert.

Hovedoversikt drift (§5-6)

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Rammetilskudd	-537 747	-497 700	-545 243	-557 243	-577 243	-591 243
Inntekts- og formuesskatt	-689 006	-684 000	-747 386	-765 438	-781 935	-799 878
Eiendomsskatt	-50 636	-73 000	-79 000	-79 500	-75 000	-75 000
Andre skatteinntekter	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-39 132	-34 809	-59 009	-53 809	-46 009	-44 509
Overføringer og tilskudd fra andre	-224 078	-128 787	-143 244	-138 217	-135 567	-135 267
Brukerbetalinger	-70 389	-72 726	-95 909	-108 282	-121 788	-130 729
Salgs- og leieinntekter	-123 517	-138 358	-126 286	-126 886	-127 486	-127 486
Sum driftsinntekter	-1 734 505	-1 629 380	-1 796 078	-1 829 376	-1 865 029	-1 904 113
Lønnsutgifter	810 684	772 714	809 804	806 004	802 574	801 324
Sosiale utgifter	178 229	221 083	229 547	229 547	229 547	229 547
Kjøp av varer og tjenester	388 526	386 408	471 943	464 377	497 382	531 961
Overføringer og tilskudd til andre	156 491	136 466	161 208	160 947	162 089	164 459
Avskrivninger	104 602	101 469	125 050	133 625	137 855	144 002
Sum driftsutgifter	1 638 532	1 618 140	1 797 552	1 794 500	1 829 446	1 871 292
Brutto driftsresultat	-95 973	-11 240	1 474	-34 876	-35 583	-32 821
Renteinntekter	-10 968	-15 600	-31 396	-30 798	-30 200	-30 200
Utbytte	-12 706	-7 500	-9 800	-9 800	-9 800	-9 800
Renteutgifter	24 937	36 600	91 215	94 895	95 785	94 549
Avdrag på lån	87 354	93 000	97 000	101 000	103 000	103 000
Netto finansutgifter	88 617	106 500	147 019	155 297	158 785	157 549
Motpost avskrivninger	-104 602	-101 469	-125 050	-133 625	-137 855	-144 002
Netto driftsresultat	-111 958	-6 209	23 443	-13 204	-14 653	-19 274
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	5	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	27 749	4 181	4 072	4 403	4 316	2 338
Bruk av bundne driftsfond	-24 321	-11 912	-17 711	-11 459	-5 442	-4 565
Avsetninger til disposisjonsfond	108 531	13 939	680	20 260	15 780	21 502
Bruk av disposisjonsfond	0	0	-10 484	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	111 964	6 208	-23 443	13 204	14 653	19 274
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	6	0	0	0	0	0

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. i fjor 2022	Økonomiplan			
			2023	2024	2025	2026
Skatt på inntekt og formue	-689 006	-684 000	-747 386	-765 438	-781 935	-799 878
Ordinært rammetilskudd	-537 747	-497 700	-545 243	-557 243	-577 243	-591 243

Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. i fjor 2022	Økonomiplan			
			2023	2024	2025	2026
Eiendomsskatt verker og bruk	-35 231	-37 000	-37 500	-37 500	-37 500	-37 500
Integreringstilskudd	-14 119	-12 979	-37 979	-31 979	-24 179	-22 679
Vertskommunetilskudd	-14 511	-14 130	-14 130	-14 130	-14 130	-14 130
Statlig rammetilskudd og øvrige generelle statstilskudd	-3 690	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Eiendomsskatt boliger	-15 405	-36 000	-41 500	-42 000	-37 500	-37 500
Sum sentrale inntekter	-1 309 709	-	-	-	-	-1 508 930
		1 287 809	1 429 738	1 454 290	1 478 487	

Frie inntekter

Kommunedirektørens forslag gir samlede frie inntekter på 1 292,6 mill.kr. Inntektene er beregnet ut ifra KS prognosemodell justert for lokal kunnskap om befolkningsvekst. For Ås kommune er realveksten positiv. Den positive realveksten må imidlertid sees oppimot økte demografikostnader.

Veksten i frie inntekter er basert på en framskriving av siste tre års snitt av skatteinntekter. Det presiseres derfor at det angitte nivået på frie inntekter er et anslag. Det er anslått at en gjennomsnittlig skatt per innbygger i Ås kommune utgjør 93,1 % av landsnittet i 2023. Per 1.1.2023 er innbyggertallet anslått til 21 209 innbyggere. Anslaget er basert på et snitt av SSBs framskriving Ås kommunes KOMPAS-framskriving av juni 2022. Snitt-anslaget ligger på ca 200 færre innbyggere enn SSBs anslag.

Regjeringen har egen nettside som beskriver nærmere kommunens frie inntekter. Hvis du vil lese mer om beregning av skatt og rammetilskudd for Ås kommune 2023 kan du følge denne linken: [frie inntekter 2023](#). Anslagene til regjeringen visere lavere frie inntekter for Ås kommune enn KS prognosemodell. Dette skyldes at modellen til regjeringen legger til grunn en uendret befolkningsvekst fra 1.1.2022 til 1.1.2023. Estimert for befolkningsvekst er overlatt til kommunenes egne vurderinger sett oppimot lokal kunnskap.

Utgiftsbehov

Ås kommune har et beregnet utgiftsbehov på 95,7 % av landsgjennomsnittet i 2023 mot 95,6 i 2022. Utgiftsbehovet er et anslag på hvor mye det vil koste for kommunene samlet å gi velferdstjenester til innbyggerne sine. Gjennom utgiftsutjevningen omfordes innbyggertilskuddet mellom kommunene ved hjelp av behovsindeksen. Midler omfordes fra kommuner med lavt beregnet utgiftsbehov, til kommuner med høyt beregnet utgiftsbehov. Utgiftsutjevningen skal gi kompensasjon for forskjeller i utgiftsbehov som kommunene ikke kan påvirke selv. Ås kommune får i statsbudsjettet et trekk som følge av lavt utgiftsbehov på 52,4 mill. kr.

Veksttilskudd

Veksttilskuddet bortfalt i 2021, da kommunen hadde en lavere vekst enn veksttrenten på 1,4 % i gjennomsnitt de tre siste årene. Dersom anslag lagt til grunn for befolkningsvekst slår til, vil kommunen få tilbake veksttilskuddet i 2025. Det er budsjettet med 7,7 mill. kr i veksttilskudd i 2025 og 10,2 mill. kr i 2026, samtidig som det er budsjettet med tilsvarende demografiutgifter på utgiftssiden.

Andre sentrale inntekter

Eiendomsskatt på næringsbygg, verk og bruk

For eiendomsskatt på næringsbygg, verk og bruk ble det lagt til grunn en skattesats på 7 promille for 2023 og utover i planperioden. Budsjettet eiendomsskatt for verker og bruk i 2023 er 37,5 mill. kr.

Stortinget vedtok i 2017 nye regler for eiendomsbeskatning av verker og bruk. Etter de nye reglene skal produksjonsutstyr og installasjoner fra 2019 ikke inngå i eiendomsskattegrunnlaget. Endringen skjer gjennom en gradvis nedtrapping over 7 år. For Ås kommune betyr dette at inntektene fra eiendomsskatt på verker og bruk, reduseres med ca. 0,2 mill. kr per år til 2025. Samtidig er det forventet en vekst i næringsbygg i perioden som tilsvarer økte skatteinntekter på ca. 0,7 mill. kr årlig. Det er derfor budsjettet med netto økning av eiendomsskatt på verker og bruk med 0,5 mill. kr i 2023.

Eiendomsskatt på bolig og fritidseiendommer

Det er innarbeidet eiendomsskatt på bolig og fritidseiendommer med 2 promille i planperioden. Bunnfradraget er foreslått redusert fra 1 mill. kr til 0,5 mill. kr i 2023 og 2024. Redusert bunnfradrag antas å øke inntektene med 4-5 mill. kr. Det er budsjettet med inntekter fra eiendomsskatt på bolig og fritidseiendommer på 41,5 mill. kr i 2023. Deretter er det budsjettet med en årlig økning på 0,5 mill. kr som følge av nye boliger og årlig prisjustering av tall for boligverdi fra skatteetaten. Fra 2025 er det lagt til grunn at bunnfradraget øker igjen til 1 mill. kr, og inntektene vil da reduseres.

Statlig rammetilskudd og øvrige generelle statstilskudd

Anslaget for statlig rammetilskudd og øvrig generelle statstilskudd settes til 6,0 mill. kr.

Vertskommunetilskudd

Vertskommunetilskuddet for psykisk utviklingshemmede er budsjettet med en forutsetning om at 6 brukere faller inn under ordningen.

Integreringstilskudd

Det er budsjettet med integreringstilskudd på ca 37,9 mill. kr i 2023. Dette er en økning på 25 mill. kr i forhold til opprinnelige planrammer for 2023. Økningen henger sammen med økt mottak av flyktninger fra Ukraina. Det er da forutsatt 20 nye bosettinger årlig i planperioden.

Lønns- og prisvekst, pensjon og premieavvik

Lønns- og prisvekst

Tallene for planperioden legges fram i faste 2023 priser, mens tall for 2022 og senere år er i løpende priser.

Lønns- og prisvekst for 2022 er oppjustert fra 2,5 % til 5,3 % i 2022. For 2023 er prognose for lønns- og prisvekst anslått til 3,7 %. Oppjustert lønns- og prisvekst for 2022 og anslag for 2023 tilsvarer en anslått lønns- og prisvekst i 2023 på ca 6 %. Tjenesteområdene kompenseres for lønnsvekst og økte priser på energi. Øvrig prisvekst må tjenesteområdene dekke innenfor rammen gjennom omprioriteringer og reduserte innkjøp av varer og tjenester.

Det er anslått en årslønnsvekst fra 2022-2023 på 4,2 %, og et overheng på 1 %. Det er avsatt en lønnsreserve på 3,2 % til lønnsoppgjøret for 2023.

Pensjon og premieavvik

Det er budsjettet med bruk av premiefond i KLP på 15 mill. kr. Det er budsjettet med en sentral post på pensjon og premieavvik på netto -12,2 mill. kr. Resterende pensjonskostnader er budsjettet på tjenesteområdene.

Ansatte i Ås kommune har ulike pensjonsordninger, avhengig av yrkesfaglig tilhørighet. For pensjonsordningene er det på enhetene budsjettet med 16 % i premiesats for ansatte med pensjon i KLP, og 11,55 % for ansatte med pensjon i SPK.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. i fjor 2022	Økonomiplan			
			2023	2024	2025	2026
Renteinntekter og utbytte	-8 667	-10 000	-25 796	-25 198	-24 600	-24 600
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	22 114	31 000	85 615	89 295	90 185	88 949
Avdrag på lån	87 344	93 000	97 000	101 000	103 000	103 000
Utbytte	-12 706	-7 500	-9 800	-9 800	-9 800	-9 800
Renteutgifter lån til videre utlån	2 488	5 600	5 600	5 600	5 600	5 600
Renter på lån til videre utlån	-1 832	-5 753	-5 753	-5 753	-5 753	-5 753
Motpost avskrivninger	0	-	-	-	-	-144 002
		101 469	125 050	133 625	137 855	
Netto finansinntekter/finansutgifter	88 740	4 878	21 816	21 519	20 777	13 394
Finansutgifter i tjenestoområdene	-123	0	0	0	0	0
Totale finansutgifter	88 617	4 878	21 816	21 519	20 777	13 394
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0

Finansinntekter og -utgifter

Renteinntekter på likviditetsforvaltning

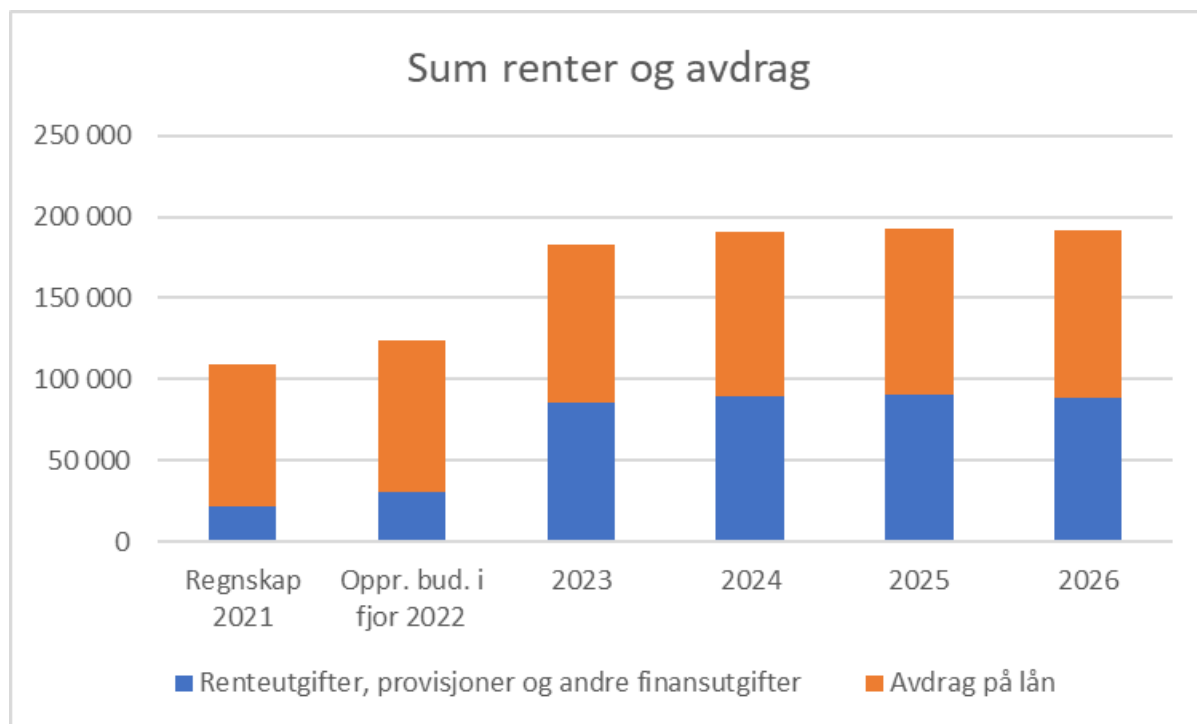
For å oppnå god avkastning og diversifisere risikoen på kommunens likviditetsoverskudd har Ås kommune plassert overskuddslikviditet i pengemarkedsfond og korte obligasjonsfond. Alle plasseringer er foretatt innenfor rammene til kommunens finansreglement. Kommunens likviditet er midler fra kommunens bundne og ubundne fond, samt ubrukte låneopptak. Renteinntektene avhenger av beholdningen på likviditeten som igjen avhenger av fremdriften i investeringsprosjekter. Med forventet gjennomsnittlig beholdning for 2023 på ca. 600 mill. kr vil gjennomsnittlig rente på likviditetsporteføljen på ca. 4,3 % gi ca. 25,8 mill. kr i renteinntekter.

Renteutgifter og avdrag på lån

Låneopptaket til investeringer i 2023 utgjør 173,26 mill. kr og betaling av avdrag utgjør 97 mill. kr. Forventet netto økning i lånegjelden etter beregnet minimumsavdrag er dermed på 76,26 mill. kr i 2023.

Budsjettet låneopptak for perioden 2023 til 2026 er på ca. 533 mill. kr. Justert for avdrag på 408 mill. kr i perioden, øker lånegjelden netto med 125 mill. kr i hele planperioden.

Renteutgiftene øker fra 36 mill. kr i opprinnelig budsjett 2022 til 85,16 mill. kr i 2023. I perioden 2024 til 2026 ligger årlige renteutgifter på rundt 90 mill. kr. Årlige avdrag øker fra 93 mill. kr i opprinnelig budsjett 2022 til 103 mill. kr i 2026.

Kommunens lånerenter fastsettes ut fra nivået på 3 måneders NIBOR-rente med påslag for margin. Kommunalbanken har i dag et påslag på 0,6% for langsiktige lån. På kommunens grønne lån i Kommunalbanken får kommunen et påslag på 0,35 %. For sertifikat og obligasjonslån er det lavere påslag, men disse påslagene har økt det siste året på grunn av økt usikkerhet i markedene.

Mens 2021 har vært preget av historisk lave renter som følge av pandemien, har rentene gått kraftig opp i 2022. Dette som følge av økte priser og forventninger om økte styringsrenter. Sentralbanken har satt opp styringsrenten ved flere rentemøter i 2022 og den er økt fra 0,5 % ved inngangen til 2022 til 1,75 % per 31.8.2022. Ifølge Norges Banks renteprognose (rentebanen) ligger det an til ytterligere renteøkninger i 2022.

De årlige rentekostnadene er beregnet i Kommunalbankens lånemodul. Den tar utgangspunkt i faktisk låneportefølje, justert for nye låneopptak og markedets forventede renteutvikling og forventet påslag på de ulike år. Med et antatt gjennomsnittlig påslag på ca 0,35% kan følgende rente på flytende lån legges til grunn:

	2023	2024	2025	2026
Markedets forventning til 3 mnd NIBOR	3,95 %	3,90 %	3,75 %	3,65 %
Gjennomsnittlig rente flytende lån Ås kommune	4,30 %	4,25 %	4,10 %	4,0 %

Renteprognosene tar utgangspunkt i markedets forventede renteutvikling, jf. [Kommunalbankens rentekommentar av 13.10.2022](#). Det er for tiden store svingninger i rentemarkedet og det er derfor stor usikkerhet knyttet til anslagene.

Økonomiplan for 2023-2026

Andelen lån med fastrente er på ca 15 %. Denne skal normalt ligge på mellom 20% - 30% i henhold til kommunens finansreglement. Det tas derfor sikte på å øke denne andelen i planperioden. Dette kan gjøres ved å redusere fremtidige låneopptak, øke egenfinansieringen av investeringer, og/eller ta opp flere lån med fast rente. Flytende lån er sensitive for endringer i rentenivå og endringer i bankenes påslag av margin. En renteøkning på 1 % vil medføre ca 12 mill. kr i netto økte finanskostnader dersom man tar hensyn til renteinntekter og justerer for lån som er gebyrfinansiert.

Forvaltning av finansielle anleggsmidler

Midler fra salg av Søndre Follo Energiverk (SFE) er plassert i rente- og aksjemarkedet. For at dette skal være lønnsomt på lang sikt må avkastningen på midlene være høyere enn kommunens lånekostnader.

For 2023 er det budsjettet med en avkastning på 9,8 mill. kr. årlig, tilsvarende et avkastningskrav på ca 5%. Avkastningen av E-verksmidlene påvirkes av kurssvingninger selv om aksjeandelen er lav. Kommunen må ha buffere for å dekke år med dårlig avkastning. De årene kommunen oppnår høy avkastning bør derfor bufferen styrkes for å kunne møte svingninger i avkastningen uten at dette trenger å få direkte følger for driften.

Lån til videre utlån

Kommunens årlige låneopptak til startlån er budsjettet til 40 mill. kr.

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. i fjor 2022	Økonomiplan			
			2023	2024	2025	2026
Avsetning til generelt disposisjonsfond	107 729	14 506	0	19 580	15 100	20 822
Avsetning til tap på utlån til videre utlån	530	530	530	530	530	530
Avsetninger til bundne driftsfond	0	300	300	300	300	300
Bruk av disposisjonsfond generelt	0	0	-10 484	0	0	0
Netto avsetninger	108 259	15 336	-9 654	20 410	15 930	21 652
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	3 705	-9 128	-13 789	-7 206	-1 277	-2 378
Totale avsetninger	111 964	6 208	-23 443	13 204	14 653	19 274

Disposisjonsfondet

Kommunens samlede disposisjonsfond utgjør kommunens reserve mot uforutsette hendelser. Når det avsettes til fond styrkes kommunens sparing og buffer, når kommunen bruker av fond brukes det av tidligere oppsparte midler og økonomien svekkes. Etter årsoppgjøret for 2021 var disposisjonsfondet på 229 mill. kr. I 2023 vil det være en nedgang på 10,5 mill. kr, men for hele planperioden øker disposisjonsfondet med 45 mill. kr.

Tjenesteområdene

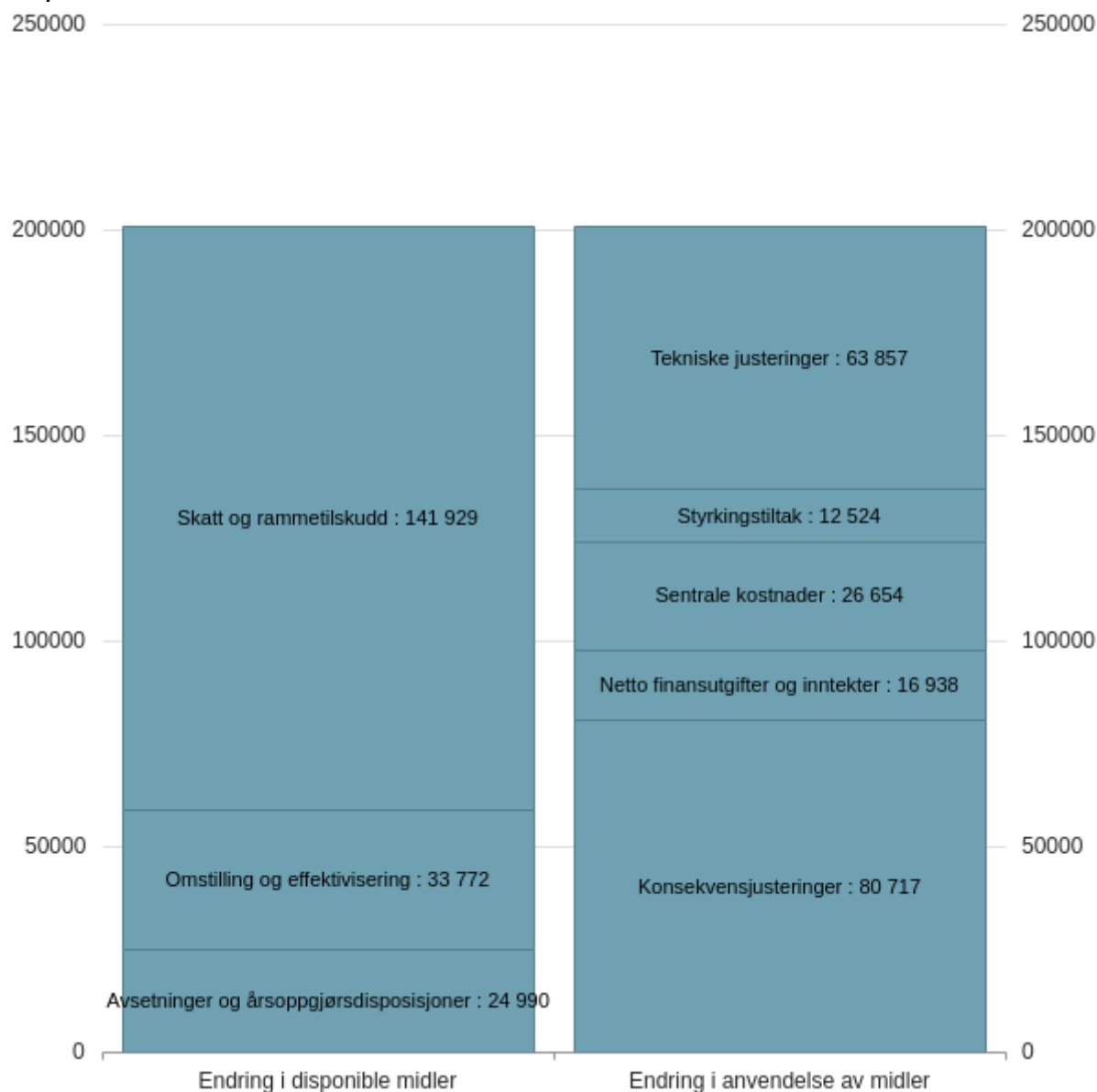
Driftsbudsjett - endringer per tjenesteområde

	Tjenesteområde (Beløp i 1000 kr)	Oppr. bud. 2022	Tekniske justeringer	Konsekvensjusteringer	Omstilling og effektivisering	Styrkingstiltak	Budsjett- ramme 2023	Real- endring	Total endring i %
01	Barnehage	183 190	12 639	7 400		3 100	206 329	1,7 %	12,6 %
02	Grunnskoleopplæring	252 202	8 758	6 847	-6 630	8 350	269 528	0,7 %	6,9 %
03	Kultur-,idrett- og fritidstjenester	33 602	-1 123	250	-412		32 317	-1,2 %	-3,8 %
04	Kommunehelse	74 773	3 259	1 377	-1 004	574	78 979	-0,6 %	5,6 %
05	Barnevern	44 978	1 563	1 600	-330		47 810	-0,7 %	6,3 %
06	Sosiale og arbeidsrettede tjenester	54 400	-9	10 700	-1 100		63 991	-2,0 %	17,6 %
07	Tjenester til hjemmeboende	166 692	9 549	13 810	-1 195		188 856	-0,7 %	13,3 %
08	Pleie og omsorgstjenester i institusjon	166 268	8 093	3 460	-9 100		168 721	-5,5 %	1,5 %
09	Fysisk planlegging, natur og nærmiljø	16 944	583			500	18 027	3,0 %	6,4 %
10	Administrasjon og styring	89 554	4 326	6 333	-5 950		94 263	-6,6 %	5,3 %
11	Eiendomsforvaltning og utleie	156 388	2 479	26 340	-4 300		180 907	-2,7 %	15,7 %
12	Samferdsel	20 832	497				21 329	0,0 %	2,4 %
13	Brann og ulykkesvern	12 894	1 287				14 181	0,0 %	10,0 %
14	Vann, avløp og renovasjonstjenester	-10 234	-4 596	600			-14 230	0,0 %	39,0 %
15	Felles inntekter og utgifter*	-1 262 483	-106 525	2 000	-4 000		-1 371 008	0,3 %	8,6 %
	Totalsum	0	64 107	80 717	-34 022	12 524	0		

*Tekniske justeringer i tjenesteområde 15 inneholder også sentrale poster

Driftsbudsjettet - endring i disponible midler og anvendelse

Beløp i 1000

5 Investeringer

Ås kommune har de siste årene gjennomført flere store investeringer og flere investeringer pågår eller er under planlegging. Investeringsplanen for 2023-26 viser et nedjustert investeringsnivå i forhold til tidligere nivåer. Samtidig er egenfinansiering av investeringer økt. Samlet sett bidrar det til at kommunens lånegjeld i % av driftsinntekter går ned i planperioden.

Ferdigstillelse av bygg medfører en stor økning i avdrag. Sammen med økte rentekostnader som følge av nye låneopptak påvirker dette driftskostnadene og følgelig driftsresultatet i stor grad.

Investeringsbudsjettet

I henhold til kommuneloven fremstilles alle prosjektrammer og budsjettall inkl. merverdiavgift. Unntak fra dette er prosjekter innenfor selvkostområdet (Vann/Avløp/Renovasjon). Disse prosjektene vises eks. mva.

Investeringene i planperioden er på 902 mill. kr. Hoveddelen av disse investeringene er allerede vedtatt i tidligere handlingsprogram. Nye investeringer omfatter i hovedsak tiltak som kan øke kommunens arealeffektivitet samt investeringer i energieffektivisering.

De største investeringene i planperioden er:

- Nye Åsgård skole (ferdig 2023)
- Investeringer i arealeffektivisering og enøk tiltak i kommunale bygg
- Infrastrukturtiltak i Ås sentrum
- Investeringer i vann og avløp, samt reservevannforsyning.

Gjeldsgraden i Ås kommune ligger fortsatt over handlingsregelen for lånegjeld på 106 %. For å nærme seg handlingsregelen og styrke kommunens økonomi er det derfor foreslått å utsette to tidligere vedtatte investeringsprosjekter:

- Barnehage Dyster Eldor utsettes til etter planperioden.
- Oppgradering av kinoteateret utsettes med byggestart i 2026

Låneopptaket i kommunedirektørens forslag til investeringer er på 533 mill. kr i perioden. Den samlede nedbetalingen av avdrag i perioden er på 408 mill. kr. Dette gir en netto økning i lånegjeld på 125 mill. kr i 4-årsperioden. Gjeldsgraden endrer seg fra 131 % i 2022 til 113,4 % i 2026 og er da fortsatt på et nivå over handlingsregelen for lånegjeld på 106 %. Samtidig er trenden at lånegjelden er på vei ned etter en periode med tiltagende investeringsnivåer.

Nedenfor presenteres kommunedirektørens forslag til investeringer per tjenesteområde. Tabellen viser planlagt ferdigstillelsesår, prosjektets totalramme og forventet investeringskostnad per år i planperioden. I tillegg er det informasjon om forventet ekstern finansiering i planperioden på prosjektet utover momskompensasjon.

Ved å klikke på prosjektnavnet (eller holde musepekeren over) får man mer informasjon om prosjektet. Der står det også opplysninger om total ramme og forklaringer på eventuelle endringer i rammer.

Sist i kapittelet er finansieringsoversikten som viser hvordan Ås kommune i planperioden finansierer investeringene.

Det er usikkerhet knyttet til prisvekst for enkelte investeringsprosjekter. Det er avsatt en reserve i balansen for fullfinansiering av prosjekter etter anbudsrunde. Kommunedirektøren kan dekke økte kostnader på investeringsprosjekter på inntil 5 % fra denne reserven.

Investeringstabell for kommunen samlet

Ås kommune

Beløp i 1000

	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan			
	Ferdig år	Godkj.vedtak	Ørem. fin.	2023	2024	2025	2026
Investeringsprosjekter							
Grunnskoleopplæring							
Åsgård skole Inventar og IKT	2024	18 750	0	18 625	0	0	0
Sum Grunnskoleopplæring			0	18 625	0	0	0
Kultur-,idrett- og fritidstjenester							
Kirkelig Fellesråd	2030	IA	0	750	750	750	750
Oppgradering kinoteater	2026	32 500	0	1 000	0	0	31 500
Sum Kultur-,idrett- og fritidstjenester			0	1 750	750	750	32 250
Tjenester til hjemmeboende							
Bygningsmessige tilpasninger omsorgsbolig	2026	16 000	0	1 000	5 000	5 000	5 000
Sum Tjenester til hjemmeboende			0	1 000	5 000	5 000	5 000
Fysisk planlegging, natur og nærmiljø							
Infrastrukturtiltak	2035	550 000	-135 000	10 000	36 000	48 000	60 000
Tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv	LØPENDE			3 000	3 000	3 000	3 000
Sum Fysisk planlegging, natur og nærmiljø			-135 000	13 000	39 000	51 000	63 000
Administrasjon og styring							
Arealeeffektivisering og samlokalisering	2030	IA	0	10 000	0	15 000	0
Energiltak kommunale bygg	2024	IA	0	25 000	0	0	0
Sum Administrasjon og styring			0	35 000	0	15 000	0
Eiendomsforvaltning og utleie							
Flerbrukshall Ås VGS	2023	143 750	-50 000	5 000	0	0	0
Kinnsåsen - oppgraderinger	2024	IA	0	0	2 000	0	0
Mindre investeringsprosjekter	LØPENDE			938	938	938	938

Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000

	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan			
	Ferdig år	Godkj.vedtak	Ørem. fin.	2023	2024	2025	2026
Investeringsprosjekter							
Ny barnehage Dyster/Eldor	2026	125 300	0	300	0	0	0
Ombygging Frydenhaug til ressursbarnehage	2027	IA	0	0	0	7 500	0
Rustad skole. Støyproblematikk	2024	IA	0	300	3 700	0	0
Solfallsveien 27b	2028	12 800	-5 000	0	0	12 200	13 000
Standardheving/Påkostning	LØPENDE			4 000	4 000	4 000	4 000
Utvikling av Hogstvedtareal	2025	IA	0	250	2 000	250	0
Åsgård skole, utvidelse	2023	475 000	0	139 000	0	0	0
Sum Eiendomsforvaltning og utleie			-55 000	149 788	12 638	24 888	17 938
Samferdsel							
Biler/Maskiner. Veiløp og natur	LØPENDE			2 000	2 000	1 500	1 000
Hurtigløp for El-bil	2025	2 125	-620	1 000	500	500	500
Kveldroveien/Myråsdalen - totalfornying-trafikkikkerhet	2026	IA	0	250	1 500	1 000	0
Osloveien - totalfornying - trafikkikkerhet	2027	IA	0	0	250	1 500	1 000
Tiltaksplan sykling, gange og trafikkikkerhet	2030	IA	0	3 300	5 220	4 674	4 430
Utvide p-plass seniorsenter Nordby	2023	550	0	500	0	0	0
Sum Samferdsel			-620	7 050	9 470	9 174	6 930
Vann, avløp og renovasjonstjenester							
Biler, maskiner VAR	LØPENDE			1 500	1 500	1 000	1 000
Hovedplan Vann og avløp	LØPENDE			36 000	36 000	36 000	36 000
Mindre investeringsprosjekter VA	LØPENDE			3 600	3 600	3 600	3 600
Oppgradering Vann og avløp	LØPENDE			14 400	14 400	14 400	14 400
Reservevannforsyning Ås kommune	2028	500 000	0	5 000	10 000	65 000	65 000
Sum Vann, avløp og renovasjonstjenester			0	60 500	65 500	120 000	120 000
Sum			-190 620	286 713	132 358	225 812	245 118

Ås kommune

Grunnskoleopplæring

Åsgård skole Inventar og IKT

Prosjektet omfatter innkjøp av inventar og utstyr i forbindelse med bygging av nye Åsgård skole. Anskaffelse av inventar inngår i kontrakten med totalentreprenør. Det undersøkes om aktuelle leverandører kan tilby gjenbruksinnredning til deler av leveransen. Mye av inventaret som i dag brukes på modulskolen er slitt, men så langt det er hensiktsmessig legges det opp til gjenbruk av eksisterende inventar. Godkjent ramme er 18.75 mill. kr. men det foreslås en prisjustering på 0,5 mill. kr.

Kultur-,idrett- og fritidstjenester

Kirkelig Fellestråd

Det settes av en fast årlig investeringsramme på 0.75 mill. kr. til investeringer for kirkelig fellestråd. Rådet prioriterer innenfor denne rammen.

Oppgradering kinoteater

Oppgradering av kinoteateret utsettes. Det er tidligere utarbeidet en rapport for oppgradering av kinoteateret. Deler av tiltakene i rapporten er gjennomført med tilskuddsmidler fra korona stimuleringspakken. Det holdes igjen 1 mill. kr. til nødvendige akutte behov for oppgraderinger.

Tjenester til hjemmeboende

Bygningsmessige tilpasninger omsorgsbolig

Det settes av 5 mill. kr årlig til nødvendig bygningsmessige tilpasninger av kommunale bemannede boliger. Som en del av rehabiliteringen vil det bli foretatt en vurdering av gjennomføring av ENØK tiltak, herunder solceller, for å øke energieffektiviteten til byggene.

Fysisk planlegging, natur og nærmiljø

Infrastrukturtiltak

I de fleste nye reguleringsplaner er det nødvendig å etablere ny og oppgradert infrastruktur, bl.a. gang- og sykkelveier, større lekeplasser, grøntstrukturer, vei, kryssløsninger, vann, avløp og brannvannforsyning.

Dette er felles offentlig infrastruktur som flere grunneiere/utbyggere og kommunen i fellesskap vil ha ansvar for å finansiere. Kommunen må ta sin forholdsmessige andel av kostnadene jfr. §17-3 i plan- og bygningsloven.

Det legges til grunn ulike fordelingsmodeller for infrastrukturtiltak avhengig av prosjekt. Det er avgjørende at kommunen bidrar med sin andel for å sikre private bidrag og gjennomføring av tiltakene.

Følgende finansieringsmodell ligger til grunn for prosjektet i planperioden:

	2023	2024	2025	2026
Investeringer	10 mill.kr	36 mill.kr	48 mill.kr	60 mill.kr
Kommunal lånefinansiering	-2 mill.kr	-8 mill.kr	-10 mill.kr	-12 mill.kr
Kontantbidrag	-55 mill.kr	-55 mill.kr	-80 mill.kr	-80 mill.kr
Avsettes på bundet investeringsfond	47 mill.kr	27 mill.kr	42 mill.kr	32 mill.kr

Tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv

Det er satt av investeringsmidler til finansiering av kommunens andel av tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv. Det er foreslått en økning fra 1,5 mill.kr. til 3 mill. kr. årlig

Administrasjon og styring

Arealeffektivisering og samlokalisering

Det settes av midler til nødvendige investeringer for å gjennomføre prosjektet for arealeffektivisering i kommunen. Tiltakene for 2023 omfatter tilpasninger av eksisterende bygg mens investeringene i 2025 omfatter kjøp av modulscolen. Tiltakene er beskrevet nærmere i vedlegg.

Energiltak kommunale bygg

Det foreslås å sette av 25 mill.kr. til enøk tiltak herunder solceller på kommunale bygg. Dette er nærmere redegjort for i eget vedlegg.

Eiendomsforvaltning og utleie

Flerbrukshall Ås VGS

Ny flerbrukshall etableres i samarbeid med Viken Fylkeskommune. Byggearbeidene ble startet opp i juni 2021 og ferdigstilles til skolestart høsten 2022.

Prosjektets kostnadsramme er 143,75 mill. kr ink. mva. Av dette dekkes 50 mill. kr med tilskudd og refusjon fra Viken Fylkeskommune.

Mindre investeringsprosjekter

Det oppstår ulike mindre investeringsbehov gjennom året. Det avsettes 938 000 kr ink. mva. årlig.

Ny barnehage Dyster/Eldor

Det er tidligere vedtatt å bygge ny barnehage. Som et ledd i prosjektet for arealeffektivisering kan behovet dekkes med bruk av eksisterende bygg.

Prosjektet utsettes til neste planperiode.

Ombygging Frydenhaug til ressursbarnehage

Tilpasse barnehagen for barn med funksjonsnedsettelse. Samordnes med barnehagebehovsplanen

Rustad skole. Støyproblematikk

Det er satt av 4 mill. kr til tiltak for å redusere støyproblematikken på Rustad skole.

Solfallsveien 27b

Administrasjonen arbeider med skisseprosjekt for ombygging og utvidelse. Det vil bli lagt frem egen politisk sak om dette.

Standardheving/Påkostning

Det avsettes årlige beløp til standardheving og renovering av eksisterende bygg. Den årlige bevilgningen til gjennomføring av tiltak er på 4 mill kr. årlig.

Utvikling av Hogstvedtareal

Prosjektet gjelder utvikling av området til kaldt lager for Kommunalteknikk samt nødvendig adgangssikring. Vil også omfatte riving av eksisterende farlig bygg.

Åsgård skole, utvidelse

Åsgård skole skal etableres med 4 klasserækker, tilknyttet flerbrukshall og parkeringskjeller. Bygging av skolen startet opp sommer 21 og skal ferdigstilles til skolestart høsten 2023. Som en del av prosjektet for arealeffektivisering vil ledige arealer bli brukt av andre kommunalområder.

Prosjektets totalramme er 475 mill. kr ink. mva.

Samferdsel

Biler/Maskiner. Vei, idrett og natur

Det er behov for midler til utskifting av biler, maskiner og utstyr til bruk for Kommunalteknikk (vei, park og idrett) basert på en 10 års rulleringsperiode.

Hurtigladepunkt for El-bil

Det er satt av investeringsmidler til å etablere ladeinfrastruktur som følge av at kommunens tjenestebiler gradvis skiftes over til elbiler.

Kveldroveien/Myråsdalen - totalfornying-trafiksikkerhet

Stor tungtrafikkbelastning, nødvendig å oppgradere veien slik at den vil tåle dagens trafikk. Dekomponert med minimum 50% finansiering i driftsregnskapet.

Osloveien - totalfornying - trafiksikkerhet

Stor trafikkbelastning, nødvendig å oppgradere veien slik at den vil tåle dagens trafikk. Dekomponert med minimum 50% finansiering i driftsregnskapet.

Tiltaksplan sykling, gange og trafiksikkerhet

Tiltaksplanene sykling/gange og trafiksikkerhet er slått sammen, revidert budsjettbehov ref. KS-sak 14.9.22. Budsjettbehov for tidligere tiltaksplaner utgår.

Utvide p-plass seniorsenter Nordby

Det er satt av 0,5 mill. kr til utvidelse av p-plass på seniorsenteret på Nordby. Ref HP. K-92/21

Vann, avløp og renovasjonstjenester

Biler, maskiner VAR

Det er behov for midler til utskifting av biler, maskiner og utstyr til bruk for Kommunalteknikk (vann og avløp) basert på en 10 års rulleringsperiode.

Hovedplan Vann og avløp

Årlig bevilgning til større prosjekter innen VA-området.

Hovedplanen for vann, avløp og vannmiljø er et overordnet dokument som tar utgangspunktet i framtidens utfordringer innen vannsikkerhet, tilfredsstillende vannkvalitet i vassdrag og transport og rensing av avløpsvann på en optimal måte. For å nå de målene som denne hovedplanen forutsetter, må det gjennomføres en rekke omleggings-/rehabiliteringsarbeider samt nyanlegg innenfor vann- og avløp.

Hovedplanen er under revidering. Hovedandelen av investeringene vil være en videre utskifting av vann- og avløpsledninger på Solberg, Nygård og Ås sentrum.

Mindre investeringsprosjekter VA

Det avsettes årlig mindre til investeringer innen VA-området. Reparasjoner og mindre utbedringer som må gjøres i forbindelse med akutte hendelser på nettet dekkes over driftsbudsjettet. Imidlertid vil det i enkelte situasjoner være behov for oppgraderinger og investeringsmidler for å løse problemet.

Oppgradering Vann og avløp

I forbindelse med nye utbyggingsområder er det nødvendig å foreta en oppgradering av vann- og/eller avløpsledninger med hensyn til forsyningsbehov, brannvanndekning og kapasitet på ledningene. Noe av kostnadene vil kunne dekkes inn via utbyggingsavtaler.

Reservevannforsyning Ås kommune

Ås kommune har krav fra Mattilsynet om å etablere en omfattende ny løsning for å sikre tilstrekkelig reservevannforsyning. I tråd med K-Sak 2/21, 10.02.21 skal nødvendige leveringsavtaler, med tilhørende valg av hovedtransportløsning for vann, ferdigstilles innen 31.12.2022. 4. Nødvendige tekniske løsninger, herunder ny hovedvannledning gjennom Ås, skal ferdigstilles i tråd med føringene i drikkevannsforskriften § 9 om leveringssikkerhet innen 31.12.2028.

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Investeringer i varige driftsmidler	226 213	66 858	105 812	125 118
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 800	2 800	3 200	3 200
Utlån av egne midler	0	0	0	0
Total Andre investeringer	229 013	69 658	109 012	128 318
Investeringer i varige driftsmidler	60 500	65 500	120 000	120 000
Total Selvkost	60 500	65 500	120 000	120 000
Sum finansieringsbehov	289 513	135 158	229 012	248 318
Kompensasjon for merverdiavgift	-39 995	-11 442	-19 112	-23 312
Tilskudd fra andre	-63 250	-63 250	-88 200	-88 200
Salg av varige driftsmidler	-10 000	0	0	0
Bruk av lån	-112 768	-1 966	-23 700	-28 806
Videreutlån	40 000	40 000	40 000	40 000
Bruk av lån til videreutlån	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Avdrag på lån til videreutlån	6 500	6 500	6 500	6 500
Mottatte avdrag på videreutlån	-6 500	-6 500	-6 500	-6 500
Avsetninger til bundne investeringsfond	47 000	27 000	42 000	32 000
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-50 000	-20 000	-20 000	-20 000
Total Andre investeringer	-229 013	-69 658	-109 012	-128 318
Kompensasjon for merverdiavgift	0	0	0	0
Tilskudd fra andre	0	0	0	0
Salg av varige driftsmidler	0	0	0	0
Bruk av lån	-60 500	-65 500	-120 000	-120 000
Total Selvkost	-60 500	-65 500	-120 000	-120 000
Sum finansiering	-289 513	-135 158	-229 012	-248 318
Sum finansieringsbehov	289 513	135 158	229 012	248 318
Sum finansiering	-289 513	-135 158	-229 012	-248 318
Udekket finansiering	0	0	0	0

Beskrivelse finansiering investeringer

Finansiering	2023	2024	2025	2026	Beskrivelse
Salg av kommunal eiendom/bolig	-10 000				Salg av kommunal eiendom/bolig

Økonomiplan for 2023-2026

Infrastrukturtiltak, sentrum	-55 000	-55 000	-80 000	-80 000	Bidrag fra utbyggere knyttet til utbyggingsavtaler
Spillemidler	-7 500	-7 500	-7 500	-7 500	Spillemidler flerbrukshaller Åsgård og Åshallen
Andre tilskudd	-750	-750	-700	-700	Tilskuddsmidler knyttet til tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv

6 Befolkningsutvikling

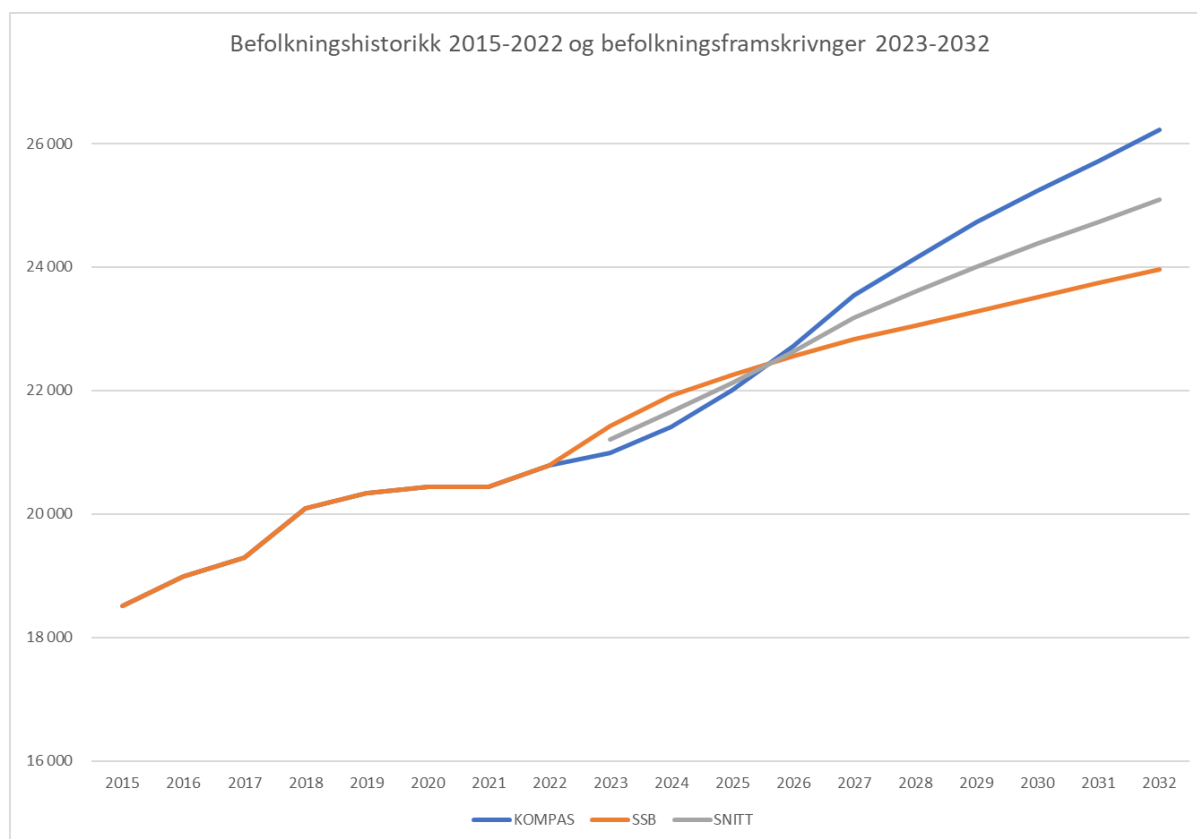
Per 1.1.2022 var det 20 780 innbyggere i Ås kommune, en økning på 341 innbyggere sammenlignet med 1.1.2021. Økningen tilsvarer en vekst på 1,7% det siste året.

Ved utgangen av 2. kvartal 2022 var det 20 857 innbyggere og tilsvarer en økning på 77 innbyggere siden inngangen av 2022. Tidligere år har folketallet gått ned i løpet av det første halvåret grunnet studenteffekten. Sett i forhold til tidligere års trender ventes en tiltagende vekst utover 3. og 4. kvartal.

	1.Kvartal 2021	2.Kvartal 2021	3.Kvartal 2021	4.Kvartal 2021	1.Kvartal 2022	2.Kvartal 2022
Folketall ved inngangen av kvartalet	20 439	20 461	20 356	20 620	20 780	20 918
Fødte	57	56	43	53	37	51
Døde	27	29	32	27	29	44
Fødselsoverskudd	30	27	11	26	8	7
Innvandring	75	66	163	117	79	102
Utvandring	51	69	34	46	48	60
Innflytting, innenlands	340	396	779	511	441	356
Utflytting, innenlands	372	525	655	451	342	466
Netto innvandring og flytting	-8	-132	253	131	130	-68
Folkevekst	22	-105	264	160	138	-61
Folketallet ved utgangen av kvartalet	20 461	20 356	20 620	20 780	20 918	20 857

Befolkningshistorikk og framskrivinger

Grafen viser utvikling i folketall pr. 1.1. det aktuelle året. 2015-2022 er statistikk. Historisk befolkningsutvikling viser at folketallet økte betydelig i perioden 2015-2019. Grensejustering av Tandberggløkka i 2020, samt lavere netto innflytting grunnet pandemien er medvirkende faktorer til at veksten stagnerte fra 2019-2021.

2023-2032 er befolkningsframskrivinger. SSB publiserte nye befolkningsframskrivinger juli 2022. Ås kommune har i 2022 gjort egne framskrivinger i KOMPAS (Kommunens plan- og analysesystem). Framskrivingene viser samme utviklingsbilde som i framskrivinger gjort i 2021, men med noe oppjustert vekst. Resultatene er i tråd med justert folketallsvekst pr 1.1.2022 og oppdatert boligprogram for kommunen.

I KOMPAS-framskrivingene er det særlig stor usikkerhet knyttet til realiseringen av boligprogrammet. Boligprogrammet er en sentral forutsetning for den beregnede befolkningsveksten i valgt framskrivingsmodell. Det er ikke mulig å vite eksakt når boligprosjekter vil bli ferdigstilt, eller om de i det hele tatt vil realiseres. Boligprogrammet oppdateres derfor årlig. Det er heller ikke mulig å vite hvem som faktisk flytter inn i de nye boligene.

SSBs framskriver en større folkevekst de neste tre årene enn KOMPAS. Men fra 2026 og utover framskriver KOMPAS, i tråd med boligprogrammet, en tiltagende vekst med høyere vekstrate enn SSBs framskrivinger.

Økonomiplan for 2023-2026

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
KOMPAS22	20 780	20 990	21 410	22 000	22 713	23 539	24 143	24 729	25 235	25 723	26 229
SSB22	20 780	21 428	21 912	22 256	22 559	22 826	23 056	23 287	23 517	23 742	23 962

Økonomiske beregninger

Noen sammenhenger mellom økonomiplanlegging og befolkningsframskrivinger:

- Inntektsveksten til kommunen kommer først påfølgende år etter at nye innbyggere flytter til kommunen.
- Inntekter og utgifter har en sammenheng. En viktig forutsetning i økonomiplanleggingen er at økt innbyggertall gir økt behov for tjenester. Det er derfor viktig å ikke planlegge økte inntekter fra innbyggervekst uten samtidig å øke de demografiske kostnadene i tjenestene.
- Det er stor usikkerhet knyttet til når nye boliger er innflyttingsklare.
- Mange studenter har meldt flytting til Ås kommune. Kommunens inntekter per student er imidlertid lav, slik at [studentprosjektet](#) bidrar til økt befolkningsvekst, men ikke tilsvarende økt inntektsvekst.

Staten benytter faktisk folketall pr 1.7 inneværende år for å beregne innbyggertilskudd og utgiftsutjevning kommende år. For 2023 benyttes følgelig folketall per 1.7.2022. Fra 1.7.21-1.7.22 hadde Ås kommune en økning på 501 innbyggere. Dette er en betydelig økning sammenlignet med folketall pr 1.7 siste tre foregående år.

For å beregne inntektsutjevning benytter staten framskrevet folketall per 1.1. Inntektsutjevningen innebærer at kommuner og fylkeskommuner som har skatteinntekter per innbygger under et gitt nivå av landsgjennomsnittet ("referansenivå") mottar en bestemt andel av differansen mellom eget nivå og referansenivået. For inntektsutjevningen i 2023 benyttes gjennomsnitt av framskrevet folketall i KOMPAS og SSB per 1.1.2023. Samme nøkkel for estimat er benyttet utover i planperioden 2024-2026 .

	2023	2024	2025	2026
Snitt-alternativ SSB og KOMPAS	21 209	21 661	22 128	22 636
Årlig vekst	429	452	467	508
Årlig vekst i prosent	2,1 %	2,1 %	2,2 %	2,3 %

Mer informasjon om kommunenes inntektssystem er å finne [her](#).

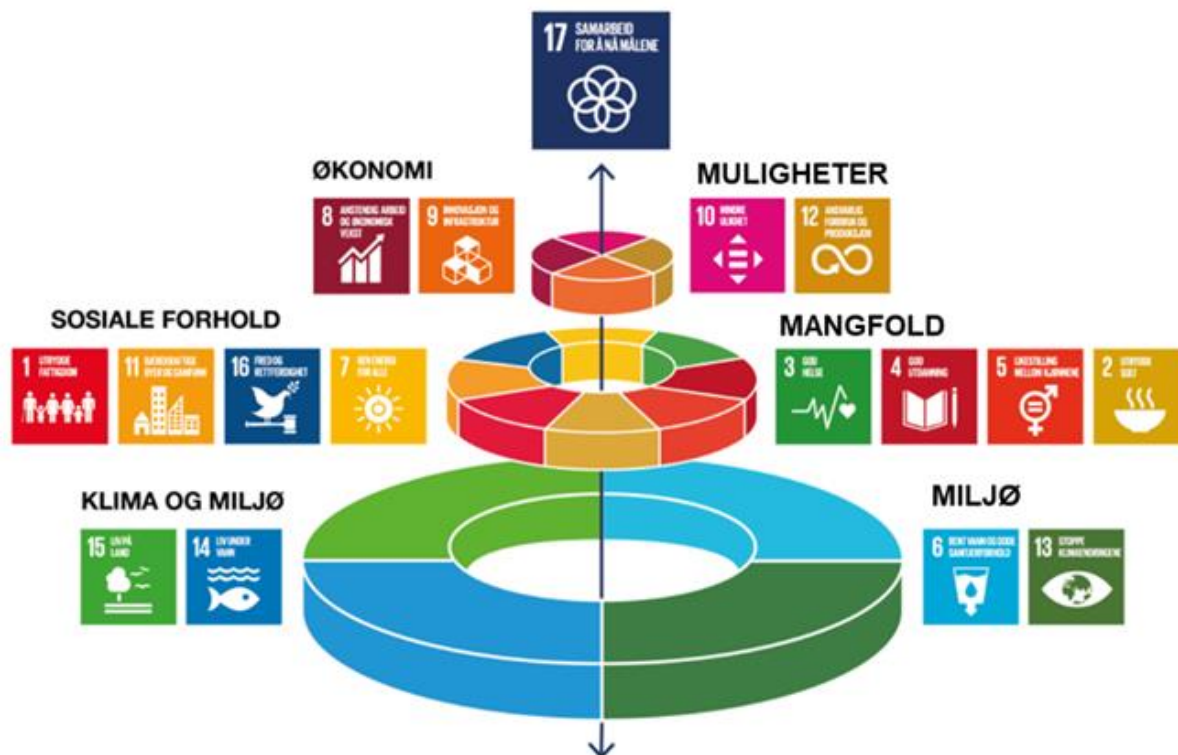
7 Hovedsatsinger

Visjon - Sammen om miljø, mangfold og muligheter!

Visjonen «Sammen om miljø, mangfold og muligheter» er en videreutvikling av en visjon Ås kommune har hatt i flere år. Miljø, mangfold og muligheter sidestilles med de tre dimensjonene miljømessig, sosiokulturell og økonomisk bærekraft. Supplert med det 17.bærekraftsmålet som er «Samarbeid for å

nå målene», er det en visjon for en bærekraftig samfunns- og tjenesteutvikling for Ås kommune i årene framover. Dette er i tråd med regjeringens vedtak om at FNs 17 bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for å håndtere vår tids største utfordringer.

Omstilling til en sirkulær økonomi er viktig i denne sammenhengen. Sirkulær økonomi skal bidra til å redusere tap av naturressurser, nå vedtatte klima- og miljømål, FNs bærekraftsmål og samtidig bidra til verdiskaping, langsiktig konkurransevne og sosial rettferdig omstilling. Kommunens rolle som samfunnsutvikler, planmyndighet, eier av bygg, tjenesteleverandør og innkjøper er viktig i dette arbeidet.

Miljø = Miljømessig bærekraft

Kommunen må forvalte arealene slik at økosystemene, evnen til å opprettholde artsmangfold og økosystemtjenester sikres. Innenfor kommunens ansvarsområde vil dette blant annet si å bidra til å redusere utslipp av klimagasser og miljøgifter og ta vare på verdifulle naturressurser og dyrka og dyrkbar jord.

Mangfold = Sosial og kulturell bærekraft

Utdannelse og tilhørighet til lokalsamfunnet er viktig. Kommunen må jobbe for god folkehelse, helsefremmende omgivelser og bidra til mindre forskjeller og utenforskap. Videre har kommunen et ansvar for at alle får mulighet til å mestre hverdagen, utnytte sine ressurser og delta i samfunnet.

Muligheter = Økonomisk bærekraft

Et trygt og godt arbeidsliv der flest mulig kan være i arbeid er grunnleggende viktig. Å legge til rette for utvikling av næringsliv, utdanning og forskning er sentralt i denne sammenhengen. Det er også viktig at alle som ønsker det, får mulighet til å bidra i lokalsamfunnet. Kommunen må også sørge for at det brukes mindre råvarer og at avfall, utslipp og energibruk reduseres.

Sammenhengen mellom Ås kommunes visjon og FNs 17 bærekraftsmål

Ås kommune visjon	FNs 17 bærekraftsmål
Sammen om	17: Samarbeid for å nå målene.
Miljø	6: Rent vann og gode sanitærforhold 13: Stoppe klimaendringene 14: Liv under vann 15: Liv på land
Mangfold	1: Utrydde fattigdom 2: Utrydde sult 3: God helse 4: God utdanning 5: Likestilling mellom kjønnene 7: Ren energi for alle 11: Bærekraftige byer og samfunn 16: Fred og rettferdighet
Muligheter	8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst 9: Innovasjon og infrastruktur 10: Mindre ulikhet 12: Ansvarlig forbruk og produksjon

Mål og strategier

Kommuneplanens samfunnsdel gir overordnede mål for de kommunale virksomhetene samt strategier for hvordan målene skal nås. Disse målene og strategiene er grunnlaget for kommunens handlingsprogram og økonomiplan. Det er dette som skal rapporteres på i tertialrapporteringene og årsmeldingen.

Felles for kommunens samfunns- og tjenesteutvikling

Det er en rekke temaer som går på tvers av kommunens tjeneste- og samfunnsutvikling. Mål og strategier for disse temaene beskrives under "Felles for kommunens samfunns- og tjenesteutvikling".

Sammen for å nå målene

Mål 1

Ås kommune har et aktivt lokaldemokrati og samarbeider på tvers av virksomhetene med innbyggere, organisasjoner, næringsliv og regionale myndigheter for en bærekraftig tjeneste- og samfunnsutvikling.

Bærekraftsmål 17:

Styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet og fornye partnerskap for bærekraftig utvikling.

Bærekraftsmål 16:

Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer.

Slik gjøres det:

- 1.1: Se samfunns- og tjenesteutviklingen i sammenheng.
- 1.2: Tilrettelegge for at alle innbyggerne kan delta på ulike samfunnsarenaer.
- 1.3: Sikre en aktiv og bærekraftig næringsutvikling.
- 1.4: Utvikle ulike former for innbyggermedvirkning som bidrar til demokratideltakelse.
- 1.5: Sikre innbyggerne påvirkningsmuligheter i saker som gjelder dem selv og lokalsamfunnet.
- 1.6: Øke dialog og samhandling mellom kommunale tjenester og frivillig sektor.
- 1.7: Forenkle og synliggjøre kommunale bidrag og støtte til frivillig sektor.
- 1.8: Være en pådriver for å etablere nettverk, partnerskap og samarbeidsavtaler med frivilligheten, næringslivet, studenter, utdannings- og forskningsinstitusjoner, offentlige, myndigheter, nabokommuner og andre aktører.

Attraktive Ås - kunnskapskommunen

Mål 2:

Ås kommune er en attraktiv kunnskapskommune basert på samarbeid mellom kommunen, innbyggere, utdanningsinstitusjoner, universitetet og tilgrensende institutter og næringsliv.

Bærekraftsmål 4:

Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.

Bærekraftsmål 9:

Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon.

Bærekraftsmål 11:

Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.

Bærekraftsmål 17:

Styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet og fornye partnerskap for bærekraftig utvikling.

Slik gjøres det:

2.1 Næringsutvikling

- Utarbeide planer for utvikling av næringsliv og etablere møteplasser for samarbeid med næringslivet.

Økonomiplan for 2023-2026

- Bidra i samarbeidet mellom utdanningsaktørene på Ås, universitetet, fylkeskommunen og det lokale næringslivet for å utveksle fagkompetanse og skape gode overganger mellom utdanningsnivåene og næringslivet

2.2 Samarbeid med universitetet om å:

- Utvikle Ås med kvaliteter som gjør at det blir attraktivt for studenter, forskere og næringsliv fra hele verden å bo og jobbe i Ås.
- Utvikle et kulturtilbud med aktiviteter, opplæring og opplevelser innenfor kunst- og kulturfaglige områder.
- Investere i og bruke idretts- og kulturanlegg.
- Bidra i arbeidet med å utvikle Campus Øst.
- Legge til rette for studentfrivillighet og studentvelferd.

2.3 Omdømme

- Styrke lokal identitet, tilhørighet og trivsel blant de som bor i og besøker kommunen.
- Invitere sentrale aktører til å delta i et felles prosjekt for å tydeliggjøre merkevaren Ås.
- Nå bedrifter, innbyggere og besøkende som skal bidra til ønsket vekst.
- Identifisere særtrekk, kvaliteter og egenskaper ved Ås som skal vises fram for ulike målgrupper.

Langsiktig økonomisk utvikling

Mål 3

Ås kommune er en økonomisk robust kommune som oppfyller de vedtatte handlingsreglene: 1 % netto driftsresultat, 10 % disposisjonsfond og 106 % gjeldsgrad.

Bærekraftsmål 8:

Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.

Bærekraftsmål 12:

Sikre bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre.

Slik gjøres det:

- 3.1: Sikre prioritering av tiltak og tilpassing av tjenestenivå som ivaretar de økonomiske handlingsreglene.
- 3.2: Arbeide aktivt med å sikre god økonomistyring i hele organisasjonen, herunder bruke sterkere virkemidler for å redusere lånegjelden.
- 3.3: Utvikle bærekraftindikatorer og andre indikatorer for målene i kommuneplanens samfunnsdel som del av kommunens handlingsprogram og økonomiplan.

Mål 4

Ås kommune jobber for en sirkulær økonomi som opprettholder verdien av produkter, materialer og ressurser så lenge som mulig ved å utnytte og gjenbruke ressursene mer effektivt.

Slik gjøres det:

- 4.1: Gjennomføre anskaffelser som gir økonomiske og miljømessige gevinster som sikrer seriøse og anstendige arbeidsforhold og unngår sosial dumping.
- 4.2: Utarbeide klimabudsjett og klimaregnskap som synliggjør ressursbehov, prioriteringer, ansvar og måloppnåelse.
- 4.3: Utvikle rutiner for å i høyest mulig grad utnytte kommunens eksisterende ressurser best mulig, herunder bygningsmasse, møbler og annet utstyr fremfor å anskaffe nytt.
- 4.4: Eterspørre gjenbruk av byggeråstoff og overskuddsmasser i aktuelle tiltak.

Medarbeidere og kompetanse

Mål 5

Ås kommune er en kostnadseffektiv og fleksibel organisasjon med kompetente og motiverte medarbeidere.

Bærekraftsmål 11:

Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.

Slik gjøres det:

- 5.1: Være en attraktiv og fremtidsrettet arbeidsgiver som i størst mulig grad tilbyr hele og faste stillinger.
- 5.2: Samarbeide om å utvikle de kommunale tjenestene.
- 5.3: Tilrettelegge for kompetanseutvikling i tråd med kommunens behov.

Digitalisering

Mål 6

Ås kommune har brukervennlige digitale løsninger for innbyggere og ansatte som bidrar til utvikling, effektivisering og økt inkludering for å møte de ulike samfunnsutfordringene.

Bærekraftsmål 9:

Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig næringsliv og innovasjon.

Slik gjøres det:

- 6.1: Utvikle løsninger som legger vekt på brukernes behov og tilbyr brukerstøtte, forenkling og automatisering.
- 6.2: Prioritere og realisere de gode ideene og aktiviteter som gir gevinst for tjenestene.
- 6.3: Utvikle den digitale kompetansen til ansatte og innbyggere.
- 6.4: Samarbeide om integrerte og helhetlige løsninger.
- 6.5: Vektlegge informasjonssikkerhet og personvern.
- 6.6: Være pådriver for at det etableres infrastruktur som gir fleksible arbeidsordninger for ansatte og innbyggere.

Kommunikasjon

Mål 7

Ås kommunes informasjons- og kommunikasjonskanaler er tilgjengelige, trygge og gjenkjennelige, raske og effektive, og det er lagt til rette for dialog og medvirkning.

*Bærekraftsmål 11:
Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.*

Slik gjøres det:

7.1: Kommunisere og informere slik at det er samsvar mellom tjenestene kommunen leverer og forventningen innbyggerne har til de samme tjenestene.

7.2: Være åpen, tydelig og tilgjengelige for innbyggere og andre målgrupper i alle deler av kommunen.

7.3: Informere om kommunens rolle som samfunnsutvikler og kommunisere med innbyggere og andre om aktiviteter og tilbud hvor kommunen er involvert. Legge til rette for deltakelse, medvirkning og frivillighet.

7.4: Kommunisere internt for å få økt samhandling på tvers av organisasjonen, jobbe smartere og mer effektivt, samt synliggjøre kommunens profil som arbeidsgiver.

7.5: Ha en trygg og forsvarlig kommunikasjon og informasjon i tråd med gjeldende lovverk.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Mål 8

Ås kommune er et trygt og robust samfunn som forebygger og reduserer skadevirkningene dersom uønskede hendelser inntreffer.

*Bærekraftsmål 11:
Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.*

Slik gjøres det:

8.1: Styrke beredskapsarbeidet i egen organisasjon gjennom økt kunnskap, systematisk forebyggingsarbeid og testing av beredskap og planverk.

8.2: Samarbeide med private og offentlige aktører for å kartlegge, forebygge og begrense uønskede hendelser.

8.3: Forebygge uønskede konsekvenser som følge av bortfall av strøm og vannforsyning.

8.4: Bidra til økt geografisk stedsfesting av risiko til bruk i arealplanleggingen.

8.5: Arbeide målrettet med klimatilpasning og samfunnssikkerhet i planleggingen og forebygge konsekvenser av flom, ras, skred og tørke.

8.6: Aktivt trene egen organisasjon i årlige beredskapsøvelser for å være godt rustet til innsats dersom det oppstår uønskete hendelser.

Oppvekst og opplæring

Mål 9

Ås kommune har et inkluderende oppvekstmiljø med kompetente fagmiljøer som jobber tverrfaglig for å ivareta barns og familiers behov.

Bærekraftsmål 4:

Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.

Slik gjøres det:

- 9.1: Innføre tverrfaglig samhandlingsmodell som involverer alle aktuelle virksomheter.
- 9.2: Sikre tidlig innsats ved å sette inn målrettede tiltak tidlig i barnehager, skoler og familier uten unødvendige byråkratiske prosesser.
- 9.3: Utvikle kunnskapsbasert praksis som skaper tilhørighet for den enkelte, inkluderer alle i fellesskapet og motvirker utenforskap.
- 9.4: Sikre gode overganger mellom tjenester.
- 9.5: Sikre gode bomiljøer for alle.
- 9.6: Utjevne sosiale forskjeller med vekt på barn som vokser opp i lavinntektsfamilier.

Mål 10

Barnehagene i Ås legger til rette for gode dannelsesprosesser som setter barn i stand til å mestre livets utfordringer.

Bærekraftsmål 4:

Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.

Slik gjøres det:

- 10.1: Jobbe etter felles holdninger og verdier gjennom prosjekterende arbeidsmåter.
- 10.2: Gjennomføre kompetansehevende tiltak.
- 10.3: Utvikle tverrfaglig profesjonsfelleskap i barnehagen.
- 10.4: Jobbe forebyggende for å sikre et godt psykososialt miljø i barnehagen.
- 10.5: Videreutvikle det pedagogiske arbeidet basert på Reggio Emilias barnehagefilosofi.

Mål 11

Ås-skolen bidrar til faglig og sosial utvikling hos elevene slik at de har best mulige forutsetninger til å håndtere egne liv og bidra i samfunnet.

Bærekraftsmål 4:

Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.

Slik gjøres det:

- 11.1: Styrke lærernes faglige samarbeid og utvikle profesjonsfellesskap på alle nivåer.
- 11.2: Arbeide systematisk med å sikre at elevene opplever en trygg og god skolehverdag.
- 11.3: Følge opp alt skolefravær systematisk.

Mål 12

Ås kommune yter tidlig innsats slik at barn, unge og familiene deres opplever trygghet, mestring og utvikling.

*Bærekraftsmål 3:
Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.*

*Bærekraftsmål 5:
Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet.*

Slik gjøres det:

- 12.1: Tilpasse hjelp til barn, unge og familiene deres slik at de opplever at denne har en ønsket effekt.
- 12.2: Ha nødvendig og oppdatert kunnskap og kapasitet til å oppdage barn, unge og familier som trenger støtte og tilleggsutfordringer på et tidlige tidspunkt.
- 12.3: Etablere tverrfaglig samarbeid slik at de som trenger ekstra oppmerksomhet, opplever at beslutninger fattes i samråd med dem selv.
- 12.4: Ha nulltoleranse mot alle former for diskriminering.

Mål 13

Ås kommune har tjenester til gravide, vordende foreldre, barn og unge som bidrar til god helse, mestring og livskvalitet.

*Bærekraftsmål 3:
Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.*

*Bærekraftsmål 5:
Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet.*

Slik gjøres det:

- 13.1: Ha tilstrekkelig kapasitet og kompetanse for å kunne oppdage og bistå gravide, vordende foreldre, barn og unge med nødvendig og rett hjelp til rett tid.
- 13.2: Ha universelle tiltak og drive forebyggende arbeid for god psykisk helse.

Mål 14

I Ås kommune har personer med nedsatt funksjonsevne mulighet til å delta i samfunnslivet på lik linje med andre innbyggere. Familier med barn og unge med funksjonsnedsettelse får god oppfølging og avlastning i hverdagen. FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne skal ligge til grunn for kommunens arbeid for denne gruppen.

*Bærekraftsmål 3:
Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.*

*Bærekraftsmål 5:
Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling i samfunnet.*

Slik gjøres det:

- 14.1: Legge til rette for aktiviteter med universell utforming.
- 14.2: Prioritere ressurser slik at personer med nedsatt funksjonsevne får nødvendig assistanse og kan delta på lik linje med andre.

Helse og mestring

Mål 15

Innbyggere i Ås bor hjemme lengst mulig fordi de mestrer eget liv, tjenestene gis til hele mennesket i hele kommunen, og kommunens tjenester samhandler seg imellom og med brukerne.

*Bærekraftsmål 3:
Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.*

Slik gjøres det:

- 15.1: Legge til rette for at innbyggerne planlegger for egen alderdom og mestrer eget liv lengst mulig.
- 15.2: Se hele mennesket med både fysisk og psykisk helse.
- 15.3: Utvikle tjenestetilbud i Ås sentrum og Ås nord.
- 15.4: Samhandle på tvers av virksomhetene og gi et godt tilpasset tilbud til den enkelte med færrest mulig tjenesteytere per bruker.
- 15.5: Sikre boliger som ivaretar innbyggernes behov.
- 15.6: Samarbeide interkommunalt og med distriktpsikiatrisk senter (DPS) om ambulerende helhetlige tjenester til de som sliter mest innenfor rus/psykiatri.
- 15.7: Tilrettelegge for ulike boformer med sosiale fellesfunksjoner.

Mål 16

Ås kommune er et demensvennlig samfunn og har differensierte institusjonstjenester som møter behovet om kortere og færre sykehusinnleggelse.

*Bærekraftsmål 3:
Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.*

Slik gjøres det:

- 16.1: Utvikle Moertunet til å bli et ressurscenter innenfor demens.
- 16.2: Utvikle Moer helsehus til et forsterket sykehjem med tjenestetilbud innen pleie, opptrening, rehabilitering, lindrende- og etterbehandling.

Mål 17

NAV Ås inkluderer flere av de med nedsatt arbeidsevne, de som mottar økonomisk stønad, innvandrere utenfor EU/EØS, unge og langtidsledige på arbeidsmarkedet.

Bærekraftsmål 1:

Utrydde alle former for fattigdom i hele verden.

Bærekraftsmål 8:

Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid til alle.

Bærekraftsmål 9:

Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon.

Slik gjøres det:

- 17.1: Øke veiledernes kompetanse om inkludering.
- 17.2: Bygge ut arbeidsgiverkontakten ytterligere.
- 17.3: Utforske og forberede et utvidet NAV-samarbeid på tvers av kommunegrensene om flere tjenester.
- 17.4: Videreutvikle samarbeidet med læringscenteret.
- 17.5: Videreutvikle samarbeidet med Ås internasjonale kultursenter ved kulturskolen og andre aktuelle tjenester i kommunen.

Kultur og frivillighet

Mål 18

Ås kommune har et godt og inkluderende kultur- og fritidstilbud for alle alders- og målgrupper, felleslokaler som samler lag og foreninger samt et godt opplæringsstilbud innen kunst- og kulturfag i kulturskolen uavhengig av økonomi og sosiale forhold.

Bærekraftsmål 4:

Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle.

Bærekraftsmål 3:

Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.

Slik gjøres det:

- 18.1: Utvikle gode betingelser for frivilligheten som grunnlag for fritidsaktiviteter for barn, unge og voksne, blant annet sommerskole.
- 18.2: Utvikle de kommunale kultur- og fritidstilbudene for å kunne dekke ny og økt etterspørsel. 18.3:
 - Gi tilbud til alle aldersgrupper med vekt på gruppen 0-19 år ved bruk av kulturskolen som ressurscenter.
 - Etablere fysisk og økonomisk tilgjengelige tilbud.
- 18.4: Etablere tilgjengelige og egnede arenaer og lokaler for kultur, idrett og andre fysiske- og fritidsaktiviteter.
- 18.5: Legge til rette for sambruk av offentlige bygg og anlegg.
- 18.6: Søke eksterne midler og samarbeidspartnere som kan bidra til å realisere prosjekter og tiltak i kommunen og i regionen.
- 18.7: Ta vare på og formidle kommunens kulturhistorie.

Arealforvaltning

Mål 19

Ås er et nullutslippssamfunn med trygge, inkluderende og attraktive tettsteder og lokalsamfunn som ivaretar kommunens historie og særpreg. Dette samfunnet er utviklet i balanse mellom vekst og vern av landbruks-, natur- og friluftsområder.

Bærekraftsmål 11:

Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.

Bærekraftsmål 13:

Handle umiddelbart for å motarbeide klimaendringene og konsekvensene av dem.

Bærekraftsmål 14:

Bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling.

Bærekraftsmål 15:

Verne, tilbakeføre og fremme bærekraftig bruk av økosystem, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere forringelse av jord og stanse tap av arts mangfold.

Arealstrategier (Slik gjøres det):

19.1: Prioriterte utbyggingsområder

- Konsentrere 90 % av boligveksten innenfor utbyggingsgrensen til Ås sentrum og del av Solberg som grenser til Ski. Videre sørge for at boligveksten ellers skjer i tilknytning til allerede bebygde områder som har et godt kollektivtilbud [\[1\]](#) eller for å opprettholde og utvikle bygdesamfunn.

19.2: Bevaring

- Bevare dyrka og dyrbar jord, naturmangfold, myrer, dyreliv og vannmiljø, kulturminner og kulturmiljø samt arealer for friluftsliv.
- Hindre arealbruk og tiltak som får negativ virkning på vannmiljøet.

19.3: Mobilitet

- Prioritere gang-, sykkel- og kollektivtrafikk i etablering og utforming av vei- og gatenett i Ås sentrum og på Solberg.
- Være pådriver for et godt kollektiv- og sykkelveitilbud i kommunen og mellom kommunen, nabokommuner og Oslo.
- Arbeide for å redusere gjennomgangs- og lokaltrafikken i Ås, spesielt på Fv.152 mellom Korsegården og Holstad, Fv.1383 Askehaugveien, Fv.1384 Sundbyveien og Fv.1385 Kongeveien.

19.4: Kvalitets- og miljøkrav

- Stille kvalitets- og miljøkrav til utviklingen i vekstområdene og øvrige boligområder.
- Følge opp miljøtiltak i landbruket, herunder sikre at buffersonen på seks meter i vannområdene PURA og MORSA blir håndhevet.

19.5: Næringsliv og arbeidsplasser

- Tilrettelegge for arbeidsplasser i alle deler av kommunen etter ABC-prinsippet om rett virksomhet på rett sted.
- Utvikle potensialet for stedsbasert næringsutvikling og lokal mat samt turisme rettet mot natur- og kulturopplevelser.

Klima

Mål 20

Det direkte klimagassutslippet i Ås kommune er redusert med 65 % i 2030 og med 90-95 % i 2050 sammenlignet med utslippsnivået i 2017. Ås er klimanøytral i 2050.

Bærekraftsmål 7:

Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris.

Bærekraftsmål 12:

Sikre bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre.

Bærekraftsmål 13:

Handle umiddelbart for å motarbeide klimaendringene og konsekvensene av dem.

Slik gjøres det:

- 20.1: Redusere klimagassutslippene fra transportsektoren både for intern- og gjennomgangstrafikk.
- 20.2: Redusere klimagassutslippene fra stasjonær forbrenning uten å øke elektrisitetsforbruket.
- 20.3: Redusere klimagassutslippet fra avfalls- og avløpssektoren.
- 20.4: Øke matproduksjonen i landbruket uten at klimagassutslippene øker.
- 20.5: Redusere det indirekte klimagassutslippet.
- 20.6: Redusere klimagassutslipp fra byggeplasser

Teknisk infrastruktur

Mål 21

Ås kommune har drikkevann med høy kvalitet og sikker vannforsyning samt effektiv avløps- og overvannsstruktur til innbyggerne, offentlige virksomheter og næringsliv.

Bærekraftsmål 6:

Sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle.

Bærekraftsmål 9:

Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon.

Slik gjøres det:

- 21.1: Sikre at kvaliteten på vannet tilfredsstiller kravene i drikkevanns-forskriften.
- 21.2: Forebygge skader som følge av klimaendringer ved å stille relevante miljøkrav.
- 21.3: Ta i bruk digital teknologi for å forebygge skader og ulykker på teknisk infrastruktur.
- 21.4: Fornye og vedlikeholde avløps- og overvannssystemene løpende basert på fremtidsrettede og effektive løsninger som sikrer tilstrekkelig kapasitet og hindrer utslipp.
- 21.5: Sikre løsninger der overvann blir en naturlig del av den blågrønne strukturen som

håndterer ekstremnedbør på en tilfredsstillende måte.
21.6: Sikre en tilstrekkelig og rimelig reserveløsning for drikkevann.

Mål 22

Ås kommune håndterer avfall som en ressurs, og har avfallsløsninger som bygger opp under det.

*Bærekraftsmål 9:
Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon.*

*Bærekraftsmål 12:
Sikre bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre.*

Slik gjøres det:

- 22.1: Videreutvikle kildesortering for husstandene, offentlige virksomheter og næringslivet.
- 22.2: Sikre miljøvennlig behandling av avfall.
- 22.3: Utvikle gjenbruksstasjoner i samarbeid med Follo REN.

Mål 23

Ås kommune har et godt utbygd kommunalt gang-, sykkel- og veinett med god fremkommelighet og trafiksikkerhet som bidrar til at innbyggerne bruker kollektivtransport, gange og sykkel mer enn personbil.

*Bærekraftsmål 9:
Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon.*

*Bærekraftsmål 11:
Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.*

Slik gjøres det:

- 23.1: Forbedre den kommunale veistandarden.
- 23.2: Utvikle attraktive, trygge løsninger med god fremkommelighet for bevegelseshemmede, gående og syklister.
- 23.3: Redusere negative konsekvenser for luftkvaliteten.
- 23.4: Ta i bruk intelligente transportsystemer og tjenester (ITS).

Mål 24

Ås kommune har en sammenhengende grønnstruktur i form av parker, møteplasser, lekeplasser, idretts- og friluftslivsarenaer, som ivaretar naturmangfoldet og møter behovet til et mangfold av brukergrupper.

*Bærekraftsmål 11:
Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.*

Bærekraftsmål 15:

Verne, tilbakeføre og fremme bærekraftig bruk av økosystem, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere landforringing og stanse tap av artsmangfold.

Slik gjøres det

- 24.1: Drifte og utvikle parker, møteplasser, lekeplasser, idretts- og friluftslivsarenaer i tråd med vedtatt standard.
- 24.2: Sikre gode samarbeidsprosesser i utvikling av parker, møteplasser, lekeplasser og idretts- og friluftslivsarenaer.
- 24.3: Sikre helhetlig blågrønne strukturer for å ivareta hensyn til friluftsliv, naturmangfold, vilt og folkehelse.

Boliger og eiendomsforvaltning

Mål 25

Ås kommunes eiendomsmasse har et lavt klima- og økologisk fotavtrykk, miljøvennlige løsninger, tilbyr et godt fysisk arbeidsmiljø og har et lavt vedlikeholdsbehov.

Bærekraftsmål 11:

Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.

Slik gjøres det:

- 25.1: Bevare kapitalverdien av byggene og redusere langsiktige levetidskostander gjennom arealeffektivisering og mer bærekraftig drift og vedlikehold.
- 25.2: Drive et vedlikehold som ivaretar helse, miljø og sikkerhet samt sikrer at byggene er miljøvennlige, driftsøkonomiske og funksjonelle.
- 25.3: Vurdere hvilke av kommunens eiendommer som skal enten avhendes, omdisponeres eller satses på.
- 25.4: Ta i bruk fornybare energiformer i kommunale nye og eksisterende bygg.

Mål 26

Ås kommune har trygge og allsidige bomiljøer og botilbud.

Bærekraftsmål 11:

Gjøre byer og lokalsamfunn inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige.

Bærekraftsmål 10:

Redusere ulikhet i og mellom land

Bærekraftsmål 1:

Utrydde alle former for fattigdom i verden.

Slik gjøres det:

- 26.1: Bidra til at det bygges attraktive leiligheter for ulike brukergrupper med ulik boligstørrelse.
- 26.2: Bidra til at det bygges varierte boligtyper som leiligheter, rekkehus og eneboliger av god

kvalitet for ulike brukergrupper.

26.3: Bidra til at det bygges boliger for førstegangsetablerere, lavinnteksgrupper, småhusholdninger, studenter og personer med nedsatt funksjonsevne.

26.4: Sikre boliger for vanskeligstilte.

26.5: Tydeliggjøre ansvar, roller og myndighet i det boligpolitiske arbeidet.

26.6: Sikre arealer for villabebyggelse med hage.

8 Planstrategi

Planstrategien tar for seg de utfordringene kommunen står overfor, og hvilke politiske planer kommunen har og trenger for å løse disse utfordringene. Planstrategien 2021-2024 for Ås kommune peker på 13 utfordringsområder, og lister opp 34 planer som kommunen har eller trenger for å møte disse utfordringene. I tillegg kommer en rekke reguleringsplaner som kommunen også jobber med. Planstrategien revideres ved utarbeidelse av handlingsprogrammet og økonomiplanen.

I forbindelse med utarbeidelse av handlingsprogram og økonomiplan 2023-26, er antall planer i planstrategien redusert fra 34 til 28. Disse planene er:

Overordna planer:

1. Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel 2022-2034 vurderes rullert hvert 4.år.
2. Handlingsprogram og økonomiplan utarbeides hvert år.
3. Reguleringsplaner utarbeides fortløpende.

Planer som er planlagt rullert i perioden 2021-24:

1. Temaplan: Helhetlige tjenester til barn og unge 2020-2024.
2. Barnehagebehovsplan 2021-23.
3. Skolebehovsplan 2021-23.
4. Hovedplan for vann, avløp og vannmiljø 2015-2027.
5. Vedlikeholdsplan for kommunale bygg 2021-2024.
6. Overordnet beredskapsplan for Ås kommune. Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse med tiltak.
7. Arbeidsgiverstrategi. Heltidskultur tas inn ved revidering.

Nye planer som er planlagt utarbeidet i perioden 2021-24:

1. Temaplan: Vold i nære relasjoner.
2. Temaplan: Helse og mestring. Skal inkludere temaene legetjenestene og rusmiddelpolitikk samt tiltaksplan for reformen «Leve hele livet».
3. Temaplan: Veier. Skal inkludere sykkel- og gangveier samt trafiksikkerhet. Tiltaksplan for sykling, gange og trafiksikkerhet skal inngå som tiltaksdelen i temaplanen.
4. Kommunedelplan: Fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. Skal inkludere tema uteområder. Tiltaksplan for idrett, friluftsliv og nærmiljø skal inngå som tiltaksdel til temaplanen.
5. Temaplan: Eiendomsstrategi
6. Temaplan: Kulturmiljø
7. Kommunedelplan for næring
8. Temaplan: Kultur
9. Temaplan: Kulturskolen (Nasjonal rammeplan for kulturskolene gjelder inntil videre.)

Planer som det ikke er behov for å rullere i perioden 2021-24:

1. Boligpolitisk plan for Ås kommune med tiltaksplan 2020-2023.
2. Sykkel og gå-strategi for Ås kommune 2018-2030.
3. Plan for naturmangfold i Ås kommune
4. Skjøtselsplan for Kjøøybukta
5. Skjøtselsplan for Slorene våtmarksområde
6. Handlingsplan for klima- og energi for Ås kommune 2020-2030 med tiltaksdel 2020-2024.
7. Frivilligmelding Ås kommune 2020-2023
8. Eiermelding 2020-2023
9. Ås kommunes reglementer

Planer som utgår (erstattes av eller inngår i andre planer):

1. Rammeplan for SFO for Ås kommune utgår. Erstattes av nasjonal rammeplan for SFO fra 2021
2. Temaplan: Heltidskultur for helse og omsorgstjenestene utgår. Inngår i Arbeidsgiverstrategien.
3. Temaplan: Uteområder. Inngår i kommunedelplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv.
4. Tiltaksplan for idrett, friluftsliv og nærmiljø. Inngår i tiltaksdelen av kommunedelplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv når den utarbeides.
5. Tiltaksplan for sykling, gange og trafiksikkerhet. Inngår i tiltaksdelen av temaplan Veier når den utarbeides.
6. Kommunikasjonsstrategien tas ut fordi det er en plan som ikke behandles politisk.

Klimabudsjett for Ås kommune 2023-2026

Hva er et klimabudsjett?

Et klimabudsjett er et styringsverktøy for kommunen for å nå klimamålene. Det viser hvilke tiltak som kommunen som virksomhet skal iverksette, hvor mye som er avsatt til gjennomføring av tiltaket i budsjettet og hvem som har ansvar for gjennomføring. I tillegg er utslippskutt forbundet med tiltakene kvantifisert i den grad det er mulig og hensiktsmessig. Rapportering på status i gjennomføring av klimatiltak i kommunens tertial- og årsrapport og resultatindikatorer sørger for målrettet styring av arbeidet.

Ås kommunes klimabudsjett

De fleste tiltakene i klimabudsjettet er hentet fra [vedtatt handlingsplan for klima og energi 2020-2030 og tilhørende tiltaksdel 2020-2024](#). Det er etablert en pådrivergruppe for klimabudsjettet i Ås kommune i år som har hovedansvar for å rullere klimabudsjettet og bistå kommunens virksomheter i arbeidet med klimabudsjettet. Kommunedirektøren har fått innspill fra alle virksomhetene i kommunen til nye og/eller reviderte tiltak i årets klimabudsjett. Med bakgrunn i innspillene har pådrivergruppa gjort den samlede vurderingen av hvilke tiltak som skal kuttes/revideres eller om det er behov for nye tiltak og finansiering. Prioriteringen av tiltak er gjort med grunnlag i kunnskap om utslippsreducerende effekt av tiltakene sett sammen med gjennomførbarhet og positiv effekt på andre områder.

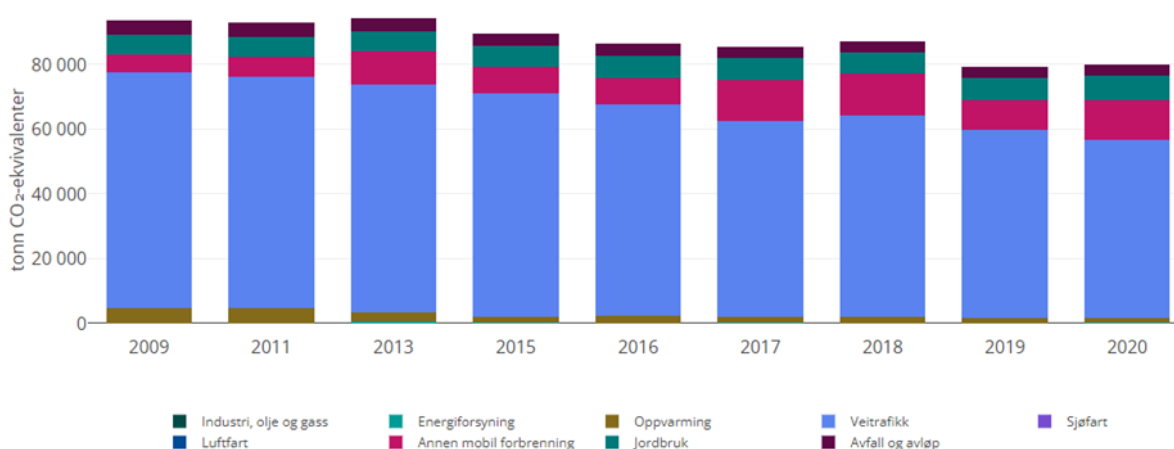
Klimagassutslipp i Ås kommune

De nyeste utslippstallene fra Miljødirektoratet er fra 2020. Da var de direkte klimagassutslippene fra Ås kommune 79.871 tonn CO₂-ekvivalenter, som er en økning fra året før (71.329 tonn CO₂-ekvivalenter). Dette er i hovedsak fordi utslipp fra «annen mobil forbrenning» har økt, som blant annet skyldes økte utslipp fra bygg og anlegg grunnet stor byggeaktivitet i kommunen.

Veitrafikk er den største utslippskilden i kommunen, med 69 % av klimagassutslippene i 2020. I 2016 stod utslipp fra gjennomgangstrafikk for 65 % og intern trafikk for 35%. Miljødirektoratet har ikke oppdaterte tall for fordelingen. Interntrafikken kan kommunen gjøre noe med. Hvis vi skal nå de overordnede utslippsmålene for Ås kommune, er vi imidlertid avhengig av at nabokommuner, fylke og stat gjennomfører tiltak innenfor sine ansvarsområder for å redusere utslipp fra veitrafikken.

Detaljer om utslippsstatistikken finnes i [klimaregnskapet til Ås kommune 2017-2018](#) og [rapport om utslipp og framskrivinger](#). Oppdatert og detaljert utslippsstatistikk for Ås kommune finnes på [Miljødirektoratets nettsider](#).

Den største utfordringen for kommunen som organisasjon er at kommunen har et høyt energiforbruk i forhold til andre kommuner pga. høy andel kvadratmeter i kommunale bygg per innbygger. Tiltak for å senke energiforbruket i kommunens bygningsmasse er derfor viktig.

Figur 1. Oversikt over utviklingen av direkte klimagassutslipp per sektor i Ås kommune 2009-2020. Kilde: Miljødirektoratet 2022.

Beregning av utslippsreduksjon og prioritering av tiltak i klimabudsjettet

Beregning av potensial for utslippsreduksjoner fra tiltak innen innsatsområde transport ble gjort for perioden 2021-2024. Beregningene er gjort samlet for flere tiltak under hvert delmål. For de øvrige innsatsområdene med direkte utslipp er det gjort en skjønsmessig vurdering av utslippsreducerende effekt. Det er tatt utgangspunkt i vurderingene av tiltakene i regional plan for klima og energi for Akershus fylkeskommune, med lav/middels/høy effekt. [Se tiltaksanalysen for detaljer om beregning av utslippskutt og framskrivinger](#). Ås kommune har også sett til Viken fylkeskommunes [klima- og energianalyse for klimatiltak](#) og [Klimakur 2030](#) som grunnlag for å prioritere de tiltakene som har størst effekt på utslippsreduksjon. I prioriteringen er det også gjort skjønsmessige vurderinger av gjennomførbarhet, kostnad og positiv effekt på andre samfunnsområder i kommunen, som f.eks. folkehelse, stedsutvikling, jordvern og naturmangfold.

Det er stor usikkert om hvor stor den utslippsreducerende effekten vil være for mange av tiltakene, og beregning av potensielle utslippskutt krever mye ressurser. Kommunedirektøren har derfor ikke prioritert å gjøre nye beregninger for perioden 2023-2026, men har fokusert på forankring av klimabudsjettet i organisasjonen og gjennomføring av tiltak som vi ut fra eksisterende kunnskap vet har effekt.

Viktige tiltak og endringer i klimabudsjettet for 2023-2026

Klimabudsjettet 2023 er det tredje klimabudsjettet for Ås. Fram til nå har kommunen jobbet med å forankre tiltakene i klimabudsjettet i organisasjonen og gjennomføre tiltak. Detaljer om status på tiltak som er gjennomført eller under gjennomføring finnes i [kommunens tertial-rapportering i Framsikt](#).

Tidligere klimabudsjett er i hovedsak videreført, da mange av tiltakene er løpende og skal gjennomføres som del av driften. Det er gjort justeringer med bakgrunn i virksomhetenes kapasitet og vurderinger av hvilke tiltak de mener har størst potensial for å bli gjennomført.

Noen sentrale nye tiltak/endringer i klimabudsjettet er:

- **Arealbruksendringer:** Utbygging og annen omdisponering av ubebygde arealer kan generere utslipp av klimagasser, spesielt fra skog og myr til utbygd areal. Ivaretagelse av dyrka og dyrkbar mark, naturmangfold og friluftsområder er viktige målsettinger i kommuneplanen, og kommunen har etter plan- og bygningsloven myndighet over arealdisponeringene i kommunen. Kommunen skal også framover utvikle arealregnskap. Det er derfor tatt inn flere nye tiltak for å bidra til å begrense utslipp fra arealbruksendringer i klimabudsjettet.
- **Sirkulærøkonomi:** Kommunen har en viktig rolle i å redusere utslipp gjennom sine anskaffelser. De mest klimavennlige anskaffelsene er de som ikke gjennomføres. Ved å vedlikeholde og gjenbruke bygg, inventar, maskiner og infrastruktur kan kommunen utsette nye anskaffelser, som også er bra for kommuneøkonomien. Dette krever imidlertid økte budsjetttrammer til drift og vedlikehold. I kommunens nåværende økonomiske situasjon er ikke dette blitt prioritert tilstrekkelig. Klimabudsjettet har flere tiltak som omhandler gjenbruk og redusert forbruk og matsvinn, samt rehabilitering framfor nybygg og flerbruk av bygg. En av de største utgiftspostene når det gjelder investeringer er innen bygg og eiendom. Kommunen har for lave budsjetter til å kunne ivareta vedlikeholdsetterslepet på bygningsmassen. Omfanget av behovet for økte driftsmidler til å hente inn dette etterslepet er langt utenfor rammen av klimabudsjettet, og må vurderes i budsjettprosessen for øvrig.
- **Klima- og miljøvennlige innkjøp:** Det er behov for økt kompetanse og ressurser innen anskaffelser i kommunen generelt, og for å ivareta hensyn til klima og sirkulærøkonomi spesielt. Anskaffelser gjøres i stor grad av innkjøpere ute i organisasjonen og det er stort behov for rådgiving og kompetanseheving på disse temaene. Det er også behov for mer ressurser for å ivareta klima- og miljøkrav i rammeavtaler. Ambisjonsnivået innen klima og miljø i anskaffelser må tilpasses kommunens ressurser på området. Kommunen har begrensede ressurser, men vil tilstrebe å ivareta krav til klima og miljø så langt det er mulig med avsatte ressurser.
- **Prosjektleder for klimatiltak i Follo-kommunene:** Fra 2021 har Ås kommune deltatt i Klima Viken som del av Klima- og energinettverket i Follo. Viken fylkeskommune bidrar i et spleiselag med kommuner som ønsker det, med en 50/50-finansiering. Det derfor lagt inn 80.000 kr hvert år i fireårsperioden, som er en del av den samlede finansieringen fra Follo-kommunene. Det arbeides nå med ansettelse i en prosjektstilling som skal jobbe med felles klimaprojekter i Follo-kommunene.
- Flere av tiltakene innenfor landbruk er strøket eller slått sammen. Det er fordi mange av tiltakene er uforpliktende og vanskelige å måle effekten av, eller Follo Landbrukskontor ikke har myndighet eller virkemidler til å gjennomføre tiltaket og manglende kapasitet til å følge opp.

Klimabudsjettet vil bli utviklet og forbedret etter hvert som kommunen høster erfaringer. Det gjør vi sammen med andre kommuner og fylkeskommunen.

Hvordan klimabudsjettet er lagt opp

De fleste tiltakene i klimabudsjettet er hentet fra tiltaksplan for klima og energi, og delvis nye eller endrede tiltak som resultat av prosessen i kommunen. Tiltakene i klimabudsjettet er delt i to kategorier, ut fra om de har effekt på direkte eller indirekte utslipp:

- Direkte utslipp: Utslippene som fysisk skjer innenfor kommunens geografiske grense. Dette er utslipp fra transport, stasjonær forbrenning, avfall og avløp og landbruk, se tabell 1.
- Indirekte utslipp: Er utslipp fra aktivitet og forbruk i Ås som kommer fra produksjon og transport av varer *utenfor* Ås. Det er ikke satt tallfestede mål for dette, siden det hverken finnes gode metoder eller nasjonale tall for å beregne indirekte utslipp. Reduksjon av indirekte utslipp er likevel viktig, og tiltak innen innsatsområdene felles strategier og indirekte utslipp er presentert i tabell 2.
- For kommunens egen drift er det tatt inn en rekke tiltak som alle enheter skal følge opp i det daglige for energisparing, kildesortering, redusert bruk av fossil bil i tjenesten etc. Se tabell 3.

Kommunens klimamål

- Det direkte klimagassutslippet i Ås kommune er redusert med 65% i 2030, og med 90-95% i 2050 sammenlignet med utslippsnivået i 2017.
- Ås kommune har et maksimalt utslipp på 26 000 tonn CO₂ i 2030, og ikke høyere enn 6 440 tonn CO₂ i 2050.
- Ås skal være klimanøytral i 2050

Dette er ambisiøse mål, og er skjerpet for Ås kommune i forhold til tidligere Akershus fylkeskommunes klimamål, jf. vedtak i kommunestyret 16.09.2020 (sak 58/20). Ås sitt mål er likevel lavere enn det som er vedtatt i [regional planstrategi for Viken fylkeskommune](#), om å kutte klimagassutslipp med 80% innen 2030, og bli et lavutslippssamfunn innen 2050.

Økonomisk budsjett

I fireårsperioden er det avsatt totalt 6.600.000 kr. til tiltak innen de ulike innsatsområdene. Fordelingen er vist i tabellen under.

Avsatt budsjett innen ulike innsatsområder	2023	2024	2025	2026	Sum i perioden
Transport	250	470	500	500	
Stasjonær energi, avfall og avløp, landbruk, arealbruk (ny)	550	350	270	70	
Indirekte utslipp og felles strategier	700	880	930	1130	
Totalt budsjett per år, kroner:	1500	1700	1700	1700	6600

Ås kommune som virksomhet kan spille en viktig rolle i å få ned utslipp gjennom anskaffelser. Det gjelder spesielt bygge-, anleggs- og rehabiliteringsprosjekter, og innkjøp/leasing av kjøretøy og maskiner. Siden kostnadene for å stille klima- og miljøkrav fastsettes i anskaffelsesprosessen, har det ikke vært mulig å tallfeste slike kostnader i klimabudsjettet, og disse kostnadene er ikke inkludert i tabellen over og må belastes det enkelte prosjektet.

Tiltakslister

Forklaring av tiltakstabellene

- Hovedmål og delmål for hvert innsatsområde finnes i de fargede radene.
- Tiltakene er sortert under det delmålet de bidrar til å oppnå (f.eks. T1, T2, T3 osv.)
- I kolonnen *Gjennomføring/kostnad i 1000 kr* er det angitt budsjettforslag for tiltaket for det aktuelle året. For mange av tiltakene er det også mulig å søke om tilskudd fra Klimasats, ENOVA og Viken fylkeskommune. Der det står x betyr det at tiltaket gjennomføres som del av den ordinære driften/saksbehandlingen i det aktuelle året.
- I kolonnen *utslippsreduksjon* er det for innsatsområdet transport angitt en beregning i tonn CO₂-ekvivalenter for perioden 2021-2024. Dette tallet er en beregning av potensielle utslippsreduksjoner innen hvert delmål hvis alle tiltakene blir gjennomført. For de øvrige innsatsområdene med direkte utslipp er det gjort en skjønnsmessig vurdering av utslippsreducerende effekt.
- For tabellene med indirekte utslipp (som gjelder *felles strategier* og *indirekte utslipp*), er ikke utslippsreducerende effekt angitt. Dette er fordi det er for stor usikkerhet knyttet til en slik vurdering, både fordi utslippene i hovedsak skjer utenfor Ås kommune og det er mange ledd i produksjon og transport. Mange av tiltakene gjelder påvirkningsarbeid og strategisk arbeid som det er vanskelig å måle effekten av. Det kan gjøres beregninger i enkelte prosjekt når vi får mer kunnskap, f.eks. når det gjelder matsvinn og byggeprosjekter.
- Tiltak som er gjennomført i 2022 er tatt ut av tabellene. Tiltak som ikke ble gjennomført i 2022 er stort sett videreført til 2023, men noen tiltak som har vist seg vanskelige for kommunen å gjennomføre er tatt ut.

Tabell 1: Klimabudsjett for å redusere direkte utslipp i Ås kommune 2023-2026

Tiltak nr.	Tiltak	Ansvarlig enhet (i samarbeid med)	Gjennomføring: x = innen ordinær saksbehandling/kostnad i 1000 kr				Potensiell utslippsreduksjon tonn CO ₂ e 2023-2026
			2023	2024	2025	2026	
T: Klimagassutslippene fra transportsektoren er redusert med mer enn 50 % innen 2030 sammenlignet med 1991-nivå						14100	
T1 total: Veksten i persontransport er tatt med kollektiv, sykkel og gange.						2050	
1	Følge opp føringer i kvalitetsprogrammet i alle reguleringsplaner og større byggesaker med økt fokus på klimatiltak i	Samfunnsutvikling	x	x	x	x	

Økonomiplan for 2023-2026

	forhåndskonferanse r.						
2	Følge opp parkeringsstrategien for kommunen	Samfunnsutvikling, Kommunalteknikk	x	x	x	x	
3	Gjennomfører tiltak i vedtatt strategi og tiltaksplan for sykling, gange og trafiksikkerhet (se tiltak xx i HP)	Kommunalteknikk	x	x	x	x	
4	Ha møter med Ruter om å utvikle fossilfritt kollektivtilbud i og til Ås.	Plan, miljø og næring	x	x	x	x	
5	Kartlegge gjennomgangstrafikk gjennom Ås sentrum og vurdere virkemidler for å redusere denne, herunder bompenger.	Kommunalteknikk (Viken fylkeskomm., Statens vegvesen)	x				
6	Forankre og følge opp retningslinje for ansattes arbeidsreiser med fokus på klima- og miljøvennlige løsninger.	Økonomi	x				
T2 total: Ved utgangen av 2030 skal kollektivtransporten kun bruke fornybar og bærekraftig energi, og gradvis gå over til en utslippsfri kollektivtransport							2700
7	Etterspørre utslippsfrie* skolebusser og transporttjenester ved nye innkjøpsavtaler.	Organisasjon og fellestjeneste (VFK)	x	x	x	x	
8	Etterspørre fossilfri transport i	Økonomi, FIK, alle som	x	x	x	x	

Økonomiplan for 2023-2026

	anskaffelser av varer og tjenester.	anskaffer varer og tjenester.					
T3 total: Alle nye lette kjøretøy er nullutslippsbiler innen 2025							3450
9	Alle nyinnkjøp/nye leasingavtaler av lette kjøretøy skal være nullutslippskjøretøy, og skal være brukte dersom det er hensiktsmessig. Kostnader avklares i anskaffelsen.	Alle med slike avtaler	x	x	x	x	
10	Legge til rette for bildelingsløsninger med nullutslippskjøretøy og sykkeldeling: Regulere inn areal som kan brukes til slike formål. Være pådriver mot private utbyggere	Plan, miljø og næring, Byggesak og geodata	x	x	x	x	
11	Samarbeide med Viken fylkeskommune om etablering av fossilfri bil- og sykkelordning for Viken-kommunene. Gjøre anskaffelse når VFK har inngått rammeavtale.	Kommunalteknikk Eiendom (NMBU)	x	250	x	x	
T4 total: Minst 50 % av nye, tyngre kjøretøy er nullutslippslastebiler, og andel tyngre kjøretøy som går på biogass er økt innen 2030							*
12	Innkjøp og leasing av tyngre kjøretøy og maskiner skal være utslippsfrie så langt det lar seg gjøre. Kostnader avklares i anskaffelsen.	Kommunalteknikk Eiendom	x	x	x	x	

Økonomiplan for 2023-2026

13	Utrede muligheter for etablering av deponi og system for rensing, gjenbruk og mellomlagring av masser, både for kommunens egen drift og utbyggingsprosjekter.	Kommunalteknikk (Follo landbrukskontor)	250	x	x	x	
T5 total: Infrastruktur for fossilfrie drivstoff er godt utbygd innen 2025							**
14	Etablere ladepunkt ved kommunale parkeringsplasser og bygg. Lage plan for gjennomføring.	Kommunalteknikk (VFK)	0	220	500	500	
15	Stille krav om tilrettelegging for ladepunkter for elbil ved alle parkeringsplasser i nye reguleringsplaner.	Plan, miljø og næring	x	x	x	x	
16	Støtte opp om initiativ for fossilfrie drivstoff på bensinstasjoner/energistasjoner.	Plan, miljø og næring (Viken fylkeskomm.)	x	x	x	x	
T6 total: Bygg- og anleggsplasser er fossilfrie innen 2025 og utslippsfrie innen 2030							5900
17	Kommunen stiller krav om fossilfrie, på sikt utslippsfrie, bygg- og anleggsplasser for nye bygg og større rehabiliteringsprosjekter (over 10 mill. kr.), inklusive VA-anlegg.	Eiendom, Prosjekt	x	x	x	x	

Økonomiplan for 2023-2026

18	I reguleringsplan og byggesak er kommunen pådriver for at private utbyggere har fossil- og etter hvert utslippsfrie bygg- og anleggsprosjekt. Følges opp i miljøoppfølgingsplan.	Samfunnsutvikling	x	x	x	x	
----	--	-------------------	---	---	---	---	--

* Forutsatt å gi effekt fra 2025 (Civitas 2019)

** Tiltak i tiltaksområde T5 gir ikke utslippskutt i seg selv, men er en forutsetning for å nå delmål T3 og T4

Tiltak nr.	Tiltak	Ansvarlig enhet (i samarbeid med)	Gjennomføring: x = innen ordinær saksbehandling/kostnad i 1000 kr				Effekt utslippsreduksjon: Lav/Middels/Høy
			2023	2024	2025	2026	
S: Klimagassutslippene fra stasjonær forbrenning er redusert med minst 90 % innen 2030 sammenlignet med 1991-nivå, uten å øke elektrisitetsbruk							
S1: Forbrenning av fossil olje og gass til oppvarming av bygg og produksjon av fjernvarme er utfaset innen 2030							
S2: Andelen lokal, fornybar energi til varme, kjøling og el-spesifikt forbruk i bygg er økt innen 2030							
1	Bruke fjernvarme og vurdere ev. bruk av bergvarme og bioenergi og/eller solfangere i egne byggeprosjekter så langt det er mulig.	Prosjekt, Eiendom	x	x	x	x	Middels
2	Oppfordre utbyggere til å legge om til og ta i bruk lokale fornybare energikilder og øke kompetanse hos kommunen om dette.	Samfunnsutvikling	x	x	x	x	Middels
3	Vurdere bruk av solceller og solfangere på nye kommunale bygg og ved rehabilitering av	Prosjekt, Eiendom	x	x	x	x	Middels

Økonomiplan for 2023-2026

	eksisterende bygg og skifte av tak.						
4	På kommunens nettsider skal det ligge informasjon om hvor innbyggerne kan få rådgiving om energiomlegging, energieffektivisering og valg av lokale fornybare energikilder.	Eiendom	x	x	x	x	Lav
5	Oppfølging og videreutvikling av ENØK-tiltak i alle kommunens bygg utredning av automatisk lys/varmestyring i alle bygg.	Eiendom	x	x	20 0	x	Middels
6	Lage plan for bedre styring og utskifting til LED-lys: Veilys og lys på idrettsanlegg.	Kommunalteknikk	20 0	20 0			Lav
AA: Klimagassutslippet fra avfalls- og avløpssektoren er redusert med minst 80 % innen 2030 sammenlignet med 1991-nivå							
AA1: Klimagassutslippet fra avfallsdeponiene er redusert med minst 80 % innen 2030 sammenlignet med 1991-nivå							
1	Kartlegge metangassutslipp fra deponi og gjennomføre tiltak.	Kommunalteknikk	20 0	x	x	x	Lav
AA2: Produksjon av biogass til drivstoff er økt innen 2030							
2	Utrede muligheten for energigjenvinning fra avløpsvann før det forlater Ås kommunes avløpsnett (Nye Dyster Eldor boligfelt). Mulig samarbeid med NMBU.	Kommunalteknikk	15 0	15 0			Middels
AA3: All biorest fra biogassproduksjon brukes til gjødsel innen 2030							

Økonomiplan for 2023-2026

3	Være pådriver for tiltak for å øke verdien av biorest fra avløpsslam på Søndre Follo renseanlegg og Nordre Follo renseanlegg.	IKS'er (Viken fylkeskom., Biogass Oslofjord)	x	x	x	x	Middels
L - LANDBRUK L1: Bærekraftig matproduksjon i landbruket har økt mens klimagassutslippene er på samme nivå eller lavere sammenlignet med 2015							
L1: Bærekraftig matproduksjon i landbruket har økt mens klimagassutslippene er på samme nivå eller lavere sammenlignet med 2015							
1	Informere om og forvalte nasjonale tilskuddsordninger til drenering og miljøtiltak i jordbruket, inkl. fangvekster.	Follo Landbrukskontor	x	x	x	x	Middels
2	Videreutvikle Smak Ås og lokale markedsplasser som REKO-ringen i kommunen med fokus på bærekraftig og lokalprodusert mat.	Kultur og fritid, Plan, miljø og næring	x	x	x	x	Lav
3	Bidra til å øke kompetanse og kunnskap om virkemidler og tiltak knyttet til klimagassreduksjon og fornybar energi i landbruket, som f.eks. klima- og energiplaner på gårdsbruk, klimarådgiving, karbonbinding, fornybare energiformer, fossilfrie maskiner og bruk av solenergi.	Follo Landbrukskontor i samarbeid med landbrukslagene	x	x	x	x	Middels
L3: Landbruket er en sentral aktør i overgangen til et samfunn basert på fornybare biologiske ressurser							
L3.1: Skogproduksjonen til bruk av tre som byggemateriale og bioenergi har økt innen 2030							
L3.2: Karbonbinding i skog og jord er økt innen 2030							

Økonomiplan for 2023-2026

4	Følge opp og kontrollere foryngelseskravet i skogbruksloven, informere om og forvalte tilskuddsordninger for ungskogpleie og fremme klimarobuste skoger.	Follo Landbrukskontor	x	x	x	x	Lav
5	Utvikle NMBU som utstillingsvindu for et klima- og miljøvennlig landbruk.	NMBU	x	x	x	x	Middels
6	Oppdatere Follo Landbrukskontor sine nettsider med informasjon om kurs, kompetanseheving og støtteordninger for klimagassreduksjon og fornybar energi i Landbruket, f.eks. fra Klimasmart landbruk Viken, Enova og landbruksrådgivingen .	Follo Landbrukskontor	x	x	x	x	Middels
A - Arealbruk: Redusere klimagassutslipp som følge av arealbruksendringer.							
1	Oppfordre til å dokumentere klimagassutslipp som følge av arealbruksendringer i nye reguleringsplaner.	Plan, miljø og næring	x	x	x	x	Middels
2	Inkludere klimagassutslipp som følge av arealbruksendringer i kommunens klimagassregnskap og arealregnskap.	Plan, miljø og næring, Follo landbrukskontor		x	x	x	Middels
3	Være pådriver for å restaurere myr. Forutsetter finansiering / gjennomføring av Statsforvalteren.	Plan, miljø og næring, Kommunalteknikk i samarbeid med Statsforvalteren		x	70	70	Middels

Tabell 2: Klimabudsjett for å redusere indirekte utslipp i Ås kommune 2023-2026

Tiltak nr.	Tiltak	Ansvarlig enhet (i samarbeid med)	Gjennomføring: x = innen ordinær saksbehandling/kostnad i 1000 kr			
			2023	2024	2025	2026
ID: Generelt, Indirekte utslipp						
1	Fullelektronisk fagprogram for å redusere papirbruk og toner i kommunen	Organisasjon og fellestjeneste				
2	Bidra i utviklingen av NMBU og Vitenparken som visningsvindu for bærekraftsmålene.	NMBU (Plan, miljø og næring)	x	x	x	x
ID1: Alle nye, offentlige bygninger er nullutslippsbygg innen 2030.						
3	Når kommunen skal prosjektere nye bygg eller gjennomføre større rehabiliteringer, skal det i forkant utredes om gjenbruk og transformasjon av stående bygningsmasse vil være et bedre alternativ enn riving og nybygg, både for klima/miljø.	Prosjekt, Eiendom	x	x	x	x
4	Ved prosjektering av nye kommunale bygg og større rehabiliteringsprosjekter (over 10 mill. kr.) skal tema innen miljø- og klima utredes og legges fram for politisk behandling (se tiltaksplan for detaljer).	Prosjekt Eiendom	x	x	x	x
5	Bruke klimagassregnskap og livssyklus kostnader som en del av beslutningsunderlaget for miljøambisjoner for nye kommunale bygg og større rehabiliteringsprosjekter (over 10 mill. kr.) Klimagassregnskapet skal vise nødvendige tiltak for å oppnå en	Prosjekt Eiendom	x	x	x	x

Økonomiplan for 2023-2026

	utslippsreduksjon på minst 30% i forhold til et referansebygg etter bransjenormen (Tek-17).					
6	Stille klima/miljøkrav ved anskaffelse av håndverkertjenester og materialkjøp.	Eiendom, Kommunalteknikk	x	x	x	x
7	Sirkulærøkonomi - øke egen kompetanse og oppfordre tiltakshavere til å øke levetiden på bygg ved å: - Rehabiliterer framfor å rive og bygge nytt - Gjenbruke eksisterende bygningsmasse og materialer. - Benytte bestandige og miljøvennlige materialer - Tilrettelegge for flerbruk og fleksibel bruk	Samfunnsutvikling Prosjekt, Eiendom	x	x	x	x
8	Sørge for effektiv bruk av kommunens bygningsmasse for å redusere behov for nybygg og driftsutgifter.	Eiendom	x	x	x	x
9	Høyere prioritering av drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse for å redusere behov for nybygg og rehabilitering.	Eiendom	Mangler finansiering	Mangler finansiering	Mangler finansiering	Mangler finansiering
10	Vurdere å kreve energimerke B i bygg der kommunen inngår leieavtaler, og ved reforhandling av eksisterende avtaler.	Eiendom	x	x	x	x
ID2: Minst 65 % av husholdningsavfallet går til materialgjenvinning innen 2030						

Økonomiplan for 2023-2026

11	Informasjonstiltak og holdningsskapende arbeid for at innbyggerne skal sortere ulike fraksjoner riktig.	Follo Ren (Kommunalteknikk)	x	x	x	x
12	Implementere kildesortering i flere fraksjoner ved alle kommunens enheter og bygg jf. ny renovasjonsavtale.	Eiendom	x	x		
13	Prosjekt med matavfalls-kompost og utvikling av skolehager: Bokashi- bøtter på skolekjøkken og klasserom.	Grunnskole	50	50	50	50
14	Utvikle lokale miljøhus og miljøpunkt (opprette minst 20 nye miljøpunkt i Ås kommune).	Follo Ren (Kommunalteknikk)		x		
ID3: Matsvinn er redusert med 50 % innen 2030.						
15	Videreutvikle bruk av storkjøkkenprogrammet "Mathilda" på sykehjemmene for å redusere matsvinn i Ås kommune som organisasjon.	Helsedrift (PMN)	x	x	x	x
16	Bidra til å redusere matsvinn ved redistribusjon av matvarer på Innbyggertorget sammen med Foodsharing NMBU.	Ås innbyggertorg	x	x	x	x
17	Kurs i klimavennlig mat og reduksjon av matsvinn for nettverk av kokker/ansatte på barnehagenes kjøkken.	Barnehage		50		
ID6: Deling, gjenbruk og redesign av ulike produkter har økt innen 2030						
18	Kjøre inn brukte møbler der det er mulig.	Økonomi (enheter som kjøper møbler)	100	100	100	100

Økonomiplan for 2023-2026

19	Fornye og utvide ordninger med utlånsutstyr på grunnskolene.	Virksomhet grunnskole	70	100	100	200
20	Være pådriver for å etablere materialbank/gjenbruksstasjon for gjenbruk av byggematerialer.	Plan, miljø og næring (Follokommuner, VFK)	x	x	x	x
21	Forprosjekt: Etablere materialbank/gjenbruksverksted a la Remidas med materiale som barnehager, skoler og kulturskole kan bruke.	Plan, miljø og næring Barnehage (VFK og Follokommuner)		x	200	200
FELLES STRATEGIER						
FS1: Innkjøp						
1	Revidere kommunens anskaffelsesstrategi og anskaffelsesrutiner med mer fokus på miljø og klima (se tiltaksplan for detaljer).	Organisasjon og fellestjeneste	x	x		
2	Øke ressurser internt i kommunen til arbeid med miljøkrav i anskaffelser (kurse kommunens innkjøpere, rådgiving, rutineutvikling, maler m.m.)	Økonomi	x	x	x	x
3	Kommunen samarbeider med Felles innkjøpskontor i Follo (FIK) om strengere retningslinjer for miljøkrav i anskaffelser og i kontrakter.	Økonomi	x	x	x	x
FS2: Styringsverktøy og administrasjon						
4	Bruke og utvikle kommunens styringssystem og digitale verktøy (Framsikt) til klimabudsjett, klimaregnskap og miljøstyring.	Økonomi	x	x	x	x

Økonomiplan for 2023-2026

5	Være pådriver ovenfor næringslivet for å få flere miljøsertifiserte bedrifter i kommunen.	Plan, miljø og næring	x	x	x	x
FS3: Holdningsskapende arbeid						
6	Ta i bruk Ås kulturhus og bibliotekene som forum for debatt og diskusjon, veiledning og informasjon om klima- og miljøspørsmål.	Kultur, idrett og frivillighet og Bibliotek	x	x	x	x
7	Gjennomføre aktuelle kampanjer og konkurranser om bærekraftig forbruk, delingskultur og reduksjon av klimagasser.	Kultur, idrett og frivillighet	100	100	100	200
8	Legge vekt på Rammeplanens føringer for bærekraftig utvikling blant annet ved å tilrettelegge for at prosjekter som gjennomføres med barna belyser klima og bærekraft.	Styrer i barnehagene	x	x	x	x
9	Jobbe med læreplanverket LK20 og nasjonal rammeplan for SFO sine føringer for bærekraftig utvikling. Gjennomføre prosjekter med tema klima og bærekraft.	Rektorer på grunnskolene	x	x	x	x
10	Samarbeide med NMBU og Vitenparken om pedagogiske opplegg om klima og bærekraft.	Grunnskole / Barnehage	300	400	300	300
11	Bistå barnehager og skoler med søknader for å få støtte til klima- og miljøprosjekter.	Plan, miljø og næring		x	x	x
FS4 Samarbeid med andre						
12	Deltakelse i Klima Viken og egenandel for å utløse	Plan, miljø og næring (VFK,	80	80	80	80

Økonomiplan for 2023-2026

	støtte til klimatiltak fra Viken fylkeskommune.	Follokommuner)				
13	Legge mer vekt på klima og grønt næringsliv v/rullering av kommunens næringsstrategi (inkl. redusere matsvinn, sirkulærøkonomi).	Plan, miljø og næring (NMBU, næringsliv)	x	x		
14	Støtte opp om lokale initiativ for flere muligheter for gjenbruk: Mat, møbler, fikselaug og lignende initiativer fra frivillige.	NMBU, Follo Ren (Plan, miljø og næring)	x	x	x	x
15	Støtte opp om evt. initiativ for å opprette senter/prosjekt for sirkulærøkonomisk næringsliv og oppstartsbedrifter i Ås sentralområde etter modell fra Vollebekk fabrikker i Oslo.	Plan, miljø og næring (Viken fk.), NMBU, Follo Ren, Næringsliv	x	x	x	
	Sum per år		1500	1700	1700	1700
	Budsjett satt opp i fireårsperioden		1500	1700	1700	1700
	Balanse		0	0	0	0

Kommunedirektøren gis fullmakt til å omfordele midler til tiltak i klimabudsjettet, dersom det er behov.

Tabell 3: Klimatiltak som gjelder alle virksomheter og enheter i Ås kommune. Alle enheter skal ta ansvar for å redusere energiforbruk og klimabelastning.

Nr.	Tiltak/ aktivitet
1	Skifte ut tjenestebiler til fossilfrie biler
2	Følge kommunens reisepolicy for tjenestereiser: Sykle, gå og reise kollektivt på tjenestereiser. Bruke Teams og webinar istedenfor å reise når det er mulig
3	Skru av lys når vi forlater rom
4	Skru ned varme når vi forlater rom for lengre tid (der det ikke er styrt automatisk)
5	Redusere utskrifter og spesielt farge utskrift/kopi når det ikke trengs
6	Gjenbruke og selge brukte møbler og utstyr, eks. IKT-utstyr. Bruke innkjøpsavtale for brukte kontormøbler som førstevalg

7	Stille klima- og miljøkrav i anskaffelser/innkjøp (bør være 30% av tildelingskriterier)
8	Som hovedregel bestille vegetarmat til møter og arrangement
9	Sortere avfall i riktige fraksjoner
10	Alltid ha et plantebasert alternativ i kommunens servering ved skoler, barnehager, institusjoner, og arrangementer og øke bruken. Kommunal matservering skal være i tråd med Helsedirektoratets kostråd.

Rapportering og måloppnåelse

Rapportering og måloppnåelse

Ås kommune vil følge utviklingen i gjennomføring av tiltakene og i faktiske utslippsreduksjoner i årene fremover. Miljødirektoratets klimastatistikk gir oversikt over status for klimagassutslippene for ulike sektorer. Denne statistikken offentliggjøres ett til to år etter det aktuelle året. Informasjon om siste oppdatert statistikk finnes over, i fig. 1. Se [klimaregnskap for Ås kommune 2017-2018](#) for detaljer om utslipp og status for Ås kommune som samfunn, basert på nasjonal og regional utslippsstatistikk.

I tillegg til rapportering på status på gjennomføring av tiltak i tertialrapportene, rapporteres det på resultatindikatorer for Ås kommune som virksomhet i årsmeldingen. Resultatindikatorene viser hva som er oppnådd og kan være både kvantitative (f.eks. antall nullutslippsbiler i kommunens bilpark) og kvalitative (f.eks. arealplanlegging som bidrar til mindre bilkjøring).

Resultatindikatorer

Tabell 4 viser rapportering på resultatindikatorer for Ås kommune som virksomhet for 2021. Indikatorer der vi i dag ikke har et system for å innhente data er vist i tabell 5. Disse er ikke med i indikatorsettet nå, men blir inkludert når vi får et effektivt system for rapportering. På sikt skal disse indikatorene inngå som del av arbeidet med å utvikle bærekraftindikatorer og andre indikatorer for målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Tabell 4. Indikatorer direkte utslipp og energiforbruk/produksjon for Ås kommune som virksomhet

Nr.	Indikatorer	Ansvar (enhet)	2019/2020	2021	Merknad
1	Antall nullutslippskjøretøy (andel).	Kommunal- teknikk	6 kjøretøy (av 97) 6%	11 %	Skiftes til elektrisitet i hht utskiftingsplan for kjøretøy
2	Antall elsykler/sykler til bruk i tjenesten	Plan, miljø og næring	2-3 elsykler, 1 vanlig sykkel	8 vanlige el- sykler og 3 el- fraktesykler	Forsinkelser i leveransene, fikk inn 6 vanlige el-sykler i tillegg i januar 2022
3	Antall ladestasjoner ved kommunens formålsbygg og arbeidsplasser.	Kommunal- teknikk	20 ladestasjoner	30 ladestasjoner/ 47 ladepunkt	Noe mindre etablering enn planlagt pga. forsinka leveranser

Økonomiplan for 2023-2026

4	Prosjekter med fossilfri/utslippsfri bygg- og anleggsplass (reduksjon i utslipp i prosjektet)	Prosjekt	Ingen	3 prosjekter med krav om mindre bruk av fossile drivstoff (reduksjon i CO2): Åsgård skole (2 tonn), ny flerbrukshall ved Ås vgs. (2 tonn), fortau Grimsrudveien (59 tonn)	Åsgård: noe mindre i 2022 siden utgraving og uttransport er ferdig. Åsgård og flerbrukshall: Brukt 5% innblanding av biodiesel.
5	Energiforbruk elektrisitet i kWh totalt (kommunale bygg, veilys/lysløype og VA-anlegg)	Eiendom	21 068 314	24 145 388	Kommunen har hatt en økning i antall kvadratmeter bygg, som har medført økt forbruk.
6	Energiforbruk i kWh totalt (elektrisitetsforbruk, fjernvarme og fyringsolje)	Eiendom	27 777 725	26 956 206	Fyringsolje er nå faset ut.
7	Energiproduksjon, solkraft	Eiendom	Ingen anlegg.	Ingen anlegg	Skal etableres solceller på Åsgård skole
8	Volum næringsavfall (kg)	Eiendom	2019: 391 350	341721	Alle bygg/virksomheter
9	Andel næringsavfall som går til materialgjenvinning (sorteringsgrad).	Eiendom	2019: 18,6%	14,60 %	Kommunen byttet leverandør i 2021. Innfasing av høyere sorteringsgrad er i gang.
10	Antall gårdsbruk som har fått veiledning om klima- og energiplan.	Follo Landbrukskontor	Ingen p.t.	Ingen i 2021	

Tabell 5. Indikatorer som bør utvikles for Ås kommune som virksomhet

Forslag til indikatorer	Direkte utslipp:	Indirekte utslipp:
-------------------------	------------------	--------------------

Økonomiplan for 2023-2026

Reduksjon i utslipp fra arbeidsreiser	CO2e	
Klima- og miljøvennlige formålsbygg og rehabilitering		Antall prosjekter, estimert effekt CO2e
Energiforbruk i kWh pr kvadratmeter (temperaturjustert),		CO2e /kWh
Arealplanlegging som bidrar til mindre bilkjøring	Kvalitativ beskrivelse	
Andel matsvinn i kommunen som virksomhet		Kg
Gjennomførte holdningsskapende kampanjer og informasjonstiltak		Antall kampanjer, deltakelse
Innkjøp: Stille miljøkrav i anskaffelser		Type og antall miljøkrav
Redusert kjøttforbruk		Kg

Vedlegg 1 - Bevilgningsoversikter

§ 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A)

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Rammetilskudd	-537 747	-497 700	-545 243	-557 243	-577 243	-591 243
Inntekts- og formuesskatt	-689 006	-684 000	-747 386	-765 438	-781 935	-799 878
Eiendomsskatt	-50 636	-73 000	-79 000	-79 500	-75 000	-75 000
Andre generelle driftsinntekter	-30 242	-27 109	-52 109	-46 109	-38 309	-36 809
Sum generelle driftsinntekter	-1 307 631	-1 281 809	-1 423 738	-1 448 290	-1 472 487	-1 502 930
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 107 056	1 169 100	1 300 162	1 279 788	1 299 049	1 326 107
Avskrivninger	104 602	101 469	125 050	133 625	137 855	144 002
Sum netto driftsutgifter	1 211 658	1 270 569	1 425 212	1 413 414	1 436 904	1 470 109
Brutto driftsresultat	-95 973	-11 240	1 474	-34 876	-35 583	-32 821
Renteinntekter	-10 968	-15 600	-31 396	-30 798	-30 200	-30 200
Utbytter	-12 706	-7 500	-9 800	-9 800	-9 800	-9 800
Renteutgifter	24 937	36 600	91 215	94 895	95 785	94 549
Avdrag på lån	87 354	93 000	97 000	101 000	103 000	103 000
Netto finansutgifter	88 617	106 500	147 019	155 297	158 785	157 549
Motpost avskrivninger	-104 602	-101 469	-125 050	-133 625	-137 855	-144 002
Netto driftsresultat	-111 958	-6 209	23 443	-13 204	-14 653	-19 274
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	5	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	27 749	4 181	4 072	4 403	4 316	2 338
Bruk av bundne driftsfond	-24 321	-11 912	-17 711	-11 459	-5 442	-4 565
Avsetninger til disposisjonsfond	108 531	13 939	680	20 260	15 780	21 502
Bruk av disposisjonsfond	0	0	-10 484	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0

Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	111 964	6 208	-23 443	13 204	14 653	19 274
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	6	0	0	0	0	0

§ 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. budsjett 2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Barnehage	183 843	183 190	206 329	207 129	209 629	212 629
Grunnskoleopplæring	255 949	252 202	269 528	267 128	267 228	266 828
Kultur-,idrett- og fritidstjenester	32 477	33 602	32 317	32 217	32 267	32 317
Kommunehelse	89 042	74 773	78 979	83 556	84 430	85 080
Barnevern	37 523	44 978	47 810	48 010	49 060	49 260
Sosiale og arbeidsrettede tjenester	53 820	54 400	63 991	61 201	59 541	59 841
Tjenester til hjemmeboende	173 552	166 692	188 856	190 786	194 086	206 086
Pleie og omsorgstjenester i institusjon	172 240	166 268	168 721	172 121	175 421	179 221
Fysisk planlegging, natur og nærmiljø	17 156	16 944	18 022	17 712	17 674	17 448
Administrasjon og styring	88 370	89 554	94 268	93 168	94 768	93 968
Eiendomsforvaltning og utleie	155 027	156 388	180 907	161 277	157 577	158 377
Samferdsel	22 096	20 832	21 329	21 429	21 529	21 629
Brann og ulykkesvern	12 810	12 894	14 181	14 169	14 157	14 144
Vann, avløp og renovasjonstjenester	-7 988	-10 234	-14 230	-14 989	-15 756	-18 882
Felles inntekter og utgifter	-69 146	206	40 415	51 294	74 015	89 785
Sum bevilgninger drift, netto	1 216 769	1 262 689	1 411 423	1 406 208	1 435 627	1 467 731
Herav:						
Avskrivninger	104 602	101 469	125 050	133 625	137 855	144 002
Netto renteutgifter og -inntekter	1 401	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	10	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	27 749	3 881	3 772	4 103	4 016	2 038
Bruk av bundne driftsfond	-24 321	-11 912	-17 711	-11 459	-5 442	-4 565
Avsetninger til disposisjonsfond	272	150	150	150	150	150
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 107 056	1 169 100	1 300 162	1 279 788	1 299 049	1 326 107

§ 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A)

Beløp i 1000

	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Investeringer i varige driftsmidler	286 713	132 358	225 812	245 118
Tilskudd til andres investeringer	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 800	2 800	3 200	3 200
Utlån av egne midler	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	289 513	135 158	229 012	248 318
Kompensasjon for merverdiavgift	-39 995	-11 442	-19 112	-23 312
Tilskudd fra andre	-63 250	-63 250	-88 200	-88 200
Salg av varige driftsmidler	-10 000	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0

Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000

	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026
Bruk av lån	-173 268	-67 466	-143 700	-148 806
Sum investeringsinntekter	-286 513	-142 158	-251 012	-260 318
Videreutlån	40 000	40 000	40 000	40 000
Bruk av lån til videreutlån	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Avdrag på lån til videreutlån	6 500	6 500	6 500	6 500
Mottatte avdrag på videreutlån	-6 500	-6 500	-6 500	-6 500
Netto utgifter videreutlån	0	0	0	0
Overføring fra drift	0	0	0	0
Avsetninger til bundne investeringsfond	47 000	27 000	42 000	32 000
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-50 000	-20 000	-20 000	-20 000
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-3 000	7 000	22 000	12 000
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0

2B Bevilgningsoversikt - investering

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023- 2026
Kirkelig Fellesråd	750	750	750	750	3 000
Mindre investeringsprosjekter	938	938	938	938	3 752
Arealeeffektivisering og samlokalisering	10 000	0	15 000	0	25 000
Åsgård skole, utvidelse	139 000	0	0	0	139 000
Åsgård skole Inventar og IKT	18 625	0	0	0	18 625
Oppgradering kinoteater	1 000	0	0	31 500	32 500
Tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Hurtigladepunkt for EI-bil	1 000	500	500	500	2 500
Utvide p-plass seniorsenter Nordby	500	0	0	0	500
Solfallsveien 27b	0	0	12 200	13 000	25 200
Flerbrukshall Ås VGS	5 000	0	0	0	5 000
Biler/Maskiner. Vei, idrett og natur	2 000	2 000	1 500	1 000	6 500
Infrastrukturiltak	10 000	36 000	48 000	60 000	154 000
Ny barnehage Dyster/Eldor	300	0	0	0	300
Standardheving/Påkostning	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
Hovedplan Vann og avløp	36 000	36 000	36 000	36 000	144 000
Mindre investeringsprosjekter VA	3 600	3 600	3 600	3 600	14 400
Biler, maskiner VAR	1 500	1 500	1 000	1 000	5 000
Oppgradering Vann og avløp	14 400	14 400	14 400	14 400	57 600
Reservevannforsyning Ås kommune	5 000	10 000	65 000	65 000	145 000
Bygningsmessige tilpasninger omsorgsbolig	1 000	5 000	5 000	5 000	16 000
Ombygging Frydenhaug til ressursbarnehage	0	0	7 500	0	7 500
Energiltak kommunale bygg	25 000	0	0	0	25 000
Kveldroveien/Myråsdalen - totalfornying-trafikksikkerhet	250	1 500	1 000	0	2 750
Osloveien - totalfornying - trafikksikkerhet	0	250	1 500	1 000	2 750
Kinnsåsen - oppgraderinger	0	2 000	0	0	2 000
Utvikling av Hogstvedtarealet	250	2 000	250	0	2 500
Rustad skole. Støyproblematikk	300	3 700	0	0	4 000
Tiltaksplan sykling, gange og trafikksikkerhet	3 300	5 220	4 674	4 430	17 624
Investeringer i varige driftsmidler	286 713	132 358	225 812	245 118	890 001

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023- 2026
Investeringer i varige driftsmidler	0	0	0	0	0

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023- 2026
E.kap tilskudd KLP	2 800	2 800	3 200	3 200	12 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 800	2 800	3 200	3 200	12 000

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan Sum 2023- 2026
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	289 513	135 158	229 012	248 318	890 001

Vedlegg 2 – Gebyrregulativ

Gebyrregulativ plansaker

Vedtatt av Ås kommunestyret 14.12.2022

Gjelder fra 01.01.2023

Gebyrer for arbeider etter Plan- og bygningslovens § 33-1 og forskrift av 2.2.2012

Betalingsbetingelser

Gebyr for oppstartsmøte kreves når oppstartsmøte er gjennomført og forfaller til betaling umiddelbart

Gebyr for planprogram kreves når saken legges fram til politisk behandling og forfaller til betaling umiddelbart

Gebyret for høringsforslag kreves når saken er forelagt politisk behandling og fremmet til offentlig ettersyn. Betaling forfaller umiddelbart.

Gebyret er uavhengig av resultatet av behandlingen.

§ 1 Gebyrbelagte planoppgaver

Det betales gebyr for saksbehandling av følgende tiltak:

Tiltak	Plan- og bygningsloven
Oppstart av reguleringsarbeidet - Oppstartsmøte	§ 12-8
Planprogram	§ 4-1
Forslag til detaljregulering - høringsforslag	§ 12-3
Forslag om endring i reguleringsplan	§ 12-14
Dispensasjon – søknad og vedtak	§ 19 - 1,2
Midlertidig forbud mot tiltak – søknad om samtykke	§ 13-1

Det kan mottas tilsvarende gebyr for detaljreguleringsplan utarbeidet av kommunen i henhold til pbl. § 12-3 dersom arbeidet omfatter privat grunn og skjer etter avtale med privat tiltakshaver eller andre private interesser. Dette vil gjelde tilfeller hvor private interesser ser det som en fordel at kommunen utarbeider planen, og hvor kommunen ser fordel ved selv å utføre planarbeidet. I slike tilfeller gjøres avtalen før arbeidet starter.

§ 2 Oppstart av reguleringsarbeidet – Oppstartsmøte

Gebyr for avholdelse av oppstartsmøte	30 000 kr
---------------------------------------	-----------

§ 3 Planprogram og konsekvensutredning

Gebyr for fastsettelse av planprogram med eller uten konsekvensutredning	40 000 kr
Gebyr for konsekvensutredning uten planprogram	20 000 kr

§ 4 Forslag til detaljregulering – høringsforslag

Grunnbeløp	85 000 kr
------------	-----------

Tillegg per m2 for planområder over 5 000 m2

5 001 – 15 000 m2	kr 9
15 001 – 30 000 m2	kr 5
30 001 – 50 000 m2	kr 2
over 50 000 m2	kr 1

Økonomiplan for 2023-2026

Det betales gebyr for all ny bebyggelse innenfor planområdet, både over og under terreng. Tillegg for bebyggelsen, per m²

0 – 1 000 m ² BRA	kr 33
1 001 – 5 000 m ² BRA	kr 23
5 001 – 10 000 m ² BRA	kr 10
10 001 – 60 000 m ² BRA	kr 2

§ 5 Tilleggsgebyr

Tillegg for endring av planforslag etter at forslaget er fremmet til politisk behandling og ny fremleggelse til politisk behandling.	27 500 kr
Tillegg for detaljregulering som ikke samsvarer med arealbruken fastsatt i overordnet plan (k-plan eller områdereguleringsplan)	30 000 kr

Digitalt materiale skal være i henhold til gjeldende SOSI-standard (jf. Kart- og planforskriften og Nasjonal produktspesifikasjon for arealplan og digitalt planregister). Dersom materialet trenger bearbeidelse fordi det ikke er i henhold til disse standardene, kan kommunen påta seg dette, dersom en har kapasitet. Slikt arbeid vil bli fakturert for medgått tid.

Timeprisen er kr 1 400 eks mva.

§ 6 Forslag om endring i reguleringsplan

Endringer som godkjennes ved politisk behandling etter pbl. §12-14	30 000 kr
--	-----------

§ 7 Dispensasjon

Søknad som avklares uten regionale myndigheters uttalelse	11 200 kr
Søknad som krever regionale myndigheters uttalelse	16 400 kr
I tilfeller hvor det er nødvendig med flere dispensasjoner for samme tiltak betales 50 % av satsen for dispensasjoner utover den første.	

§ 8 Planinitiativ

Framleggelse av planinitiativ, som ikke er i tråd med overordnet plan, til politisk behandling, eller framleggelse av planinitiativ, som kommunedirektøren med hjemmel i PBL § 12-8 har stoppet, til politisk behandling.	30 000 kr
---	-----------

§9 Sakkyndig bistand

Der kommunen leier inn sakkyndig bistand for kontroll, uttalelser, vurderinger i henhold til lov- og forskriftskrav og lignende, settes gebyr lik kostnader for slik bistand. I tillegg påløper et gebyr på kr. 5 000.

§ 10 Behandling av samtykke til bygge- og deletiltak til tross for midlertidig forbud mot tiltak

Grunnbeløp	4 500
------------	-------

§ 11 Reduksjon eller fritak fra gebyr

Jord- og skogbruksområder, friluftslivsområder og naturområder hvor det ikke skal gjennomføres tiltak, jf. pbl. § 12-5 nr.5, inngår ikke i beregningsgrunnlaget for plangebyr.

Gebyret kan fravikes når det er åpenbart urimelig.

§ 12 Øvre tak på reguleringsgebyr

Øvre grense for samlet gebyr er kr 1 600 000,-

Gebyrregulativ for behandling av bygge- og delesaker etter plan- og bygningslovens § 33 for år 2023

Vedtatt av Ås kommunestyre 00.00.2022

GENERELT

Dette regulativet er vedtatt med hjemmel i § 33-1 i plan og bygningsloven og gebyrforskrift av 23.02.12. Regulativet gjelder for saker innkommet fra og med 1. januar 2023

Av byggesaksgebyrene utgjør ca.10 % av satsene utgifter til tilsyn.

Areal som nyttes i regulativet er bruksareal (BRA) og beregnes i henhold til Norsk Standard 3940, med unntak for tiltak som ikke har bruksareal, der nyttes bebygd areal (BYA).

Betalingsbetingelser:

1. Betaling kreves når vedtaket er fattet og forfaller til betaling umiddelbart. *Eksempelvis: Når rammetillatelse er gitt, når tillatelse til tiltak er gitt, når tillatelse til opprettelse av ny grunneiendom er gitt, når avslag på søknad foreligger.*
2. Ved avslag kreves 75 % av fullt gebyr.
3. Gebyret kan fravikes når det er åpenbart urimelig. Øvre beløpsgrense for gebyr er kr. 1.600.000 per tiltak.

BYGGESAKER

1	Tiltak som behandles etter søknad i h.h.t. plan- og bygningslovens § § 20-1, 20-3.
---	--

1.1 Bolig – / fritidseiendom

Økonomiplan for 2023-2026

1.1.1 Enebolig	21 400
1.1.2 Enebolig med sekundærleilighet.	26 752
1.1.3 Tomannsboliger	32 102
1.1.4 Mikrohus (definert i kommuneplanen)	12 200
1.1.5 Andre boligbygg, per boenhet.	
De første 4 boenhetene	12 200
De påfølgende 5 - 20 boenheter	8 200
De påfølgende 21 - 40 boenheter	2 650
Utover 40 boenheter	1 000
1.1.6 Oppdeling av bolig og etablering av sek.leilighet /boenhet	10 720
1.1.7 Sammenslåing av boenheter	5 360
1.1.8 Garasjer /uthus, tilbygg, påbygg, under-, ombygging:	
Inntil 15 m2	3 813
16 – 30 m2	4 428
31 – 50 m2	6 452
51 – 70 m2	8 849
71 – 100 m2	10 784
Over 100 m2	14 747
1.1.9 Andre tiltak på bolig- og fritidseiendom (som ikke går under 1.8)	6 867
Kombinert nærings- og boligbygg, se 1.2.7	
1.2 Bygninger til andre formål enn bolig, - gjelder nybygg, til-, på-, under- og ombygging.	
1.2.1 0 – 150 m2	35 000
1.2.2 151 – 300 m2	42 750
1.2.3 301 – 600 m2	60 750
1.2.4 501 – 1000 m2	71 250
1.2.5 Til-, på-, under- og ombygging:	
Inntil 50 m2	14 250
51 – 150 m2	21 375
151 – 300 m2	35 625
301 – 1000 m2	42 750
Tillegg per m2 for areal over 1000 m2:	
1001 – 3000 m2	15
3001 – 10 000 m2	6
10 001 – 20 000 m2	3
Over 20 001 m2	1
1.2.6 Enkle uisolerte næringsbygg	16 000
Tillegg per m2 for areal over 100 m2	16
1.2.7 Kombinert nærings- og boligbygg: 1.2.1 til 1.2.5 pluss 1.1.4.	

1.3 Tekniske installasjoner, nybygg, endring og reparasjon

1.3.1 Mindre tiltak, som VVS-tiltak, heis, antenne, mast, skorstein, brannmur, andre mindre tiltak.	3 813
1.3.2 Større tiltak, som VVS-tiltak, heis, antenne, mast, skorstein, brannmur, andre tiltak.	8 849

1.4 Veianlegg og røranlegg i grunnen

Økonomiplan for 2023-2026

1.4.1 Ny /endret avkjørsel (ikke knyttet til byggesak)	2 748
1.4.2 Mindre anlegg	4 306
1.4.3 Større anlegg	7 436

1.5 Riving	
1.5.1 Riving < 100 m ²	3 131
1.5.2 Riving > 100 m ²	6 262
Når riving søkes og gjennomføres samtidig med oppføring av nytt bygg på samme eiendom betales halvt gebyr for riving.	

1.6 Bruksendring	
1.6.1 Søknad som behandles etter pbl. §§ 20-1, 20-3. Ved bygningsmessige tiltak kommer tillegg i h.h.t. regulativets 1.1 og 1.2	5 521
1.6.2 Søknad som behandles etter pbl. §§ 20-1, 20-4, jf. sak § 3-1 c) (tilleggsdel til hoveddel)	3 914
Ved bygningsmessige tiltak kommer tillegg i h.h.t. regulativets 1.1 og 1.2	

1.7 Skilt- og reklameinnretninger	
1.7.1 Enkeltskilt, per virksomhet og søknad	2 755
1.7.2 Skiltplan (for bygg)	5 941

1.8 Andre tiltak, diverse	
1.8.1 Fasadeendring, endring av bærekonstruksjon, støttemur, gjerde, levegg, støyskjerm, større flaggstang, svømmebasseng, brønn, dam, o.l.	3 813
1.8.2 Terrengingrep, brygger, moloer, naust, o.l.	5 510
1.8.3 Massedeponi Inntil 10 000 m ³	9 127
For hver overskytende 1 000 m ³ over 10 000 m ³ ;	470
1.8.4 Midlertidig brukstillatelse	1 174
1.8.5 Lokal godkjenning av foretak etter SAK § 11-4, 6.ledd	1 800
1.8.6 Fravik fra krav i byggeteknisk forskrift (TEK), jf. pbl. § 31-2, 4.ledd.	2 760

1.9 Endringer	
1.9.1. Reviderte tegninger, - fast pris. Gjelder ikke småhus og fritidsboliger.	1 957
1.9.2 Endring av tidligere innvilget tillatelse; 25 % av opprinnelig gebyr, minimum kr. 2 446.	

1.10 Igangsettingstillatelse	
1.10.1 Gebyr for hver igangsettingstillatelse (totrinns-søknad)	2 349

1.11 Gebyr ved mangelfull søknad	
---	--

Økonomiplan for 2023-2026

Dersom søker ikke har komplettert søknad etter første brev fra bygnings-myndigheten med angitte mangler, påløper det et tilleggsgebyr på kr. 1 957 for hvert påfølgende mangelbrev som må skrives.

2	Tiltak som behandles etter søknad i h.h.t. plan- og bygningslovens § 20-1, jf. § 20-4, tiltak som kan forestås av tiltakshaver, jf. SAK §§ 3-1, 3-2.
2.1 Mindre tiltak på bebygd eiendom, midlertidige bygninger, konstruksjoner og anlegg samt alminnelig driftsbygninger i landbruket. Nybygg, tilbygg, endring og annet.	
Inntil 15 m2	5 100
16 – 30 m2	5 475
31 – 50 m2	7 985
51 – 70 m2	10 950
71 – 100 m2	13 675
Over 100 m2	18 250
Tillegg per m2 for areal over 100 m2:	18

3	Godkjenning av selvbygger etter saksbehandlingsforskriftens § 6-8.
3.1 Godkjenning av person for ansvarsrett som selvbygger av egen bolig eller fritidsbolig.	3 914

4	Deling etter plan- og bygningslovens §§ 20-1, bokstav m, 20-2
4.1 Ved søknad om fradeling av inntil to nye parseller	8 258
4.2 Ved søknad om fradeling av flere enn to nye parseller	12 956
4.3 Søknad om omgjøring fra feste- til grunneiendom	4 129
4.4 Ved søknad om fradeling ved arealoverføring	4 129
4.5 Ved søknad om deling i samsvar med godkjent reguleringsplan, inntil fem parseller	5 600
Tillegg per parsell over fem	400

5	Ulovlig byggearbeid
5.1 Saksbehandling som påløper i forbindelse med ulovlig arbeid og bruksendring og /eller arbeid som er utført i strid med tillatelser /bestemmelser/ satt i gang uten tillatelse faktureres etter medgått tid; timepris kr. 1 292,-	

5.2 Overtredelsesgebyr: Det vises til plan- og bygningslovens 32-8 og til kapittel 16 i Forskrift om byggesak m/ veiledning, om utmåling av overtredelsesgebyr.

6	Dispensasjonssøknad i h.h.t. plan- og bygningslovens §§ 19-1, 29-4, første ledd.	
6.1 Søknad som avklares uten uttalelse fra regionale myndigheter.		7 000
6.2 Søknad som krever regionale myndigheters uttalelse.		12 000
I tilfeller hvor det er nødvendig med flere dispensasjoner for samme tiltak betales 50 % av satsen for dispensasjoner utover den første.		

7	Sakkyndig bistand	
Der kommunen leier inn sakkyndig bistand for kontroll, uttalelser, vurderinger i henhold til lov- og forskriftskrav og lignende, settes gebyr lik kostnader for slik bistand. I tillegg påløper et gebyr på kr. 3 400.		

Gebyrregulativ etter matrikelloven og eierseksjonsloven for året 2023

Vedtatt av Ås kommunestyre **00.00.2022.**

Gjelder fra 01.01.2023

Gebyrer for arbeider etter lov om eiendomsregistrering av 17.06.05 (matrikelloven) - Lovens § 32, forskriftens § 16 og lov om eierseksjoner § 15 fastsettes som følger:

A - Generelle bestemmelser

A.1 Betalingsplikt

Den som får utført tjenester etter dette regulativet, skal betale gebyr etter satser og retningslinjer som fremgår av regulativet. Gebyrkravet rettes mot rekvirent hvis ikke annet er skriftlig avtalt.

Saksgebyrer etter matrikelloven skal betales selv om saken ikke blir fullført, men etter en redusert gebyrsats. Se pkt B.5

Dersom rekvirent av forskjellige årsaker har betalt for mye i gebyr, skal kommunen så snart forholdet er klarlagt, tilbakebetale for mye betalt gebyr. Det kan ikke kreves rentetillegg for mye betalt gebyr.

A.2 Hvilket regulativ som skal brukes

Gebyrene for arbeider etter matrikelloven skal beregnes etter det regulativet som gjelder den dato kommunen mottar en fullstendig rekvisisjon.

A.3 Betalingstidspunkt

Matrikkelforskriften § 16 Gebyr for arbeid etter matrikkelloven, 5. ledd sier:

Kommunen kan kreve gebyr innbetalt forskuddsvis. Dersom kommunen oversitter fristen for oppmålingsforretning eller matrikkelføring, skal gebyret avkortes etter reglene i §§ 18 og 19. Avkortningen gjelder ikke gebyr for utstedt matrikkelbrev, jf. fjerde ledd. Dersom kommunen krever forskuddsbetaling, skal avkortet gebyr tilbakebetales så snart fristene er oversittet

A.4 Urimelig gebyr

Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan administrasjonssjefen eller den han/hun har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr.

Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunnlagt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.

Det gjøres i denne sammenheng oppmerksom på at det i betalingsprinsippet er ment at noen saker i en viss grad skal subsidiere andre saker.

A.5 Fritak for gebyr

Når særlige grunner tilsier det, kan administrasjonen etter rimelighetshensyn helt eller delvis gi fritak for betaling av gebyret i en konkret sak.

“Særlige grunner” kan være f.eks være at rekvirenten er en humanitær eller spesielt samfunnsnyttig organisasjon.

A.6 Klage

Det er ikke adgang til å klage på gebyrregulativ /gebyrsatser vedtatt av kommunestyret.

Enkeltvedtak etter dette regulativet kan påklages. Fylkesmannen er klageinstans.

Klage på gebyrfastsettelse eller søknad om helt eller delvis fritak for å betale gebyr, medfører ikke utsettelse av betalingsfrist.

Ved klage skal forvaltningslovens regelverk følges. Klagefristen er 3 uker.

Jf. Matrikkellovens § 46.

A.7 Avbrutt arbeid

Når en rekvirent forårsaker at kommunens arbeid må avbrytes eller avsluttes før det er fullført, skal det betales en andel av tilhørende gebyr tilsvarende det arbeidet kommunen har eller må utføre. Se pkt B.5

A.8 Endring av regulativet eller gebyrsatsene

Konkrete endringer av gebyrregulativet vedtas av kommunestyret, som vurderer disse i forhold til selvkostprinsippet, normalt i forbindelse med kommunestyrets behandling av økonomiplan og budsjett for kommende år.

Årlige oppjusteringer av regulativsatsene skal følge Statens Kartverks indekstall for kart og oppmålingsarbeider og justeres pr.1. januar hvert år. Slik justering trenger ikke politisk behandling.

A.9 Gebyr til statlige etater

Der kommunen skal kreve inn gebyrer til statlige etater som f.eks tinglysningsgebyr og dokumentavgift for saker etter dette regulativet, skal utskrivning og innkreving av statlige og kommunale gebyrer skje samordnet.

Kostnader som kommunen påføres i forbindelse med innhenting av relevante opplysninger i forbindelse med oppmålingsforretning, viderefaktureres til rekvirenten.

A.10 Timepris

Timekostnadene skal dekke både de direkte og de indirekte kostnadene. Satsene skal således dekke: brutto lønnskostnader, forbruksmateriell, reisekostnader + forholdsvis del av utstys- og inventarkostnader, kontorutgifter, renhold, lys, varme og husleie, opplærings-, utviklings-, fraværs- og administrasjonskostnader + andel av sentraladministrasjonens kostnader som vedkommer aktuell(e) arbeidstaker(e) og aktuelt arbeid.

Timeprisen settes til kr 1 400,-.

A.11 Merkemateriell og transport

Slike kostnader er innbakt i de øvrige satsene og skal ikke faktureres spesielt.

A.12 Unntak fra tidsfrister (Vintertid)

Gjennomføring av oppmålingsforretning har en tidsfrist på 16 uker etter matrikkelforskriften §18. første ledd. Denne tidsfristen løper ikke i perioden 1. desember til 1. april.

Hensikten med denne regelen er å utsette fristen for gjennomføring av oppmålingsforretning i en periode på vinteren da snø og tele gjør det vanskelig eller umulig å utføre oppmålingsarbeid.

B - Gebyrer

B.1 Oppretting av grunneiendom og festegrunn

areal fra 0 – 1000 m ²	kr 39 540
areal fra 1001 – 2000 m ²	kr 48 660
areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da.	Kr 1 000
oppretting av punktfeste, med markarbeid	kr 39 475

Økonomiplan for 2023-2026

oppretting av punktfeste, uten markarbeid	kr 26 030
---	-----------

For samtidig fradeling av tilgrensende eiendommer reduseres gebyret

med 50 % pr tomt. For saksbehandlingsgebyr, se gebyrregulativ for bygge- og delesaker.

B.2 Gjennomføring av ny oppmålingsforretning og endringer av geometri etter tillatelse er gitt

Der det er behov for å avholde ny oppmålingsforretning etter opprinnelig forretning er avholdt, eller geometriendringer etter tillatelse er gitt, settes gebyrsatsene slik:

Gjennomføring av ekstra oppmålingsforretning settes lik 15% av gebyrene i punkt B.1

Endringer på geometri etter tillatelse er gitt faktureres etter medgått tid.

B.3 Når deler av arbeidet overlates til andre

Der det etter avtale ikke er kommunen som utfører alt arbeidet, settes gebyrsatsene slik i forhold til ordinært gebyr:

Fremskaffe datagrunnlaget:	30 %
Varsling og oppmålingsforretning:	15 %
Tekniske arbeider og dokumentasjon:	30 %
Registreringsarbeidene:	25 %

B.4 Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn

Per ny registrering i matrikkelen	kr 9 115
-----------------------------------	----------

B.5 Behandling av seksjonerings- og reseksjoneringsøknad etter lov om eierseksjoner

Grunnbeløp:	kr 13 330
Tillegg per seksjon:	kr 667

B.6 Oppmåling av uteareal på eierseksjon, uten markarbeid og merking (innsendte koordinater)

Areal 0 – 100 m ² :	kr 11 300
--------------------------------	-----------

Økonomiplan for 2023-2026

Areal 101 – 500 m2:	kr 17 355
Areal over 500 m2:	kr 23 715

Ved markarbeid og merking tilleggsfaktureres det etter medgått tid.

B.7 Oppretting av anleggseiendom

Gebyr som for oppretting av grunneiendom (B.1)

B.8 Omgjøring av feste til grunneiendom

Gebyr per tomt:	kr 10 400
-----------------	-----------

Eventuelt markarbeid kommer i tillegg etter B.17.

B.9 Registrering av jordsameie

Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid. Minstepris: kr 5 790

B.10 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning

Gebyr pr. matrikkelenhet:	kr 9 125
---------------------------	----------

I tillegg kommer gebyr for å utføre oppmålingsforretning som pkt B.1

B.11 Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises, ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes slik i forhold til ordinært gebyr:

Ferdig innkalt forretning:	50 %
Ferdig avholdt forretning:	75 %
Ferdig matrikelbrev:	100 %

B.12 Når oppmålingsforretningen utføres uten markarbeid

Der det etter avtale eller kommunens skjønn ikke er nødvendig med noen form for markarbeid, settes gebyret til 65 % av ordinært gebyr.

B.13 Grensejustering av grunneiendom, festegrunn, jordsameie og anleggseiendom

areal fra 0-100m2	kr 13 445
-------------------	-----------

Økonomiplan for 2023-2026

areal fra 101-500m2	kr 20 560
areal fra 501-1000m2 *)	kr 30 000

Gebyr for slik forretning er pr. berørt naboeiendom.

Også prisreduksjon som nevnt i pkt.B1.

*) Gjelder kun anleggseiendom jf. Matrikkelforskriften § 34.

B.14 Arealoverføring av grunneiendom, festegrunn, jordsameie og anleggseiendom

areal fra 0-100m2	kr 20 255
areal fra 101-500m2	kr 30 000
areal over 500m2	Gebyrlegges etter B.1.

Gebyr for slik forretning er pr. berørt naboeiendom.

Arealoverføring utløser dokumentavgift.

Også prisreduksjon som nevnt i pkt. B.1. For saksbehandlingsgebyr se gebyrregulativ for bygge- og delesaker.

B.15 Arealoverføring til offentlig vei og jernbane

Gebyr per delareal:	kr 15 600
---------------------	-----------

B.16 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er tilfredsstillende koordinatbestemt ved oppmålingsforretning

For ett punkt	kr 5 645
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	kr 3 475

B.17 Klarlegging av rettigheter og / eller eksisterende grense der grensen ikke tidligere er tilfredsstillende koordinatbestemt.

For inntil 2 punkter	kr 18 250
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	kr 6 085

Dersom hele eiendommen skal måles, gjelder regulativets pkt B.1.

Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid.

B.18 Privat grenseavtale

Gebyr for denne sakstype beregnes etter medgått tid.

Minstepris er	kr 5 651
---------------	----------

B.19 Matrikkelføring av tiltak unntatt søknadsplikt (jf. pbl |20-5).

kr 1 560

B.20 Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken

Gjør rekvirenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret. Dette ses også i sammenheng med pkt B.5

B.21 Utstedelse av matrikkelbrev (statens satser)

Matrikkelbrev inntil 10 sider	kr 175,-
Matrikkelbrev over 10 sider	kr 350,-

Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen.

B.22 Disposisjonsrett til kartdata som ekspederes manuelt

For salg av disposisjonsrett for kart og geodata betales gebyr i samsvar med satser anbefalt av geovekstforum, ref. Geovekst veiledning kap. 15 (prisene fremgår av Geovekst priskalkulator). Der priskalkulatoren ikke benyttes, legges følgende priser til grunn pr. dekar:

FKB, situasjon og høyde	kr 15
Ortofoto	kr 3
Reguleringsdata	kr 4
VA data	kr 4

I tillegg kommer ekspedisjonsgebyr. Ekspedisjonsgebyret settes lik timespris i punkt A.10.

Ortofoto leveres i hele bilder (480 dekar).

Leveranse av fastmerker gjøres ved uttak av fastmerkerapport som inkl. koordinater for fastmerkene, kvalitet på fastmerkene og oversiktskart. Det betales gebyr kr. 512,- per fastmerkerapport.

Ved større salg av digitale reguleringsdata, fastmerker og eventuelt andre kartdata fremforhandler kommunens administrasjon en separat avtale (for eksempel en abonnementsordning) med de berørte parter.

C – Produkter i kommunens nettbutikk for salg av kart-, eiendomsdata og byggesakstjenester

I kommunens nettbutikk selges kart-, eiendomsdata og byggesakstjenester. For salg av disposisjonsrett for kart og geodata betales gebyr i samsvar med satser anbefalt av geovekstforum, ref. Geovekst veiledning kap. 15 (prisene fremgår av Geovekst priskalkulator).

C.1 Digitale kartdata i vektorformat

Digitale kartdata i vektorformat leveres i en rekke formater og koordinatsystemer bestemt av leverandør. Gebyret beregnes basert på areal av området det ønskes kartdata for.

Minstepris, kartdata for kommune- og reguleringsplan:	kr 625
---	--------

C.2 Kart og eiendomsinformasjon

Situasjonskartpakke	kr 480
Situasjonskart	kr 195
Nabovarsel	kr 185

I tillegg kommer pris for eksternt formidlingstjeneste (f.eks. Infoland og e-Torg) samt merverdiavgift.

Vedlegg 3 Gebyrliste

Oppvekst og opplæring

Barnehagene

Gebyr	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
Foreldrebetaling maksimalpris per 1.8.2022	3 050	3 000	-50	-1,6 %
Kostpenger	400	400	0	0,0 %

Skolefritidsordningen

Gebyr	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
Deltidsplass (til og med 10 timer per uke) inkl kost. (Skal utgjøre ¾ av heltidsplass)	2 488	2 612	124	5,0 %
Enkeltidag når skolen er stengt	528	554	26	4,9 %
Enkeltidag når skolen er åpen	293	308	15	5,1 %
Helplass (mer enn 10 timer) inkl kost.	3 317	3 483	166	5,0 %

Inntektsgrensen for gratis kjernetid for barn i alder 2-5 år i familier med lav inntekt. Gjeldende inntektsgrense er kr 598 825.

Økonomiplan for 2023-2026

I forskrift om foreldrebetaling §3 skal satsen maksimalt utgjøre 6 % av husholdningens samlede personinntekt og skattepliktig kapitalinntekt. Inntektsgrense for redusert foreldrebetaling fra 1. januar 2023 er kr 550 000.

Redusert foreldrebetaling for deltids plass i SFO skal koste $\frac{3}{4}$ av en innteksgradert hel plass.

Gratis kjernetid innføres fra 1.8. 2022 for 1. trinn

Helse og mestring

Pleie- og omsorg og miljøarbeidertjenesten

Gebyr		Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i %	Merknad
01. Inntil 2G	(maxbeløp)	215	215	0	0,0 %	Praktisk bistand/hjemmehjelp
02. Inntil 2G	(pr. time)	57	57	0	0,0 %	Praktisk bistand/hjemmehjelp
03. Fra 2G til 3G - Minimum		217	226	9	4,1 %	Praktisk bistand/hjemmehjelp
04. Fra 2G til 3G - Maksimum		222	231	9	4,1 %	Praktisk bistand/hjemmehjelp
05. Fra 3G til 4G - Minimum		292	304	12	4,1 %	Praktisk bistand/hjemmehjelp
06. Fra 3G til 4G - Maksimum		1 325	1 380	55	4,2 %	Praktisk bistand/hjemmehjelp
07. Fra 4G til 5G - Minimum		363	378	15	4,1 %	Praktisk bistand/hjemmehjelp
08. Fra 4G til 5G - Maksimum		1 740	1 813	73	4,2 %	Praktisk bistand/hjemmehjelp
09. Fra 5G til 6G - Minimum		508	529	21	4,1 %	Praktisk bistand/hjemmehjelp
10. Fra 5G til 6G - Maksimum		3 640	3 792	152	4,2 %	Praktisk bistand/hjemmehjelp
11. Over 6 G - Minimum		645	672	27	4,2 %	Praktisk bistand/hjemmehjelp
12. Over 6 G - Maksimum		4 375	4 557	182	4,2 %	Praktisk bistand/hjemmehjelp
Dagopphold pr. dag, med transport, Aktivitetssenteret Moer		184	191	7	3,8 %	
Dagopphold pr. dag, uten transport, Aktivitetssenteret Moer		141	147	6	4,3 %	
Døgnpris for sykehjemsplass		173	180	7	4,0 %	
Egenbetaling for bruk av bil		3 400	3 604	204	6,0 %	
GSM (alle nye Trygghetsalarmer fra 1.1.17 vil være GSM alarmer)		4 900	4 900	0	0,0 %	
Hjelp til handling		60	62	2	3,3 %	
Korttidsopphold pr. døgn		Følger statlige faste satser	Følger statlige faste satser			
Middag – 2 retters liten porsjon – levert kald		66	70	4	6,1 %	
Middag – 2 retters stor porsjon – levert kald		80	85	5	6,3 %	

Teknikk, samfunn og kultur**Utleie idrettshaller, svømmehall, styrketreningsrom, dansesal, turnhall****Gebyr**

	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
Timepris arrangement barn og ungdomslag (tom 19 år) i Ås kommune	0	0	0	0,0 %
Timepris arrangement barn og voksne lag utenfor Ås kommune	800	850	50	6,3 %
Timepris arrangement voksne lag i Ås kommune	320	340	20	6,3 %
Timepris trening barn og ungdomslag (tom 19) år i Ås kommune	0	0	0	0,0 %
Timepris trening barn og voksne lag utenfor Ås kommune	320	340	20	6,3 %
Timepris trening og arrangement privatpersoner og bedrift i og utenfor Ås kommune	800	850	50	6,3 %
Timepris trening voksne lag i Ås kommune (fl.tall over 20 år)	235	250	15	6,4 %

Utleie aktivitetsrom i idrettshall**Gebyr**

	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
Timepris trening barn og voksne lag utenfor Ås kommune	0	200	200	0,0 %
Timepris trening og arrangement privatpersoner og bedrift i og utenfor Ås kommune	0	200	200	0,0 %
Timepris trening voksne lag i Ås kommune (fl.tall over 20 år)	0	150	150	0,0 %
Trening barn og ungdomslag (tom 19 år) i Ås kommune	0	0	0	0,0 %

Utleie møterom i Åshallen**Gebyr**

	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
Timepris barn og ungdomslag (tom 19 år) i Ås kommune	0	0	0	0,0 %
Timepris øvrige grupper	150	150	0	0,0 %

Billetter folkebadene Ås og Nordbytn svømmehall**Gebyr**

	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
10 klippekort voksne	545	580	35	6,4 %
10 klippekort, barn	245	260	15	6,1 %
Barn under 16 år (barn/trygd pr.time)	40	40	0	0,0 %
Enkeltbillett voksne	80	85	5	6,3 %
Halvårskort (personlige) barn	510	540	30	5,9 %
Halvårskort (personlige)voksne	975	1 000	25	2,6 %
Halvårskort fam. (2 voksne og 2 barn)	1 950	2 000	50	2,6 %

Boligforvaltning**Gebyr**

	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
Annen formell bistand til eiendomsmeglere og øvrige profesjonelle aktører	1 538	1 638	100	6,5 %

Økonomiplan for 2023-2026

Gebyr	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
Gebyr til kommunen, skriving av begjæring, 1 R	1200	Se merknad		Domstolens satser viderefaktureres + administrasjonsgebyr på 5 %
Gebyr til namsmannen/Statens Innkrevingsentral. Rettsgebyrloven § 14,2. ledd: 2,1 R	2500	Se merknad		Domstolens satser viderefaktureres + administrasjonsgebyr på 5 %
Gebyr unødig brannutrykning («falsk alarm»), viderefaktureres leier	5125	Se merknad		Brannvesenets sats viderefaktureres + administrasjonsgebyr på 5 %
Husleieinntekter og husleie omsorgsboliger	Se merknad	Se merknad		Årlig indeksregulering i henhold til ssb's konsumprisindeks, ca. 2 %. Individuell justering i det enkelte leieforholdet.
Meglerhenvendelser vedr. utfylling av skjema med bekreftende underskrift, ved overdragelse av fremfesteiendommer, med bekreftende underskrift (f.eks. informasjon om festeforhold, festeavgift).	1 538	1 638	100	6,5 %
Meglerhenvendelser vedr. utfylling av skjema med bekreftende underskrift, ved overdragelse av fremfesteiendommer, med bekreftende underskrift (f.eks. informasjon om festeforhold, festeavgift).	1 538	1 638	100	6,5 %
Rettsgebyrloven 14, 2. ledd nr. 5 tvangsfullbyrdelse blir gjennomført, 2 ganger rettsgebyret: kr 1.373,- x 2	4875	Se merknad		Domstolens satser viderefaktureres + administrasjonsgebyr på 5 %

Salg av eiendom

Gebyr	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
Salg til privatperson areal under 100 m2 regulert til bolig per m2	3 000	3 200	200	6,7 %
Salg til privatperson areal under 100 m2 regulert til friorråde/lekeplass/LNF per m2	500	535	35	7,0 %

Vann

Gebyr	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
Fast abonnementspris	1 500	1 700	200	13,3 % Sats inkl. mva
Gebyr for manglende innlevering av vannmåler	3 000	3 000	0	0,0 % Sats inkl. mva
Kjøp av vann fra vannkiosk (kr. Pr. m3)	45	55	10	22,2 % Sats inkl. mva
Kontrollgebyr avlesning vannmålere	1 500	1 500	0	0,0 % Sats inkl. mva
Tilkoblingsgebyrer vann, pr m2, høy sats	310	380	70	22,6 % Sats inkl. mva
Tilkoblingsgebyrer vann, pr m2, lav sats	155	190	35	22,6 % Sats inkl. mva
Årsavgift, vann, pr m ³ , variabel del	22	27	5	22,7 % Sats inkl. mva

Avløp

Gebyr	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
Abonnementspris	940	1 125	185	19,7 % Sats inkl. mva

Økonomiplan for 2023-2026

Gebyr

	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
--	-----------	-----------	--------------	---------------------

Eiendommer med minirensesanlegg; tømming 1ggr/år	4 000	200	-3 800	-95,0 % Sats inkl. mva
Eiendommer med slamavskiller og tilknyttet WC; tømming 1ggr/2.år	2 000	100	-1 900	-95,0 % Sats inkl. mva
Eiendommer med slamavskiller uten tilknyttet WC ; tømming 1ggr/4.år	1 000	50	-950	-95,0 % Sats inkl. mva
Eiendommer med slamavskiller/tett tank med våtvolum over 4m3	350	50	-300	-85,7 % Sats inkl. mva
Eiendommer med tette tanker, 4m3; tømming 1ggr/år	4 000	200	-3 800	-95,0 % Sats inkl. mva
Saksbehandlingsgebyr utslippstillatelser	3 000	3 500	500	16,7 % Sats inkl. mva
Tilknytningsavgifter kloakk, høy sats	290	350	60	20,7 % Sats inkl. mva
Tilknytningsavgifter kloakk, lav sats	145	175	30	20,7 % Sats inkl. mva
Tilsynsgebyr spredt avløpsanlegg	2 500	3 250	750	30,0 % Sats inkl. mva
Utlevering av ledningskart (gjennom e-torg)	250	290	40	16,0 % Sats inkl. mva
Utlevering av SOSI-fil (gjennom e-torg)	1 000	1 160	160	16,0 % Sats inkl. mva
Årlig kloakkavgift pr. m ³ , variabel del	20	22	2	10,0 % Sats inkl. mva

Renovasjon

Gebyr

	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
--	-----------	-----------	--------------	---------------------

Hytterrenovasjon	1 750	2 033	283	16,2 % Sats inkl. mva
Renovasjonsavgift	3 500	4 066	566	16,2 % Sats inkl. mva

Feiervesen

Gebyr

	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
--	-----------	-----------	--------------	---------------------

Feiegebyr	300	550	250	83,3 % Sats inkl. mva
Tilsynsgebyr	300	550	250	83,3 % Sats inkl. mva

Samferdsel

Gebyr

	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
--	-----------	-----------	--------------	---------------------

Saksbehandlingsgebyr gravesøknad vei	3 125	3 330	205	6,6 % Sats inkl. mva
--------------------------------------	-------	-------	-----	----------------------

Kulturskolen

Gebyr

	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
--	-----------	-----------	--------------	---------------------

Elevkontingent gruppetilbud pr år	4 050	4 270	220	5,4 %
Individuell opplæring – instrumentalopplæring pr år	4 900	5 194	294	6,0 %
Kurs	850	900	50	5,9 %
Musikal (sang + dans)	6 100	6 350	250	4,1 %

Kulturhuset inkl. Ås eldresenter og Åsgård (festsal)

Økonomiplan for 2023-2026

Gebyr	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
Festsalen Åsgård	4 410	4 675	265	6,0 %
Kinobilletter under 20 år/ honnør/ student	100	110	10	10,0 %
Kinobilletter voksen	120	130	10	8,3 %
Lille sal	1 100	1 165	65	5,9 %
Lille sal og salong	1 670	1 770	100	6,0 %
Lille salong	664	700	36	5,4 %
Rigging/pynting av lokalet (pr dag ekstra)	580	610	30	5,2 %
Seniorsenteret	2 110	2 235	125	5,9 %
Store sal	2 780	2 940	160	5,8 %
Store salong	1 120	1 185	65	5,8 %

Sentraladministrasjonen

Sentraladministrasjonen

Gebyr	Sats 2022	Sats 2023	Endring i kr	Endring i Merknad %
Adkomst til eiendommen	115	122	7	6,1 %
Administrasjonsgebyr papirfaktura	72	76	4	5,6 %
Bygningsdata	187	198	11	5,9 %
Eiendomsinformasjon	255	270	15	5,9 %
Gjeldende kommuneplan	188	199	11	5,9 %
Gjeldende regulering m/ bestemmelser	355	376	21	5,9 %
Godkjente bygningstegninger	428	454	26	6,1 %
Grunnkart	284	301	17	6,0 %
Kommunale avgifter og gebyrer	182	193	11	6,0 %
Ledningskart	187	198	11	5,9 %
Legalpant	70	74	4	5,7 %
Leie av lokale for vigsel av utenbygdspar	1 095	1 161	66	6,0 %
Matrikkelbrev	355	376	21	5,9 %
Meglerpakke	1 850	1 961	111	6,0 %
Midlertidig brukstillatelse og ferdigattest	392	416	24	6,1 %
Naboliste	177	188	11	6,2 %
Ortofoto	177	188	11	6,2 %
Seksjoneringstillatelse	253	268	15	5,9 %
Skråfoto/flyfoto	644	683	39	6,1 %
Tilknytning til offentlig vann og avløp	70	74	4	5,7 %
Vigselsgebyr utenfor kontortid og/eller utenfor kommunens lokaler	1 095	1 161	66	6,0 %

Vedlegg 4 - Budsjett for handlingsprogram for kirken

Saksfremlegg

1 Innledning

Etter Tros- og livssynsksamfunnsloven av 2020 §14 samt Gravferdsloven av 1996 §3, 2. ledd skal fellesrådet legge fram budsjettforslag overfor kommunen for driften.

Ås kirkelige fellesråd har ansvaret for drift av gravplassene, kirkebyggene og de kirkelige ansatte utenom prestene.

Fellesrådets drift har to hovedområder. Forvaltningen av gravplassene som dekker behovet for alle kommunens innbyggere og forvaltningen og driften av de kirkelige handlingene og administrasjonen rundt dette.

Midlene til denne driften kommer i hovedsak gjennom rammetilskudd fra Ås kommune.

Tilskuddene deles opp i to hoveddeler. Det generelle budsjettbehovet til drift og vedlikehold og investeringsbehovene hvor det er behov for egne tilskudd for gjennomføringen.

Ås kirkelige fellesråd ber om følgende tilskudd til driften:

Driftstilskudd alle tjenester 2023

Rammetilskudd 2023	kr 9 450 000
Lønntilskudd 2023	

Investeringer 2023

Lastebil	kr 600 000
Forprosjekt tak Kroer kirke	kr 75 000

Investeringsplan for fellesrådet kommende år vises i nederste tabell.

2 Investeringsbehov

I budsjettperioden er det spesielt noen større investeringsbehov som er prioritert.

For gravplassdriften har vi i dag en lastebil som er 20 år. Den må skiftes ut med et transportmiddel som dekker de behovene vi har i dag samtidig som vi ønsker et mer miljøvennlig alternativ.

3 Kirken

Ås kirkelige fellesråd har en visjon om å legge til rette for at Den norske kirke i Kroer, Nordby og Ås sokn ivaretar sin oppgave om å være en bekjennende, misjonerende tjenende og åpen folkekirke.

Målsettinger:

- Kirkene skal være velholdte og fungere som et godt og tjenlig sted for gudstjenester, kirkelige handlinger, som gravferd, konfirmasjon og vielser og for øvrige kulturarrangementer i kirkene.
- Ås kirkelige fellesråds ansatte skal gis gode rammebetingelser for arbeidet og samsvare med gjeldende lover og avtaleverk for arbeidslivet.
- Økonomiforvaltningen skal være ryddig og korrekt og gi en god og ansvarlig utnyttelse av tildelte ressurser.
- Menighetenes planer og behov overfor kommunen og andre offentlige myndigheter skal samordnes på en adekvat og konstruktiv måte.
- Samarbeidspartnere og brukere av kirkens tjenester skal få best mulig service.

3.1 Hovedformål 1: Kirkens administrasjon

Ås kirkelige fellesråd fokuserer i alt sitt arbeid på trivsel, samarbeid og sikkerhet for lønnede og frivillige medarbeidere, medlemmer i råd og utvalg og kommunens innbyggere, politikere og administrasjon.

Bemanningen består i dag av:

- Kirkeverge 100 %
- Saksbehandler for kirkevergekontoret, 100 %
Saksbehandler for kirkekontoret og protesaksbehandler, 100 % stilling, 40 % av lønnsmidlene kommer fra Borg bispedømme.
- Saksbehandler og daglig leder for menighetsrådene – 100 % stilling, 20 % stilling lønnes av Ås menighetsråd.
- Saksbehandler for Nordby menighetsråd, 15 %

Administrasjonen har to arbeidsområder. Ved kirkevergekontoret administreres drift og vedlikehold av kirkene og gravplassene. Oppfølging av gravplassene med gravfortegnelse, festeavgifter og gravstellavtaler. Arbeidsgiveransvaret for de ansatte ligger også til kirkevergekontoret.

Kirkekontoret for øvrig følger opp alle henvendelser vedrørende menighetene og for Søndre Follo prosti. Her ligger administrasjon av gudstjenester, kirkelige handlinger og kirkebokføringer. Kirkekontoret administrerer også utleie av kirkebyggene inkludert Ås arbeidskirke. Saksbehandler for menighetene er avgjørende for at menighetene skal kunne gjennomføre de planlagte aktiviteter og for at de ansatte skal kunne utføre sine arbeidsoppgaver på en tilfredsstillende måte.

De ansatte er samlokalisert på kirkekontoret i Sagaveien 3. Her har vi hatt kontor siden 1990. her disponerer vi 14 kontorer, et møterom og et spiserom. Vi er i dag på smertegrensen i plass. Vi har til tider over 14 personer som trenger kontor og to rom med mulighet for møter er fint.

I tillegg disponerer vi to kontorer på Nordby menighetscenter som de ansatte bruker i forbindelse med de aktivitetene som gjennomføres der.

3.2 Hovedformål 2: Kirker og menigheter

Bemanning:

- Prosten i Søndre Follo prosti, kontor plass i Ås, lønnet av Borg bispedømmeråd.
- Sokneprest 100 %, lønnet av Borg bispedømmeråd.
- Kapellan og Studentprest 100 %, lønnet av Borg bispedømmeråd
- Kapellan 100 %, lønnet av Borg bispedømmeråd.
- Menighetspedagog i Nordby, 100 % stilling. Lønnet av Borg bispedømmeråd.
- Kateket i Kroer/Ås, 100 % stilling.
- Tre kantorer/organister; 100 %, 80 %, 35 %.
- Tre kirketjenerstillinger; 50 %, 30 %, 5 %
- Tre klokkerstillinger; 10 %, 6 %, 5 %
- Tre Renholdere i Ås kirke, 20 %, 16% og 10 %
- Tre Ungdomsarbeidere, Klubb og Ten-Sing, sum 48 %. Lønnes av Ås menighetsråd.

Økonomiplan for 2023-2026

1. Gudstjenester og kirkelige handlinger

Dette er lovpålagte tjenester, og alle de lovhjemlede stillingene er direkte forbundet med administrasjon og gjennomføring av gudstjenester og kirkelige handlinger.

Nøkkeltall for årene 2017 og 2018, 2019 og 2020 viser stort sett stabilitet i tallene:

	Ås	Nordby	Kroer	Sum
Gudstjenester	91/ 90/ 94 / 86	78 / 73/49 / 65	21/ 27/ 26 / 29	190 / 190 / 169 / 180
Vielser	8 / 11/ 11 / 3	5 / 8 / 7 / 0	1/ 3/ 0 / 2	14 / 22 / 18 / 5
Døpte	35 / 32 / 37 / 30	30 / 30 / 28 / 25	5 / 14 / 5 / 6	70 / 76 / 70 / 61
Konfirmanter	64 / 31 / 42 / 40	53 / 36 / 46 / 39	5 / 4 / 5 / 7	122 / 71 / 93 / 86
Begravelser/bisettelser/ nedsetting av kiste	62 / 53 / 77 / 60	34 / 30 / 29 / 15	2 / 4 / 6 / 4	98 / 87 / 112 / 79

2. Trosopplæringsreformen

I henhold til Stortingsmelding nr 7 (2002-2003) "Trosopplæring i ei ny tid - Om reform av dåpsopplæringa i Den norske kyrkja" skal det utvikles et åpent, systematisk og gjennomgående tilbud om trosopplæring i Den norske kirke.

Det økonomiske tilskuddet til trosopplæring har vært fast for alle soknene siden 2014. Midlene lønner kateket for Nordby sokn og store deler av driften av arbeidet. Fellesrådet lønner menighetspedagog for oppfølging av ungdomsarbeidet, denne er integrert i ungdomsdiakonstillingen..

Barne- og ungdomsarbeidet

Kirken i Ås har alltid sett betydningen av å drive et holdningsskapende barne- og ungdomsarbeid, og det har vært god oppslutning om de ulike aktivitetene. For å få optimalt samarbeid med de frivillige medarbeidere, vedtok Ås kommune tidlig å opprette tre halve menighetssekretærstillinger. To av disse er slått sammen til hel stilling som kateket for Ås og Kroer. Den tredje stillingen, menighetspedagogstilling, er for tiden en del av ungdomsdiakonstillingen.

Konfirmantarbeidet

Som en del av kirkens arbeid skal menighetene drive konfirmantarbeid. Utgifter til lokaler, utstyr og materiell skal dekkes av kommunen. Kateket og menighetspedagog står sentralt i dette arbeidet. Sammen med prestene og menighetsrådene forestår de planlegging og gjennomføring av undervisningen, og de rekrutterer og veileder frivillige gruppeledere.

Diakoniarbeidet

Diakoni er kirkens omsorgstjeneste, og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet. (Plan for diakoni i Den norske kirke, 2007.)

Menighetsrådene å innarbeide og utvikle diakoniarbeidet i soknene. Dette arbeidet er de siste årene styrket gjennom opprettelse av stillingen som prostidiakon i Søndre Follo prosti og ungdomsdiakonstilling i kommunen fra 2020.

Kirkemusikalsk arbeid

Menighetsrådet har ansvar for at det utvikles et kirkemusikalsk arbeid i soknet, og fellesrådets budsjettforslag skal også omfatte utgifter til dette formålet.

- Korarbeid og forsangergrupper med barn og voks

- Konserter, i samarbeid med kulturskolen og lokale krefter
- Samarbeid med solister, sang og instrumentalt.
- Opplæring av elever/vikarer i orgelspill.
- Øvelser med konfirmanter og skoleklasser.

Frivillige medarbeidere og dugnadsarbeid

Kirkens tjenester og aktiviteter skapes gjennom et godt samspill mellom fellesråd og menighetsrådene. Fellesrådet stiller faste lønnede medarbeidere til menighetenes disposisjon. Imidlertid er en vesentlig del av kirkens arbeid på lokalplan helt avhengig av frivillige medarbeideres innsats. De lønnede medarbeiderne er helt nødvendige for at forholdene skal kunne legges godt til rette for god utnyttelse av og gode arbeidsforhold for de frivillige. Dette gjelder spesielt i barne- og ungdomssektoren – deriblant deler av konfirmantarbeidet.

De frivillige medarbeideres arbeid skaper også økonomiske behov, men disse dekkes nesten utelukkende av frivillige gaver og forskjellige former for dugnadsinnsats. I de tre menighetene er det i størrelsesorden ca. 590 frivillige medarbeidere.

Kirkene

Det har over tid vært gjort mye godt arbeid for å ivareta kirkebyggene. Dialogen med kommunen har vært god. Med bygg som strekker seg i alder mellom 200 år og 40 år er det ulike behov for å holde byggene ved like. Fellesrådet ser følgende behov for utviklingen og vedlikeholdet av kirkene:

Kroer kirke, bygget 1925

Tak

Det ble i 2020 gjennomført et større arbeid med restaurering av tårnet i kirken og vegger og vinduer ble rehabilitert utvendig. Tilstandsanalysen fra 2017 viste også at taket på kirken hadde en gjenstående levetid på om lag 10 år. Arbeidet med å få lagt nytt tak gjenstår. Det er et ønske fra Korer menighetsråd å se på muligheten til å få solcelletak. Kroer kirke er vernet på gul liste og det må dermed være et samarbeid med riksantikvaren for å få gjennomført et slikt prosjekt. Fellesrådet har et mål om å få skiftet taket innen kirkens 100-års jubileum i 2025.

Universell tilpasning

Kroer kirke har i dag en midlertidig rullestolrampe. Kirkene bør være tilrettelagt slik at alle som ønsker det kan komme inn i kirkene. Det er derfor behov for å få på plass en permanent løsning for rullestolrampe. Det er tidligere gjort et prosjekt på dette, her har det vært uenighet mellom riksantikvaren og eier om den foreslåtte løsningen.

Nordby kirke, bygget 1826

Automatisk ringeanlegg

Kirken har i dag fremdeles kun en manuell løsning for klokkinging. Tilgangen til kirketårnet er bratt og ikke opp til dagens standard for HMS. I tillegg er volumet på kokkene skadelig for hørselen over lengre tid. Det er derfor sterkt behov for å anskaffe automatisk klokkingeanlegg. Et slikt anlegg vil også lette bruken ved begravelser på nordby kirkegård.

Varmeanlegg

Kirken har gamle rørovnere til oppvarming. Rørovnene krever mye strøm I tillegg kan de ikke fjernstyres. Dette gjør at vi i dag styrer oppvarmingen manuelt, deler av dette arbeidet blir gjort av frivillige. Det er behov for å oppgradere varmeanlegget slik at det blir en mer effektiv oppvarming av bygget og at det er

mulig å fjernstyre anlegget for å få en mer hensiktsmessig betjening som vil være mindre ressurskrevende.

Løper

Teppet som er i midtgangen i kirken er slitt og gammelt og har behov for utskifting.

Ås kirke, bygget 1867

Kirken hadde en større rehabilitering som ble fullført i 2016. Kirken er derfor i generelt god stand.

Automatisk klokkingeanlegg

Som i Nordby er det også i Ås behov for automatisk klokkingeanlegg. Dette er nødvendig for å ivareta ogd HMS. I tillegg vil et automatisk ringeanlegg også gi oss mulighet til å fjernstyre klokkene ved gravferder. I Ås kirke bør et slikt arbeid også innbefatte automatiske lukeåpnere. Dette vil gjøre at det kun vil være nødvendig å gå opp i tårnet for å gjennomføre nødvendig vedlikehold.

Ås arbeidskirke, bygget 1988

Ås kirkelige fellesråd overtok forvaltningen av Ås arbeidskirke i 2021. Kirken har av ulike grunner vært eid og driftet av en stiftelse. I 2021 ble det innført endringer i loven om stiftelser noe som gjorde at det var nødvendig og tid for at Ås sokn og fellesrådet overtok eierskap og forvaltning. Hoveddriften av kirken blir i dag gjort gjennom utleie inntekter og en dek utvikling av kirkebygget blir gjennomført med innsamlede midler. Kirken er Ås sokns lokaler for menighetsens aktiviteter. Ca, 50 % av de forordnede gudsjetenestene blir gjennomført i kirken. I tillegg blir aktiviteter for barn og unge gjennomført der. Kirken er generelt godt vedlikeholdt.

3.3 Hovedformål 3: Gravplassene

Dagens bemanning:

- Kirkegårdsforvalter, 100 % stilling.
- Kirkegårdsarbeider, 50 % stilling.
- I tillegg engasjeres noen ungdommer hvert år som sommerhjelp.

Nøkkeltall:	Ås	Nordby	Kroer	Sum
Innbyggere pr 31.12.2018				20 335
Kirkegårdsarealer i dekar	25,7	10,5	4,1	47,3
Antall begravelser i 2016/-17/-18	45 / 62 / 66	29 / 34 / 29	2 / 2 / 4	76 / 98 / 99
- derav kister	24 / 44 / 30	15 / 20 / 11	1 / 2 / 4	40 / 66 / 45
- derav urner	20 / 18 / 36	14 / 14 / 18	1 / 0 / 0	35 / 32 / 54
Kremasjonsprosent	44 / 29 / 54	48 / 41 / 62	50 / 0 / 0	46 / 32 / 54,5
Antall gravplasser	3 518	1 463	455	5 436
Antall ledige graver pr.22.8.2019	ca 780	ca 30	ca 70	ca 880

Gravferdsloven krever at det til enhver tid er ledige graver for minst 3 % av kommunens befolkning. På våre tre kirkegårder er det nå ca 780 ledige graver, noe som tilsvarer ca 4,1 % av befolkningen. Utvidelsen i Nordby ble tatt i bruk i 2021.

Handlingsmål og ressursbehov

Gravplassene er drevet med et minimum av ressurser over de siste årene. Siden 1988 og fram til i dag har gravplassarealet økt med 80%. Likevel har ikke stillingsressursene økt. Vi er nå i en situasjon hvor det ikke er mulig å drive forsvarlig drift og samtidig kunne vedlikeholde gravplassene i en standard befolkningen forventer. Der i løpet av 2022 startet et arbeid sammen med de ansatte for å sikre arbeidsmiljøet. Dette må gjøres med økte stillingsressurser og utskifting av maskiner til et nivå som skaper en trygg arbeidshverdag. Fellesrådet legger derfor inn i sitt budsjettforslag midler til økt stillingsressurs for 2023 med 50 %.

Investerings og driftsbehov

Lastebil

Ved gravplassene har vi i dag en 20 år gammel lastebil. Dette gir store vedlikeholdsutgifter. I tillegg er ikke denne bilen i en størrelse som er nødvendig for arbeidet. Fellesrådet ber derfor om investeringsmidler til anskaffelse av en ny lastebil til arbeidet. Her er det et ønske å se på mulighetene for å skaffe en elektrisk lastebil så fram den dekker behovene for trekraft.

Prisestimat kr. 600 000

Tilgjengelighet for publikum

Fellesrådet ønsker å gjennomføre et prosjekt med digitalisering av gravplasskart. Dette vil lette arbeidet når nye graver skal tas ut ved graverferder. I tillegg kan vi ved ette gjøre digitale kart over gravplassene tilgjengelig for publikum.

Prisestimat: 200 000 kr.

Trærne på gravplassene

Vi har en situasjon hvor trærne rundt den eldste delen av Ås kirkegård har blitt angrepet av sykdom. Det er behov for å sette av midler både til å vedlikeholde trærne, men også å kunne bytte ut noen av disse.

Betalingssatser – festeavgifter

Kirkevergene i Søndre Follo prosti, Vestby, Nesodden, Frogn og Ås, har arbeidet med å samordne prisnivået på festeavgiftene i de fire kommunene.

Disse skal i hht Gravferdslovens § 21 fastsettes av kommunestyret

Avgiftstype	sats 2022	sats 2023
Kistegrav innen- og utenbygds	kr 384	kr 400
Urnegrav innen- og utenbygds	kr 384	kr 400
Navnet minnelund, innen- og utenbygds	kr 192	kr 200
Gravlegging kiste utenbygds	kr 7 350	kr 7 500
Gravlegging urne utenbygds	kr 1 575	kr 1800

Urne m/navneskilt på navnet minnelund (for 20 år), gjelder både innen- og utenbygds	kr 5 000	kr 5 000
---	----------	----------

3.4 Hovedformål 4: Andre kirkelige formål

Bemanning:

- Menighetspedagog, 100 % stilling. Lønnsmidlene dekkes av statlige trosopplæringsmidler.
- Prostidiakon 100 % stilling. Lønnsmidlene dekkes 50 % av Borg bispedømme og 50 % av de fire fellesrådene i Søndre Follo. Ås kirkelige fellesråd er vertsfellesråd for stillingen, og dekker sin del på 12,5 % av lønnskostnaden.
- Diakon 100% stilling. Lønnsmidlene dekkes 30 % av Borg bispedømme, 15 % av menighetene, 200 0000 tilskudd fra kommunen (tidl. Inngått i menighetsprestmidlene hos Nordby) 25 % kommunale midler til menighetspedagog – se kirker og menigheter. Diakonen skal drive utadrettet virksomhet for ungdom.

Beskrivelse av tjenester og aktiviteter:

Underkapittel 400 besto fram til 2012 av et årlig driftstilskudd, først til Nordby menighetscenter, senere fordelt mellom Nordby menighetscenter og Arbeidskirken i Ås.

Fra og med 2001 kom et inn en ny post prioritert stillingen som ungdomsprest i Nordby. Stillingen ble opprettet i 1997, da med 50 %, men ble utvidet til 100 % fra mars 2002. Den lønnes med innsamlede midler + et årlig kommunalt tilskudd på kr 200 000 fom 2006. I løpet av 2019 og 2020 har fellesrådet fått tilskudd for å ansette diakon i arbeid rettet mot ungdom. Deler av dette blir videreføring av ungdomsprestens arbeid inn mot ungdomshusene og vanskeligstilte ungdom. I tillegg har vi omstrukturert og lar diakonene følge opp undervisningstiltak i alderen 14-18 år. Undervisningsmidler som tidligere inngikk i kapellanstillingen vil overføres til diakonstillingen. Det blir opprettet et nytt kapittel 440. Underkapittel 410 gjelder trosopplæring. Nordby menighetsråd fikk i 2008 tildelt midler for å utvikle sitt prosjekt "På vandring gjennom skaperverket", og det ble da ansatt en kateket for å ivareta det daglige arbeidet i prosjektet. Katekestillingen går nå inn i ordinært trosopplæring i hele fellesrådsområdet, primært i Nordby menighet.

Underkapittel 430 gjelder prostidiakon i Søndre Follo prosti. Stillingen ble opprettet i 2015, og Ås kirkelige fellesråd har som vertsfellesråd arbeidsgiveransvar for stillingen. Den økonomiske forpliktelsen for lønn er delt mellom bispedømmerådet (inntil 50 %) og de fire fellesrådene i Søndre Follo prosti deler på det resterende. Det innebærer at Ås kirkelige fellesråd finansierer 12,5 % av stillingen.

Handlingsmål og ressursbehov:

1. Alle menighetene i Ås er tildelt trosopplæringsmidler. Tildelingsbeløpet beregnes ut fra antall døpte 0-18 år i tildelingsåret 2014. Prester og råd har hatt en gjennomgang av stillingsressursene spesielt i trosopplæringsarbeidet. Dette har medført noe endring av hovedansvarsområdet for enkelte stillinger, samt et større samarbeid for alle de ansatte. Vi mener vi med dette utnytter ressursene bedre, og vi får samlet fagmiljøet på en god måte.

2. Ås arbeidskirke må inn som en del av tilskuddet til fellesrådet.. Arbeidskirken har i løpet av 2020 blitt overført til Ås sokn, og dermed også en del av fellesrådets forvaltning. Bygningen stod ferdig i 1985, og den ble oppført ved hjelp av innsamlede midler og stor dugnadsinnsats.

Økonomiplan for 2023-2026

Ås menighetsråd har valgt å legge ca. 20 av de forordnede gudstjenestene til arbeidskirken hvert år. Beliggenheten på Rustadfeltet er god, kirken ligger nært der mange folk bor. Selve kirkebygget møter dessuten en annen del av befolkningen enn Ås kirke, spesielt barnefamilier og ungdom. Kirken bidrar dessuten til at kommunen nærmer seg den prosentandel sitteplasser i hht innbyggertall som vi skal ha – jfr Kirkelovens § 21.

Arbeidskirken får deler av driftsmidlene gjennom utleie av bygget. Videre Er det vært år loppemarked hvor midlene går til Ås sokn. Disse midlene går noe til oppgradering av bygget, men i hovedsak går disse midlene til å lønne ungdomsarbeidere, midler til menighetens aktiviteter og til 20% administrativ ressurs for menighetsrådet.

Utleiemidlene vil i et normalår utgjøre om lag 200 000 kr. I løpet av covid-19 perioden har det vært krevende å få driften til å gå rundt uten utleieinntekter.

Årlige utgifter til strøm, renhold, forsikringer og avgifter er på ca kr 250 000.

Det meste av vedlikeholdet er i alle år utført på dugnad. En ser nå likevel det er behov for et årlig drifts- og vedlikeholdstilskudd på kr 100 000.

3.5 Vedlikehold/rehabilitering

Etter vedtak i kommunestyret den 8.12.99 (sak nr. 99/02740) ble det opprettet konto 0.1480 – Rehabilitering, kirkelige formål, som blir tildelt kr 100 000 hvert år.

Disse midlene har vært år blitt brukt til planlagte og helt nødvendige utbedringer i de tre kirkene. Elektriske anlegg er utbedret, nye brannalarmsentraler er på plass og kirkene er malt.

Handlingsmål og ressursbehov:

Kirkene er viktige kulturbygg for mange i Ås kommune. Det er gamle bygninger, og det er mange hensyn som må ivaretas når de skal vedlikeholdes. Alle de tre kirkene er dessuten listeført hos Riksantikvaren, og det innebærer at de er vurdert bevaringsverdige.

Det bes derfor om at den årlige bevilgning til rehabilitering økes fra kr 100 000 til kr 200 000. Dette fordi vi de siste årene har erfart at kirken har et stort etterslep med relativt kostnadskrevenne rehabiliteringsprosjekter som det er viktig å få utført.

Investeringsplan 2023 – 2026

Tall i 1000 kr	2023	2024	2025	2026
Ås kirke, automatisk klokkeringer + lukeåpnere	400			
Nordby kirke, automatisk klokkeringing	250			
Kroer kirke, forprosjekt tak	75			
Kroer kirke, reparasjoner, utskifting av tak		1 500		
Kroer kirke, permanent rullestolrampe			250	
Nordby kirke nytt teppe i midtgang			100	

Økonomiplan for 2023-2026

Kroer kirke, lukeåpnere				150
Varmestyringsanlegg til Nordby kirke				300
Nytt EL-anlegg i Nordby kirke				
Investeringsbehov gravplassdrift	2023	2024	2025	2026
Lastebil	600			
sitteklipper	100			
Oppgradering av kart og datasytem for publikumstilgjengelighet		200		
Gjerde rundt Kroer kirkegård		50		
Bårehus Nordby kirkegård, oppgradering			200	
Bårehus Ås kirkegård, rehabilitering				500

Forslag til vedtak

Sender inn sitt budsjettforslag til Ås kommune og ber om 9 450 000 i driftstilskudd for 2023.

Fellesrådet ber også om at kommunen kan bidra til investeringsplanen til fellesrådet de kommende år.

Vedlegg 5 - Budsjett for kontroll og tilsyn

SAKSUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 20/00207-11
Saksbehandler Kjell Tore Wirum

Budsjett 2023 for kontrollarbeidet i Ås kommune

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Kontrollutvalget i Ås kommune	30.08.2022	34/22

Kontrollutvalget i Ås kommune har behandlet saken i møte 30.08.2022 sak 34/22

Møtebehandling

Leder innledet. Leder bemerket at utvalgsleder skal ha møtegodtgjørelse pr møte i tillegg til den faste årlige godtgjørelsen.

Leder fremmet forslag på at det budsjetteres med 8 møter.

Budsjettjusteringene vil innebære en økning av budsjettet for kontrollutvalgets drift med kr 15.000,-.

Votering

Leders forslag til budsjettjustering ble enstemmig vedtatt (5 voterende)

Vedtak

1. Kontrollutvalget anbefaler at kr. 2.143.000,- bevilges som budsjetttramme for kontrollarbeidet for 2023.

	Budsjett 2023
Kontrollutvalget	180.000
Sekretariatet	315.000
Revisjonen	1.648.000
Sum kontrollarbeidet	2.143.000

2. Kontrollutvalget oversender saken til kommunedirektør. Kontrollutvalgets forslag følger formannskapets innstilling til kommunestyret.

BUDSJETT 2023 FOR KONTROLLARBEIDET I ÅS KOMMUNE

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Kontrollutvalget anbefaler at kr. 2.128.000,- bevilges som budsjетtramme for kontrollarbeidet for 2023.

	Budsjett 2023
Kontrollutvalget	165.000
Sekretariatet	315.000
Revisjonen	1.648.000
Sum kontrollarbeidet	2.128.000

2. Kontrollutvalget oversender saken til kommunedirektør. Kontrollutvalgets forslag følger formannskapets innstilling til kommunestyret.

Vedlegg:

Budsjett Vikus 2023 til repskapet 22.09.22, Anslag på revisjonshonorar 2023 - Ås

Saksframstilling:

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2 så skal kontrollutvalget utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Kontrollutvalgets forslag til budsjетtramme for kontrollarbeidet skal følge formannskapets innstilling til kommunestyret.

Budsjетtforslaget er delt inn i kontrollutvalgets egen virksomhet, sekretariatsfunksjonen og revisjonen.

Kontrollutvalgets egen virksomhet

Disse postene består av kontrollutvalgets godtgjørelser, andre møteutgifter og abonnemeter. Det er også budsjетtert for kurs/opplæring og uforutsette oppgaver. Utgiftene til kontrollutvalget avhenger av antall møter og deltakelse på kurs/opplæring. For 2023 er det budsjетtert med 7 møter.

Møtegodtgjørelse

I henhold til forslag til Forskrift om folkevalgtes rettigheter for Ås kommune, skal kontrollutvalgets leder motta en årlig godtgjørelse tilsvarende 5 % av ordførerens godtgjørelse. Leder mottar ikke annen godtgjørelse.

Utvalgets øvrige medlemmer mottar en godtgjøring tilsvarende 0,1% av ordførernes godtgjørelse pr. møte.

Ordførerens godtgjørelse tilsvarer 100 % av stortingsrepresentantenes godtgjørelse. Fra 1. mai 2022 utgjør stortingsmedlemmers godtgjørelse kr 1.064.318,- pr år.

Legger en satsene for godtgjørelse til grunn, vil kontrollutvalgets leder ha en årlig godtgjørelse på kr. 53.216,-.

Øvrige medlemmer i kontrollutvalget vil ha en godtgjørelse på kr. 1.064,- pr møte.

Møtegodtgjørelse for kontrollutvalgets medlemmer for 2023 vil etter dette utgjøre:

Funksjon	Pr møte	Årlig	Sum
Utvalgets leder		53.216	53.216
Utvalgets medlemmer (4)	1.064		29.792
Til sammen			83.008

Det tas forbehold om satsene for godtgjørelsene da kommunestyret enda ikke har vedtatt endelig forskrift.

Andre driftsutgifter

Kontrollutvalget får tilbud om å delta på NKRFs årlige kontrollutvalgskonferanse i januar/februar.

Kontrollutvalget er medlem av Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT). Medlemskontingent for 2023 vil utgjøre kr 13 000,-

Medlemskap gir kontrollutvalget tilgang til blant annet medlemsinformasjon, innspill/interne høringer om planverk som utarbeides for rammevilkår for kontrollutvalg og sekretariat samt ta opp spørsmål/ be om avklaringer om forståelse av lov og forskrift som grunnlag for kontrollutvalgets og sekretariatets arbeid og oppgaver.

Kontrollutvalget får for eksempel tilbud om deltakelse på FKTs arrangement, herunder FKT årsmøte og fagkonferanse.

Kurs og konferanser er viktig for opplæring og impulser til kontrollutvalgene.

Det foreslås at det settes av midler for at alle faste medlemmer kan delta på minst en konferanse hver i 2023. I tillegg inngår det i summen annen opplæring, som f.eks. en dagsamling/opplæring for nye kontrollutvalg etter valget høsten 2023.

Kontrollutvalget bør vurdere abonnement på Kommunal rapport

(<https://www.kommunal-rapport.no/>) eller Ås avis (<https://www.aasavis.no/>).

Sekretariatsfunksjonen

Representantskapet i Viken kontrollutvalgssekretariat IKS (Vikus) skal vedta en ramme for virksomheten, og dette blir etter planen behandlet i representantskapet 23.09.2022. Foreløpig foreligger innstillingen fra styret, jf. vedlegg 1.

I forslaget er Vikus sin totale budsjetttramme kr 9.152.000,-. Kommunenes betaling for tjenesten utgjør samlet kr 8.612.000,-. For Ås kommune sin del vil dette utgjøre kr 315.000,-.

Dersom det skulle bli noen endringer i budsjettforslaget, i forbindelse med representantskapsbehandlingen, vil sekretariatet informere om dette.

Revisjonen

Representantskapet i Viken kommunerevisjon IKS (VKR) har sendt eget budsjettbrev, datert 18.08.2022.

Anslaget på revisjonshonoraret for 2023 for Ås kommune er kr. 1.648.000,-. Anslag på revisjonshonorar for 2023 er basert på forutsetningene i økonomiplanen for Viken kommunerevisjon IKS for 2022-2025.

Representantskapet behandler budsjettforslaget 24.11.2022.

Dersom det skulle bli noen endringer i budsjettforslaget, i forbindelse med representantskapsbehandlingen, vil Viken kommunerevisjon IKS informere om dette.

Totalt

Det samlede budsjettforslaget for 2023 er som følger:

	Poster	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Kontrollutvalget	Godtgjørelser kontrollutvalget	64.220	83.000
	Arbeidsgiveravgift (14,1 %)	9.055	11.703
	Møteutgifter (lokaler, servering etc.)	5.000	7.000
	Medlemskap FKT	13.000	13.000
	Abonnement	-	-
	Kurs og opplæring	50.000	50.000
	Sum	141.275	164.703
Sekretariatet		303.000	315.000*
Revisjonen	Regnskapsrevisjon	515.500	541.000*
	Forvaltningsrevisjon	759.000	797.000*
	Andre tjenester	295.000	310.000*
	Sum	1.569.500	1.648.000*
SUM		2.013.775	2.127.703

* Ikke behandlet i representantskapet

Avslutning

Kontrollutvalgets forslag til budsjett for kontrollarbeidet vil bli oversendt kommunedirektøren slik at budsjettet kan legges inn i det totale budsjettet for kommunen. Administrasjonen har ikke anledning til å endre på kontrollutvalgets budsjettforslag.

Vedlegg 6 - Oversikt interkommunale samarbeid og eierskap

Kommunale samarbeid om oppgaveløsning

Kommunestyret skal vedta en eiermelding minst en gang pr valgperiode. Meldingen skal gi oversikt over interkommunale selskapet kommunen har eierinteresser i og skal øke bevisstheten rundt forvaltning av eierskapet.

Ås kommune er med i følgende kommunale samarbeid:

Aksjeselskap:

- Alarmsentral Brann Øst AS

- Follo Futura Holding AS
- Åspro AS
- Myrveien 16 AS

Interkommunale selskap:

- Follo Brannvesen IKS
- Follo lokalmedisinske senter IKS. Under avvikling i 2021. Oppgavene er overtatt av nytt vertskommunesamarbeid, Follo medisinske senter.
- Follo Ren IKS
- Krise- og incestsenteret i Follo IKS
- Nordre Follo Renseanlegg IKS
- Søndre Follo Renseanlegg IKS
- Viken kommunerevisjon IKS
- Viken kontrollutvalgssekretariat IKS (VIKUS).

Interkommunalt samarbeid:

- Follo Barnevernvakt

Administrative vertskommunesamarbeid:

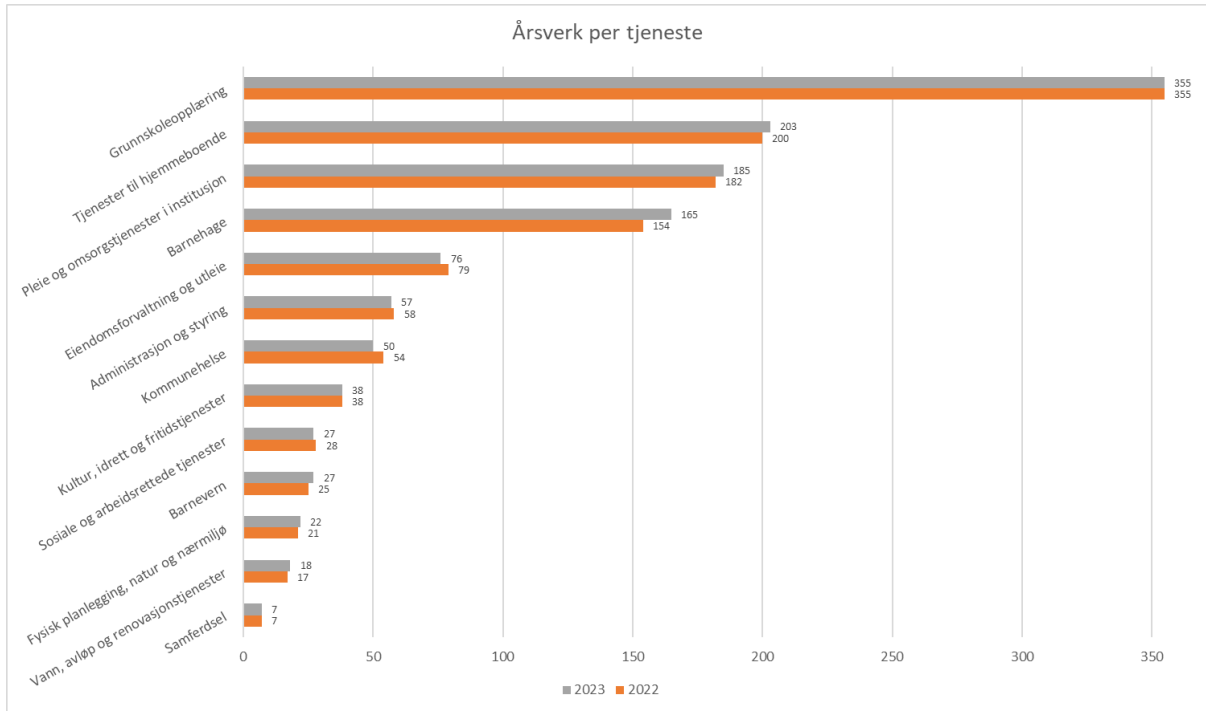
- Follo barne- og ungdomsskole
- Stor-Follo IKT
- Follo landbrukskontor
- Ås læringscenter
- Felles innkjøpskontor
- Storfollo tilsynskontor (byggetilsyn)
- Follo medisinske senter

Vedlegg 7 - Organisasjonskart og årsverk

Årsverk

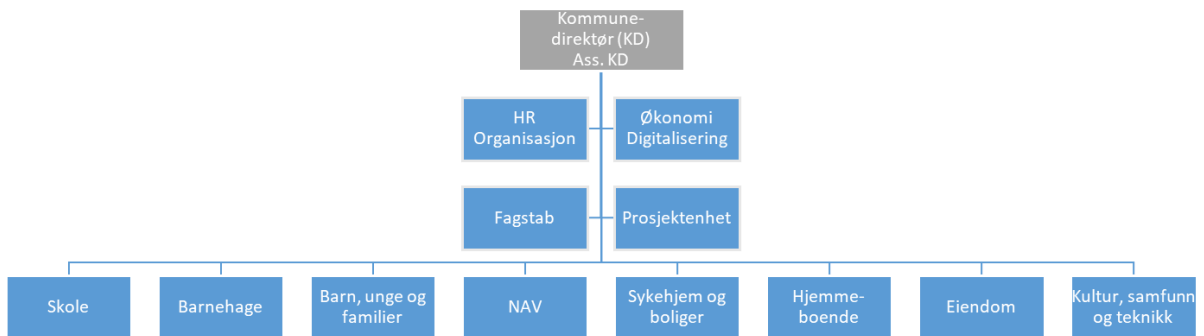
Tabellen nedenfor viser antall årsverk i Ås kommune fordelt på tjenesteområder med utgangspunkt i lønnsbudsjetteringen for handlingsprogrammet. Figuren viser at Ås kommune har økt antall årsverk fra 1 218 i 2022 til 1 230 i 2023. Økningen i antall årsverk må sees i sammenheng med økt antall årsverk i fjorårets handlingsprogram, hvor det var flere tiltak og behov som økte antall årsverk. Det gjaldt eksempelvis barnehagetjenesten som i 2022 fikk en vekst i antall barn. Forslag til reduksjon av stillinger som er lagt inn som i tiltak i handlingsprogrammet for 2023-2026 er ikke hensyntatt i denne oversikten.

Økonomiplan for 2023-2026

Organisasjonskart

Organisasjonsmodell pr 1.1.2023

Dagens kommunalområder oppløses og kommunalsjefene fjernes som ledernivå. I praksis betyr det opphør av fire kommunalsjefs-stillinger.

Det etableres en ny stilling som assisterende kommundirektør, ass.KD. KD og ass KD utgjør sammen KD teamet.

Virksomhetsledernivået rapporterer direkte til KD/ass.KD og inngår i KommuneDirektørens Ledergruppe. Denne benevnes KDL.

De to stabsrådene på hhv HR og økonomi videreføres som i dag. Stabsfunksjoner som har vært tilknyttet dagens kommunalsjefer innlemmes i en ny organisatorisk enhet Fagstab. Konkret gjelder dette kommuneoverlege, beredskapskoordinator, barnehagemyndighet og kommunikasjon. Disse stillingene vil rapportere til ass. KD.

Enhet for eiendom endrer status til virksomhet og skilles ut fra dagens virksomhet for «teknikk». Enhetsleder eiendom får rolle som virksomhetsleder. Dette er en fortsettelse av samme stilling som i dag. Virksomhetene samfunnsutvikling, kultur og fritid og teknikk (uten eiendom) samorganiseres i en ny virksomhet som heter Kultur, Samfunn og Teknikk. Den underliggende organiseringen av denne virksomheten gjøres i en fase 2 sammen med utvalgt virksomhetsleder for denne nye virksomheten. I fase 2 vil vi også se på behovet for endring av navn på virksomheten.

Organisatorisk forankring av prosjektenheten avklares høsten 2023. En sterkere tilknytning til virksomhet eiendom og enhet for kommunalteknikk vil da vurderes.

Kommunens tjenesteområder

Barnehage

Beskrivelse av tjenesteområdet

I Ås kommune omfatter tjenesten to resultatområder: 201 Førskole og 211 Styrket tilbud til førskolebarn.

Kommunen har ansvar for å gi barnehagetilbud til alle barn som fyller ett år innen utgangen av november i søknadsåret. Kommunen har også ansvar for å tilby spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne. Tilbudet skal være i tråd med gjeldende lovverk, nasjonale- og lokale føringer.

Ås kommunes barnehagetilbud er mangfoldig og består av 6 kommunale, 12 private barnehager og 2 private familiebarnehager og Pedagogisk psykologisk senter (PPS).

Barnehagene har ulike profiler og satsningsområder, samt varierer i størrelser og gruppeorganisering. Geografisk ligger barnehagene spredt rundt om i hele kommunen.

Økonomiplan for 2023-2026

De kommunale barnehagene i Ås har gjennom mange år jobbet systematisk og kontinuerlig med tydelig og god pedagogisk forankring tilknyttet Reggio Emilia pedagogikken. Dette innebærer at de kommunale barnehagene tilrettelegger for læring i formelle og uformelle situasjoner, og etterstreber å tilby barna et rikt og stimulerende læringsmiljø der barnas medvirkning er i fokus. Det tilrettelegges for at barna skal få tenke selv, utforske selv og skape egne teorier. Personalets oppdrag er å legge til rette for ulike læringsarenaer som kan gi de muligheter til å skape sammenhenger. Dette arbeidet stoppet noe opp igjennom pandemien, og skal løftes på nytt.

Kostra-analyse

	Ås 2020	Ås 2021	Kostragruppe 09	Landet uten Oslo
Prioritet				
Netto driftsutgifter barnehagesektoren i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (B)	15,3 %	16,5 %	15,3 %	14,4 %
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager (B) **)	150 704	168 082	183 547	183 795
Produktivit				
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage (B)	159 077	174 137	187 470	185 596
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale barnehager per korrigert oppholdstime (kr) (B)	73,6	80,6	86,8	85,9
Korrigerte oppholdstimer per årsverk i kommunale barnehager (B)	12 635	12 688	12 368	12 113
Dekningsgrad				
Andel barn 0 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 0 år (B)	3,7 %	1,4 %	5,8 %	5,0 %
Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1-2 år (B)	88,3 %	91,2 %	89,4 %	87,2 %
Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 3-5 år (B)	98,2 %	99,5 %	98,4 %	97,6 %
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage (B)	51,7 %	51,9 %	37,7 %	49,6 %
Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til alle barn med barnehageplass (B)	23,6 %	24,7 %	15,7 %	18,0 %
Kvalitet				
Leke- og oppholdsareal per barn i barnehage (m2) (B)	6,5	6,3	6,1	5,9

**) Justert for utgiftsbehov

Utfordringer og strategi

I virksomhet barnehage er det en økning i antall barn som har behov for omfattende, langvarige og koordinerte tiltak. Nasjonale føringer om tidlig innsats og et større fokus på rett kompetanse nærmere barna, livsmestring og inkludering har ført til et større behov for ansatte med økt kompetanse til barn med utviklingsmessige vansker. I 2017 kom også lovendring om tilrettelegging for barn med nedsatt funksjonsevne som har medført stor økning i saksmengde og ressursbruk knyttet til vedtak om tilrettelagt barnehagetilbud.

Virksomhet barnehage jobber systematisk for å knytte det allmennpedagogiske og det spesialpedagogiske arbeidet sammen. Målet er at et styrket spesialpedagogisk tilbud også bidrar til økt kvalitet i det ordinære tilbudet. Dette innebærer å videreutvikle det tverrfaglige samarbeidet og skape en felles forståelse på tvers av fagprofesjoner. Samhandlingsmodellen BTI skal være en støtte inn i dette arbeidet.

Det er etablert en nasjonal tilskuddsordning for kompetansetiltak tilknyttet stortingsmeldingen om tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO, Meld. St. 6 (2019-2020). Kommunalområdet oppvekst og opplæring har søkt midler og jobber tverrfaglig og i partnerskap med Universitetet i Sør-Øst Norge for å imøtekomme kravene i meldingen. Arbeidet er koblet sammen i en strategisk plan for tverrfaglig kompetanseutvikling. Planen inneholder kompetansehevingstiltak som er rettet mot ansatte i barnehager, skoler og tjenester innenfor barn, unge og familier. Pedagogisk psykologisk senter (PPS) har en sentral rolle i dette. PPS må øke egen kompetanse, parallelt med at

behovene for PPS sin bistand i barnehagene er økende. Dette innebærer at det må gjøres prioriteringer i enda større grad som kan føre til lengre ventetid på utredninger.

Klima

Barnehagen har en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for mer bærekraftige samfunn. Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. Det handler om å tenke og handle lokalt, nasjonalt og globalt. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden. Barnehagene skal tilrettelegge for at prosjekter som gjennomføres belyser klima og bærekraft.

Omstilling og effektivisering

Barnehagene i Ås drives effektivt. Barnehagesektoren har lovfestet pedagog- og bemanningsnorm. Det vil si at det aller meste av barnehagenes budsjett er knyttet til lovfestet grunnbemanning. Dette medfører at det er lite handlingsrom for å imøtekomme sektorens nye utfordringer og krav.

Som en del av omstillingsprosesser i Ås kommune skal det jobbes videre med å styrke det tverrfaglige samarbeidet om barns helhetlige livsløp. Barnehagene skal være et styrkende ledd til laget rundt barna. Dette innebærer at det skal arbeides for å gjøre barnehagene til et oppvekstfelleskap som kobler sammen ulike mennesker, tverrfaglige tjenester, ressurser og kompetanser. Dette arbeidet skal styrkes fremover ved å iverksette intensjonene i kompetanseløftet. Ressursbarnehagene skal videreutvikle sitt potensial gjennom å høyne kompetansen og forståelsen tilknyttet inkluderende praksis.

Ås kommune skal sikre tilstrekkelig antall barnehageplasser. Dette krever langsiktig planlegging. Målet er å ha rett bygg, på rett sted, til rett tid. Antall barn i barnehagealder har vært jevnt stigende de siste årene. Kapasiteten i barnehagene er skjevt fordelt, slik at det i noen områder er for stor kapasitet og i andre områder for liten.

Pedagogisk psykologisk senter opplever en økning i antall henvisninger som gjelder barn som går i barnehage. For barnehageåret 2018/2019 kom det 32 henvisninger, 2019/2020 kom det 38 henvisninger, i 2020/2021 kom det 47 henvisninger og i 2021/2022 kom det 49 henvisninger. Som et omstillingstiltak kan det bli nødvendig å omprioritere noe av de ressursene som i dag går til skole over til barnehagene.

Nye nasjonale krav

Regjeringen har høye ambisjoner for barnehagesektoren. Barnehagesektoren har stått overfor, og vil fortsatt stå overfor, omfattende omstillingsprosesser og nye krav til kvalitet. Rammeplanen, aktivitetsplikten og barnevernsreformen har klare forventninger til hvordan helhetlig, systemisk forståelse og praksis skal gjøre en forskjell for det enkelte barnehagebarn. Dette stiller høye krav til endringsdyktig lederskap som har gode strategier og kompetanse i tverrfaglig samarbeid, tidlig innsats og samhandling.

Regjeringen har satt i gang et kompetanseløft for spesialpedagogikk og inkluderende praksis gjennom Meld.St. nr. 6 2019-2020 Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. Kompetanseløftet skal bidra til at alle barn og unge har tilgang til faglig dyktige ansatte og andre med spesialpedagogisk kompetanse i barnehager. Kompetanseløftet trer i kraft i 2025. Frem til da skal Pedagogisk psykologisk senter (PPS) blant annet ha tilegnet seg spesialpedagogisk kompetanse til å ivareta deler av de oppgavene som i dag gjøres av Statped.

Økonomiplan for 2023-2026

Regjeringen har i tillegg startet arbeidet med en ny strategi som skal gi barna et bedre barnehagetilbud. Strategien skal blant annet bidra til at barnehagene får 50 prosent barnehagelærere blant ansatte i barnehagen.

Regjeringen har vedtatt endringer i 14 velferdstjenestelover. Målet med endringene er å styrke samarbeidet mellom velferdstjenestene og sørge for bedre oppfølgingen av utsatte barn og unge og deres familie. Dette innebærer blant annet endringer i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven.

Fra 1. januar 2022 overtok Utdanningsdirektoratet ansvaret med å føre økonomisk tilsyn med private barnehager fra kommunen. Kommunen vil fortsatt ha ansvar for å føre tilsyn med øvrige reguleringer i barnehageloven.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	183 190	183 190	183 190	183 190
Sum Tekniske justeringer	12 639	12 639	12 639	12 639
Konsekvensjusteringer				
Barnetallsvekst kommunale barnehager - Åpne ny avdeling høsten 2023	1 500	1 500	1 500	1 500
Demografikostnader 2024-2026	0	1 500	3 000	4 500
Driftstilskudd private barnehager	2 300	2 300	2 300	2 300
Økning barn kommunale barnehager barnehageåret 2022-2023	1 900	1 900	1 900	1 900
Økning vedtak barn med sammensatte behov	1 700	1 000	1 000	1 000
Sum Konsekvensjusteringer	7 400	8 200	9 700	11 200
Konsekvensjustert budsjett	20 039	20 839	22 339	23 839
Konsekvensjustert ramme	203 229	204 029	205 529	207 029
Omstilling og effektivisering				
Sum Omstilling og effektivisering	0	0	0	0
Styrkingstiltak				
Gratis 3. barn i barnehagen, jf. statsbudsjettet for 2023	100	100	100	100
Helårseffekt redusert makspris foreldrebetaling	3 000	3 000	3 000	3 000
Øke pedagogtettheten	0	0	1 000	2 500
Sum Styrkingstiltak	3 100	3 100	4 100	5 600
Nye tiltak og realendringer budsjett	3 100	3 100	4 100	5 600
Ramme 2023-2026	206 329	207 129	209 629	212 629

Driftsbudsjett

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Førskole	187 403	188 203	190 703	193 703
Styrket tilbud til førskolebarn	18 925	18 925	18 925	18 925
Sum	206 329	207 129	209 629	212 629

Konsekvensjusteringer

Barnetallsvekst kommunale barnehager - Åpne ny avdeling høsten 2023

Åpne avdeling høsten 2023 for å imøtekomme ventet barnetallsvekst.

Demografikostnader 2024-2026

Generell beregning av demografiske kostnader i økonomiplanperioden.

Driftstilskudd private barnehager

Barnetallsendring i private barnehager. Økning i små barn i kommunale barnehager driver sats for små barn opp. Det er også en økning i små barn i de private barnehagene. Netto økt behov knyttet til barnetallsendring tilsvarer 2,3 mill. kr.

Reversere nedtrekk - Redusert pensjonspåslag private barnehager

Pensjonspåslaget til private barnehager ble i 2022 redusert fra 2021-nivå på 13 pst. til 11 pst. fra 1. januar 2022. Det ble gitt de frittstående barnehagene en overgangsordning - gradvis nedtrapping. Det ble lagt inn nedtrekk tilsvarende rammekutt i statsbudsjettet. Ås kommune har kun én konsernbarnehage, resten er frittstående. Nedtrekket ble større enn redusert utbetaling i pensjonspåslag. Deler av nedtrekket reverseres.

Økning barn kommunale barnehager barnehageåret 2022-2023

Barnetallsvekst tilsvarende økning på 4,7 årsverk fra høsten 2022. Deler av behov for økte årsverk er finansiert med midler avsatt i 2022-2025 til åpning ny avdeling høsten 2022.

Økning vedtak barn med sammensatte behov

Økning barn med sammensatte behov som utløser rett til tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp. Det har vært en økning i antall vedtak på 44 %, mens økningen i vedtakstimer er på 24%.

Flere av barna med vedtak går i private barnehager. Kommunen plikter å utbetale refusjoner til private barnehager for å dekke opp vedtakene. Økt behov tilretteleggingsvedtak tilsvarer ca. 1 mill. kr.

Det foreslås at spesialpedagogisk team tilføres ressurser tilsvarende 0,7 mill. kr til spesialpedagog i 2023 for å dekke økte vedtak.

Omstilling og effektivisering

Innsparingstiltak 2 % fra 2023-2025

Uspesifisert innsparingskrav 2% fra 2023-2025.

Styrkingstiltak

Gratis 3. barn i barnehagen, jf. statsbudsjettet for 2023

Regjeringen har den 6. oktober i forslag til statsbudsjett foreslått at 3. barn i barnehagen skal være gratis. Ås kommune kompenseres ca 0,1 mill. kr for inntektstapet.

Helårseffekt redusert makspris foreldrebetaling

I statsbudsjettet 2022 ble det vedtatt en reduksjon i maksimal foreldrebetaling fra 1.8.2022. I statsbudsjettet for 2023 er det foreslått en ytterligere reduksjon i foreldrebetaling i barnehagen. Opptrapping til helårseffekt av reduksjon pr 1.8.2022 og ytterligere reduksjon pr 1.1.2023 utgjør 3 mill. kr.

Øke pedagogtettheten

Innen 2025 skal 50 % av de ansatte i barnehagen skal være barnehagelærere. Det medfører ingen endring i bemanningsnormen, men betyr økte lønnsutgifter da bemanningen skal gå fra 42 % pedagoger til 50 % pedagoger. Effekt av økte lønnsutgifter vil slå ut på driftstilskudd til private.

Grunnskoleopplæring

Beskrivelse av tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter fire resultatområder (KOSTRA-funksjoner):

202 Grunnskole
213 Voksenopplæring
215 Skolefritidstilbud
223 Skoleskyss.

Tjenesteområdet grunnskole består av følgende enheter:

- 7 barneskoler med SFO
- 2 ungdomsskoler
- Ås læringscenter for voksne
- Pedagogisk psykologisk senter (PPS) - grunnskole

Skolene varierer i størrelse fra ca 65 elever til ca. 440 elever, totalt rett i overkant av 2500 elever.

Skolen skal jobbe mot at elevene skal utvikle kunnskap, dyktighet og holdninger for å kunne mestre livene sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Skolen bygger på prinsippet om likeverdig og tilpasset opplæring for alle i en inkluderende skole.

Ås læringscenter har tilbud i norsk og samfunnskunnskap for innvandrere samt grunnskoleundervisning for voksne. Dette tilbudet inngår i et vertskommunesamarbeid med Frogn og Vestby kommuner. I tillegg har Ås læringscenter tilbud til voksne med behov for særskilt tilrettelagt opplæring (STO). Sistnevnte tilbud inngår ikke i vertskommunesamarbeidet.

Pedagogisk psykologisk senter bistår virksomheten med veiledning på system- og individnivå og utredninger.

Kostra-analyse

	Ås 2020	Ås 2021	Kostragruppe 09	Landet uten Oslo
Prioritet				
Netto driftsutgifter til grunnskole (202), per innbygger 6-15 år (B) **)	88 702	92 976	98 656	99 158
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger 6-9 år (B) **)	5 670	7 113	5 471	6 826
Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger 6-15 år (B) **)	1 546	1 664	2 440	2 426
Produktivitet				
Driftsutgifter til inventar og utstyr (202), per elev i grunnskolen (B)	823,5	2 612,7	1 125,9	1 121,3
Driftsutgifter til undervisningsmaterieell (202), per elev i grunnskolen (B)	1 112	1 416	1 630	1 832
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn (B)	14,5	13,8	13,1	12,7
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-4.årstrinn (B)	13,5	12,7	12,0	11,6
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 5.-7.årstrinn (B)	13,6	13,1	13,1	12,7
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev (B)	90 272,0	97 839,0	104 808,3	108 141,5
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223), per (B)	124 231	129 813	129 812	133 228
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. Bruker (B)	33 067	35 839	33 722	35 205
Lønnsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223), per elev (B)	90 148,0	94 883,7	102 514,8	105 873,8
Dekningsgrad				

Økonomiplan for 2023-2026

Andel elever i grunnskolen som får morsmålsopplæring (B)	0,2 %	0,0 %	1,4 %	2,0 %
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning (B)	5,6 %	5,1 %	7,6 %	7,9 %
Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring (B)	1,8 %	2,2 %	3,7 %	4,7 %
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring (B)	97,0 %	96,4 %	97,6 %	97,7 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO (B)	69,0 %	71,3 %	55,4 %	57,4 %

***) Justert for utgiftsbehov*

Utfordringer og strategi

Alle kartlegginger viser at Ås-skolen drives effektivt med unntak av kostnader til lokaler. Store skoler som står med overkapasitet og små skoler med elevtall under 100 er svært kostnadskrevende. Forskjeller i pris per elev i barneskolen spenner fra 66 900-120 500 kr fra de største til de minste skolene dersom det kun sees på menneskelige ressurser til administrasjon og opplæring. Denne forskjellen i pris pr elev rammer alle elever i Ås-skolen da det blir et skjevfordeling av bruk av ressurser. Kroer skole har et raskt synkende elevtall, det forventes et elevtall mellom 50-55 elever til skolestart. Dette fører til at man strever med å gi et forsvarlig tilbud til elevene, både faglig og sosialt. Det blir et lite fagmiljø der vi strever med å klare og rekruttere godt. Vi må slå sammen trinn, for å sikre elevene et best mulig faglig og sosialt tilbud.

Når elevene ved Kroer skole har en så høy kostnad pr elev, rammer dette elevene ved alle skolene ved at det blir strammere rammer ved alle skolene. For å sikre alle elevene i Ås-skolen et best mulig faglig og sosialt tilbud foreslås derfor Kroer skole å legges ned fra 1.8.2023. Elevene vil overføres til Rustad skole som står med stor overkapasitet og det vil arbeides med at ansatte vil overføres til ledige stillinger på andre skoler i kommunen.

Ås-skolen opplever at bekymringsfullt skolefravær er en økende problemstilling, spesielt i etterkant av pandemien. Det meldes også bekymring rundt økende problematikk i barne- og ungdomsmiljøene. Behovet for økonomiske innsparinger gjør at mulighetene for å jobbe forebyggende og se på alternative opplæringsformer og arenaer er begrenset. Grunnskole opplever samtidig en økning i antall barn som har behov for omfattende, langvarige og koordinerte tiltak i. Nasjonale føringer om tidlig innsats og et større fokus på rett kompetanse nærmere barna, livsmestring og inkludering har ført til et større behov for ansatte med kompetanse til barn med utviklingsmessige vansker.

Det er etablert en nasjonal tilskuddsordning for kompetansetiltak tilknyttet stortingsmeldingen om tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO, Meld. St. 6 (2019-2020). Kompetanseløftet handler om å bygge kompetanse så nærme eleven som mulig. Arbeidet med kompetanseløftet ses i sammenheng for hele kommunalområdet Oppvekst og opplæring. Kommunalområdet har søkt midler og jobber tverrfaglig og i partnerskap med Universitetet i Sør-Øst Norge for å imøtekomme kravene i meldingen. Arbeidet er koblet sammen i en strategisk plan for tverrfaglig kompetanseutvikling. Planen inneholder kompetansehevingstiltak som er rettet mot ansatte i barnehager, skoler og tjenester innenfor barn, unge og familier. Innføringen av BTI på kommunalområdet er et viktig hjelpemiddel til å gjøre innsatsen overfor barn, unge og familier som strever mer helhetlig og koordinert. Omstillingen vil videreføres i 2023, og ses i sammenheng med intensjonene i den statlige ordningen Kompetanseløftet.

Pedagogisk psykologisk senter (PPS) har en sentral rolle i Kompetanseløftet. Å skulle øke egen kompetanse, parallelt med at behovene for PPS sin bistand i skolene er økende, vil medføre at man må prioritere krav og behov i enda større grad og at det kan bli ventetid for å få utredninger.

I etterkant av pandemien erfarer oppvekstfeltet at flere barn og unge strever med psykisk uhelse og atferdutfordringer. Dette kommer til uttrykk i skolehverdagen ved at flere barn og unge i større grad trenger tilpasninger og tilrettelegginger. Nordbytn ungdomsskole har i 2022 strevd med å klare å gi

tilstrekkelig alternative opplæringstilbud til aktuelle ungdommer, bl.a grunnet plassutfordringer ved skolen. Parallelt med dette har man grunnet bemanningsutfordringer ved helsestasjonstilbudet til aldersgruppa 0 - 5 år høsten 2022 gjort seg positive erfaringer med å samlokalisere svangerskaps- og helsestasjonstilbudet i en helsestasjon. Under samlokaliseringen har helsestasjonens lokaler i Nordbytn ungdomsskole stått ledig.

Strategi: Ved å videreføre et felles svangerskaps- og helsestasjonstilbud for aldersgruppen 0 - 5 år vil dette sikre en videre stabil og effektiv drift av helsestasjonstilbudet. I tillegg vil dette gi muligheter for at Nordbytn ungdomsskole kan ta i bruk de lokalene på skolen, som frem til nå har fungert som helsestasjon, til å utvikle alternative opplæringsarenaer. Totalt vil dette gi et forsvarlig helsestasjonstilbud til gravide og barn i aldersgruppa 0 - 5 år, samt gi ressurser og muligheter til ungdommene ved Nordbytn ungdomsskole. Skolehelsetilbudet ved skolen vil bestå slik det er i dag og gi lovpålagte helseundersøkelser og vaksiner, undervisning og tilby drop-inn samtaler med ungdom om fysisk og psykisk helse. Kommunedirektøren foreslår å styrke skolehelsetilbudet med en stilling som øremerkes tiltak på ungdomsskolene i Ås.

Klima

Bærekraftig utvikling er et av tre tverrfaglig temaer som skolen skal legge til rette for at elevene kan forstå grunnleggende dilemmaer og utviklingstrekk i samfunnet, og hvordan de kan håndteres.

Gjennom arbeid med temaet skal elevene utvikle kompetanse som gjør dem i stand til å ta ansvarlige valg og handle etisk og miljøbevisst. Elevene skal få forståelse for at handlingene og valgene til den enkelte har betydning. Temaet rommer problemstillinger knyttet til miljø og klima, fattigdom og fordeling av ressurser, demokrati, konflikter, helse, likestilling, demografi og utdanning. Elevene skal lære om sammenhengen mellom de ulike aspektene ved bærekraftig utvikling.

Ås læringscenter:

- Læringscenteret skal videreutvikle samarbeidet med samarbeidskommunene (Frogn og Vestby)
- Læringscenteret skal videreutvikle samarbeidet med Viken fylkeskommune i forhold til elever som har rett/ikke rett på videregående opplæring
- Læringscenteret skal videreutvikle samarbeidet med NAV Øst-Viken i forhold til elever som har behov for språkopplæring
- Læringscenteret ønsker å fokusere på å bli et ressurs- og kompetansesenter for innvandrere, flyktninger, personer med spesielle behov og våre samarbeidspartnere

Omstilling og effektivisering

Ås-skolen drives effektivt. Skolestruktur er det gjenstående sterkeste virkemidlet for å kunne drive tjenesteområdet effektivt. Store skoler som står med overkapasitet og små skoler med elevtall under 100 er svært kostnadskrevende. Forskjeller i pris per elev i barneskolen spenner fra 66 900-120 500 kr fra de største til de minste skolene dersom det kun sees på menneskelige ressurser til administrasjon og opplæring.

I og med grunnskole er bundet opp av mange lovkrav, er det krevende å effektivisere skoledriften innenfor dagens skolestruktur. Realisering av effektiviseringskravet for grunnskole må derfor sees i sammenheng med viljen til å gjøre strukturelle endringer.

Tiltak som er gjennomført:

- Kroer skole ble lagt administrativt under Åsgård skole i løpet av 2021, med en evaluering av ordningen ila skoleåret 2022-23. Det er gjort endringer som tilsvarer en innsparing på 120%

administrasjonsressurs, samt en nedgang i lærerstillinger som et resultat av raskt synkende elevtall ved Kroer skole. Arbeidet med å sikre en forsvarlig og effektiv drift fortsetter.

- Velkomstklasses tilbudet deles fra 1.8.22, slik at det er et tilbud om grunnleggende norsk opplæring for elever som kommer til Norge uten norsk språk, i både Ås nord og i Ås sør, på både barne- og ungdomstrinnet. Krigen i Ukraina har gjort det nødvendig å øke kapasiteten på tilbudet. En slik ordning sikrer elevene et tilbud i nærområdet, samtidig som det sparer kommunen for skyssutgifter.
- Ås kommune har søkt og fått innvilget for en treårs periode, fram til 2023, kompetansehevingsmidler til innføringen av ny læreplan via Fylkesmannens desentraliserte kompetansehevingsmidler.

Ås læringscenter:

- Ås læringscenter har startet et hurtigsporløp. Hurtigsporløpet er en kombinasjon med praksis/jobb og norsk- og samfunnskunnskapsopplæring.
- For å kunne tilby språkopplæring til de som har rett/plikt til opplæring, men jobber på dagtid vil læringscenteret tilby språkopplæring på kveldstid.
- Det vil arrangeres månedlige prøver i statsborgerskap og samfunnskunnskap
- Tverrfaglig samarbeid for arrangering av kurs/møte

Pedagogisk psykologisk senter (PPS)

- Antall barn som henvises til PPS er økende. Antall henvisninger for skoleåret 2019/2020 var 151, for 2020/2021 kom det 190 henvisninger og for 2021/2022 kom det 198 henvisninger. I tillegg har det pedagogiske innsatsteamet vært involvert i over 500 saker.
- Effektivisering ved å lage tydelige prioriteringer på henvendelsene
- PPS ved Pedagogisk innsatsteam har som mål å tilby alle lærere som har 1.klasser observasjon og veiledning i klasserommene.

Nye nasjonale krav

Følgende endringer trer i kraft fra 1.8.2022:

- Et 12- timers gratis SFO-tilbud til alle elever som starter i 1. klasse
- Ny revidert arbeidstidsavtale for lærere (SFS2213) fører til at kontaktlærere med 21 elever og fler får økt kontaktlærer tid med elevene. Denne tiden hentes fra elevenes undervisning, og fører til økt behov for lærerstillinger
- Regjeringen har vedtatt midlertidige endringer i opplæringsloven for å gjøre det enklere for barnehager og skoler å ta imot flyktninger fra Ukraina. Fristen for å gi fullverdig opplæring utvides fra én til tre måneder.
- Kommunene kan organisere opplæringstilbudet for nyankomne elever i egne grupper, klasser eller skoler (innføringstilbud) uten at eleven eller foresatte må samtykke.
- Fra 1.8. vil [fraværsreglene gjelde som normalt](#). Det betyr at elevene ikke lenger kan bruke egenmelding eller bekreftelse fra en forelder for å dokumentere fravær av helsegrunner.

Ås læringscenter:

- Midlertidige endringer for å håndtere en situasjon der et høyt antall fordrevne fra Ukraina kommer til Norge for å søke beskyttelse er oppført i **nytt kapittel 6A i integreringsloven**: Midlertidige regler for personer som har fått oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 34.

Økonomiplan for 2023-2026

- De vedtatte endringene innebærer at regelverket for personer som har oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 34 avviker fra integreringslovens bestemmelser på en rekke områder.
- Effektivisering av noen endringer i integreringsloven fra og med jan 2023
- Ny arbeidstidsavtale (SFS 2213) for lærere, krav om tidsressursspott som fastsettes til 2/2 ⅓ årsrammetimer per elev ved den enkelte grunnskole og enhet i voksenopplæringen.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	252 202	252 202	252 202	252 202
Sum Tekniske justeringer	8 758	8 758	8 758	8 758
Konsekvensjusteringer				
Elevtallsendring grunnskole	500	500	500	500
Endring elevtall Rustadtunet	-1 053	-1 053	-1 053	-1 053
Flyktninger Ukraina - økt ressursbehov velkomstklasse	2 200	1 700	1 000	900
Ukraina - Ås læringsssenter - ekstra lokaler	200	200	200	200
Økt ressursbehov ved Ås læringsssenter ifm krigen i Ukraina.	5 000	3 100	1 900	1 600
Sum Konsekvensjusteringer	6 847	4 447	2 547	2 147
Konsekvensjustert budsjett	15 606	13 206	11 306	10 906
Konsekvensjustert ramme	267 808	265 408	263 508	263 108
Omstilling og effektivisering				
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Avvikle lisenser	-100	-100	-100	-100
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Endre skolestruktur, avvikle Kroer skole	-2 500	-5 000	-5 000	-5 000
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Ettårig kutt IKT-utstyr	-1 000	0	0	0
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Midlertidig redusere sentral pott til elever med store behov	-1 200	-1 200	0	0
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Redusere vikarbruk ved fravær	-330	-330	-330	-330
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25- Midlertidig ta ut ekstra midler for å imøtekomme lærernorm	-1 500	0	0	0
Sum Omstilling og effektivisering	-6 630	-6 630	-5 430	-5 430
Styrkingstiltak				
1. tertial 2022: Innføring gratis kjernetid 1, trinn SFO, helårseffekt	5 600	5 600	5 600	5 600
Endring kontaktlærertimer	2 750	2 750	2 750	2 750
Kompetanseløftet - økte oppgaver ved PPS	0	0	800	800
Sum Styrkingstiltak	8 350	8 350	9 150	9 150
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 720	1 720	3 720	3 720
Ramme 2023-2026	269 528	267 128	267 228	266 828

Driftsbudsjett

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Grunnskole	248 057	248 057	249 357	249 257
Voksenopplæring	10 702	8 802	7 602	7 302
Skolefritids tilbud	6 692	6 142	6 142	6 142
Skyss av skolebarn	4 076	4 126	4 126	4 126
Sum	269 528	267 128	267 228	266 828

Konsekvensjusteringer

Demografikostnader 2024-2026

Generell beregning av demografiske kostnader i økonomiplanperioden.

Elevtallsendring grunnskole

Nedgang antall elever barneskole. Oppgang antall elever ungdomsskole. Nettoendring ressursbehov tilsvarer 0,5 mill. kr.

Endring elevtall Rustadtunet

Redusert antall elever.

Flyktninger Ukraina - økt ressursbehov velkomstklasse

Økt behov for lærerressurser og assistenter i velkomstklasser. Finansieres med økt integreringstilskudd.

Ukraina - Ås læringscenter - ekstra lokaler

Ås læringscenter har behov for ekstra lokaler i forbindelse med økt antall flyktninger. Årskostnad beregnet til 0,6 mill. kr. Forutsetter refusjon fra samarbeidskommunene med 0,4 mill. kr.

Økt ressursbehov ved Ås læringscenter ifm krigen i Ukraina.

Ås læringscenter sin andel av økte utgifter som følge av krigen i Ukraina. Finansieres gjennom økt integreringstilskudd.

Omstilling og effektivisering

Innsparingstiltak 2 % fra 2023-2025

Uspesifisert innsparingskrav 2% fra 2023-2025.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Avvikle lisenser

Sterkere porteføljestyring. Si opp lisenser som gir minst gevinst.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Endre skolestruktur, avvikle Kroer skole

Ref. skolebehovsplan. Forutsetter at innstilling i skolebehovsplan vedtas og avvikling av Kroer skole iverksettes fra august 2023. Hvis ikke vil tiltak tre i kraft med halvårseffekt fra 2024.

Total innsparing 3,5 mill. kr i 2023 og 7,5 mill. kr i varig effekt knyttet til drift av skole og SFO samt reduserte FDV-kostnader.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Ettårig kutt IKT-utstyr

Midlertidig innsparing på innkjøp av IKT. Fører til at vi ikke klarer å rullere lapper/PC slik at alle elever til en hver tid har et fungerende digitalt læremiddel. Det må vurderes om enkelte trinn ikke kan opprettholde en-til-en dekning. Foreslås som ettårig tiltak. Vurderes på nytt for 2024.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Midlertidig redusere sentral pott til elever med store behov

Sentral pott til elever med store behov reduseres i to år og føres tilbake i sin helhet fra 2025. Tilskuddsmidler avsatt på fond øremerket sårbare barn og unge vil i 2023 og 2024 kompensere for det midlertidige kuttet, men ikke fullt ut. Vedtak om omfattende tilrettelegging som ikke lengre kan dekkes fra sentrale midler dekkes av skolens ordinære rammer.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Redusere vikarbruk ved fravær

Ledigholde vakante stillinger/ikke sette inn vikar ved fravær i virksomhet Barn, unge og familier

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25- Midlertidig ta ut ekstra midler for å imøtekomme lærernorm

Midlertidig ta ut politisk vedtatt midler avsatt sentralt for å sikre lovpålagt lærernorm for Ås-skolen. Økt risiko for avvik fra lærernormen på noen av skolene.

Styrkingstiltak

1. tertial 2022: Innføring gratis kjernetid 1, trinn SFO, helårseffekt

Innføring av gratis kjernetid 1. trinn SFO fra 1. august 2022, jf. statsbudsjettet 2022. Ordningen medfører inntektstap foreldrebetaling. Inntektstap kompenseres gjennom økt rammetilskudd.

Endring kontaktlærertimer

I grunnskolen får kontaktlærere med 21 eller flere elever en ekstra kontaktlærertime. Jf. ny arbeidstidsavtale SFS2213. Medfører økt ressursbehov for å dekke opp ordinær undervisning.

Kompetanseløftet - økte oppgaver ved PPS

PPS får økt ansvar ift veiledning av bhg og skole, jf. kompetanseløftet.

Kultur-,idrett- og fritidstjenester

Beskrivelse av tjenesteområdet

Ungdomshus

Ungdomshusene Midtgard og Rudolf driver gratis lavterskeltilbud for alle ungdommer i Ås i alderen 13-18 år. Begge klubbene er nå lokalisert i tilknytning til ungdomskolene Norbytn og Ås.

Kultur, idrett og fritidstjenester er et viktig tjenesteområde når det gjelder oppvekst- og levevilkår for innbyggerne.

Kulturhus/Kino

Ås kulturhus er et ressurscenter for avvikling av arrangementer. Kinoteateret brukes til dans, teater, konserter og annet, og det er behov for å skifte et utslitt scenegulv. Gjennom bruk av tilførte koronamidler installeres det ventilasjon i underetasjen som øker anvendeligheten av rommene. Garderober og tilliggende drifts- og aktivitetsrom i kjelleren har også et akutt behov for vedlikehold. Ny inngang til underetasjen er utsatt av økonomiske årsaker, men er viktig å få fullført senere for tilgjengeligheten og sikkerheten i etasjen. Kulturhuset rehabiliteres og oppgraderes i tråd med eksisterende utviklingsplan og tilhørende utsatt plan for investeringsmidler. Kinoen er avhengig av å skifte ut de gamle kinohøytalerne som nå slutter å virke en etter en.

Kulturskole

Kulturskolens aktivitetstilbud, skoletilbud og fordypningstilbud videreutvikles i tråd med nasjonal og lokale læreplaner. Barn og unges kulturinteresser og aktivitetsplattformer er i stadig endring. Eksempelvis har digitale verktøy og uttrykksformer økende oppslutning. Det er en målsetting å bidra til å opprettholde og utvikle et tilfredsstillende kulturtilbud i alle deler av kommunen. I henhold til den nye stortingsmelding nr 18 (2020-2021) *Oppleve, skape, dele - Kunst og kultur for, med og av barn og unge* forventes det at kulturskolen skal kunne være et tilbud for alle innbyggere uansett alder. Hovedmålgruppe er alder 0-19 år.

Ungdomshus

Ås har to ungdomshus, et i Nordby og et i Ås sentrum. Å være en del av et godt ungdomsmiljø er forebyggende. Ulike aktiviteter både i og utenfor ungdomshusene skaper samhold og tilhørighet blant de besøkende ungdommene. Målet er å skape gode arenaer der ungdom føler tilhørighet og mestring. Ungdomshusene er en del av enhet Innsats og koordinering.

Bibliotek

Både Ås og Nordby bibliotek er meråpne. Dette gir bedre utnyttelse av lokaler og samlinger. Tjenesten er i startfasen av å implementere nytt bibliotekssystem. Reduksjon i bemanningen gjør at både Nordby

bibliotek og Ås bibliotek holder stengt mandager. Ny avtale med Vinterbroseret for Nordby bibliotek er bekreftet og ligger til undertegning. Avtalen er basert på de samme gunstige betingelsene som tidligere.

Det er ønskelig at materiale som er levert inn til Ås kommunes lokalhistoriske arkiv, og som er uten klausul, på sikt blir gjort tilgjengelig digitalt siden det blir etterspurt av forskere, utviklere og andre interesserte. Formidling av lokalhistorie skjer nå på flere plattformer.

Idrett

Det er ønskelig fra idrettens side at det på sikt planlegges flere idrettsanlegg i Ås. For å få til en effektiv planlegging av idrettsanlegg er det nødvendig med god samhandling med idretten, også på kommuneplannivå. Idretten var invitert inn i arbeidet med rullering av kommuneplanen.

Kostra-analyse

	Ås 2020	Ås 2021	Kostragruppe 09	Landet uten Oslo
Prioritet				
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner	1 807	1 898	2 378	2 684
Netto driftsutgifter til funksjon 392 tilskudd til tros- og livssynssamfunn pr. innbygger i kro (B) **)	78	0	2	3
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger 6-18 år (B)	557	867	1 104	1 177
Netto driftsutgifter til funksjon 390,393 pr. innbygger i kroner (B) **)	384	410	602	668
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år (B)	2 010	2 428	2 482	2 865
Netto driftsutgifter, kirke, i prosent av totale netto driftsutgifter (B)	0,8 %	0,7 %	1,0 %	1,0 %
Produktivitet				
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker (B)	22 364	22 586	22 056	23 345
Dekningsgrad				
Andel barn i gr.skolealder på venteliste til komm musikk- og kulturskole, av barn i alderen 6-15 år	4,0 %	3,5 %	3,2 %	3,1 %
Andel elever 6-15 år i kommunens kulturskole, av antall barn 6-15 år (B)	23,5 %	23,9 %	12,7 %	13,3 %
Døpte i prosent av antall fødte (B)	28,9 %	34,9 %	55,5 %	53,2 %
Konfirmerte i prosent av 15-åringer (B)	37,7 %	35,2 %	53,9 %	54,5 %
Medlem og tilhørende i Dnk i prosent av antall innbyggere (B)	56,6 %	52,8 %	70,4 %	68,1 %
Kvalitet				
Tilskudd til frivillige barne- og ungdomsforeninger per lag som mottar tilskudd		333	57 588	55 953
Årlig totale åpningstimer i kommunale fritidssenter per 1000 innbyggere 6-20 år	521	470	423	509

**) Justert for utgiftsbehov

Omstilling og effektivisering

Følgende omstillings- og effektiviseringstiltak iverksettes:

Kafé og kinokiosk

Serveringstilbudet og kinokiosk i kulturhusets rehabiliterte foajé er arena for kulturaktivitet som gir inntjening. Omfanget av aktiviteten økes.

Kulturarena i nye Åsgård skole

Som en del av den nye skolen som skal stå ferdig etter sommeren 2023 får kommunen en ny profesjonell kulturarena og lokaler som i sambruk med skolen vil gi et øket inntektsgrunnlag ved arrangementer med billettinntekter og utleie.

Omdisponering av stillingsressurser for merinntekt i kulturskolen

Kulturskolen etablerer nye undervisningstilbud for en bredere brukergruppe, og som dermed vil kunne gi en høyere inntjening.

Flere faste driftsoppdrag med faste tilskudd

Kulturskolen har i mange år driftet interkommunale prosjekter som har vært finansiert av eksterne midler. Pr idag driver kulturskolen bl.a. talentutviklingstiltakene UngMusikk og UngKunst som til sammen utgjør et fast årlig tilskudd fra Viken fylkeskommune på over 3 millioner kroner + innbetalinger fra deltakerkommuner på ca 2 millioner. Avtaler med alle samarbeidspartnere for neste fireårige periode er under undertegning.

Erfaringen med å utvikle og drifte interkommunale prosjekter og tiltak er at det bygger kompetanse og gjør stillinger i Ås mer attraktive. Undervisningstilbud og aktiviteter som er eksternt finansiert kan erstatte tilbud som Ås kommune ellers hadde måttet etablere og finansiere selv. I tillegg til prosjektledelse dekker de eksterne midlene også andeler av administrative stillinger, driftskostnader, lokaler og utstyr.

Det er konkrete planer om å starte et interkommunalt talentutviklingsprogram i innovasjon og entreprenørskap i forbindelse med etableringen av det nye innovasjonssenteret i Ås sentrum som opprettes i samarbeid med NMBU og Campus Ås.

Samarbeidskonsepter som gir mer betalende publikum

Flere enheter i kommunen samarbeider allerede om større arrangementer, og erfaringen tilsier at dette ofte er veien å gå for å skape et attraktivt tilbud for mange. Det er ønskelig å oppnå sterkere relasjoner mellom ulike kulturaktører og de kommunale enhetene med et felles mål om å gjøre arrangementene enda mer attraktive for publikum, og dermed bedre inntektspotensialet.

Sende flere søknader om tilskudd

De forskjellige enhetene og aktørene innenfor virksomheten har erfaring med å skrive søknader om eksterne midler. Et styrket samarbeid om dette åpner for flere muligheter i flere tilskuddsordninger.

Ungdomshusene

Ungdomshusene er en del av enhet Innsats og koordinering. For å imøtekomme Barnevernsreformen/Oppvekstreformen mål om å dreie fokuset til tidlig innsats har ungdomshusene en sentral rolle hva gjelder å fange opp ungdom og bidra til å koble på andre tilbud og tiltak i kommunen. Videre vil det være en sentral omstilling å bidra til at ungdom i Ås har et helårstilbud, noe som må løses innenfor eksisterende rammer.

Nye nasjonale krav

Nasjonalt fokuserer Norsk kulturskoleråd i samarbeid med KS blant annet på kulturskolenes rolle i forbindelse med inkludering/integrering, og modeller for et tettere samarbeid mellom grunnskole og kulturskole.

«Regional plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv 2016-2030» har visjonen «Aktiv i Akershus/Viken hele livet», og denne skal vise vei i utviklingen av Viken som et bærekraftig fylke og et godt sted å leve. I planen er det presentert strategier for hvordan man skal nå disse. Dette er noe Ås kommune bør følge opp gjennom blant annet arealplaner og tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv.

Stortingsmelding nr 18 (2020-2021) - "Opplive, skape, dele - Kunst og kultur for, med og av barn og unge" poengterer at alle barn og unge har rett til kultur- og aktivitetstilbud i henhold til barnekonvensjonen. Meldingen beskriver også hvordan kulturskolen bør være et ressurscenter, en

Økonomiplan for 2023-2026

aktivitetsarena og et skoletilbud i kunstoffag der det også er et tilbud om fordypning og talentutvikling. Kulturskolen i Ås er trukket frem som eksempel flere steder i meldingen.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	33 402	33 402	33 402	33 402
Sum Tekniske justeringer	-1 123	-1 123	-1 123	-1 123
Konsekvensjusteringer				
Demografikostnader 2024-2026	0	50	100	150
Kirkelig fellesråd	550	550	550	550
Økte billettinntekter kulturhuset	-300	-300	-300	-300
Sum Konsekvensjusteringer	250	300	350	400
Konsekvensjustert budsjett	-873	-823	-773	-723
Konsekvensjustert ramme	32 529	32 579	32 629	32 679
Omstilling og effektivisering				
Korpsavtalen	0	-150	-150	-150
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - redusere stillinger Kulturskolen	-330	-330	-330	-330
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Reduserer tilskudd og overføringer til lag og foreninger	-82	-82	-82	-82
Sum Omstilling og effektivisering	-412	-562	-562	-562
Nye tiltak og realendringer budsjett	-412	-562	-562	-562
Ramme 2023-2026	32 117	32 017	32 067	32 117

Tiltak som ikke er innarbeidet i kommunedirektørens forslag

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Musikkterapi - kulturskolen i samarbeid med flere tjenesteområder	400	400	400	400
Sommerskole fra 2023	300	300	300	300
Tilbud til utviklingshemmede	400	400	400	400
Sum	1 100	1 100	1 100	1 100

Beskrivelse

Musikkterapi - kulturskolen i samarbeid med flere tjenesteområder

Vedtatt i KS (verbalvedtak uten budsjett), se i sammenheng med tilbud til utviklingshemmede. Utgjør tilsammen en 100 % stilling.

Sommerskole fra 2023

Fra kommuneplanens samfunnsdel mål 17 under kultur og fritid "blant annet sommerkole".

Tilbud til utviklingshemmede

Uttrykt ønske, se i sammenheng med tiltak musikkterapi. Utgjør til sammen en 100% stilling

Investeringsbudsjett

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan			
	Ferdig år	Godkj.vedtak	Ørem. fin.	2023	2024	2025	2026
Ås kommune							
Flerbrukshall Ås VGS	2023	143 750	-50 000	5 000	0	0	0
Kirkelig Fellesråd	2030	IA	0	750	750	750	750
Sum Ås kommune		143 750	-50 000	5 750	750	750	750

Driftsbudsjett

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Aktivitetstilbud barn og unge	3 047	3 047	3 047	3 047
Bibliotek	7 257	7 257	7 257	7 257
Kino	395	395	395	395
Muséer	84	84	84	84
Kunstformidling	139	139	139	139
Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg	1 050	1 050	1 050	1 050
Musikk- og kulturskoler	7 271	7 121	7 121	7 121
Andre kulturaktiviteter	3 370	3 420	3 470	3 520
Den norske kirke	9 705	9 705	9 705	9 705
Sum	32 317	32 217	32 267	32 317

Konsekvensjusteringer

Demografikostnader 2024-2026

Generell beregning av demografiske kostnader i økonomiplanperioden.

Kirkelig fellesråd

Overføringen til kirkelig fellesråd er pris- og lønnjustert med deflator. I tillegg er det foreslått et kutt som utgjør 0,1 mill. kr. Videre er verdien av kommunens tjenesteyting oppjustert med 0,11 mill. kr.

Økte billettinntekter kulturhuset

I vedtatt HP 2021-2024 fikk kulturhus/ kino en reduksjon av inntektskravet på 0,6 mill. kr. Dette på grunn av redusert aktivitetsnivå, endret ressursbruk og reduserte inntekter knyttet til kulturhuset. Inntektskravet økte med 0,3 mill. kr i 2022 og i 2023 øker inntektskravet med ytterligere 0,3 mill. kr tilbake til normalnivå slik det var før pandemien fra 2023 og ut planperioden.

Omstilling og effektivisering

Innsparingstiltak 2 % fra 2023-2025

Uspesifisert innsparingskrav 2% fra 2023-2025.

Korpsavtalen

I vedtatt HP 2021-2024 lå følgende tiltak inne "Endre korpsavtale - Rådmannen foreslår en økt inntekt ved at skolekorpene betaler mer for dirigentstillingene. Det vises til kommunestyrevedtak."

Korpene ønsket ikke å reforhandle avtalen med økt andel av kostnadene for dirigenttjenestene. Nåværende avtale har 3 års oppsigelsesfrist og kommunen må si opp avtalen fra nyttår. Tiltaket vil derfor først få effekt fra 2024. Kulturskolen og korpene kan gå inn i en ny reforhandlingsprosess om eventuelt ny avtale før avtalen termineres.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - redusere stillinger Kulturskolen

Redusere tilbud og stillinger i Kulturskolen. Innsparingen på 0,33 mill. kr tilsvarer 50% av budsjettkuttet da inntekter fra elevbetaling for delfinansiering også bortfaller.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Reduserer tilskudd og overføringer til lag og foreninger

Reduserer tilskudd og overføringer til lag og foreninger på til sammen på 0,2 mill. kr. Summen tilsvarer hele budsjettposten for tilskudd og innebærer at ordningen med kommunale tilskudd til kultur og fritid avvikles.

Kommunehelse

Beskrivelse av tjenesteområdet

Tjenesten har fire resultatområder:

232 Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste,
233 Annet forebyggende helsearbeid,
241 Diagnose, behandling, rehabilitering
256 Akutthjelp helse- og omsorgstjenesten.

Forebyggende helsetjenester består av svangerskapsomsorg, helsestasjon 0 - 5 år, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom og studenter, samt ergoterapi- og fysioterapi for barn. Barne- og ungdomsteamet som er organisert i Innsats og koordinering er også en del av resultatområdet 232.

233 andre forebyggende helsetjenester

Omfatter folkehelsearbeid og tiltak som skal være helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død blant innbyggerne. I tillegg omfatter dette området systemrettet arbeid for å øke kommunes omstillingsevne hva gjelder forebyggende og tidlig innsats.

Kostra-analyse

	Ås 2020	Ås 2021	Kostragruppe 09	Landet uten Oslo
Prioritet				
Netto driftsutg til diagnose, behandling og rehabilitering pr. innbygger (B)**)	3 061	2 275	2 734	2 648
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år (B)**)	3 448	6 887	3 558	3 405
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år (B)**)	13 182	25 812	14 119	13 300
Netto driftsutgifter til forebyggende arbeid, helse pr. innbygger (B)**)	53	452	700	804
Produktivitet				
Årsverk av psykiatriske sykepleiere per 10 000 innbyggere (khelse+plo)	4,5	4,6	4,7	4,9
Dekningsgrad				
Andel barn som har fullført helseundersøkelse innen utgangen av 1. skoletrinn (B)	96,2 %	129,1 %	89,3 %	89,3 %
Andel barn som har fullført helseundersøkelse ved 2-3 års alder (B)	90,1 %	81,6 %	90,7 %	92,7 %
Andel barn som har fullført helseundersøkelse ved 4 års alder (B)	85,2 %	87,2 %	88,5 %	94,1 %
Reservekapasitet fastlege (B)	115,1	102,3	99,8	101,1
Andre nøkkeltall				
Gjennomsnittlig listelengde (B)	1 124,0	1 130,7	1 019,0	1 020,9

**) Justert for utgiftsbehov

Utfordringer og strategi

Forebyggende helsetjenester

1. Ved helsestasjonen (0 - 5 år) og skolehelsetjenesten (6 - 15 år) er 6,1 stillinger finansiert av statlige stimuleringsmidler. Disse midlene har gradvis blitt redusert og bortfaller i sin helhet fra 2024.

Strategi: For å sikre at man ikke mister nåværende midler, samt sikre et fortsatt skolehelsetilbud på hver skole etter 2024, er dette lagt inn som et styrkingstiltak.

2. I etterkant av pandemien erfarer oppvekstfeltet at flere barn og unge strever med psykisk uhelse og atferdutfordringer. Dette kommer til uttrykk i skolehverdagen ved at flere barn og unge i større grad trenger tilpasninger og tilrettelegginger. Nordbytn ungdomsskole har i 2022 ikke kunnet gi tilstrekkelig alternative opplæringstilbud til aktuelle ungdommer grunnet plassutfordringer ved skolen. Parallelt med dette har man grunnet bemanningsutfordringer ved helsestasjonstilbudet til aldersgruppa 0 - 5 år høsten 2022 gjort seg positive erfaringer med å samlokalisere svangerskaps- og helsestasjonstilbudet i en helsestasjon. Under samlokaliseringen har helsestasjonens lokaler i Nordbytn ungdomsskole stått ledig.

Strategi: Ved å videreføre et felles svangerskaps- og helsestasjonstilbud for aldersgruppen 0 - 5 år vil dette sikre en videre stabil og effektiv drift av helsestasjonstilbudet. I tillegg vil dette gi muligheter for at Nordbytn ungdomsskole kan ta i bruk de lokalene på skolen, som frem til nå har fungert som helsestasjon, til å utvikle alternative opplæringsarenaer. Totalt vil dette gi et forsvarlig helsestasjonstilbud til gravide og barn i aldersgruppa 0 - 5 år, samt gi ressurser og muligheter til ungdommene ved Nordbytn ungdomsskole. I tillegg til dette styrkes skolehelsetilbudet ved Sjøskog skole og Nordbytn ungdomsskole slik at det er skolehelsetilbud fem dager pr uke.

3. Fysioterapi- og ergoterapitjenesten har gjennom flere år opplevd en sterk økning i barn og unge som har behov for tjenester i det daglige, som for eksempel i barnehage- og hverdagen sin. Mange av de barn og unge som tjenesten jobber med har langvarig behov for bistand og kan således ikke avsluttes. Tjenesten har gjennom 2021 og 2022 effektivisert sin drift, til tross for dette har de nå ventelister og liten/ingen kapasitet til å jobbe forebyggende.

Strategi: Tjenesten styrkes med en 50 %-stilling.

4. Forebyggende helsetjenester strever med rekruttering, fordi det utdannes for få helsesykepleiere, samt at Ås kommune mister ansatte i konkurranse med nabokommuner som en følge av lønnsnivået.

Strategi: tilstrebe et lønnsnivå som kan sammenlignes med nabokommunene.

Klima

Forebyggende helsetjenester bidrar til å imøtekomme klimamålene gjennom følgende tiltak:

- bruker el-sykel i tjenesten.
- økt bruk av teamsmøter innad i tjenesten og med samarbeidspartnere.

Folkehelse

I løpet av 2023 skal folkehelseoversikten oppdateres. Dette er et lovpålagt dokument (Folkehelseloven § 5) med krav om oversikt over befolkningens helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Et viktig grunnlag i det løpende folkehelsearbeidet er resultatene fra Viken sin folkehelseundersøkelse i nov. 2021, den årlige folkehelseprofilen fra FHI og Ungdata undersøkelsen fra mars 2022.

Ungdataundersøkelsen og egne erfaringer viser at et økende antall barn og unge opplever psykisk uhelse. Parallelt med dette har barnevernsreformen trådt i kraft, hvor målet er at innsats og hjelp skal gis så tidlig som mulig i et forløp. Forebyggende helse er i kontakt med store deler av befolkningen gjennom svangerskapsoppfølging, helsestasjon, skolehelse, ungdom/studenthelse og fysio- og ergoterapitjenester og har en sentral oppgave hva gjelder å avdekke og bidra til at barn, unge og familier

får hjelp og støtte fra kommunen. Å imøtekomme et økende behov i barnebefolkningen, samtidig med statlige føringer om å øke innsatsen på lavterskelnivå vil søkes møtt gjennom følgende strategier:

- Økt bruk av gruppetilbud og nettbaserte tilbud
- Utarbeide interne prioriteringsnøkler med utgangspunkt i lovkrav og nasjonale veiledere
- Kompetanseheving
- Implementere samhandlingsmodellen BTI

Forebyggende helsetjenester har over tid opplevd store rekrutteringsutfordringer, som både handler om at det nasjonalt utdannes for få helsesykepleiere ut fra behov og lønnsnivået i kommunen. Å være en attraktiv arbeidsgiver som gjør at ansatte velger å bli og at nye velger Ås kommune som sin arbeidsplass vil være avgjørende for å sikre videre forsvarlig drift.

Strategi:

- Jobbe aktivt med å opprettholde et godt arbeidsmiljø
- Samarbeide med omkringliggende kommuner om lønnsnivå

Framtidig legetjeneste i Ås kommunen

Flere av kommunene rundt sliter med rekruttering av fastleger. Det er varslet en styrking også i Statsbudsjettet, i tillegg vurderes det viktig at kommunen er fremoverlent i dette arbeide. Dette for å hindre en kommende fastlegekrise i kommunen. For å ligge i forkant og både sikre videre rekruttering av leger og å beholde kontinuiteten i fastlegetilbud til befolkningen, ønsker man å kunne teste ut ulike løsninger som vil gi erfaringer inn i arbeidet med legeplanen, det er derfor lagt inn noen kostnader til dette i HP.

Tre slike løsninger kan være:

- Ås-modellen: Fastlønn i bunn i henhold til kommunens lønnstrapp for fastleger. Mottar utover dette en prosentandel av all omsetning som overgår fastlønnen eks + 25 %. Dersom delt stilling som fastlege og annen kommunal legestilling, gjelder dette isolert for fastlegeprosenten av stillingen. Tiltaket vil ikke føre til merkostnad for kommunen.
- Teste ut å ta over driften av legesenter i tråd med punkt 8.2 i rammeavtalen ASA4310. Dette for å sikre rekruttering til ledige hjemler, og at mest mulig av kommunens legerressurser går til pasientrettet arbeid. Betyr at kostnaden for drift må dekkes av kommunen men at fastlegen må betale for denne tjenesten.
- Videreutvikle Ås kommunale fastlegekontors rolle i kommunens arbeid med å skape robuste og bærekraftige legetjenester. Dette kan innebære at kontoret utvides slik at vakante legestillinger på sykehjemmene kan kobles mot 50% fastlege på fastlegekontoret. Kostnad for 50% fastlege, men denne stillingen tar også inn inntekter.

Omstilling og effektivisering

Forebyggende helsetjenester for barn, unge og familier

Svangerskapsomsorg, helsestasjon 0 - 5 år og skolehelsetjenesten 6 - 15 år

Fødselstallene i Ås har vært stabile de siste årene, fra 202 nyfødte i 2019 til 228 nyfødte i 2020 og 221 nyfødte i 2021. Fødselstallet ved utgangen av august 2022 er 125 nyfødte. Antall barn som får oppfølging er i snitt 50 flere barn pr årskull som en følge av tilflytning. For i imøtekomme behov og nye nasjonale krav innenfor ressursene tilbys det gruppetilbud der det er formålstjenlig.

Forebyggende helsetjenester opplever store rekrutteringsutfordringer av helsesykepleiere og stillinger er vakante over lengre tid når det er rekrutteringsprosesser. Som en løsning har man i 2022 tilbudt egnede søkere å ta helsesykepleierutdanningen mot krav om bindingstid. Dette har ført til at man har klart å rekruttere, men det medfører en del fravær grunnet studier. For å bidra til en stabil drift har man derfor høsten 2022 samlokalisert jordmor- og helsestasjonstilbudet 0 - 5 år ved en helsestasjon. Effekten av dette har så langt vært et mer fleksibelt og stabilt helsestasjonstilbud, samt at det har styrket fagmiljøet og effektiviteten. De innbyggerne som har trengt tilpasninger har man funnet løsninger for.

Kommunehelsetjenestens krav og oppgaver øker stadig. Oppgavene stiller større krav til kompetanse hos ansatte og tilgjengelig ressurser, uten at det nødvendigvis følger med tilstrekkelig finansiering. I tillegg medfører de store statlige reformene Barnevernsreformen og Kompetanseløftet en bredere involvering av Forebyggende helsetjenester i det forebyggende arbeidet rundt barn og unge. For å imøtekomme nye krav har man gjennomført større kompetansehevinger i løpet av 2022, samt at man aktivt bruker samhandlingsmodellen BTI for å koble på andre tjenestetilbud der det er nødvendig for å gi innbyggerne et helhetlig og koordinert tilbud.

Skolehelsetjenesten har sitt virke ute på hver enkelt skole. Skolehelsetilbudet består av å gi lovpålagte helseundersøkelser og vaksiner, undervisning og tilby drop-inn samtaler til barn og unge om fysisk og psykisk helse. Ressursene er fordelt slik at det er et skolehelsetilbud fire dager pr uke på de to ungdomsskolene i kommunen, barneskolene har tilgjengelig skolehelse en til fire dager pr uke avhengig av skolestørrelse. Skolehelsetjenesten erfarer at det er mange barn og unge som har behov for et psykisk helsetilbud. Dette samsvarer med Ungdataundersøkelsen for 2022 som viser en negativ trend med tanke på unges psykiske helse.

Forebyggende helsetjeneste drifter også helsetilbudet ved Ås videregående skole, dette på tilskuddsmidler fra fylkeskommunen. Ås videregående skole har økt antall elevplasser etter utbygging, uten at tilskuddsmidlene til helsestilbudet har økt.

Ungdoms- og studenthelsetjenesten

Ungdoms- og studenthelsetjenesten er et tilbud til for ungdom i aldersgruppen 13 - 25 år, samt for studenter og tilbyr lege, jordmor og helsesykepleier til de som oppsøker tjenesten. Studentene har i tillegg tilgang på psykologer og miljøterapeut.

I juni 2021 ble det inngått en ny toårig trepartsavtale med Norges miljø- og biovitenskaplige universitet (NMBU), Studentsamskipnaden i Ås (SiÅs) og Ås kommune om helsestilbud for studenter. I avtalen forplikter Ås kommune seg å tilby et lavterksel-helsetilbud til studenter. Studenthelsetilbudet inngår i Helsestasjon for ungdom og studenter (HFU) for aldersgruppen 13-25 år. Det er ingen øvre aldersgrense for studenter. De tre partene i avtalen gikk inn med samme ressursinnsats som tidligere, ordningen skal nå imøtekomme en økning på ca 1000 studenter, samt gjennomføring av MRSA-screening (testing av multiresistente bakterier) av studenter ved Veterinærhøgskolen som skal ha praksis i svinebestander. Det er stor pågang og ventelister på studenter som ønsker et lavterksel-helsetilbud. For å imøtekomme pågangen har tjenesten produsert tema- og veiledningsfilmer om blant annet eksamensstress og depresjon som legges ut elektronisk. Avtalen skal reforhandles i 2023. I dette arbeidet vil det være naturlig å se på ansvarsfordelingen mellom partene og innhente erfaringer fra andre studenthelsetilbud.

Fysio- og ergoterapitjenesten

Det har de siste årene vært en nærmere dobling av antall barn med sammensatte og langvarige behov for oppfølging av fysioterapeut og ergoterapeut, uten at bemanningen er økt. For å imøtekomme dette har man laget prioriteringssystem. Tjenesten har redusert kapasitet til å jobbe forebyggende og har etablert ventelister for barn som trenger fysio- og/eller ergoterapitjenester.

Barne- og ungdomsteamet

Barne- og ungdomsteamet er et viktig lavterskeltilbud til barn, unge og deres familier. Teamet er bredt tverrfaglig sammensatt og gir både individuelle samtaler og gruppeveiledning. Et økende antall barn og ungdom i kommunen har store psykiske vansker, og det er en forventning om at kommunen i økende grad skal gi et egnet tilbud til omfattende og kompleks problematikk. Barne- og ungdomsteamet har som et innsparingstiltak ledigholdt 1,5 stillinger, og psykologressursen til barn og unge i kommunen er i dag 0,5 -stilling. For å imøtekomme komplekse utfordringer har man hatt fokus på kompetanseheving i 2022, både hva gjelder systematiske verktøy og gruppebaserte tilbud. Videre bruker teamet aktivt samhandlingsmodellen BTI og kobler på andre instanser der det er nødvendig. I 2022 fikk kommunen innvilget prosjektmidler til en UngdomsLos, som skal forebygge frafall fra skolen og arbeidsliv for aldersgruppa 15 - 25 år. Prosjektmidlene er treårig. Losen er en del av Barne- og ungdomsteamet og har et utstrakt samarbeid med øvrige instanser som grunnskoler, videregående skoler og NAV.

Framtidig legetjeneste i Ås kommune

Fastlegeordningen i Ås har vært stabil over år, dette er i endring. Rekruttering av fastleger er en nasjonal utfordring som også treffer Ås kommune i forbindelse med at flere privatpraktiserende fastleger nærmer seg pensjonsalder. I tillegg er Ås en vekstkommune, det vil derfor være behov for flere nye fastlegehjemler de nærmeste årene. Kommunen er i tillegg en utdanningsvirksomhet, dette betyr en større satsning på veiledning og utdanning av leger. Arbeidet med legeplan som del av temaplan helse og mestring er godt i gang. Her vil man skissere tiltak for å beholde og videreutvikle legetjenesten inn i framtiden. Det vil i perioden være nødvendig med en økt økonomisk innsats i dette arbeidet sammen med tilskudd fra KS og andre. Ås fastlegekontor vurderes som en viktig del av det å løse oppdraget med en stabil legedekning i kommunen.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	74 773	74 773	74 773	74 773
Sum Tekniske justeringer	3 259	6 236	6 236	6 236
Konsekvensjusteringer				
Demografikostnader 2024-2026	0	650	1 300	1 950
Stimulere fastlegeordningen	500	1 000	1 000	1 000
Økt habilitering- og rehabiliteringsbehov barn og unge	250	500	500	500
Økt refusjon til Follo Medisinske Senter	627	627	627	627
Sum Konsekvensjusteringer	1 377	2 777	3 427	4 077
Konsekvensjustert budsjett	4 636	9 013	9 663	10 313
Konsekvensjustert ramme	79 409	83 786	84 436	85 086
Omstilling og effektivisering				
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Effektivisere drift og øke kvaliteten gjennom én helsestasjon	-850	-850	-850	-850
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Reduserer tilskudd og overføringer til lag og foreninger	-154	-154	-154	-154
Sum Omstilling og effektivisering	-1 004	-1 004	-1 004	-1 004
Styrkingstiltak				
Fortsette opptrappingsplan fysioterapeuter i 2025	224	224	448	448
Miljørettet helsevern	150	150	150	150
Økning i basistilskuddet til fastlegene, jfr. Statsbudsjettet	200	400	400	400
Sum Styrkingstiltak	574	774	998	998
Nye tiltak og realendringer budsjett	-430	-230	-6	-6
Ramme 2023-2026	78 979	83 556	84 430	85 080

Driftsbudsjett

Fordeling på tjeneste (tabell)

Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste	23 092	26 719	27 369	28 019
Forebyggende arbeid, helse og sosial	3 306	3 306	3 306	3 306
Diagnose, behandling, rehabilitering	52 581	53 531	53 755	53 755
Sum	78 979	83 556	84 430	85 080

Konsekvensjusteringer

Demografikostnader 2024-2026

Generell beregning av demografiske kostnader i økonomiplanperioden.

Stimulere fastlegeordningen

De senere årene har det kommet stadig sterkere tilbakemeldinger fra fastlegegruppen nasjonalt på en hverdag preget av stor arbeidsmengde. Et økende antall oppgaver av administrativ art, pasienter som skrives tidligere ut fra sykehus med komplekse behov og en økning av pasienter med utfordringer knyttet til rus og psykiatri har endret forutsetningene for fastlegene. Dette uten at organisatoriske eller økonomiske rammer for å utføre arbeidet har blitt endret. I legeplanen, som Ås kommune har under arbeid, vil utviklingen av ordningen bli tematisert. Det er behov for å styrke det allmenmedisinske tilbudet til innbyggerne parallelt med utarbeidelsen av legeplanen, som vil sette retning for fastlegeordningen.

Økt habilitering- og rehabiliteringsbehov barn og unge

Økt antall barn og unge som har behov for fysio- og ergoterapitjenester

Økt refusjon til Follo Medisinske Senter

Økt refusjon til Follo Medisinske Senter som følge av økt pris- og lønnsvekst.

Omstilling og effektivisering

Innsparingstiltak 2 % fra 2023-2025

Uspesifisert innsparingskrav 2% fra 2023-2025.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Effektivisere drift og øke kvaliteten gjennom én helsestasjon

Helsestasjonstilbudet leverer svangerskapsomsorg og helsestasjon for barn 0-5 år. Samlokaliseringen gir bedre ressursutnyttelse. Innsparingen vil ikke redusere tjenestetilbudet. Det er forventet at tilbudet gir effekt på økt kvalitet i tjenesten og lavere sykefravær.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Reduserer tilskudd og overføringer til lag og foreninger

Reduserer tilskudd og overføringer til lag og foreninger på til sammen på 0,2 mill. kr. Summen tilsvarer hele budsjettposten for tilskudd og innebærer at ordningen med kommunale tilskudd til kultur og fritid avvikles.

Styrkingstiltak

Fortsette opptrappingsplan fysioterapeuter i 2025

Opptrappingen fortsetter fra 2023, med siste steg i 2025. jf. vedtak HP2022-25.

Miljørettet helsevern

Sikre ivaretagelse og oppgaver ved at deler av ansvaret legges til folkehelsekoordinator.

Folkehelsekoordinator tar ansvar for deler av oppgavene knyttet til miljørettet helsevern i samarbeid

med kommuneoverlege og byggesak. Fryser arbeidet med en egen avtale i Follosamarbeid vedrørende miljørettet helsevern.

Økning i basistilskuddet til fastlegene, jfr. Statsbudsjettet

Økt basistilskudd til fastleger

Regjeringen foreslår å legge til rette for fastlegene blant annet ved å styrke basistilskuddet, jfr. Statsbudsjettet. På nasjonalt nivå styrkes basistilskuddet med 480 mill. kr (fra 1. mai i 2023) og 720 mill. kr i 2024 (helårsvirkning).

Styrkingen innebærer å legge til rette for at fastleger kan ha kortere lister uten å tape inntekt, eller de kan velge å tilsette annet personell i praksisen.

Parallelt med denne styrkingen er det satt ned ett ekspertutvalg som skal foreslå konkrete forbedringer i forkant av statsbudsjettet for 2024.

Barnevern

Beskrivelse av tjenesteområdet

Tjenesten omfatter tre resultatområder:

- 244 Barnevernstjeneste
- 251 Barneverntiltak i familien
- 252 Barneverntiltak utenfor familien

Resultatområde 244 – Barneverntjenesten

Området omfatter driftskostnader til saksbehandling i Barneverntjenesten. Faste lønnskostnader er den største utgiften, samt andre driftskostnader som juridisk bistand.

Resultatområde 251 - Barneverntiltak i familien

Området omfatter barn og ungdom med hjelpetiltak som bor hjemme hos foreldrene eller som har samtykket til hjelpetiltak etter fylte 18 år. Hjelpetiltak kan være foreldrestøttende tiltak, familieterapi, miljøterapeutisk arbeid i familien eller med det enkelte barnet, besøkshjem med mer. Det er i all hovedsak barneverntjenestens eget ressursteam som utfører hjelpetiltakene, noen tiltak kjøpes fra det statlige barnevernet, kommunen selv ikke har ressurser til å gjøre utføre disse.

Resultatområde 252 - Barneverntiltak utenfor familien

Området omfatter barn som barnevernet har fått omsorgen for etter dom fra retten eller barn som er blitt plassert med samtykke, i hovedsak fosterhjem, men også i institusjoner eller familiehjem (forsterket fosterhjem). Ved akutt plasseringer brukes beredskapshjem i påvente å finne egnede fosterhjem. Barneverntjenesten har ansvar for å følge opp unge i alderen 18 – 25 år som selv ønsker bistand.

Kostra-analyse

Ås 2020	Ås 2021	Kostragruppe	Landet
		09	uten
			Oslo

Prioritet

Økonomiplan for 2023-2026

Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten (B) **)	8 387	9 218	10 885	11 107
Produktivitet				
Andel undersøkelser med behandlingstid innen 3 måneder	94,0 %	93,0 %	92,0 %	91,0 %
Brutto driftsutgifter per barn som er plassert av barnevernet (f. 252) (B)	373 073	428 827	431 117	
Brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251) (B)	42 198	50 349	47 459	
Brutto driftsutgifter til tiltak (funksjon 251, 252) per barn med tiltak (B)	3 359	3 319	5 891	5 681
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn (0-22 år) med tiltak (B)	169 722			
Dekningsgrad				
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-22 år (B)	3,5 %			
Andel meldinger som går til undersøkelse	47,1 %	46,6 %	49,1 %	49,4 %
Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år (B)	4,6 %	4,5 %	4,4 %	4,4 %
Kvalitet				
Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år (B)	5,3	5,6	5,0	5,4

**) Justert for utgiftsbehov

Utfordringer og strategi

1. Barnevernsreformen har medført en kraftig økning i egenandelen for barn og unge som må bo utenfor hjemmet. Dette gir kommunen mer ansvar og øker risikoen for budsjettoverskridelser. For å i størst mulig grad unngå plasseringer og kjøp av statlige tilbud på barnevernsområdet, må det forebyggende arbeidet styrkes gjennom tidlig innsats i skoler og barnehager. Utviklingen av det tverrfaglige samarbeidet må videreføres.

Strategi: BTI (Bedre tverrfaglig innsats), kompetansetiltak for ansatte i barnevernet og tidlig innsats.

2. Barneverntjenesten får i 2023 en ny barnevernlov. Å sikre at alle ansatte får en tilstrekkelig opplæring i ny lov vil kreve tid og ressurser i 2023. Barnevernloven krever i tillegg at ansatte som jobber i barneverntjenesten har en relevant mastergrad eller ved lang arbeidserfaring må man ha relevante tilleggsutdanninger innen 2031.

Strategi: for å oppnå tilstrekkelig kompetanse om ny barnevernlov benytter tjenesten seg av statlige opplæringer, interkommunale samarbeidsarena og interne fagdager. For å imøtekomme kompetansekravet i 2031 har man høsten 2022 utarbeidet en oversikt over kompetansebehov. I 2023 vil man gå i dialog med ulike studiesteder for å finne løsninger på studieforløp, hvor man kan ivareta drift parallelt med at ansatte går studier.

3. Barneverntjenesten strever med rekruttering, fordi det er mangel på erfarne barnevernkonsulenter, samt at Ås kommune mister ansatte i konkurranse med nabokommuner som en følge av lønnsnivået.

Strategi: Undersøke lønnpolitikk i nabokommunene og vurdere en tilpasning.

Klima:

Barneverntjenestens bidrag til å nå kommunes klimamål:

- bruker el-sykel i tjenesten
- bruker el-bil i tjenesten
- har møter på teams der det er formålstjenelig

Omstilling og effektivisering

Barneverntjenesten erfarer at de barn og familier som trenger hjelp har mer komplekse og større utfordringer enn tidligere, særlig gjelder dette psykisk uhelse. Når det gjelder antall mottatte

bekymringsmeldinger var det en nedgang i 2020, samt første halvår i 2021. Fra høsten 2021 har antallet økt. I 2019 mottok barneverntjenesten 410 meldinger, i 2020 mottok barneverntjenesten 336 meldinger og i 2021 mottok barneverntjenesten 399 meldinger. Ved utgangen av september 2022 har barneverntjenesten mottatt 254 meldinger. Barneverntjenesten ser den samme trenden når det gjelder barn som mottar hjelpetiltak. Antall barn Ås kommune har omsorgen for er økende.

Barneverntjenesten har siden høsten 2019 gjennomført flere store omstillingsprosjekter for å sikre kontroll og kvalitet i tjenesten og for å imøtekomme de nye kravene om fulgte med Barnevernsreformen som trådte i kraft 01.01.2022. Følgende tiltak har vært gjennomført:

- En omorganisering av barneverntjenesten, fra generalist til spesialistmodell, hvor barneverntjenesten er inndelt i team: team mottak- og undersøkelse, team hjelpetiltak og team fosterhjem og ettervern.
- Utvikle og drifte egne hjelpetiltak i Ås kommune.
- Bruke Familieråd systematisk for å finne kortvarige og langvarige bosteder for barn og unge som må flytte ut av hjemmet.
- Digitalisering av tjenesten gjennom innkjøp bærbare pc'er, samt at arbeidet med å kunne jobbe trådløst i fagsystemet er igangsatt i regi av StorFollo IKT

Barneverntjenesten har gjennom omstillingene oppnådd kontroll på økonomien, kvaliteten på tjenestene som gis er god og ansatte trives. Omstillingene har ført til innsparinger på nærmere 10 mill kroner. At tjenesten drifter effektivt har gitt synlige resultater også på nasjonale kåringer, hvor barneverntjenesten i 2022 er kåret til landets 3.mest effektive barneverntjenesten.

Barnevernsreformen trådte i kraft 01.01.2022. Gjennom langsiktig arbeid erfarer tjenesten at man ivaretar de faglige omstillingene reformen har medført. Barnevernsreformen gir imidlertid kommunene et større økonomisk ansvar når barneverntjenesten må kjøpe tiltak av staten som beredskapshjem, fosterhjem og institusjoner. Dette forsterker behovet for å lykkes med med tidlig innsats og det forebyggende arbeidet for barn og unge.

Samhandlingsmodellen Bedre tverrfaglig innsats (BTI) er et sentralt verktøy for å dreie kommunens innsatsen så tidlig så mulig overfor barn, ungdom og familier som strever og øke ansattes kompetanse på å identifisere de familiene som strever. Å hjelpe familier før utfordringene blir for store vil være kostnadsbesparende både for familiene og for kommuneøkonomien.

Barnevernsreformen pålegger også barneverntjenesten til å utdanne ansatte til en mastergrad innen 2031. For å kunne sikre drift av tjenesten parallelt med at ansatte tar nødvendig kompetanseheving vil være krevende å løse innenfor dagens rammer.

Nye nasjonale krav

Barnevernsreformen

Den 01.01.2022 ble Barnevernsreformen iverksatt. Målet med reformen er å dreie kommunes innsats slik at innsatsen og hjelpen gis så tidlig i et negativ utviklingsforløp som mulig, for å hindre at utfordringene eskalerer og blir langt mer omfattende og kostbare og avhjelpe. Dette gjøres ved at barneverntjenesten får et større totalansvar for tiltakene i et barnevernsforløp og at kostnadene ved å måtte flytte barn ut av hjemmet som beredskapshjem, fosterhjem og institusjon blir svært kostnadskrevende. Dette medfører følgende utfordringer:

- Bedre resultater i det forebyggende for å redusere risikoen for høye kostnader
- økte kompetansekrav til ansatte i barneverntjenesten. Innen 2031 skal alle ansatte ha mastergrad eller tilsvarende.

Ny barnevernlov i 2023

Stortinget har vedtatt en ny barnevernslov som skal bidra til bedre barnevernfaglig arbeid, styrke barns og foreldres rettssikkerhet og bidra til økt vekt på forebygging og tidlig innsats. En overordnet bestemmelse slår fast at barnets beste er et grunnleggende hensyn i alle handlinger og avgjørelser som berører et barn. Stortinget har vedtatt enkelte endringer i proposisjonens forslag til ny barnevernslov, herunder at barnets mening skal være et sentralt moment i vurderingen av barnets beste. Videre at barn har rett til å uttale seg til barnevernet uavhengig av foreldrenes samtykke, og uten at foreldrene er informert på forhånd om samtalen. Av øvrige vedtak nevnes at Stortinget ber regjeringen følge opp rettssikkerhetsutvalgets anbefalinger på barnevernområdet uten ugrunnet opphold.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	44 978	44 978	44 978	44 978
Sum Tekniske justeringer	1 563	1 563	1 563	1 563
Konsekvensjusteringer				
Demografikostnader 2024-2026	0	200	400	600
Økning omsorgsoverdragelse	1 600	1 600	1 600	1 600
Sum Konsekvensjusteringer	1 600	1 800	2 000	2 200
Konsekvensjustert budsjett	3 163	3 363	3 563	3 763
Konsekvensjustert ramme	48 140	48 340	48 540	48 740
Omstilling og effektivisering				
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Redusere vikarbruk ved fravær	-330	-330	-330	-330
Sum Omstilling og effektivisering	-330	-330	-330	-330
Styrkingstiltak				
Barnevernsreformen - kompetanseløftet	0	0	850	850
Sum Styrkingstiltak	0	0	850	850
Nye tiltak og realendringer budsjett	-330	-330	520	520
Ramme 2023-2026	47 810	48 010	49 060	49 260

Driftsbudsjett

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Barneverntjeneste	24 721	24 921	25 971	26 171
Barneverntiltak i familien	6 761	6 761	6 761	6 761
Barneverntiltak utenfor familien	16 329	16 329	16 329	16 329
Sum	47 810	48 010	49 060	49 260

Konsekvensjusteringer

Demografikostnader 2024-2026

Generell beregning av demografiske kostnader i økonomiplanperioden.

Økning omsorgsoverdragelse

Fra høsten 2022 har barneverntjenesten hatt en økning i antall omsorgsoverdragelser.

Omstilling og effektivisering

Innsparingstiltak 2 % fra 2023-2025

Uspesifisert innsparingskrav 2% fra 2023-2025.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Redusere vikarbruk ved fravær

Ledigholde vakante stillinger/ikke sette inn vikar ved fravær i virksomhet Barn, unge og familier

Styrkingstiltak

Barnevernsreformen - kompetanseløftet

Krav om masterutdanning innen 2030. Igangsetting av videreutdanning medfører økte utgifter til vikar og utgiftsdekning.

Sosiale og arbeidsrettede tjenester

Beskrivelse av tjenesteområdet

Tjenesten har sju resultatområder: 242 råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid, 243 tilbud til personer med rusproblemer, 273 kommunale sysselsettingstiltak, 275 introduksjonsordningen, 276 kvalifiseringsordningen, 281 ytelser til livsopphold og 283 bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig.

Arbeidsrettet oppfølging etter Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Ås kommune yter arbeidsrettet oppfølging til alle som søker økonomisk sosialhjelp etter Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen. Den arbeidsrettede oppfølgingen består av råd og veiledning, samt praktisk bistand til enten å beholde arbeid, skaffe arbeid eller øke deltakelse eller mål om arbeid på sikt. I tillegg er andre mål å bedre levekårene for vanskeligstilte og ivareta barn og unges særskilte behov.

Etter grundig kartlegging og veiledning er ofte utbetaling av ytelser til livsopphold for kortere eller lengre perioder et resultat. Brukerne har enten sosialhjelp som hovedinntektskilde eller som supplerer. Ytelsen er subsidiær og er samfunnets nedre sikkerhetsnett, det vil si at alle andre muligheter for selvforsørgelse skal være prøvd. Kommunen følger statens veiledende satser for livsopphold og kommunestyret har i K-60/20 vedtatt enkelte reduserte satser for utmåling av sosialhjelp .

Kvalifiseringsprogrammet

Kvalifiseringsprogrammet er en del av Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen. Målet er å fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet ved hjelp av tettere og mer forpliktende bistand og oppfølging - også i tilfeller der veien fram kan være relativt lang og usikker. Kvalifiseringsprogrammet skal inneholde arbeidsrettede tiltak og arbeidssøking og kan inneholde tiltak som kan være med på å støtte opp under og forberede overgang til arbeid.

Flyktningetjenesten

Flyktningetjenesten samarbeider tett med Ås læringssenter om å tilby nyankomne flyktninger introduksjonsprogrammet. Programmet er for de flyktingene og deres familiegjenforente som har behov for grunnleggende kvalifisering. Målet er at de skal lære seg norsk og komme raskt ut i arbeid eller utdanning.

Boligtildelingsutvalget

Ås kommune har et boligtildelingsutvalg. Boligtildelingsutvalget behandler søknader om leie av kommunal bolig etter vilkårene fastsatt i kommunens boligpolitiske plan og skal dessuten ha en totaloversikt over kommunens boligsosiale arbeide.

Rusomsorg

Hjemmeboende som har et rusmiddelproblem skal få nødvendig bistand slik at de oppnår størst mulig grad av trygghet, selvstendighet og livskvalitet. Tjenesten består av praktisk bistand og opplæring, saksbehandling, råd og veiledning, samtaler med ruskonsulent, henvisning til spesialisthelsetjenesten, pårørendesamtaler m.m.

Kostra-analyse

	Ås 2020	Ås 2021	Kostragruppe 09	Landet uten Oslo
Prioritet				
Netto driftsutgifter til råd, veiledning og sos.forebyggend arb. pr. innb, 20-66 år (B) **)	987	837	1 615	1 675
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten i prosent av samlede netto driftsutgifter (B)	3,9 %	3,9 %	4,6 %	4,9 %
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år (B) **)	4 018	4 133	5 434	5 685
Netto driftsutgifter til tilbud til pers. med rusprobl. pr. innbyggere 20-66 år (B) **)	393	527	421	644
Produktivitet				
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker (B)	61 370	63 458	49 498	51 418
Dekningsgrad				
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde (B)	42,5 %	35,3 %	35,2 %	36,1 %
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 20-66 år (B) **)	3,1 %	3,1 %	4,0 %	3,9 %
Kvalitet				
Gjennomsnittlig deltakelseslengde (måneder)	8	9	0	0
Andre nøkkeltall				
Bosatte flyktninger per 1000 innbyggere (B)	0,4	0,9	0,9	0,9
Flyktninger - Anmodning om bosetting - antall personer	10	19		
Flyktninger - Faktisk bosetting - antall personer	8	19		
Flyktninger - Faktisk bosetting - Prosent av anmodning (B)	80,0 %	100,0 %	93,5 %	89,4 %
Flyktninger - Vedtak om bosetting - antall personer	15	19		
Flyktninger - Vedtak om bosetting - Prosent av anmodning (B)	150,0 %	100,0 %	100,0 %	98,9 %
Innvandrere i arbeid (prosent)				
Innvandrere i prosent av befolkningen	19,6 %			
Tilskudd fra IMDi (kr)	18 886 740	20 236 878		

**) Justert for utgiftsbehov

Utfordringer og strategi

Velferdsstaten utfordres

Antall innbyggere øker langsommere enn før, mens aldringen blir sterkere som følge av blant annet lavere fødselstall. En eldre befolkning vil øke gapet mellom utgiftene og inntektene på statsbudsjettet og utfordre arbeids- og velferdspolitikken framover. Det ventes økte krav til effektivisering av offentlig sektor, og at NAV kan bli utfordret til å følge opp flere brukergrupper mot arbeid enn i dag.

NAV lanserer ny virksomhetsstrategi

Videre lanserer NAV en ny virksomhetsstrategi med tre hovedambisjoner som beskriver den ønskede fremtidige situasjonen for innbyggerne, arbeidsgiverne og samfunnet i 2030. De tre ambisjonene er:

- Vi mobiliserer arbeidskraft i et arbeidsliv i omstilling
- Alle får pengene de har krav på - enkelt og forutsigbart
- Sammen finner vi løsninger med dem som trenger det mest

I tillegg er det besluttet en intern ambisjon:

- Sammen løser vi samfunnsoppdraget

Klima

NAV vil i større grad møte innbyggerne der de er; f.eks. hos arbeidsgiver eller tiltaksarrangør. Dette innebærer økt reisevirksomhet. Ansatte i NAV reiser i hovedsak kollektivt, men benytter også Ås

kommune sin el-syssel. Videre går NAV gjennom en digital transformasjon slik at flere innbyggermøter avholdes på digitale kanaler og dermed kan reisevirksomheten også reduseres.

Omstilling og effektivisering

Mål 15: NAV Ås arbeider for å inkludere flere av de med nedsatt arbeidsevne, innvandrere utenfor EU/EØS, unge og langtidsledige på arbeidsmarkedet.

Arbeidsmarkedet

Det ventes høy omstillingstakt i arbeidslivet framover på grunn av teknologisk utvikling, globalisering og det grønne skiftet. Koronapandemien har framskyndet omstillingene på flere områder. Det innebærer at folk må regne med å skifte jobb oftere enn før, og kompetansen må oppdateres oftere.

Avhengig av hvordan samfunnet lykkes med å møte omstillingene, er det risiko for at flere kan bli stående varig utenfor arbeidsmarkedet, og at man kan få fortsatt økende inntektsforskjeller og økt tilstrømming til helserelaterte trygdeytelser. Risikoen er særlig stor for ufaglærte i lavkompetanseyrker.

En viktig oppgave for NAV vil bli å lette omstillingene. NAV må være godt forberedt på endringer og være i stand til å utvikle virksomheten og tjenester etter endrede behov. Det forutsetter høy og oppdatert spisskompetanse om arbeidsmarked og arbeidsinkludering, samt et bedre samarbeid med næringslivet og på tvers av sektorer.

For å møte disse utfordringene fortsetter NAV Ås med å prioritere ressurser til individuell jobbstøtte (IPS) og supported employment- (SE) metodikken slik at arbeidstilknytningen til personer med helsemessige og sammensatte utfordringer økes. I tillegg til at man ansetter egne jobbspesialister, vil man i årene fremover arbeide med å transformere flere NAV-veiledere til jobbspesialister. Det vil si at flere jobber tidligere og tettere med innbyggerne slik at innbyggerne samtidig som de f.eks. mottar medisinsk behandling kan være i arbeidsrettede aktiviteter. Det er helse i å være i arbeid.

Samarbeid på tvers av kommunegrensene

Arbeidsmarkedsutfordringene kjenner ikke kommunegrensene og på denne bakgrunn videreutvikler NAV Ås samarbeidet med de andre NAV-kontorene i regionen. Det er allerede opprettet et virtuelt oppfølgingsteam som arbeider med å gi arbeidsrettet oppfølging digitalt til arbeidssøkere og sykemeldte i regionen som kan nyttiggjøre seg digital oppfølging. I årene fremover skal det arbeides med mer samhandling på tvers av kommunegrensene for å gi liknende tilbud til flere av NAV sine prioriterte innbyggergrupper.

Nye nasjonale krav

Øke sysselsetting og støtte omstilling

Det har vært nødvendig å utvikle NAVs arbeidsmåter og tjenestespekter basert på foreliggende kunnskap og relevant erfaring. Det er noen tiltak som Arbeids- og velferdsdirektoratet anbefaler at bør gjennomføres i hele landet:

- Brukere uten arbeidsgivere prioriteres foran brukere i arbeid
- Arbeidssøkere som har gode muligheter til å komme i jobb på egenhånd gis tjenester digitalt
- Kvalifisering av arbeidssøkere prioriteres høyt
- Arbeidsgiverkontakten bygges ytterligere ut

NAV Ås jobber kontinuerlig med å utvikle tjenestene i tråd med anbefalingene overfor.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	54 553	54 553	54 553	54 553
Sum Tekniske justeringer	-9	141	341	341
Konsekvensjusteringer				
Barnetrygd holdes utenfor fastsetting av sosialhjelp - ref statsbudsjettet	2 000	2 000	2 000	2 000
Demografikostnader 2024-2026	0	300	600	900
Flyktninger Ukraina - økt ressursbehov Flyktningtjenesten	8 700	6 460	3 800	3 300
Tilskudd startlån	0	0	500	1 000
Sum Konsekvensjusteringer	10 700	8 760	6 900	7 200
Konsekvensjustert budsjett	10 691	8 901	7 241	7 541
Konsekvensjustert ramme	65 244	63 454	61 794	62 094
Omstilling og effektivisering				
Redusert sosialstønadsbudsjett	-500	-1 500	-1 500	-1 500
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Redusere stønadstid økonomisk sosialhjelp	-600	-600	-600	-600
Sum Omstilling og effektivisering	-1 100	-2 100	-2 100	-2 100
Nye tiltak og realendringer budsjett	-1 100	-2 100	-2 100	-2 100
Ramme 2023-2026	64 144	61 354	59 694	59 994

Driftsbudsjett

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Råd, veiledning og sosial forebyggende arbeid	12 674	12 974	13 274	13 574
Tilbud til personer med rusproblemer	7 555	7 705	7 905	7 905
Kommunale sysselsettingstilt	1 748	1 748	1 748	1 748
Introduksjonsordningen	12 928	10 688	8 028	7 528
Kvalifiseringsordningen	3 359	3 359	3 359	3 359
Økonomisk sosialhjelp	22 425	21 425	21 425	21 425
Bistand til etabl. og oppretholdelse av egen bolig	3 302	3 302	3 802	4 302
Sum	63 991	61 201	59 541	59 841

Konsekvensjusteringer

Barnetrygd holdes utenfor fastsetting av sosialhjelp - ref statsbudsjettet

Stortinget har med virkning fra 01.09.2022 vedtatt en lovendring som tilsier at barnetrygden skal holdes utenfor når NAV-kontoret utmåler sosialhjelp.

I Ås har vi 379 barn som bor i familier hvor mor og/eller far mottar sosialhjelp. Av disse er 99 barn i alderen 0-5 år og da er satsen for barnetrygd kr 1 676 per måned. Vi har tilsvarende 141 barn i alderen 6-10 år og 139 barn i alderen 11-17 år. For aldersgruppen 6-17 år er barnetrygden kr 1 054 per måned. Barnetrygdsatsene utgjør 3,8 mill. kr. Lovendringen er imidlertid ikke ensbetydende med at ekstrautgiften vil bli i denne størrelsesorden, men lovendringen vil medføre ekstrakostnader for kommunen.

NAV Ås sin vurdering av kostnadens størrelse er som følger:

For det første er 40 av disse 379 barna ukrainske. De har per i dag ikke rett på barnetrygd.

Videre gjorde Vestby kommune en tilsvarende beregning og anslo at de ville ha 2 mill. kr i ekstrautgifter. Det er grunn til å anta at Ås ikke vil ha en mindre ekstrautgift da Ås har en yngre befolkning enn Vestby og ligger noe høyere på statistikken over barnefattigdom.

Det er også viktig å fremheve at NAV Ås ikke lenger tilbyr frivillig forvaltning grunnet tidligere innsparinger. Det er også grunn til å tro at det kan virke kostnadsdrivende, da NAV Ås ikke lenger bistår innbyggere med å forvalte utgiftene utover økonomisk rådgivning.

NAV Ås anslår derfor at lovendringen vil medføre en ekstrakostnad tilsvarende 2 mill. kr årlig.

Demografikostnader 2024-2026

Generell beregning av demografiske kostnader i økonomiplanperioden.

Flyktninger Ukraina - økt ressursbehov Flyktningtjenesten

Økte utbetalinger livsopphold og boutgifter til flyktninger fra Ukraina. Finansieres med økt integreringstilskudd.

Tilskudd startlån

Stortinget har vedtatt å innlemme tilskudd til etablering, tilskudd til tilpasning og tilskudd til utredning og prosjektering i kommunerammen fra 2020. Ås kommune fikk 1,7 mill. kr tilført i rammetilskuddet. Dette skal dekke både saksbehandling av søknadene, og tilskuddsmidler. Ås kommune har tidligere fått innvilget tilskuddsramme fra Husbanken tilsvarende ca. 10 % av startlansrammen. I 2022 er startlansrammen foreslått til 40 mill. kr som tidligere ville gitt ca 4 mill. kr i tilskudd. Kommunedirektøren kan imidlertid ikke se at det er mulig å opprettholde tilskudd i tilsvarende størrelsesorden som tidligere og har ikke funnet plass til å innarbeide en videreføring av ordningen uten tilsvarende bidrag fra staten. Eiendom skal utarbeide politisk sak om retningslinje for tilskudd ila høsten.

Omstilling og effektivisering

Innsparingstiltak 2 % fra 2023-2025

Uspesifisert innsparingskrav 2% fra 2023-2025.

Redusert sosialstønadsbudsjett

Tiltak vedtatt i HP 2022-25: Økonomisk sosialhjelpstønad reduseres. Økonomisk sosialhjelp er samfunnets nedre sikkerhetsnett og alle andre muligheter skal være prøvd. De som mottar økonomisk sosialhjelp må avklares raskt bla. ved at f.eks fastlege/annet helsepersonell kobles på. Mange av de arbeidsrettede tiltakene til NAV er meget aktuelle for denne brukergruppen, et eksempel er samarbeid med jobbspesialist som et tiltak.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Redusere stønadstid økonomisk sosialhjelp

Innbyggere med økonomisk sosialhjelp i Ås har en lengre gjennomsnittlig stønadslengde med økonomisk sosialhjelp enn i andre sammenlignbare kommuner. NAV Ås jobber med tiltak for å redusere denne stønadstiden.

Tjenester til hjemmeboende

Beskrivelse av tjenesteområdet

Tjenester til voksne

Mål 15: Innbyggere i Ås bor hjemme lengst mulig fordi de mestrer eget liv, tjenestene gis til hele mennesket i hele kommunen, og kommunens tjenester samhandler seg imellom og med brukerne.

Tjenesten omfatter to resultatområder (KOSTRA funksjoner): 254 helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende og 234 aktivitetstilbud til barn, unge og eldre og personer med nedsatt funksjonsevne, inkludert personer som har en psykisk lidelse og/eller en rus utfordring.

Slik gjør vi det:

Kommunen ønsker å "vri" tjenester fra institusjonstilbud til tjenester i hjemmene. Institusjonstilbudet reduserer ved å ta ned noen langtidsplasser og sette av noe midler for styrking av tilbudet til hjemmeboende. Denne vridningen øker fokuset på mestring og forebyggende tiltak samt at den vil kreve større innsats fra hjemmebaserte tjenester.

Tjenestene til hjemmeboende skal gi forebyggende råd og veiledning og nødvendig trygghet til personer med behov for tjenester. Mestring og personenes og nettverkets ressurser skal være i fokus. Tjenesten omfatter bl.a. råd og veiledning, saksbehandling, tildeling av hjelpemidler, velferdsteknologi, ambulerende tjenester, avlastning, behandling og rehabilitering, praktisk bistand/opplæring, støttesamtaler til personer med rus- og psykiske utfordringer, koordinatorfunksjon og brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Flere er alvorlig syke og behandles i sine hjem, og et økende antall velger også å avslutte livet hjemme. Ulike aktivitetstilbud for hjemmeboende er også en del av tjenesten, herunder støttekontakt. Fokus på personen skal få være "sjef" i eget liv.

Det er et stort spenn i innbyggernes behov for tjenester, fra trygghetsalarm og enkel velferdsteknologi, til lindrende behandling i livets slutfase, tjenester i boliger med heldøgnsbemanning og avansert bruk av teknologi. Riktig innsats krever tverrfaglig vurdering, hvor tjenestene og kommunen ser hele mennesket. Personen selv skal tas med i vurdering om tjenester og omfang. Vedtakene skal ha tydelige mål slik at man sammen kan evaluere og eventuelt justere eller avslutte tilbudet. Samhandling på tvers internt og eksternt er viktig for bl.a. å få til gode overganger mellom tjenestene og mellom barn og voksne.

Frisklivssentralen er et viktig forebyggende tilbud hvor kommunen kommer i kontakt med personer tidlig, ofte før de mottar tjenester forøvrig. Seniorekontakten som tilbyr hjemmebesøk til alle som fyller 75 år, er et viktig tiltak for å komme tidlig i kontakt med innbyggere som ikke får tjenester fra kommunen ennå og dermed kan man gi råd og veiledning for å mestre eget liv lengst mulig. De frivillige vil være viktig samarbeidspartnere framover.

Bruk av velferdsteknologi kan bidra til at personene kan mestre eget liv og utsette tjenester lenger opp i mestringstrappen som f.eks. hjemmesykepleie og institusjonsplass. Ås vil ta i bruk velferdsteknologi som er godt utprøvd av andre, og i den takten kommunens økonomi tillater. Dette vil også skje i nært samarbeid med kommunene Frogn og Vestby samt StorFollo IKT.

Samarbeid med brukere og pårørende er en viktig innsats i tjenesten. Det er etablert ulike fora for brukermedvirkning som f.eks. husmøter i de ulike boligene og et "brukerstyre" på aktivitetssenteret for å involvere og for å utvikle tjenestene sammen med brukerne.

Tjenester til barn og unge

Enhet *Innsats og koordinering* består av ulike tjenester som retter seg mot barn, unge og deres familier. Bredden i tjenestene gjør at enheten rapporterer på flere tjenesteområder. Hva gjelder tjenester til barn og unge under Kostra-funksjon 254, så omhandler dette vedtak fattet etter Lov om helse- og omsorgstjenester, som botilbud til unge voksne (Ljungbyveien bolig og avlastning), samt avlastning og lignende til foreldre som har barn med særlig tyngende omsorgsbehov. I 2022 ble det lovpålagt for kommunene å ha en Barnekoordinator. Barnekoordinator skal bidra til opplæring i koordinatorrollen og bistår med å koordinere de mest sammensatte pasientforløpene.

Kostra-analyse

	Ås 2020	Ås 2021	Kostragruppe 09	Landet uten Oslo
Prioritet				
Aktivering, støttetjenester (f234) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	4,8 %	4,5 %	4,5 %	4,8 %
Netto driftsutgifter pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto driftsutgifter (B)	27,6 %	31,1 %	32,8 %	33,9 %
Netto driftsutgifter til aktivisering/støttetjenester per innbygger 18 år og over (f234) (B) (**)	1 094	1 175	1 310	1 362
Tjenester til hjemmeboende (f254) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	41,3 %	41,1 %	55,5 %	52,7 %
Produktivitet				
Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner) (B)	267 714	282 913	318 091	307 958
Dekningsgrad				
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 0-66 år (B)	16,3 %	14,9 %	17,5 %	18,5 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 67-79 år (B)	10,0 %	9,3 %	16,8 %	16,6 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 80 år og over (B)	9,2 %	7,1 %	17,5 %	16,1 %
Kvalitet				
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (prosent)	77,7 %	77,0 %	77,8 %	78,3 %
Grunnlagsdata (Nivå 3)				
Gjennomsnittlig antall tildelte timer i uken, hjemmesykepleie	2,10	1,80	6,10	5,10
Gjennomsnittlig antall tildelte timer i uken, praktisk bistand	9,20	9,60	11,40	11,30

**) Justert for utgiftsbehov

Utfordringer og strategi

Tjenester til voksne

De demografiske endringene Norge og Ås står overfor antas å føre til et press på de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Målet om en dreining av tjenestene med fokus på personenes ressurser, egenmestring og ulike tjenester i hjemmet er et viktig fokus for å møte presset på tjenestene. Dette krever omstilling og endret praksis som en er godt i gang med. Kommunen har som mål å gi innbyggerne mulighet til å bo hjemme lengst mulig, gjennom å øke opplevelsen av hverdagsmestring, trygghet, selvstendighet og aktivitet. Bruk av velferdsteknologi i helse og omsorgstjenestene vil være avgjørende for å nå disse målene. Ulike løsninger vurderes og vil implementeres i den takten økonomien tillater, og i tråd med anbefalingene og prioriteringer gitt av velferdsteknologi prosjektet. Det vil også arbeides videre med organiseringen og utviklingen av rehabiliteringstilbudet i kommunen.

Strategier:

- Mestre eget liv
- Innbyggerne skal kunne bo hjemme lengst mulig
- God samhandling på tvers - gode forløp
- Tidlig innsats, gi råd og veiledning

- Benytte ny teknologi

Kompetansebehov

I tjenesten til hjemmeboende skal en forebygge, motivere til mestring, gi behandling, pleie og omsorg. Kravet til samhandling og tverrfaglig arbeid er økende da personer og pasienter har mer sammensatte utfordringer nå enn tidligere. Fagutvikling står sentralt, og det jobbes målrettet med kompetansehevende tiltak. Flere ansatte tar videreutdanning og skolerer seg på annen måte. Det er en utfordring å rekruttere tilstrekkelig med sykepleiere og vernepleiere til tjenesten, dette vil sannsynligvis bli en stor utfordring i årene som kommer. Kommunen skal være en lærende organisasjon, hvor man tar i bruk kompetanse på tvers av tjenesteområdene.

Sammen med satsningen på heltidskultur vil det vil igangsettes et arbeid som skal jobbe med å beholde og rekruttere helsepersonell for å møte utfordringen med mangel på personell.

Rehabilitering

Gode rehabiliterings-forløp er viktig for mestring i hverdagen. Tidlig, tverrfaglig innsats i hverdagen, er målet. Hverdagsrehabilitering benyttes som prinsipp i tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne.

Samhandling

Økt samhandling på tvers av virksomhetsområdene internt i kommunen eksempelvis med kommunens fastleger, de privatpraktiserende fysioterapeuter og samarbeid med frivillige aktører, er nødvendig for å møte befolkningens behov i tiden som kommer. Samhandling med eksterne aktører som spesialisthelsetjenesten er svært viktig.

Tidlig innsats

Frisklivssentralen og seniorkontakt er tilbud hvor kommunen kommer tidlig i kontakt med innbyggerne. Det er viktig å benytte disse tilbudene for å gi gode råd og veilede i for eksempel i bruk av velferdsteknologi. Det arrangeres ulike lavterskel kurs i samarbeid med andre.

Utfordringer:

- Dreie tjenestetilbudet fra institusjon til tjenester i hjemmet.
- Øke fokuset på mestring og personenes nettverk
- Gi råd og veiledning slik at innbyggerne planlegger sin egen alderdom
- Sikre riktig tjeneste nivå
- Tilstrekkelig faglig kompetanse

Klima

Knyttet til catering vil kjøkkenet på Moer kunne tilby et plantebasert alternativ. Inne på sykehjemmet er det pr. nå ikke et alternativ, men ved økt bevissthet vil vi også kunne dreie tilbudet i denne retningen også her. Matsserveringen er i tråd med Helsedirektoratets kostråd.

Vi benytter så langt det er mulig el-biler i tjenesten samt at sykler benyttes i den delen av året dette er mulig.

Matsvinn

Vi er godt i gang med dette arbeidet, ved innføring av fagprogrammet Mathilda vil vi få en oversikt over bl.a.matsvinn. Når programmet er i drift vil vi kunne sammenlikne de ulike avdelingene på sykehjemmene i forhold til forbruk og bestilling av mat og drikke.

Tjenester til barn og unge

1. Man erfarer at de barn og unge som søker om tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven har mer sammensatte og omfattende hjelpebehov enn tidligere. Dette gir seg utslag i at kommunen for eksempel gir flere avlastningsdøgn per barn, noe som skaper store utfordringer med å løse oppgavene innenfor budsjetttrammene.

Strategi: bistå foreldrene med å mestre en krevende omsorgsoppgave gjennom å tilby familien tverrfaglig og koordinert innsats gjennom systemet som er etablert gjennom BTI. Barnekoordinator har også en sentral rolle i dette arbeidet med å gi veiledning og støtte til foreldrene, samt bidra til at tjenestene er koordinert.

2. Flere av de som mottar vedtak vil ha store hjelpebehov gjennom hele livet.

Strategi: For å bidra til at kommunen er i stand til å ivareta disse innbyggernes behov for tjenester i et livsløpsperspektiv påbegynte man i 2022 et arbeid med å sikre kommunens oversikt over fremtidige behov og etablere gode rutiner for samarbeid mellom tjenestene til barn og unge og voksentjenestene.

3. Barnevern-/Oppvekstreformen trådte i kraft 01.01.2022. Her vektlegges det at barn, unge og deres familier får nødvendig bistand og hjelp så tidlig som mulig og forebygge at situasjoner blir så krevende at det blir barnevernsak.

Strategi: Ved vurdering av vedtak etter Helse- og omsorgs loven vil kommunen heretter vurdere om f.eks økt avlastning vil kunne forebygge omsorgssvikt, som er den dreining lovgiver ønsker. Det er ikke tilført ressurser for å sikre denne dreiningen.

4. I løpet av de siste to årene har kommunen erfart at enkelte barn og unge har så alvorlige psykiske diagnoser at det kreves døgntilbud/alternative omsorgstilbud. Spesialisthelsetjenesten har meddelt at de ikke har et døgntilbud til denne gruppen og kommunen plikter derfor å bistå. Dette er svært kostandskrevende tiltak, fordi disse barna har komplekse og sterke symptomer som ofte krever to-til-en bemanning døgntilbud.

Strategi: For å sikre barns liv og helse etablerer kommunen nødvendige tilbud. Dette er kostnads-krevende og krever styrking av budsjetttrammene.

Omstilling og effektivisering

Tjenester til voksne

Omstilling i helse- og omsorgssektoren ved at innbyggere skal kunne bo hjemme lengst mulig, og en satsning på tjenester til hjemmeboende vil gi tjenesteområdet en mulighet til å kunne håndtere flere innbyggere med økt pleiebehov.

Innbyggerne skal oppleve "ên dør" inn i kommunen og møte kompetente medarbeidere som vil gi råd og veiledning på et tidlig tidspunkt og ved at det blir gjort kartlegging av brukerens og nettverkets ressurser - i Ås er dette enhet forvaltning. Innbyggerne skal være "sjef" i eget liv. Tjenestene til hjemmeboende skal være effektivt og godt organisert. Nivået på tjenestene arbeides det kontinuerlig med.

Gode rehabiliterings-forløp internt i kommunen med mestring som fokus skal utvikles videre.

Erfaring fra andre viser at innføring av velferdsteknologi vil gi en gevinst i form av økt kvalitet og unngåtte merkostnader. Samtidig vil det gi økte kostnader i starten knyttet til blant annet innkjøp/leie og opplæring av ansatte og personer som skal benytte teknologien.

Gode rutiner og samhandling på tvers av enheter, virksomheter og med frivillige vil være avgjørende for å møte behovene til innbyggerne i årene framover. Pakkeforløp hjem - kreft som fra 01.01.2023 er et tiltak som krever god tverrfaglig samhandling mellom flere kommunale tjenester. Fastlegene, hjemmebaserte tjenester, fysioterapeuter, ergoterapeuter med flere vil være sentrale i denne sammenheng.

Tilbud knyttet til den psykiske og somatiske helsen er nå organisert i en enhet - dette for lettere å se hele mennesket og med en målsetting om færrest mulig personer rundt den enkelte tjenestemottaker.

Arbeidet med heltidskultur er en del av dette med mål om økt tjenestekvalitet og stillinger mellom 75-100%.

Fact teamet (fleksibel aktiv oppsøkende behandling) utvikles videre i samarbeid med Frogn, Nesodden og Follo DPS - basen for dette teamet er lagt til Granheimtunet på Solberg.

Fysio- og ergoterapi tjenester tildeles etter en streng vurdering og prioritering, spesielt knyttet til ergoterapitjenesten. Dette er viktige tjenester for at innbyggerne skal kunne bo hjemme lengst mulig. Det har over tid vært et ønske om å styrke ergoterapi ressursene inn mot arbeidet med rehabilitering.

Tjenester til barn og unge

Enhet Innsats og koordinering ble opprettet 01.01.20 med mål om å bli et tydelig sted for barn, unge og deres familier når de trenger hjelp utover det de universelle tjenestene skal bistå med ved helsestasjon, barnehage og skole. Avdelingene i enheten har ulike nivå på sine tjenester og har en sentral rolle i samhandlingsmodellen, Bedre tverrfaglig innsats (BTI) når barnet har behov for tjenester fra flere i kommunen. Et viktig fokus er at de som trenger bistand og hjelp, videre å utvikle samarbeidsformer og samarbeidsarena som oppleves som nyttig, opplever å møte "èn dør" inn i kommunen. I dette ligger det også å sikre en effektiv bruk av ressursene.

Å ha behov for sammensatte tjenester, fra både kommunen og spesialisttjenesten, oppleves av mange som krevende, fordi tjenestene ofte strever med å koordinere sin innsats og samhandling. I 2021 kom det en lovendring om at barn og unge har rett til en Barnekoordinator. Å koordinere innsatsen er en oppgave som er sentral for å gi barn og unge nødvendig hjelp og bistand. Kommunen har i 2021 tydeliggjort mandatet til koordinator og hatt en pilot for uttesting av koordinatorrollen for de barn med de mest sammensatte utfordringene. Fra 01.08.2022 har Barnekoordinator blitt en lovfestet rettighet for barn og unge. Gjennom erfaringene fra prosjektperioden er Ås kommune godt i gang med å tilby koordinering og opplæring i henhold til nytt lovkrav.

Kommunen har i løpet av de siste årene fått en økt andel barn som gir foreldrene rett til avlastning grunnet store omsorgsbelastninger. Mange som har yngre barn og/eller som kommer fra andre kulturer ønsker avlastning på dag/ettermiddag fremfor døgnavlastning. For å imøtekomme disse behovene har man opprettet gruppeavlastning på lørdager, et tilbud både barn og foreldre gir positive tilbakemeldinger på.

Ungdom med alvorlige psykiske diagnoser, og med et tilhørende omfattende og komplekse omsorgsbehov, har vært økende. Enhet Innsats og koordinering har i 2021 måttet etablere døgntiltak for

Økonomiplan for 2023-2026

ungdommer i denne gruppen for å kunne sikre ungdommenes liv og helse. Disse omstillingene av drift har oppstått brått/akutt og det har ikke vært lagt inn budsjettmidler til disse løsningene.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	166 692	166 692	166 692	166 692
Sum Tekniske justeringer	9 549	9 549	9 549	9 549
Konsekvensjusteringer				
Demografikostnader 2024-2026	0	3 800	7 600	19 600
Kjøp fra private - Avlastning barn og unge	2 620	0	0	0
Nye brukere av Etter Skoletid-tilbudet (ESTU)	290	1 440	1 440	1 440
Statsbudsjettet: økt innslagspunkt ressurskrevende brukere	1 400	1 400	1 400	1 400
Økt behov for avlastning til alvorlig psykisk syk ungdom	5 100	5 100	5 100	5 100
Økte digitaliseringsutgifter Moer sykehjem	200	300	300	300
Økte utgifter til brukerstyrt personlig assistanse (BPA)-ordningen	4 200	4 200	4 200	4 200
Sum Konsekvensjusteringer	13 810	16 240	20 040	32 040
Konsekvensjustert budsjett	23 359	25 789	29 589	41 589
Konsekvensjustert ramme	190 052	192 482	196 282	208 282
Omstilling og effektivisering				
Gruppetilbud støttekontakter	-150	-150	-150	-150
Slå sammen avdelinger	-400	-400	-400	-400
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Dreining av tjenester fra institusjon til hjemmebasert omsorg	1 200	1 200	1 200	1 200
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Redusere vikarbruk ved fravær	-340	-340	-340	-340
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Reduserer tilskudd og overføringer til lag og foreninger	-5	-5	-5	-5
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Årturnus, heldagskultur	-1 500	-2 000	-2 500	-2 500
Sum Omstilling og effektivisering	-1 195	-1 695	-2 195	-2 195
Nye tiltak og realendringer budsjett	-1 195	-1 695	-2 195	-2 195
Ramme 2023-2026	188 856	190 786	194 086	206 086

Investeringsbudsjett

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan			
	Ferdig år	Godkj.vedtak	Ørem. fin.	2023	2024	2025	2026
Ås kommune							
Bygningsmessige tilpasninger omsorgsbolig	2026	16 000	0	1 000	5 000	5 000	5 000
Sum Ås kommune		16 000	0	1 000	5 000	5 000	5 000

Driftsbudsjett

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Aktivering eldre og funksjonshemmede	15 556	15 556	15 556	15 556
Pleie, omsorg, hjelp til hjemmeboende	173 301	175 231	178 531	190 531
Sum	188 856	190 786	194 086	206 086

Konsekvensjusteringer

Demografikostnader 2024-2026

Generell beregning av demografiske kostnader i økonomiplanperioden.

Kjøp fra private - Avlastning barn og unge

Økning i kjøp av tjenester fra private aktører. Ressurskrevende barn og unge med sammensatte behov som kommunen ikke selv har kompetanse til å håndtere. Det jobbes med kompetanseheving i eget personale og gradvis trappe ned kjøp av tjenester fra private.

Nye brukere av Etter Skoletid-tilbudet (ESTU)

Økning i brukergruppen gir kapasitetsutfordringer for Dagtilbudet og behov for å øke personalressursene. Kommunen omdisponerer personell midlertidig i 2023. Tiltaket legges inn med helårseffekt fra 2024.

Oppfølging av forvaltningsrevisjonen

I forbindelse med oppfølging av forvaltningsrevisjonen er det behov for styrke fagutviklingspsykepleier med 0,5 årsverk. Økning i personalressursene finansieres innenfor rammen.

Statsbudsjettet: økt innslagspunkt ressurskrevende brukere

RESSURSKREVENDE TJENESTER

Toppfinansieringsordning

Regjeringen har i sitt forslag til statsbudsjett foreslått å øke innslagspunktet for ressurskrevende brukere. Innslagspunktet foreslås satt til 1,526 mill. kr. Dette er en økning som tilsvarer den anslåtte lønnsveksten for 2022 på 3,8 pst. For Ås kommune vil dette utgjøre redusert refusjon på om lag 1,4 mill. kr.

Økt behov for avlastning til alvorlig psykisk syk ungdom

Kommunen får økte utgifter i forbindelse med økt behov for avlastningstiltak til alvorlig psykisk syk ungdom som kommunen ikke selv har den nødvendige kompetansen til å håndtere. Utgiftene finansieres delvis gjennom statlig tilskudd fra ordningen ressurskrevende tjenester.

Økte digitaliseringsutgifter Moer sykehjem

Diverse IKT-utgifter i forbindelse med bruk av nye Moer sykehjem. Utgiftene er faste og uavhengig av om lokalene er i bruk eller ei.

Økte utgifter til brukerstyrt personlig assistanse (BPA)-ordningen

Kommunen har fått økte utgifter til BPA-ordningen (brukerstyrt personlig assistent). Økningen skyldes nye brukere av ordningen samtidig som samlet antall timer innenfor vedtakene har økt vesentlig. Utgiftene finansieres delvis av tilskuddet fra ressurskrevende tjenester.

Omstilling og effektivisering

Gruppetilbud støttekontakter

Innføre gruppetilbud støttekontakter. Jf. vedtak HP2022-25

Innsparingstiltak 2 % fra 2023-2025

Uspesifisert innsparingskrav 2% fra 2023-2025.

Slå sammen avdelinger

Jf. vedtak HP2022-25 "*Kommunedirektøren bes legge fram en sak om sammenslåing av 2 avdelinger – under en avdelingsleder, i tråd med alt. Innsparingsforslag*"

Dette gjelder Sleipners vei og Tunveien.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Dreining av tjenester fra institusjon til hjemmebasert omsorg

Det foreslås en dreining av tjenestetilbud fra institusjonsplasser til hjemmebasert omsorg. Omleggingen har avhengigheter mot hverandre og er derfor samlet i ett tiltak.

Tiltaket består av følgende elementer:

- Dreining av tjenestetilbudet ved nedleggelse av en bogruppe (Tunveien 9, 1C) og overgang til hjemmebaserte tjenester med 1,2 mill. kr
- Dreie bemanningen fra helsefagarbeider til sykepleierfaglig personell med 0,3 mill kr
- Reduksjon av inntekter som følge av færre langtidsplasser med 2,43 mill. kr
- Økning i inntekter for korttidsplasser med 0,099 mill. kr
- Merkantil ressurs 0,4 årsverk, 0,27 mill. kr

Totalt på tjenesteområdene "Tjenester til hjemmeboende" og "Pleie og omsorgstjenester i institusjon" innebærer dreiningen en besparelse på 7 mill. kr.

Det foreslås å gjøre driftsendringer som gir mulighet for å redusere kostnader samtidig som kvaliteten ivaretas. For 2023 foreslås det en reduksjon i driftsmidler ved å legge ned en boliggruppe og dreie tjenestene til hjemmebasert omsorg. Dreiningen bidrar til at innbyggerne kan bo lengst mulig i eget hjem.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Redusere vikarbruk ved fravær

Ledigholde vakante stillinger/ikke sette inn vikar ved fravær i virksomhet Barn, unge og familier

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Reduserer tilskudd og overføringer til lag og foreninger

Reduserer tilskudd og overføringer til lag og foreninger på til sammen på 0,2 mill. kr. Summen tilsvarer hele budsjettposten for tilskudd og innebærer at ordningen med kommunale tilskudd til kultur og fritid avvikles.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Årsturnus, heldagskultur

Årsturnus gir muligheter for god ressurs- og økonomiplanlegging, og kan bidra til en økonomisk gevinst og redusert deltid (heltidskultur). På kort sikt forventes en innsparing på 3,0 mill. kr (2023) i sum på tjenesteområdene "Tjenester til hjemmeboende" og "Pleie og omsorgstjenester i institusjon", og dette økes i øk.plan-perioden til 5,0 mill. kr.

Pleie og omsorgstjenester i institusjon

Beskrivelse av tjenesteområdet

Tjenestens resultatområde: 253 helse og omsorgstjenester i institusjon

Tjenesten består i å gi tilbud til pasienter ved Moertunet, Moer helsehus og avlastningsboligen for barn og unge.

Tjenesten har totalt ca 185 årsverk. Antall beboere/brukere i tjenesten totalt er ca 170 og er fordelt på somatisk langtidssavdeling, medisinsk korttidsavdeling, skjermet, forsterket skjermet, korttids/avlastning/utredningsavdeling, avlastningsbolig for barn og unge, kjøkken og vaskeri.

Økonomiplan for 2023-2026

Hukommelsesteamet har sin base på Moertunet. Teamet gir tjenester til beboere inne på Moertunet, samt er et lavterskel tilbud for innbyggerne i Ås kommune. Demenskoordinator deltar i prosjektet demensvennlig samfunn som overført til drift i 2022.

Dagtilbudet for personer med demens har sine lokaler på Moertunet og kan ta i mot inntil 12 brukere fordelt på 2 avdelinger.

Aktivitørtjenesten gir tilbud om sosiale og kulturelle aktiviteter for langtidsbeboere i sykehjemmet. Målet er at de som bruker dette tilbudet opplever en meningsfull hverdag med fokus på «hva er viktig for deg», det fordrer at man utarbeider strategier for å ivareta dette.

Involvering av beboerne er en viktig innsats for å utvikle tjenestene ut i fra beboernes behov. Det er etablert husmøter på Moer, Moertunet og boliger voksne, i tillegg er brukerråd etablert for å ivareta beboerstemmene.

Enhet Innsats og koordinering for barn, unge og familier

Enhet Innsats og koordinering består av ulike tjenester som retter seg mot barn, unge og deres familier. Bredden i tjenestene gjør at enheten rapporterer på flere tjenesteområder. Hva gjelder tjenester til barn og unge under Kostra-funksjon 253 så omhandler dette vedtak fattet etter Lov om helse og omsorgstjenester om avlastning til foreldre som har tyngende omsorgsoppgaver institusjonen "Ljungbyveien bolig og avlastning".

Kostra-analyse

	Ås 2020	Ås 2021	Kostragruppe 09	Landet uten Oslo
Prioritet				
Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	59,4 %	55,1 %	39,6 %	42,2 %
Produktivitet				
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass	1 465 921	1 585 686	1 438 843	1 426 523
Dekningsgrad				
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Langtidsopphold (B)	72,0 %	81,4 %	90,2 %	88,3 %
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Tidsbegrenset opphold (B)	41,7 %	48,6 %	40,2 %	46,5 %
Andel kommunale institusjonsplasser av totalt antall institusjonsplasser (B)	98,6 %	97,9 %	97,0 %	95,0 %
Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc (B)	81,4 %	80,0 %	88,9 %	92,1 %
Kvalitet				
Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100,0 %	91,8 %	98,5 %	98,7 %
Legetimer per uke per beboer i sykehjem (timer)	0,88	0,84	0,65	0,63
Økonomi				
Brukerbetaling i institusjon i forhold til korrigerte brutto driftsutgifter (B)	11,0	10,9	11,5	11,9

Utfordringer og strategi

Tjenesten skal bidra inn i målet med å redusere matsvinn med 50% innen 2030. Tiltak som iverksettes for måloppnåelse vil være at tjenesten har en bevissthet knyttet til bestilling av mat/middager for å unngå matsvinn. Tjenesten skal også ha en bevissthet knyttet til bruken av engangs materiell, slik at dette reduseres.

Nytt bygg - Moer helsehus

Ås kommune har bygget et helsehus for framtiden med den nye fløyen som sto ferdig på Moer høst 2021. Hovedoppgaven til Moer helsehus vil være pleie, opptrening, rehabilitering, lindrende behandling og etterbehandling. Som helsehus skal Moer bidra til å sikre færre innleggelse på sykehus, at sykehusoppholdene blir kortest mulig, samt ta imot utskrivningsklare pasienter. Målet er at Moer helsehus skal være et sted og et verktøy for å trene eldre slik at de skal kunne bo lengre hjemme uavhengig av fysisk eller psykisk funksjonsnivå.

Moertunet og Moer helsehus vil arbeide videre med å effektivisere og utvikle tjenestene ved å ta i bruk teknologi i takt med kommunenes økonomi. Dette kan bidra til en bedre hverdag for brukere og beboere, men også at man kan frigjøre ressurser til andre oppgaver uten å øke bemanningen.

I 2022 har man videreført strategiene fra prosjektet omstilling institusjon om å ha differensierte avdelinger. For å sambruke arealene som er utvidet i nytt bygg på Moer helsehus, samt samle kompetansen har man høsten 2022 valgt å flytte korttidsavdelingen fra Moertunet, og øke fra 6 til 10 plasser. En samlokalisering vil gi mer effektiv drift både i forhold til ressursbruk og kompetanseutnyttelse. Kompetanseoverføringen fra korttids/utredning/avlastningen til dagtilbudet og langtidsavdelingene vil være avgjørende framover da man ser at flere eldre som er i behov av langtidsplass også har utfordringer med hukommelsen.

Måltidsplanlegging - i begge institusjonene er man opptatt av god ernæring og måltidshygge. Ved Moertunet og korttidsavdelingene ved Moer har man valgt å flytte middagen til ettermiddagen.

Klimatiltak - jobbe med matsvinn og kildesortering (helsedrift har ansvaret)

Enhet Innsats og koordinering for barn og unge

Det er et økende antall barn og unge i Ås kommune, hvor foreldre ønsker avlastning grunnet særlige omsorgsbelastninger. Ljungbyveien bolig og avlastning har i utgangspunktet god fagkompetanse til å ivareta denne gruppen, men ved nye komplekse diagnoser er behovet for kompetanseheving tilstede. Videre erfarer man at flere barn og unge er så syke at avlastning bør skje i de rammer som institusjonen kan tilby, fremfor privatavlastning. Å finne omfang på vedtak som ivaretar foreldrene i tilstrekkelig grad slik at de klarer å stå i omsorgsrollen parallelt med at det er tilstrekkelig med kapasitet i institusjonen vil være sentral i de kommende årene.

Klimatiltak i Ljungbyveien bolig og avlastning:

- bruker el-biler og el-sykler i daglig drift
- kildesortering

Omstilling og effektivisering

Helse og omsorgstjenester i institusjon

Mål 16: Ås kommune er et demensvennlig samfunn og har differensierte institusjonstjenester som møter behovet om kortere og færre sykehusinnleggelse.

Slik gjøres det:

En effektiv omstilling for Ås kommune vil være å bremse veksten av sykehjems plasser og gi tjenester inn i hjemmet til de som kan og ønsker dette. Samtidig skal man ivareta de som er svært syke og som trenger døgnkontinuerlig behandling på institusjon. Denne utviklingen betyr at de som får plass på institusjonene er sykere både kognitivt og somatisk enn tidligere, og krever derfor ressurser og kompetanse innenfor flere spesialiserte felt.

Samarbeidet mellom korttidsavdelingen på sykehjemmet og hjemmeomsorgen har stort fokus. En viktig innsats som gir raskere og bedre utskrivning fra avdelingen til hjemmet, der det er mulig.

Målet om et helhetlig tjenesteforløp og sømløse overganger mellom hjem, sykehus og institusjon krever fleksibilitet og samarbeid på tvers både faglig og driftsmessig.

Institusjonstjenestene har mange kostnadskrevende vedtak. Målet for kommunen må være at de som kommer på institusjon ikke kan gis annet faglig forsvarlig pleie og omsorgstilbud i kommunen. At de trenger mer tjenester enn hva de kan få i sitt eget hjem.

I 2021 ble det gjennomført forvaltningsrevisjon i virksomhet sykehjem og boliger hvor man gjennomgikk tjenesteområdet og arbeidsmiljø. Rapportene tas på alvor og man jobber aktivt med tiltak for å møte de avvikene som ble gitt i revisjonen. Det er gitt anbefalinger som treffer alle enhetene og egne anbefalinger for bolig voksne. Dialog og samarbeid med brukere, beboer og pårørende har ekstra fokus i dette arbeidet.

Demensvennlig samfunn

Tjenesten vil videreføre Moertunet som et ressurscenter innenfor demens. I 2021 tegnet Ås kommune samarbeidsavtale med nasjonalforeningen for folkehelse knyttet til demensvennlig samfunn. Formålet med avtalen er å kunne legge til rette for at Ås kommune skal arbeide for å bli mer demensvennlig, slik at mennesker med demens kan møte forståelse, respekt og støtte, ha mulighet til å være inkludert og delta i nødvendige hverdagsaktiviteter, som å handle, bruke offentlig transport, delta i kulturaktiviteter og lignende. Kunnskap om demens blant ansatte i næringslivet, bidrar til større grad av forståelse. Som et tiltak for å sikre dette, avholdes det 3-4 allmøter hvert år for ansatte i næringslivet (butikker, brannvesen, politi, taxi).

Moer helsehus

Tjenesten jobber med at Moer sykehjem får en helsehus profil. Å være et helsehus betyr å være et forsterket sykehjem med differensierte tjenestetilbud. Hovedoppgaven til helsehuset er pleie, opptrening, rehabilitering, lindrende behandling og etterbehandling. Som helsehus skal Moer bidra til å sikre færre innleggelser på sykehus, at sykehusoppholdene blir kortest mulig, samt ta imot utskrivningsklare pasienter. Målet er også at Moer helsehus skal være et sted og et verktøy for å trene eldre slik at de skal kunne bo lengre hjemme.

Ås fastlegekontor er en del av Moer helsehus hvor blant annet legene jobber på tvers av fastlegekontoret og institusjonene.

Kompetansebygging

Moer helsehus og Moertunet har opparbeidet seg god kompetanse innenfor flere felt som palliasjon, rehabilitering, andre komplekse prosedyrer som eksempelvis blodtransfusjon og demens/hukommelsestap.

Overordnet strategisk kompetansebygging er viktig for å møte dagens og fremtids faglige utfordringer. Det er mye kompetanse i kommunen og kartlegging av framtidens kompetansebehov er sentral for å sikre at vi kan ivareta de ulike behovene og effektivisere tjenestene ved å sikre rett bruker/pasient på rett sted. Prosjektet heltidskultur er et viktig grep for å styrke kvalitet i tjenestene og at den enkelte bruker skal ha færre hjelpere inne hos seg. Dette i tillegg til større stillinger for helsepersonell.

Boligplanlegging

Ved å ha en oversikt over antall barn som har sammensatte og store behov, og som på sikt vil trenge en

tilrettelagt bolig som unge voksne vil man gjennom prosjektet fremtidens boliger og institusjonsplasser estimere videre boligbehov.

Nye nasjonale krav

- Leve hele livet; kvalitetsreform i eldreomsorgen fra 2019 tom 2023 med fem innsatsområder som er et aldersvennlig Norge, aktivitet og fellesskap, mat og måltider, helsehjelp og sammenheng i tjenestene.
- Demensplanen 2020-2024; rett til å bo hjemme så lenge pasienten/pårørende ønsker det.
- Avlasterdommen; kan føre til et økt bruk og utvidelse av institusjonsplasser til avlastning.
- Helsedirektoratets anbefalinger om bruk av velferdsteknologi
- Nasjonal veileder for rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator
- Nasjonal veileder om gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	166 268	166 268	166 268	166 268
Sum Tekniske justeringer	8 093	8 093	8 093	8 093
Konsekvensjusteringer				
Demografikostnader 2024-2026	0	3 800	7 600	11 400
Kjøp av institusjonsplass for ressurskrevende bruker	4 260	4 260	4 260	4 260
Økte digitaliseringsutgifter Moer sykehjem	200	300	300	300
Økte vederlagsinntekter	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum Konsekvensjusteringer	3 460	7 360	11 160	14 960
Konsekvensjustert budsjett	11 553	15 453	19 253	23 053
Konsekvensjustert ramme	177 821	181 721	185 521	189 321
Omstilling og effektivisering				
Prøveprosjekt studenter på Moer	600	600	600	600
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Dreining av tjenester fra institusjon til hjemmebasert omsorg	-8 200	-8 200	-8 200	-8 200
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Årsturnus, heldagskultur	-1 500	-2 000	-2 500	-2 500
Sum Omstilling og effektivisering	-9 100	-9 600	-10 100	-10 100
Nye tiltak og realendringer budsjett	-9 100	-9 600	-10 100	-10 100
Ramme 2023-2026	168 721	172 121	175 421	179 221

Driftsbudsjett

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Pleie, omsorg, hjelp i institusjon	168 721	172 121	175 421	179 221
Sum	168 721	172 121	175 421	179 221

Konsekvensjusteringer

Demografikostnader 2024-2026

Generell beregning av demografiske kostnader i økonomiplanperioden.

Kjøp av institusjonsplass for ressurskrevende bruker

Kommunen får økte utgifter til alvorlig psykisk syk ungdom som overføres fra Bufdir (barne-ungdoms og familiedirektoratet) og barnevern. Tiltakene krever behov og nødvendig kompetanse utover hva kommunen kan tilby. Utgiftene finansieres delvis av tilskuddet fra ressurskrevende tjenester.

Økte digitaliseringsutgifter Moer sykehjem

Diverse IKT-utgifter i forbindelse med bruk av nye Moer sykehjem. Utgiftene er faste og uavhengig av om lokalene er i bruk eller ei.

Økte vederlagsinntekter

Inntektene for institusjonsopphold øker som følge av årlig justering av beboernes pensjonsinntekter.

Omstilling og effektivisering

Innsparingstiltak 2 % fra 2023-2025

Uspesifisert innsparingskrav 2% fra 2023-2025.

Prøveprosjekt studenter på Moer

Jf. vedtak HP22-25: Utrede prøveprosjekt første halvår 2022. Innsparingstiltaket ble lagt inn med halvårseffekt i 2022 på 0,6 mill. kr og helårseffekt fra 2023 og utover i planperioden med 1,2 mill. kr. Tiltaket utgår og beløpet reverseres.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Dreining av tjenester fra institusjon til hjemmebasert omsorg

Det foreslås en dreining av tjenestetilbud fra institusjonsplasser til hjemmebasert omsorg. Omleggingen har avhengigheter mot hverandre og er derfor samlet i ett tiltak.

Tiltaket består av følgende elementer:

- Dreining av tjenestetilbudet ved nedleggelse av en bogruppe (Tunveien 9, 1C) og overgang til hjemmebaserte tjenester med 1,2 mill. kr
- Dreie bemanningen fra helsefagarbeider til sykepleierfaglig personell med 0,3 mill kr
- Reduksjon av inntekter som følge av færre langtidsplasser med 2,43 mill. kr
- Økning i inntekter for korttidsplasser med 0,099 mill. kr
- Merkantil ressurs 0,4 årsverk, 0,27 mill. kr

Totalt på tjenesteområdene "Tjenester til hjemmeboende" og "Pleie og omsorgstjenester i institusjon" innebærer dreiningen en besparelse på 7 mill. kr.

Det foreslås å gjøre driftsendringer som gir mulighet for å redusere kostnader samtidig som kvaliteten ivaretas. For 2023 foreslås det en reduksjon i driftsmidler ved å legge ned en boliggruppe og dreie tjenestene til hjemmebasert omsorg. Dreiningen bidrar til at innbyggerne kan bo lengst mulig i eget hjem.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Årsturnus, heldagskultur

Årsturnus gir muligheter for god ressurs- og økonomiplanlegging, og kan bidra til en økonomisk gevinst og redusert deltid (heldagskultur). På kort sikt forventes en innsparing på 3,0 mill. kr (2023) i sum på tjenesteområdene "Tjenester til hjemmeboende" og "Pleie og omsorgstjenester i institusjon", og dette økes i øk.plan-perioden til 5,0 mill. kr.

Fysisk planlegging, natur og nærmiljø

Beskrivelse av tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter 8 resultatområder.

301 plansaksbehandling

Omfatter arbeid med kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, områdereguleringsplaner og detaljreguleringer.

302 bygge- og delesaksbehandling

Omfatter behandling av bygge- og delesaker, tilsyn i byggesaker, ulovlighetsoppfølging, henvendelser og veiledning.

303 kart og oppmåling

Omfatter gjennomføring av oppmålingsforretninger i forbindelse med fradeling av eiendommer, klarlegging av grenser, grensejusteringer, adressering, føring av matrikkelen, kartsalg, forvaltning, drift og vedlikehold av kartbaser og kartportal, utstedelse av matrikelbrev, analyser og produksjon av kart, visualisering av innsamlede data, henvendelser og veiledning.

315 boligbygging og fysiske bomiljøtiltak

Omfatter føring av festeavgifter, både inntekter og utgifter.

325 tilrettelegging og bistand for næringslivet

Omfatter arbeid med å tilrettelegge arealer- og lokaler for næringslivet og skape møteplasser og samarbeid mellom næringsliv, offentlig sektor, FoU-miljø og befolkning.

329 landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling

Follo landbrukskontor ivaretar kommunal landbruksforvaltning, spesielt økonomiske og juridiske virkemidler i landbrukspolitikken i fem kommuner og i tillegg viltforvaltningen for Ås og Frogn kommuner. Kontoret bidrar aktivt i å verne om jord- og skogressursene og legge til rette for et produktivt og klima- og miljøvennlig landbruk.

335 rekreasjon i tettsted

Tjenesten omfatter forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens parkområder, samt uteareal i skoler, barnehager og ved kommunale institusjoner.

360 naturforvaltning og friluftsliv

Omfatter overordnet og strategisk miljøvernarbeid blant annet knyttet til temaene klima- og energi, naturmangfold, mobilitet og friluftsliv. I tillegg omfatter resultatområdet forvaltning av naturmangfoldloven og plan- og bygningsloven i konkrete saker som angår både bevaring av arter og naturtyper og bekjempelse av fremmede arter, samt ulovlighetsoppfølging.

Tjenesten omfatter også forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens statlig sikrede friluftsområder, ski-/lysløyper, utbedring og skilting av turstier i samarbeid med frivillige.

Kostra-analyse

	Ås 2020	Ås 2021	Kostragruppe 09	Landet uten Oslo
Prioritet				
Kommunal næringsvirksomhet brutto investeringsutgifter beløp pr innb (kr)	0	0	295	144
Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikl. nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr) **)	47	153	117	118
Netto driftsutgifter til tilrettelegging og bistand for næringslivet i prosent av samlede netto (B)	-0,1 %	-0,3 %	0,3 %	0,3 %
Netto driftsutgifter til kart og oppmåling per innbygger (B) **)	79	128	92	98
Netto driftsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv per innbygger (B) **)	202	203	156	163

Økonomiplan for 2023-2026

Netto driftsutgifter til plan/kart/bygg per innbygger. Konsern. Kroner (B) **)	126	253	359	418
Netto driftsutgifter til plansaksbehandling per innbygger (B)	180	213	259	298
Netto driftsutgifter til rekreasjon i tettsteder per innbygger (B) **)	145	172	233	288
Tilrettelegging og bistand for næringslivet nettodriftsutgifterbeløp pr innb (kr)	-30	-198	187	195
Grunnlagsdata (Nivå 3)				
Snitt saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist (dager)	30	28	40	42
Snitt saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist (dager)	17	15	20	19

**) Justert for utgiftsbehov

Utfordringer og strategi

Ås skal konsentrere hoveddelen av boligveksten til Ås sentrum og Solberg, mens hoveddelen av arbeidsplassveksten skal skje i Ås sentralområde. En mer konsentrert utbygging gir muligheter for å utvikle mer levende tettsteder med gode sosiale møteplasser og variasjon i tilbud av handel, service, kultur og kollektivtilbud. Det sikrer også landbruks-, natur- og friluftsområder mot nedbygging.

Fortetting i prioriterte vekstområder betyr også at en stadig større del av befolkningen skal kunne gå og sykle eller reise kollektivt til daglige gjøremål. Det krever bl.a. et godt sykkelvei- og kollektivtilbud i hele kommunen og prioritering av gang-, sykkel- og kollektivtrafikk i etablering og utforming av det kommunale vei- og gatenettet. I tillegg er det det nødvendig med restriktive parkeringsbestemmelser.

Spredt boligbygging utfordrer flere aspekter ved bærekraftig arealplanlegging og bør derfor begrenses. Samtidig er det viktig å opprettholde stabile bomiljøer og utnytte etablert sosial og teknisk infrastruktur.

I utviklingen av Ås-samfunnet skal kommunens kvalitetsprogram ligge til grunn. Dette betyr blant annet at utbyggingsprosjekter skal ha høy kvalitet på arkitektur, møteplasser og uterom. Videre betyr det at prosjektene skal videreutvikle stedenes særpreg og fortrinn og ha et boligtilbud som bidrar til en variert beboersammensetning.

Kommunen forventer vekst og det øker presset på landbruks-, natur- og friluftsområdene samt kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap. Arealinngrep og arealbruk er den største trusselen mot disse arealformålene. Kommunen som arealmyndighet har ansvar for å ta vare på og forvalte disse arealverdiene i kommuneplanen og i reguleringsplanene.

Landbruksforvaltningen skal bidra til å unngå tap av landbruksarealer og å styrke grunnlaget for langsiktig produksjon av mat, trevirke og økosystemtjenester. Prioriterte oppgaver vil være å bidra til økt produksjon av mat og fornybare råvarer og et landbruk som bidrar til å løse klima- og miljøutfordringene.

Urbant landbruk kan øke kunnskap om matproduksjon og naturmangfold samtidig som grønnsstruktur og sirkulær ressursbruk utvikles.

Vann er en viktig felles ressurs, og god vannforvaltning er viktig både lokalt, regionalt og globalt. Samarbeidet i regi av vannområdet PURA skal sikre god kjemisk og økologisk tilstand for vannkvaliteten i Bunnefjorden, Gjersjøen og Årungen.

Oslofjorden er en av Norges mest artsrike fjorder. Men mange steder står det dårlig til med vannmiljøet, og allmennhetens tilgang til strandsonen er også sterkt begrenset. Kommuner med kystlinje har ansvar for å følge opp Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et attraktivt friluftsliv.

Ås har et stort potensial for bærekraftige, miljøvennlige og kunnskapsbaserte næringer og gode forutsetninger for å etablere lokale arbeidsplasser og utvikle landbruksnæringen. Universitetet med

tilliggende institutter, nærheten til E6, E18 og jernbanen og god tilgang til kompetent arbeidskraft, gjør at Ås har store muligheter for å bli attraktive for næringslivet.

Reguleringsplanarbeid gir planavklarte og byggeklare arealer som bidrar til befolkningsvekst. De fleste av reguleringsplanene er initierte av private tiltakshavere. Det er til enhver tid flere reguleringsplaner under arbeid og kompleksiteten i planene og utredningsbehovet har økt. Det forventes mange byggesaker som følge av at flere større områder er ferdig regulert og flere reguleringsplaner er under arbeid. Det er økt fokus på tilsyn og oppfølging av ulovligheter. Det er imidlertid usikkerhet om framtiden til Follo tilsynskontor og det kan derfor bli aktuelt at kommunen selv gjennomfører tilsynene. Eventuelle økte kostnader til dette vil bli dekket av gebyrer. Antallet seksjoneringsøknader vil øke som følge av at det forventes å bli mer blokkbebyggelse og tett småhusbebyggelse.

Klimaendringene er en stor utfordring og vil påvirke samfunnet vårt og enkeltmenneskers levemåte i tiden framover. Innenfor områdene transport, stasjonær energi, avløp og avfall, landbruk og indirekte utslipp kan kommunen gjennomføre en rekke tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslippene. De største klimautslippene i Ås kommer fra transportsektoren. Nye bolig- og næringsområder må lokaliseres slik at det stimuleres til bruk av miljøvennlige transportmidler til jobb, fritidsaktiviteter og handel.

Klimabudsjettet, som er den konkrete oppfølgingen av handlingsplanen viser hvilke tiltak som skal gjennomføres innen transport, stasjonær energi, avløp og avfall, landbruk og indirekte utslipp for å bidra til å nå målene. Den største utfordringen for kommunen som organisasjon er at kommunen har et høyt energiforbruk i forhold til andre kommuner pga. et høyt antall kvadratmeter bygg per innbygger. Tiltak for å senke energiforbruket i kommunens bygningsmasse bør derfor prioriteres.

Nye nasjonale krav

Nasjonale forventninger

Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. De nasjonale forventningene skal følges opp i fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med planstrategier og planer, og legges til grunn for statlige myndigheters medvirkning i planleggingen. Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

Statsforvalterens forventningsbrev

Statsforvalterens årlige forventningsbrev til kommunal planlegging er en oppfølging av de nasjonale forventningene. I forventningsbrevet pekes det bl a på at planlegging er et viktig virkemiddel for å oppnå bærekraftmålene. Kommunene er nøkkelaktører i dette arbeidet og bør legge målene til grunn i sitt arbeid med tjeneste- og samfunnsutvikling.

Statsforvalteren har forventninger til at arbeidet for å bidra til reduserte klimagassutslipp prioriteres. Arealplanlegging er et av de viktigste virkemidlene for å redusere klimagassutslippene fra transportsektoren og fra endret arealbruk (avskoging, nedbygging av myr og jordbruksarealer mv.) og for å redusere konsekvensene av klimaendringene. Samtidig er det viktig at kommunene har beredskap for å håndtere et mer ekstremt vær.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	16 944	16 944	16 944	16 944
Sum Tekniske justeringer	578	467	380	104

Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Konsekvensjusteringer				
Demografikostnader 2024-2026	0	50	100	150
Sum Konsekvensjusteringer	0	50	100	150
Konsekvensjustert budsjett	578	517	480	254
Konsekvensjustert ramme	17 522	17 462	17 424	17 198
Omstilling og effektivisering				
Sum Omstilling og effektivisering	0	0	0	0
Styrkingstiltak				
Kommunalt tilskudd/husleie innovasjonssenter	500	250	250	250
Sum Styrkingstiltak	500	250	250	250
Nye tiltak og realendringer budsjett	500	250	250	250
Ramme 2023-2026	18 022	17 712	17 674	17 448

Investeringsbudsjett

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan			
	Ferdig år Godkj.vedtak		Ørem. fin.	2023	2024	2025	2026
Ås kommune							
Infrastrukturtiltak	2035	550 000	-135 000	10 000	36 000	48 000	60 000
Kinnsåsen - oppgraderinger	2024	IA	0	0	2 000	0	0
Tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv	LØPENDE			3 000	3 000	3 000	3 000
Sum Ås kommune		550 000	-135 000	13 000	41 000	51 000	63 000

Driftsbudsjett

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Plansaksbehandling	6 651	6 651	6 851	6 851
Bygge-, delesaksbehandling og seksjonsering	-1 563	-1 767	-1 975	-2 190
Kart og oppmåling	1 331	1 275	1 215	1 154
Boligbygging og fysisk bomiljøtiltak	67	67	67	67
Kommunal næringsvirksomhet	-35	-35	-35	-35
Tilrettelegging og bistand for næringslivet	1 181	931	931	931
Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling	1 271	1 271	1 271	1 271
Rekreasjon i tettsted	3 636	3 866	3 916	3 966
Naturforvaltning og friluftsliv	5 483	5 453	5 433	5 433
Sum	18 022	17 712	17 674	17 448

Konsekvensjusteringer

Demografikostnader 2024-2026

Generell beregning av demografiske kostnader i økonomiplanperioden.

Omstilling og effektivisering

Innsparingstiltak 2 % fra 2023-2025

Uspesifisert innsparingskrav 2% fra 2023-2025.

Styrkingstiltak

Kommunalt tilskudd/husleie innovasjonssenter

Innovasjonssenteret i Ås er et samarbeid inngått mellom NMBU, Ard, Aggrator og Ås kommune. Senteret skal fylles med innovasjonsaktiviteter og virksomheter som vil ha nytte av nærhet til

kompetansemiljøet på Ås. Senteret har som mål å være en sentral og felles rugekasse for nyskaping, rekruttering og næringsutvikling med regional, nasjonal og internasjonal betydning for et bærekraftig samfunn. Senteret vil tilby utleie av kontorplasser, inkubatortjenester, maker space, etablererhjelp, kursing, samt et talentutviklingsprogram innen innovasjon og entreprenørskap for unge.

Administrasjon og styring

Beskrivelse av tjenesteområdet

Resultatområdene i tjenesten omfatter: 100 politisk styring, 110 kontroll og revisjon og 120 administrasjon.

Tjenesten omfatter i hovedsak den administrative ledelsen, sentrale stabs- og støttetjenester i tillegg til politiske organer. Tjenesten gir støtte og rådgivning til utøvende enheter, utøver ledelse og organisasjonsutvikling. Kommunens ledelse arbeider med helhetlig og strategisk planlegging som skal sette kommunen i stand til å møte fremtidige utfordringer.

Det avgjørende for en effektiv kommuneadministrasjon er ikke nødvendigvis hva administrasjonskostnadene alene utgjør. Det avgjørende er at kommunen løser sine administrative oppgaver på en måte som totalt sett gir lave kostnader og gode tjenester til brukerne.

Kostra-analyse

	Ås 2020	Ås 2021	Kostragruppe 09	Landet uten Oslo
Prioritet				
Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb (B) **)	5 854	5 905	5 425	5 993
Brutto driftsutgifter til funksjon 100 Politisk styring , i kr. pr. innb (B) **)	328	448	374	430
Brutto driftsutgifter til funksjon 110, Kontroll og revisjon, i kr. pr. innb (B) **)	190	199	121	134
Brutto driftsutgifter til funksjon 120 Administrasjon, i kr. pr. innb (B) **)	4 327	4 180	3 981	4 512
Lønnsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb (B) **)	2 402	2 732	2 741	3 177
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb (B) **)	5 298	5 543	4 682	5 290
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i prosent av totale netto driftsutg (B)	7,4 %	7,5 %	5,9 %	6,9 %

**) Justert for utgiftsbehov

Utfordringer og strategi

Politisk styring

Kommunestyret er det øverste politiske organet i kommunen. Ås kommune har formannskap og fire hovedutvalg som innstiller til kommunestyret. Ås kommunes utgifter til politisk styring ligger på snittet for KOSTRA-gruppe 09.

Kommunen som arbeidsgiver

Kommunen er en del av Osloregionens arbeidsmarked og det er krevende å rekruttere og beholde kompetente arbeidstakere. I årene fremover blir det ekstra viktig å synliggjøre Ås kommune som arbeidsgiver og tjenesteyter, samt tilby et godt arbeidsmiljø og konkurransedyktige arbeidsvilkår. Det jobbes videre med å tilrettelegge for tiltak som kvalifiserer for arbeidslivet (lærlinger, språkpraksis, arbeidspraksis til kandidater via kommunen, NAV og utdanningsinstitusjoner).

Anskaffelser

Ås kommune har i henhold til anskaffelsesstrategien følgende mål for kommunens anskaffelser:

1. Anskaffelser i Ås kommune skal være organisert med klare ansvarlinjer og tydelige roller.
2. Anskaffelsesprosessen i Ås kommune skal bidra til effektiv ressursutnyttelse og skal bidra til å dekke brukernes behov.
3. Anskaffelser i Ås kommune skal ha riktig kvalitet og gjennomføres effektivt og digitalt.
4. Ås kommune skal vise samfunnsansvar i anskaffelsene.
5. Ås kommune skal være en attraktiv samarbeidspartner på anskaffelsesområdet. (Mål for innkjøps samarbeidet i Follo og Oslo regionen)

Administrasjonen arbeider med en plan for oppfølging av disse målene. Anskaffelser er et krevende område og Ås kommune har ikke ressurser til å gjøre mer enn minimumskrav når det gjelder anskaffelser.

i 2021 er det gjennomført en forvaltningsrevisjon av anskaffelser i Ås kommune. Oppfølging av anbefalingene i denne revisjonen vil ha prioritet i planperioden.

Digitalisering

Digitalisering i Ås kommune skal føre til endring og fornyelse av tjenester, prosesser og arbeidsmåter. Effekten av digitalisering av offentlig sektor skal merkes ved at det gir en enklere hverdag for innbyggere, næringsliv, frivillig sektor og ansatte. Det skal gi bedre tjenester, mer effektiv ressursbruk i offentlige virksomheter og legge til rette for økt produksjon i samfunnet. For å møte fremtidens utfordringer og krav til digital transformasjon og automatisering av arbeidsprosesser, må kommunen prioritere kompetanseutvikling for å kunne gjøre dette løftet i planperioden. IKT-kompetanse og digital forståelse bør være et krav i alle tilsetninger hvor det er relevant.

Digitaliseringsstrategien 2019-2022 for Ås kommune er retningsgivende for digitaliseringsarbeidet. Strategien bygger på nasjonale føringer på området og kommunens handlingsprogram.

Kommunen vil i hovedsak satse på nasjonale fellesløsninger i utvikling av digitale systemer og prosesser. Viktige samarbeidspartnere er StorFollo IKT og DigiViken. Det pågår en evaluering av StorFollo IKT initiert av kommunedirektørene i Frogn, Vestby og Frogn.

Digital transformasjon

Digital transformasjon betyr å bedre de grunnleggende måtene virksomheten løser oppgavene på gjennom teknologi. Målet med digitaliseringsstrategien er å gå i en retning mot digital transformasjon. Dette handler like mye om endringsledelse, kompetanse og organisasjonsutvikling som teknologi.

Informasjonssikkerhet og personvern

Økt digitalisering stiller økte krav til internkontroll, informasjonssikkerhet, og personvern. EU har vedtatt personvernforordning, General Data Protection Regulation (GDPR), for å sikre like regler for personvern for alle virksomheter og aktører som opererer i EU og EØS land. Dette medfører at kommunene må ha gode internkontrollrutiner og systemer for behandling av personopplysninger. Det er foreslått å etablere et felles personvernombud for de tre kommunene som deltar i Stor Follo IKT samarbeidet.

Felles IKT samarbeid i Stor Follo

Fra 2020 er det vedtatt at kommunene Frogn, Vestby og Ås etablerer et felles IKT-samarbeid, Stor Follo IKT (SFIKT). Samarbeidet er et vertskommunesamarbeid i regi av Frogn kommune. Det jobbes nå med harmonisering av kommunenes IKT systemer og en kartlegging av kommunens kostnader til IKT-lisenser. Dette arbeidet er godt i gang og fortsetter i planperioden.

IKT Sikkerhet

Kravet til IKT sikkerhet øker med at kommunen blir mer digital og ansatte arbeider mer på hjemmekontor. Kommunen utsettes stadig for forsøk på hacking og datasvindel. IKT-sikkerhet må derfor fortsatt prioriteres høyt fremover.

Samarbeid på ulike økonomifunksjoner for kommunene Frogn, Vestby og Ås.

Det har siden 2020 vært arbeidet med å etablere et felles oppsett i økonomisystemene til kommunene. Målet har vært å legge til rette for større og mer robuste fagmiljøer, samt stordriftsfordeler i arbeidsprosesser og lavere kostnader til drift, vedlikehold, oppgradering og lisenser. Dette gir et godt grunnlag for et tettere samarbeid mellom kommunene innen økonomi og styring.

Klima

Tjenesteområdet har en sentral rolle i kommunens klimaarbeid gjennom å bidra til digitale løsninger som legger til rette for effektive prosesser med mindre transport og redusert papirforbruk. Samtidig skal vi ha en bevissthet rundt at digital lagring også gir klimaavtrykk, f.eks. ved strømbruk i datasentre som inngår i våre skytjenester. Bruk av digitale løsninger for kommunikasjon og møter bidrar til redusert klimautslipp. Kommunikasjon er også et viktig virkemiddel for å bidra til økt bevissthet om klima og miljø for alle kommunens ansatte og innbyggere. Kommunen vil gjennom å stille klima- og miljøkrav i anskaffelser bidra til å nå kommunens mål i klimabudsjettet.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	89 554	89 554	89 554	89 554
Sum Tekniske justeringer	4 081	3 981	4 031	4 031
Konsekvensjusteringer				
Demografikostnader 2024-2026	0	100	200	300
Kjøp av anskaffelsesfaglig bistand	200	200	200	200
Valgkostnader	900	0	900	0
Økte IKT kostnader	5 000	5 000	5 000	5 000
Økte kostnader tilsyn og kontroll	233	233	233	233
Sum Konsekvensjusteringer	6 333	5 533	6 533	5 733
Konsekvensjustert budsjett	10 414	9 514	10 564	9 764
Konsekvensjustert ramme	99 968	99 068	100 118	99 318
Omstilling og effektivisering				
Administrativ organisering	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Innføre nytt sentralbordsystem	0	-200	-350	-350
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Midlertidig nedtrekk kompetansemidler og holde stillinger vakante	-700	-700	0	0
Sum Omstilling og effektivisering	-5 700	-5 900	-5 350	-5 350
Nye tiltak og realendringer budsjett	-5 700	-5 900	-5 350	-5 350
Ramme 2023-2026	94 268	93 168	94 768	93 968

Investeringsbudsjett

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan			
	Ferdig år	Godkj.vedtak	Ørem. fin.	2023	2024	2025	2026
Ås kommune							
Arealeffektivisering og samlokalisering	2030	IA	0	10 000	0	15 000	0
Energiltak kommunale bygg	2024	IA	0	25 000	0	0	0
Sum Ås kommune			0	35 000	0	15 000	0

Driftsbudsjett**Fordeling på tjeneste (tabell)**

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Politisk styring	11 187	10 187	11 187	10 187
Kontroll og revisjon	2 227	2 227	2 227	2 227
Administrasjon	80 854	80 754	81 354	81 554
Sum	94 268	93 168	94 768	93 968

Konsekvensjusteringer**Demografikostnader 2024-2026**

Generell beregning av demografiske kostnader i økonomiplanperioden.

Kjøp av anskaffelsesfaglig bistand

Ås kommune har en rammeavtale om anskaffelsesfaglig bistand med innkjøpskontoret AS. Det er behov for økte midler til å kjøpe tjenester til anskaffelsesfaglig bistand. Dette er nødvendig for å sikre at kommunen kan gjennomføre anskaffelser i tråd med anskaffelsesregelverket og sikre økt rammeavtaledekning. Aktuelle områder for anskaffelsesfaglig bistand er kjøp av tjenester til ressurskrevende brukere, leirskole, skoleskyss, konsulenttjenester mv.

Valgkostnader

Kostnader til gjennomføring av stortingsvalg og kommunestyre og fylkestingsvalg. Varierer annethvert år. Midlene ble tatt ut i 2022 og legges tilbake i 2023.

Økte IKT kostnader

Kostnadene til IKT øker som følge følgende faktorer:

- Renter og avdrag på nye investeringer, herunder Office 365, nytt skybasert arkivsystem og ny IKT infrastruktur.
- Økte driftskostnader nye moduler, herunder Office 365 og nytt skybasert arkivsystem.
- Flere brukere av digitale systemer som generer økte lisenskostnader.
- Økte enhetspriser på lisenser.
- Økte kostnader som følge av økte krav til sikkerhetsløsninger.
- Lønnsvekst for ansatte i Stor Follo IKT (SFIKT).

Økte kostnader tilsyn og kontroll

Kontrollutvalget anbefaler at 2,143 mill. kr bevilges som budsjetttramme for kontrollarbeidet for 2023. Dette betyr økning i overføringer til revisjonen med 0,145 mill. kr og til FIKS 0,088 mill. kr

Omstilling og effektivisering**Administrativ organisering**

Effekt av justert administrativ organisering av Ås kommune, jf. ny organisasjonsmodell pr 1.1.2023.

Innføre nytt sentralbordsystem

Innføring av et automatisert sentralbordsystem vil effektivisere driften av innbyggertorget. Gir besparelser tilsvarende halvt årsverk. Tiltaket er avhengig av prioritet hos Storfollo IKT. Jf. vedtatt HP2022-25. Prosjekt ute på anbud høsten 2022, forventet besparelse må derfor skyves 1 år frem i tid.

Innsparingstiltak 2 % fra 2023-2025

Uspesifisert innsparingskrav 2% fra 2023-2025.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Midlertidig nedtrekk kompetansemidler og holde stillinger vakante

Midlertidig redusere kompetansemidler og holde vakante stillinger ledige i 2 år. Prioritere kompetansehevingstiltak som utløser OU-midler.

Eiendomsforvaltning og utleie

Beskrivelse av tjenesteområdet

Tjenesten omfatter åtte funksjonsområder: 121 forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen, 130 administrasjonslokaler, 221 førskolelokaler og skyss, 222 skolelokaler, 261 institusjonslokaler, 265 kommunalt disponerte boliger, 381 kommunale idrettsbygg og anlegg, 386 kommunale kulturbygg.

Ås kommune eier omkring 160.000 kvadratmeter bygningsmasse. Arealene øker til ca. 170 000 kvadratmeter i 2023. Av dette utgjør boliger ca. 19 000 kvadratmeter. Utover de eide bygningene, leier kommunen ca 7 500 kvadratmeter til tjenesteproduksjon og administrasjon fra private utleiere. En del av kommunens leieavtaler utløper i 2023/2024 og dermed vil andelen eide og leide arealer endres i løpet av økonomiplanperioden avhengig av hvilke nye løsninger som velges.

Forvaltning er en overordnet funksjon som omfatter ledelse, planlegging, organisering og kontroll av den totale eiendomsvirksomheten.

Drift inkludert renhold, omfatter alle oppgaver og rutiner som er nødvendig for at bygningen med tekniske installasjoner skal fungere som planlagt, både bruksmessig, teknisk og økonomisk. Et godt fysisk arbeidsmiljø er avgjørende for brukernes helse og trivsel. For å unngå allergier og andre typer helseplager er et godt inn klima viktig for brukerne. Det krever et kvalitativt godt renhold og god drift av hele bygningsmassen.

Vedlikehold omfatter arbeider som er nødvendig for å opprettholde bygningene, eiendommene, idrettsanleggene og de tekniske installasjonene på et fastsatt kvalitetsnivå. Dette skal gjøre det mulig å bruke bygget til sitt tiltenkte formål innenfor byggets antatte levetid. Utskiftning av bygningsdeler med kortere levetid enn resten av bygningen, er en del av vedlikeholdet. Det er vanlig å skille mellom løpende (akutt skadeutbedring) og periodisk/planlagt vedlikehold.

Utvikling omfatter de tiltak som medfører opprettholdelse av eiendommens verdi over tid. Det betyr at byggets bruksområder (formålet) også tilpasses nye og endrede krav. Det kan være krav til byggets funksjoner, nye lover/forskrifter, nye krav til universell utforming o.l.

Kostra-analyse

	Ås 2020	Ås 2021	Kostragruppe 09	Landet uten Oslo
Prioritet				
Brutto driftsutgifter til funksjon 121, Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen, i kr. pr. i (B) **)	428	504	422	390
Brutto driftsutgifter til funksjon 130 Administrasjonslokaler, i kr. pr. innb (B) **)	580	573	527	528
Brutto investeringsutgifter til boligformål per innbygger i kroner	440	6	1 346	1 089
Netto driftsutgifter til administrasjonslokaler per innbygger (B) **)	532	524	422	474
Netto driftsutgifter til førskolelokaler per innbygger (B) **)	619	817	466	611
Netto driftsutgifter til institusjonslokaler per innbygger (B) **)	1 157	1 363	964	1 199
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger (B) **)	6 975	7 568	5 787	6 225

Økonomiplan for 2023-2026

Netto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer (F121) per innbygger (B) **)	413	487	367	357
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger (B) **)	599	572	568	689
Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg per innbygger (B) **)	244	257	337	322
Netto driftsutgifter til skolelokaler (222), per innbygger 6-15 år (B) **)	27 644	28 760	21 442	21 268
Netto driftsutgifter til skolelokaler per innbygger (B) **)	3 411	3 548	2 663	2 572
Netto driftsutgifter, boligformål, i prosent av samlede netto driftsutgifter (B)	0,3 %	0,0 %	0,3 %	0,3 %
Produktivitet				
Samlet areal på førskolelokaler i kvadratmeter per barn i kommunal barnehage (B)	16,5	15,5	11,0	10,7
Samlet areal på institusjonslokaler i kvadratmeter per beboer i institusjon (B)	105	141	127	129
Samlet areal på skolelokaler i kvadratmeter per elev (B)	24,5	23,3	19,6	19,7
Utgifter til driftsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter (B)	566	569	594	649
Dekningsgrad				
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (B)	14	14	18	20
Andre nøkkeltall				
Antall husstander tilkjent statlig bostøtte fra Husbanken per 1000 innbyggere (B)	0,6	0,5	0,5	0,8
Antall nye søknader per 1000 innbyggere (B)	2,9	2,6	4,9	4,5
Antall søknader per 1000 innbyggere (B)	5,1	6,0	6,6	6,8

**) Justert for utgiftsbehov

Utfordringer og strategi

Nye arealer og bygg

Tabellen under viser informasjon om arealøkning for nybygg som er planlagte og ferdigstilte i økonomiplanperioden.

Bygg	Fremdrift	Arealøkning (kvm)
Åsgård skole	Ferdigstilles sommer 2023	6 200
Sum		

Ås kommune har hatt en arealøkning på ca 40 000 kvm siden de siste fem årene. Siden befolkningsveksten ikke har skjedd like raskt som det var forutsatt i tidligere planer og beregninger, er det overkapasitet på en del formålsbygg. Dette gjelder spesielt sykehjem og skoler. For å sikre en effektiv bruk av lokaler og samtidig møte usikkerhet med hensyn til befolkningsutviklingen, må det blant annet planlegges for en fleksibel bruk av kommunens bygg. Det vil si at eksisterende lokaler utnyttes best mulig før det utvides med flere nye. Å utnytte ledig kapasitet og bruke kommunens arealer mer effektivt blir viktig i planperioden.

Det skal utarbeides en eiendomsstrategi og vedlikeholdsplan som skal bidra til langsiktige og bærekraftige valg for eiendomsforvaltningen. Et anbefalt normtall for vedlikeholdsnivå for å oppnå verdibevarende vedlikehold på en portefølje er ca 200-250 kr pr kvm. Ås kommunes vedlikeholdsbudsjett i 2022 var på ca 15 mill kr, eller ca 94 kr pr kvm. Det mangler altså mer enn 15 mill kr for å komme på anbefalt vedlikeholdsnivå og oppnå tilstandsgrad 1/verdibevarende vedlikehold. I tillegg kommer innhenting av etterslep. For lite ressurser til å utføre verdibevarende vedlikehold medfører flere akutte hendelser og driftsstans. Et viktig mål for planperioden er å komme mer i forkant og prioritere de riktige byggene til riktig tid. Enheten har betydelig effektiviseringskrav. Det vil arbeides aktivt for å omstille og effektivisere. Spesielt viktig blir energieffektivisering og miljøriktige valg. Det jobbes også med å oppnå økt sorteringsgrad for kommunens avfall og fossilbiler erstattes med el-biler ved utskiftning i tråd med tiltaksdelen for handlingsplan for klima og energi.

Kommunen eier ca 250 kommunale boliger. De siste årene har leie blitt justert til gjengs leie. En evaluering av gjengs leie som prinsipp vil legges frem politisk i 2023. Det pågår også en gjennomgang av

boligporteføljen for vurdering av om den har den sammensetning og beliggenhet som det er behov for. Innenfor det boligsosiale arbeidet og eiendomsforvaltning generelt er det viktig med klare roller, ansvars- og myndighetsforhold. Eiendom jobber sammen med tjenesteområder for å etablere gode rutiner for tverrfaglig samarbeid og oppfølging av leietakere i kommunale boliger.

Digitalisering

Forvaltnings-, drifts- og vedlikeholdssystemet - PLANIA er under utvikling. Det er en omfattende jobb å samle all FDV informasjon om alle kommunens bygg. Når systemet er i full drift, vil det gi en bedre oversikt over eiendomsmassen samt effektivisere utførelsen av tjenesten.

I 2022 er det anskaffet et elektronisk utleiesystem som tilgjengeliggjør og forenkler utleie betydelig. I første omgang vil eksisterende «utleiebygg» som flerbrukshaller, svømmehaller, kulturhuset og kulturskolen legges inn i systemet. Det vil deretter legges frem en utleiestrategi for kommunestyret som skal avklare kommunens utleiepraksis.

Omstilling og effektivisering

Det er gjennomført en omfattende kartlegging av enheten i 2019 og 2020 og det er identifisert flere områder med forbedringspotensial. Drift- og vedlikeholdsavdelingene er slått sammen og det pågår en vurdering av de ulike stabsfunksjonene. Gjennom prosessen avdekkes det konkrete tiltak for å bedre samhandling, effektivitet og ressursutnyttelse.

Nye nasjonale krav

Det skjer løpende endringer i lov- og forskriftskrav. Blant de vesentligste endringene de siste årene, er endring i teknisk forskrift, forskrift om brannforebyggende tiltak og offentlig anskaffelsesregelverk.

Spesielt når det gjelder Forskrift om brannforebygging har det skjedd en betydelig endring. Den nye forskriften setter større krav til eiers og brukers engasjement i det brannforebyggende arbeidet. Det gjelder områder som risikoanalyser, dokumentasjon, oppfølging, opplæring, slokkeutstyr osv.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	156 388	156 388	156 388	156 388
Sum Tekniske justeringer	2 479	12 884	12 884	12 884
Konsekvensjusteringer				
FDV ny flerbrukshall Ås videregående skole	1 350	2 025	2 025	2 025
FDV nye bygg, innsparingskrav	-675	-1 300	-1 300	-1 300
FDV nye Åsgård skole	2 015	4 030	4 030	4 030
FDV utvidelse av Moer sykehjem	1 950	1 950	1 950	1 950
Fjernvarme - justering ramme	3 000	-900	-1 800	-1 800
Økte midler til vedlikehold	500	500	1 000	1 000
Økte strømgifter	18 200	3 200	2 200	2 200
Sum Konsekvensjusteringer	26 340	9 505	8 105	8 105
Konsekvensjustert budsjett	28 819	22 389	20 989	20 989
Konsekvensjustert ramme	185 207	178 777	177 377	177 377
Omstilling og effektivisering				
Avvikle kommunale arealer som ikke må benyttes for å oppnå reduserte leieutgifter	2 400	-8 700	-10 400	-9 600
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Effektivisering eiendomsdrift og vedlikehold	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Endre skolestruktur, avvikle Kroer skole	-1 000	-2 500	-2 500	-2 500
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Forsikringer	-500	-500	-500	-500

Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Legge ned Nordby bibliotek	-900	-900	-900	-900
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Renhold - effektivisering av innkjøp og gjennomføring	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Økte inntekter kommunale boliger	-1 200	-1 800	-2 400	-2 400
Sum Omstilling og effektivisering	-4 300	-17 500	-19 800	-19 000
Nye tiltak og realendringer budsjett	-4 300	-17 500	-19 800	-19 000
Ramme 2023-2026	180 907	161 277	157 577	158 377

Investeringsbudsjett

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan			
	Ferdig år Godkj.vedtak	Ørem. fin.		2023	2024	2025	2026
Ås kommune							
Mindre investeringsprosjekter	LØPENDE			938	938	938	938
Ny barnehage Dyster/Eldor	2026	125 300	0	300	0	0	0
Ombygging Frydenhaug til ressursbarnehage	2027	IA	0	0	0	7 500	0
Oppgradering kinoteater	2026	32 500	0	1 000	0	0	31 500
Rustad skole.	2024	IA	0	300	3 700	0	0
Støyproblematikk Solfallsveien 27b	2028	12 800	-5 000	0	0	12 200	13 000
Standardheving/Påkostning	LØPENDE			4 000	4 000	4 000	4 000
Tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv	LØPENDE			0	0	0	0
Utvikling av Hogstvedtareal	2025	IA	0	250	2 000	250	0
Åsgård skole Inventar og IKT	2024	18 750	0	18 625	0	0	0
Åsgård skole, utvidelse	2023	475 000	0	139 000	0	0	0
Sum Ås kommune		664 350	-5 000	164 413	10 638	24 888	49 438

Driftsbudsjett

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	35 489	16 589	14 689	14 689
Administrasjonslokaler	18 044	6 944	5 744	6 544
Førskolelokaler og skys	15 058	15 058	15 058	15 058
Skolelokaler	64 341	75 261	75 261	75 261
Institusjonslokaler	32 127	32 127	32 127	32 127
Kommunalt disponerte boliger	-9 148	-9 748	-10 348	-10 348
Kommunale idrettsbygg og -anlegg	18 735	18 785	18 785	18 785
Kommunale kulturbygg	6 262	6 262	6 262	6 262
Sum	180 907	161 277	157 577	158 377

Konsekvensjusteringer

FDV ny flerbrukshall Ås videregående skole

Prosjektet ny flerbrukshall ved Ås videregående skole ferdigstilt høsten 2022. Dette gir kommunen økt behov for FDV-midler. Viken fylkeskommune dekker sin andel av investeringskostnadene, blir leietager av anlegget og dekker 40% av driftskostnadene. Den nye flerbrukshallen er bygget inntil Åshallen på vestsiden og har et samlet bruttoareal på ca. 4 150 m².

FDV nye bygg, innsparingskrav

Det er innarbeidet et innsparingskrav tilsvarende FDV-økningen for Moer sykehjem og nye Åsgård skole. Konsekvensen av tiltakene vil være at det som prioriteres er driftskostnader som strøm, renhold og drift av byggets installasjoner. Midler til vedlikehold av byggene blir redusert.

FDV nye Åsgård skole

Nye Åsgård skole gir en netto tilvekst på 6200 m² da eksisterende skolebygg er revet. Dette gir estimerte årlige FDV-kostnader på 4,03 mill. kr.

FDV utvidelse av Moer sykehjem

Moer sykehjem har en utvidet kapasitet med 40 sengeplasser og en økning på 6000 kvm. Det ble i 2021-rammen tilført 1,95 mill. kr i FDV-midler. I HP 22-23 ble rammen tatt ut for årene 2022 og 2023 da planen var at kun en begrenset andel av sykehjemmet skulle tas i bruk disse årene. Da økte arealer tas i bruk i 2023 er det derfor behov for å tilbakeføre FDV-midler.

Fjernvarme - justering ramme

Justering ramme for fjernvarme på bakgrunn av budsjett fra Kinect for 2023 og ut planperioden.

Økte midler til vedlikehold

Jf. vedtak HP2022-25: Øke midlene til gjennomføring av vedlikeholdsplan

Økte strømavgifter

På bakgrunn av utviklingen i økte strømpriser er det behov for en vesentlig økning i kommunens ramme for strømavgifter. Rammejustering er basert på budsjett fra Kinect for utvikling i planperioden.

Omstilling og effektivisering

Avvikle kommunale arealer som ikke må benyttes for å oppnå reduserte leieavgifter

Det pågår et arbeid med å finne alternative løsninger for lokalisering av kommunens tjenester. Det legges til grunn at de leide lokalene kan reduseres, og isteden øke utnyttelsen av egne lokaler.

Innsparingstiltak 2 % fra 2023-2025

Uspesifisert innsparingskrav 2% fra 2023-2025.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Effektivisering eiendomsdrift og vedlikehold

Effektivisering og omlegging av tjenesten. Etter sammenslåing av eiendomsdrift og vedlikehold ser man effekter på budsjettet da oppgaver løses mer smidig i en samlet avdeling ved å bruke personell mer fleksibelt. Budsjetttramme til innkjøp av tjenester service og feilretting, materiell og utstyr brukes i mindre grad enn tidligere og mer gjøres av eget mannskap.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Endre skolestruktur, avvikle Kroer skole

Ref. skolebehovsplan. Forutsetter at innstilling i skolebehovsplan vedtas og avvikling av Kroer skole iverksettes fra august 2023. Hvis ikke vil tiltak tre i kraft med halvårseffekt fra 2024.

Total innsparing 3,5 mill. kr i 2023 og 7,5 mill. kr i varig effekt knyttet til drift av skole og SFO samt reduserte FDV-kostnader.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Forsikringer

Rammen til forsikringer kan reduseres med 0,5 mill. kr.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Legge ned Nordby bibliotek

Innsparingstiltaket på 0,9 mill. kr tilsvarer leie-, strømkostnader og FDV på Nordby bibliotek. Ansatte omdisponeres til Ås bibliotek.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Renhold - effektivisering av innkjøp og gjennomføring
Effektivisering av innkjøp og gjennomføring (ansatte) av renhold. Ny rammeavtale på renholdmateriell har gode priser og rutine for innkjøp er effektive. Økte arealer ivaretas delvis av eksisterende ansatte og redusere renholds nivå enkelte steder.

Spesifisering innsparingstiltak vedtatt HP22-25 - Økte inntekter kommunale boliger

Jmf. Kommunestyrets vedtak 15.06.2022: Økte inntekter kommunale boliger – innføring av gjengs leie.

Samferdsel

Beskrivelse av tjenesteområdet

Tjenesten har ansvar for forvaltning av det kommunale veinettet, inkludert parkering, trafiksikkerhet og fremkommelighet. Dette innebærer:

- Drift og vedlikehold av kommunale veier, veilys, parkeringsanlegg, plasser og torg
- Gjennomføring av trafiksikkerhetstiltak i henhold til tiltaksplan for trafiksikkerhet
- Håndhevelse av parkeringsbestemmelsene i parkeringsforskriften og vegloven/trafikkreglene
- Ivareta vei- og trafikkfaglige interesser i reguleringsplaner og byggesaker

Tjenesten omfatter resultatområdet 332 kommunale veier og 330 Samferdsel og transporttiltak.

Kostra-analyse

	Ås 2020	Ås 2021	Kostragruppe	Landet
			09	uten Oslo
Prioritet				
Antall km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for pr. 10 000 innb	14	14	12	12
Produktivitet				
Brutto driftsutgifter ekskl. avskrivninger i kr pr. km kommunal vei og gate (B)	126 904	147 962	110 690	107 360
Netto driftsutgifter ekskl. avskrivninger i kr pr. km kommunal vei og gate (B)	140 423	175 808	110 316	114 962
Dekningsgrad				
Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innb (B)	21	20	13	18
Antall utstedte parkeringstillatelse for forflytningshemmede pr. 10 000 innb (B)	220	217	117	119

Utfordringer og strategi

Bedre infrastruktur og kollektivtilbud er en forutsetning for at Ås kommune skal lykkes med sine mål innen klima, boligbygging og utvikling av Ås sentrum. For å imøtekomme befolkningsveksten og sikre at transportbehovet knyttet til økt utbygging dekkes uten å øke klimagassutslippene, er det nødvendig med bedre kollektivløsninger (buss, jernbane) og bedre tilrettelegging for at flere skal gå og sykle, blant annet ved bygging av flere gang-/sykkelveier.

Økonomiplan for 2023-2026

Kommunen har utfordring med å løse sine oppgaver knyttet til vei og samferdsel pga begrenset kapasitet/antall årsverk, begrensede økonomiske ressurser, rekruttering av tilstrekkelig kvalifisert arbeidskraft, og etterslep på vedlikehold og drift.

Fortløpende driftsoppgaver må derfor prioriteres. Dette medfører at det ikke er rom for planlegging og utvikling av tjenesteområdet. Med betydelig vekst i Ås vil utfordringene øke. Dette går på bekostning av langsiktig vedlikehold av både gatenett, veilys og veigrøfter. Manglende vedlikehold av grøfter og sandfang øker faren for tilbakeslag og flom.

Kommunen ønsker å legge bedre til rette for gående og syklende vinterstid. Dette krever ekstra ressurser fordi brøytemannskapene må ut på mindre snømengder enn gjeldende brøyteinstruks tilsier. Dersom dette målet skal nås, må det tilføres økte ressurser.

Over tid vil kostnadene til akutte reparasjoner øke og samlet overstige kostnadene som er forventet med et mer planmessig vedlikehold.

Kommunen har også fått svært høye strømkostnader det siste året, som følge av prisstigningen. Kommunen har derfor stort fokus på strømutfordringene og vil sette i verk flere strømsparende tiltak fremover for å holde kostnadene nede så mye som mulig.

Omstilling og effektivisering

I 2018 ble det gjennomført en omorganisering av hele Kommunalteknikk og det arbeides fortsatt aktivt med å videreutvikle enheten.

Nye nasjonale krav

Det skjer løpende endringer i lov- og forskriftskrav.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	20 832	20 832	20 832	20 832
Sum Tekniske justeringer	497	497	497	497
Konsekvensjusteringer				
Demografikostnader 2024-2026	0	100	200	300
Sum Konsekvensjusteringer	0	100	200	300
Konsekvensjustert budsjett	497	597	697	797
Konsekvensjustert ramme	21 329	21 429	21 529	21 629
Omstilling og effektivisering				
Sum Omstilling og effektivisering	0	0	0	0
Ramme 2023-2026	21 329	21 429	21 529	21 629

Investeringsbudsjett

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan			
	Ferdig år Godkj.vedtak	Ørem. fin.		2023	2024	2025	2026
Ås kommune							
Biler/Maskiner. Vei, idrett og natur	LØPENDE			2 000	2 000	1 500	1 000
Hurtigladepunkt for El-bil	2025	2 125	-620	1 000	500	500	500
Kveldroveien/Myråsdalen - totalfornying-trafikkikkerhet	2026	IA	0	250	1 500	1 000	0
Osloveien - totalfornying - trafikkikkerhet	2027	IA	0	0	250	1 500	1 000

Økonomiplan for 2023-2026

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan			
	Ferdig år	Godkj.vedtak	Ørem. fin.	2023	2024	2025	2026
Tiltaksplan sykling, gange og trafiksikkerhet	2030	IA	0	3 300	5 220	4 674	4 430
Utvide p-plass seniorsenter Nordby	2023	550	0	500	0	0	0
Sum Ås kommune		2 675	-620	7 050	9 470	9 174	6 930

Driftsbudsjett

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Samferdselsbedrifter/transporttiltak	200	200	200	200
Kommunale veier	21 129	21 229	21 329	21 429
Sum	21 329	21 429	21 529	21 629

Konsekvensjusteringer

Demografikostnader 2024-2026

Generell beregning av demografiske kostnader i økonomiplanperioden.

Omstilling og effektivisering

Innsparingstiltak 2 % fra 2023-2025

Uspesifisert innsparingskrav 2% fra 2023-2025.

Brann og ulykkesvern

Beskrivelse av tjenesteområdet

Brann- og ulykkesvern skal sikre brannberedskap og forebygge branner og andre ulykker. Oppgavene ivaretas av Follo Brannvesen interkommunale selskap (FBV) som eies av kommunene Enebakk, Frogn, Nesodden, Nordre Follo og Ås.

Tjenesten omfatter resultatområdene 338 Forebygging brann/andre ulykker og 339 Beredskap brann/andre ulykker.

Kostra-analyse

	Ås 2020	Ås 2021	Kostragruppe 09	Landet uten Oslo
Prioritet				
Antall utrykninger: sum utrykninger til branner og andre utrykninger pr. 1000 innbyggere	16,2	18,4		16,3
Netto driftsutgifter til funksjon 338 pr. innbygger (B) **)	126	-2	65	79
Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger (B) **)	528	605	902	907
Netto driftsutgifter, brann og ulykkesvern, i prosent av totale netto driftsutg (B)	1,2 %	1,0 %	1,5 %	1,5 %
Kvalitet				
Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret +1)	453	466	483	533

**) Justert for utgiftsbehov

Utfordringer og strategi

Eierkommunene har stort fokus på klima og miljø ved anskaffelser. FBV har og så et ansvar for å sikre at klima- og miljøvennlige produkter og tjenester prioriteres innenfor vedtatte rammer, og har spesielt fokus på klima ved kjøp av kjøretøy.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	12 894	12 894	12 894	12 894
Sum Tekniske justeringer	1 287	1 225	1 163	1 100
Konsekvensjusteringer				
Demografikostnader 2024-2026	0	50	100	150
Sum Konsekvensjusteringer	0	50	100	150
Konsekvensjustert budsjett	1 287	1 275	1 263	1 250
Konsekvensjustert ramme	14 181	14 169	14 157	14 144
Omstilling og effektivisering				
Sum Omstilling og effektivisering	0	0	0	0
Ramme 2023-2026	14 181	14 169	14 157	14 144

Driftsbudsjett

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Forebygg av branner og andre ulykker	149	137	125	112
Beredskap mot branner og andre ulykker	14 032	14 032	14 032	14 032
Sum	14 181	14 169	14 157	14 144

Konsekvensjusteringer

Demografikostnader 2024-2026

Generell beregning av demografiske kostnader i økonomiplanperioden.

Omstilling og effektivisering

Innsparingstiltak 2 % fra 2023-2025

Uspesifisert innsparingskrav 2% fra 2023-2025.

Vann, avløp og renovasjonstjenester

Beskrivelse av tjenesteområdet

Tjenester knyttet til vann-, avløp- og renovasjonstjenesten er lovpålagt og 100 prosent gebyrfinansiert etter selvkostprinsippet. VAR omfatter 6 resultatområder; 340 produksjon av vann, 345 distribusjon av vann, 350 avløpsrensing, 353 avløpsnett/innsamling av avløpsvann, 354 tømning av slamavskillere og septiktanker og lignende og 355 innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall.

Vann og avløp har som hovedoppgave å sørge for nok og sikkert drikkevann, tilfredsstillende borttransport og rensing av spillvann, samt sikre god håndtering av overvann. Det skal foretas oppfølging av spredt avløp med systematisk tømning av slamavskillere samt føre tilsyn med disse anleggene.

Økonomiplan for 2023-2026

Ås kommune har en avtale om kjøp av vann fra Nordre Follo kommune og en reservevannsavtale med øvrige nabokommuner. Avløpsrensing ivaretas i hovedsak av Nordre og Søndre Follo renseanlegg, begge IKS.

Husholdningsavfall skal innhentes, transporteres og behandles på en effektiv og miljøvennlig måte. Innsamling og håndtering av husholdningsavfall ivaretas av Follo Ren IKS.

Kostra-analyse

	Ås 2020	Ås 2021	Kostragruppe	Landet 09 uten Oslo
Prioritet				
Vann - Driftsutgifter per tilknyttet innbygger (kr/tilkn.innb) (B)		514	1 031	1 093
Produktivitet				
Vann - Gebyrinntekter per innbygger tilknyttet kommunal vannforsyning (kr/tilkn.innb) (B)	1 390	1 759	1 746	1 826
Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (kr)	3 090	3 086	4 400	4 435
Kvalitet				
Avløp - Slamtørrstoff produsert per kubikkmeter avløpsvann	531	319		331
Estimert gjennomsnittsalder for kommunalt spillvannnett med kjent alder (år)	30,0	30,0		34,0
Renovasjon - Levert til materialgjenvinning og biologisk behandling per innbygger (kommune)	173	206	0	0
Vann - Estimert vannlekkasje per meter kommunal ledning per år (m ³ /m/år) (B)	2,6	2,2	4,1	3,7

Utfordringer og strategi

Klimaendringene er en stor utfordring og vil påvirke samfunnet vårt og enkeltmenneskers levemåte i tiden framover. Innenfor områdene avløp, avfall og indirekte utslipp kan kommunen gjennomføre en rekke tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslippene.

Vann

- Redusere andel vannlekkasjer
- Fornye i gjennomsnitt to prosent av vannledningene årlig
- Sikre framtidig drikkevanns-forsyning og reservevanns-forsyning
- Samkjøre vannleveranse på regionalt nivå
- Systematisk rengjøring av vannledningene og høydebasseng

Avløp

- Følge opp/øke kapasiteten på avløpsnettet
- Fornye i gjennomsnitt to prosent av avløpsledningene årlig
- Reduksjon av forurensende utslipp
- Oppfylle krav til overvåking av overløp og reduksjon av overløpsdrift
- Reduksjon av innlekking av fremmedvann

Økonomiplan for 2023-2026

- Oppfylle krav til oppfølging av spredt avløp.

Renovasjon

- Det skal tilrettelegges for ombruk for å redusere den totale avfallsmengden som håndteres, så fremt det ikke inneholder miljøgifter, skal bli en ressurs.
- Ombruk måles gjennom prosjekter som har som mål å redusere avfallsmengden før det blir materialgjenvunnet
- Renovasjonsgebyret skal gå mot null uten å gå på bekostning av klima og miljø

Omstilling og effektivisering

I 2018 ble det gjennomført en omorganisering av hele Kommunalteknikk og det arbeides fortsatt aktivt med å videreutvikle enheten.

Omstilling og effektivisering av IKS'ene ivaretas av styret og representantskapet.

Nye nasjonale krav

Det skjer løpende endringer i lov- og forskriftskrav.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	-10 234	-10 234	-10 234	-10 234
Sum Tekniske justeringer	-4 596	-5 355	-6 122	-9 248
Konsekvensjusteringer				
Ny stilling Fagarbeider Vannmåler	600	600	600	600
Sum Konsekvensjusteringer	600	600	600	600
Konsekvensjustert budsjett	-3 996	-4 755	-5 522	-8 648
Konsekvensjustert ramme	-14 230	-14 989	-15 756	-18 882
Ramme 2023-2026	-14 230	-14 989	-15 756	-18 882

Investeringsbudsjett

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan			
	Ferdig år Godkj.vedtak	Ørem. fin.		2023	2024	2025	2026
Ås kommune							
Biler, maskiner VAR	LØPENDE			1 500	1 500	1 000	1 000
Hovedplan Vann og avløp	LØPENDE			36 000	36 000	36 000	36 000
Mindre investeringsprosjekter VA	LØPENDE			3 600	3 600	3 600	3 600
Oppgradering Vann og avløp	LØPENDE			14 400	14 400	14 400	14 400
Reservevannforsyning Ås kommune	2028	500 000	0	5 000	10 000	65 000	65 000
Sum Ås kommune		500 000	0	60 500	65 500	120 000	120 000

Driftsbudsjett

Fordeling på tjeneste (tabell)

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Produksjon av vann	11 176	10 738	12 518	12 518
Distribusjon av vann	-20 337	-21 311	-25 761	-29 542

Økonomiplan for 2023-2026

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Avløpsrensing	19 013	19 627	20 247	20 237
Avlsnett/innsamling av avløpsvann	-24 345	-25 352	-26 205	-27 060
Tømming av slamskillere, septiktanker o.l	-86	-90	-96	-398
Innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall	350	1 400	3 541	5 363
Sum	-14 230	-14 989	-15 756	-18 882

Konsekvensjusteringer

Ny stilling fagarbeider Vannmåler

Ny stilling fagarbeider før oppfølging av vannmålere mm. Stillingen er gebyrfinansiert gjennom selvkost.

Felles inntekter og utgifter

Beskrivelse av tjenesteområdet

Tjenesteområdet omfatter sentrale poster som ikke hører hjemme i øvrige tjenesteområder. I hovedsak inkluderer det foreløpig ufordelte avskrivninger, reserver og innsparinger som skal legges ut på tjenesteområdene. På tekniske justeringer ligger i hovedsak ufordelte avskrivninger samt avsatt reserve i påvente av endelig vedtatte budsjetter for IKSer som blir vedtatt i representantskapet etter at budsjettet er lagt fram.

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	2 661	2 661	2 661	2 661
Sum Tekniske justeringer	26 181	24 061	26 782	30 551
Konsekvensjusteringer				
Ufordelt pott til foreløpige uspesifiserte behov	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum Konsekvensjusteringer	2 000	2 000	2 000	2 000
Konsekvensjustert budsjett	28 181	26 061	28 782	32 551
Konsekvensjustert ramme	30 842	28 722	31 443	35 212
Omstilling og effektivisering				
Spesifisering vedtatt innsparingstiltak 2 % - Gevinster ved digitalisering. Redusert reisebudsjett for hele kommunen.	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Uspesifisert kutt - fordeles pro rata på tjenestene	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Sum Omstilling og effektivisering	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Nye tiltak og realendringer budsjett	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Ramme 2023-2026	26 842	24 722	27 443	31 212

Konsekvensjusteringer

Ufordelt pott til foreløpige uspesifiserte behov

Det avsettes en pott til foreløpige uspesifiserte behov. Potten er tiltenkt nødvendig ekstraordinær ressursinnsats. Eksempelvis er det aktuelt å bruke deler av potten på til håndtering av situasjonen ved Nordbytn ungdomsskole.

Omstilling og effektivisering

Spesifisering vedtatt innsparingstiltak 2 % - Gevinster ved digitalisering. Redusert reisebudsjett for hele kommunen.

Etter pandemien har kommunens reiseutgifter blitt redusert med 2 mill. kr. Det bør derfor være mulig å redusere fremtidige reiseutgifter med 1 mill. kr. Kutt fordeles på alle virksomheter i HP 2023 i forbindelse med detaljbudsjetteringen.

Uspesifisert kutt - fordeles pro rata på tjenestene

Uspesifisert kutt på 3 mill. kr vil bli fordelt ut pro rata på tjenestene i forbindelse med detaljbudsjetteringen